

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

**ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΘΕΜΑ: ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ**

ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ: ΠΥΡΙΛΛΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΒΟΛΟΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2009

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 7321/1

Ημερ. Εισ.: 10-07-2009

Δωρεά: Συγγραφέας

Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΜΧΠΠΑ

2009

ΠΥΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

**ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**ΘΕΜΑ: ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ**

ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ: ΠΥΡΙΛΛΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΒΟΛΟΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2009

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 7321/1
Ημερ. Εισ.: 10-07-2009
Δωρεά: Συγγραφέας
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΜΧΠΠΑ
2009
ΠΥΡ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή αναφέρεται στην κατάρτιση και επικαιροποίηση του περιφερειακού χωροταξικού πλαισίου της Θεσσαλίας με βάση τον υπερκείμενο σχεδιασμό. Αρχικά πραγματοποιείται ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης της περιφέρειας που βασίζεται στην ανάλυση της μελέτης του υπάρχοντος περιφερειακού χωροταξικού πλαισίου και συγχρόνως στην επικαιροποίηση των στοιχείων του. Επιπλέον, πραγματοποιείται συνθετική αξιολόγηση που περιλαμβάνει εκτός των άλλων και ανάλυση σε επίπεδο ΟΤΑ α' επιπέδου. Ακολούθως γίνεται περίληψη του εγκριθέντος ΦΕΚ για το περιφερειακό χωροταξικό πλαίσιο της Θεσσαλίας. Στη συνέχεια πραγματοποιείται αποδελτίωση του υπερκείμενου σχεδιασμού που σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με την περιφέρεια. Τέλος, αφού προηγηθεί σύνοψη των προτάσεων του εγκριθέντος ΦΕΚ και του υπερκείμενου σχεδιασμού, πραγματοποιείται αξιολόγηση της εναρμόνισης τους και ακολούθως πρόταση που προέρχεται από συνδυασμένη προσέγγιση της ανάλυσης, των προτάσεων του εγκριθέντος περιφερειακού ΦΕΚ και των κατευθύνσεων που δίνουν τα υπερκείμενα πλαίσια σχεδιασμού. Συνοψίζοντας, στόχος της εργασίας είναι να φανερωθεί ο τρόπος με τον οποίο επηρεάζεται ο περιφερειακός χωροταξικός σχεδιασμός από τα υπερκείμενα πλαίσια σχεδιασμού.

ABSTRACT

The thesis of this research refers to the formation and updating of the regional planning frame of Thessaly based on the superior planning. Firstly, an analysis of the present-day regional state takes place, based on the analysis of the existing frame and simultaneously, on the updating of its data. Furthermore, an evaluation on the composition which includes an analysis on the level of municipalities is performed. Consequently, a summary of the approved act published by the state Gazette for the regional planning frame of Thessaly is made. Moreover quotations of the superior planning related directly or indirectly to Thessaly are presented. Finally, after presenting a summary of the proposals on the approved "ΦΕΚ" and the superior planning an evaluation of the harmonization is made. In sequence a proposal is derived from a combined approach of the analysis, the proposals of the approved "ΦΕΚ" and the direction given by the superior planning frame. To Sum up, the aim of the research is to reveal the effects on the regional planning by the superior frame of planning.

Λέξεις κλειδιά:

Χωροταξικός σχεδιασμός, Περιφέρεια, Υπερκείμενα πλαίσια σχεδιασμού, Χωροταξική οργάνωση, Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης, Αξιολόγηση, Εναρμόνιση

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΑΝΑΛΥΣΗ – ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΤΟΥ 1999	15
<u>1.1 Αναπτυξιακή φυσιογνωμία της περιφέρειας</u>	15
1.1.1. Δημογραφικά	15
1.1.1.1. Βασικά χαρακτηριστικά	15
1.1.1.2. Ηλικιακή δομή του πληθυσμού	16
1.1.1.3. Μετανάστευση	20
1.1.2. Οικονομική φυσιογνωμία	20
1.1.3. Πρωτογενής τομέας	27
1.1.4. Δευτερογενής τομέας	35
1.1.5. Τριτογενής τομέας	37
1.1.6. Κοινωνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά	39
<u>1.2. Χωροταξική ένταξη της περιφέρειας Θεσσαλίας</u>	40
1.2.1. Ένταξη της περιφέρειας Θεσσαλίας στον Ευρωπαϊκό χώρο	40
1.2.2. Ένταξη της περιφέρειας Θεσσαλίας στον Ελληνικό χώρο	40
<u>1.3. Χωροταξική οργάνωση της περιφέρειας</u>	42
1.3.1 Φυσικό – γεωγραφικά χαρακτηριστικά	42
1.3.2 Διοικητική οργάνωση	43
1.3.3 Οικιστικό δίκτυο	43
1.3.4. Χρήσεις γης	44
1.3.4.1. Οικιστική χρήση γης	44
1.3.4.2. Βιομηχανική – βιοτεχνική χρήση γης	44
1.3.4.3. Γεωργική χρήση γης	45
1.3.4.4. Κτηνοτροφική χρήση γης	46
1.3.4.5. Χρήση γης – Τουρισμός	46
1.3.4.6. Χρήση – Εξόρυξη	47
1.3.4.7. Θεσμοθετημένες χρήσεις γης	47
1.3.5. Περιβάλλον	48
1.3.5.1. Θεσμοθετημένες ή μη περιοχές προστασίας	48
1.3.5.2. Κυριότερες πηγές ρύπανσης στην περιφέρεια Θεσσαλίας	50
1.3.5.3. Ποιότητα υδάτινων αποδεκτών	51
1.3.5.4. Διαχείριση απορριμμάτων	51
1.3.6. Μεταφορική υποδομή	51
1.3.6.1. Οδικό δίκτυο	51
1.3.6.2. Σιδηροδρομικό δίκτυο	52
1.3.6.3. Λιμάνια και θαλάσσιες μεταφορές	53
1.3.6.4. Αεροδρόμια και αεροπορικές μεταφορές – ελικοδρόμια	54
1.3.7. Λοιπή τεχνική υποδομή	54
1.3.7.1. Ενεργειακή υποδομή	54
1.3.7.1.1. Ηλεκτρική ενέργεια	54
1.3.7.1.2. Φυσικό αέριο	55
1.3.7.2 Υποδομή τηλεπικοινωνιών	55
1.3.7.3. Υποδομή αποχέτευσης	56
1.3.7.4. Υποδομή διαχείρισης απορριμμάτων	56
<u>1.4. Αξιολόγηση υπάρχουσας κατάστασης και προοπτικών</u>	56
1.4.1. Επιδράσεις και προοπτικές εξωγενούς – υπερτοπικής προέλευσης	56
1.4.2. Αξιολόγηση αναπτυξιακών προβλημάτων και προοπτικών	59

1.4.3. Αξιολόγηση και συνθετική προσέγγιση χωροταξικής οργάνωσης.....	61
1.4.3.1. Ανάλυση αναπτυξιακής φυσιολογίας.....	61
1.4.3.2. Ανάλυση εξειδίκευσης παραγωγικής βάσης.....	63
1.4.3.3. Ανάλυση οικιστικού δικτύου και εξαρτήσεων	65
1.4.3.4. Ανάλυση χρήσεων γης και ζωνών	67
1.4.4. Ανάλυση swot.....	70
2. ΣΥΝΟΨΗ ΤΟΥ ΦΕΚ ΠΧΣΑΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.....	72
2.1. Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης	72
2.2. Χωροταξική οργάνωση	73
2.2.1. Χωρική δομή της περιφέρειας	73
2.2.2. Οικιστικό δίκτυο	73
2.2.3. Διοικητική διάρθρωση	74
2.2.4. Χρήσεις γης και χωρική οργάνωση του παραγωγικού συστήματος	75
2.2.4.1. Περιοχές οικιστικής χρήσης – ανάπτυξης αστικών λειτουργιών	75
2.2.4.2. Τουρισμός – Β’ κατοικία	75
2.2.4.3. Βιομηχανία - βιοτεχνία	76
2.2.4.4. Εμπόριο	76
2.2.4.5. Εξόρυξη	76
2.2.4.6. Αγροτικές χρήσεις γης	77
2.2.5. Προστασία περιβάλλοντος – διαχείριση φυσικού αποθέματος	78
2.2.6. Μεταφορική υποδομή	79
2.2.6.1. Οδικό δίκτυο	79
2.2.6.2. Σιδηροδρομικό δίκτυο	80
2.2.6.3. Λιμάνια και θαλάσσιες μεταφορές	80
2.2.6.4. Αεροδρόμια και αεροπορικές μεταφορές	80
2.2.7. Λοιπή τεχνική υποδομή	81
2.2.7.1. Βασική ενεργειακή υποδομή	81
2.2.7.2. Βασική τηλεπικοινωνιακή υποδομή.....	81
2.2.7.3. Τεχνητές λίμνες, φράγματα, σήραγγες εκτροπής, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα	81
2.2.7.4. Βιολογικοί καθαρισμοί – αποχετευτικό δίκτυο – ΧΥΤΑ.....	81
2.2.8. Ειδικές κατηγορίες του χώρου – Περιοχές ειδικών χωρικών παρεμβάσεων (ΠΕΧΠ).....	82
2.2.8.1. Παράκτιος – νησιωτικός χώρος	82
2.2.8.2. Ορεινός χώρος	83
3. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	84
3.1. Αποδελτίωση γενικού χωροταξικού πλαισίου	84
3.1.1. Χωρική οργάνωση των κύριων εθνικών πόλων και αξόνων ανάπτυξης.....	85
3.1.2. Χωρική διάρθρωση των στρατηγικής σημασίας δικτύων υποδομών και υπηρεσιών μεταφορών, ενέργειας, επικοινωνιών και τεχνολογίας	87
3.1.3. Χωρική διάρθρωση, εξειδίκευση και συμπληρωματικότητα των παραγωγικών τομέων	90
3.1.4. Οικιστική οργάνωση.....	93
3.1.5. Χωρική οργάνωση και ανάπτυξη του ορεινού, παράκτιου, νησιωτικού, και αγροτικού χώρου	94

3.1.6. Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη του εθνικού φυσικού και πολιτιστικού πλούτου, διατήρηση και ανάδειξη της ποικιλομορφίας της υπαίθρου, βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων	96
3.1.7. Διοικητική ανασυγκρότηση της χώρας	100
3.2. Αποδελτίωση του ειδικού χωροταξικού πλαισίου βιομηχανίας	101
3.2.1. Κατευθύνσεις για τον εθνικό χώρο	101
3.2.2. Κατευθύνσεις για την περιφέρεια Θεσσαλίας	104
3.3. Αποδελτίωση του ειδικού χωροταξικού πλαισίου του Τουρισμού	110
3.3.1 Κατηγοριοποίηση του χώρου	111
3.3.2. Ειδικές μορφές τουρισμού	112
3.3.3. Συγκρούσεις χρήσεων γης	115
3.3.4. Σύνθετες και ολοκληρωμένες αναπτύξεις τουριστικών υποδομών σταθερού παραθερισμού	117
3.4. Αποδελτίωση ειδικού πλαισίου για τις ΑΠΕ	118
3.5. Αποδελτίωση Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς 2007-2013 (ΕΣΠΑ).....	121
3.5.1. Θεματικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής	122
3.5.2. Χωρική ενότητα Θεσσαλίας, Στερεάς, Ηπείρου	125
3.5.3. Χωρικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής	126
3.5.3.1. Οικιστικό δίκτυο	126
3.5.3.2. Ανάπτυξη της υπαίθρου	127
3.5.3.2.1. Ορεινές περιοχές	127
3.5.3.2.2. Νησιωτικές περιοχές	128
3.5.3.2.3. Λοιπές Αγροτικές περιοχές & Αλιεία	129
3.5.3.3. Διαπεριφερειακή συνεργασία	131
4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ – ΠΡΟΤΑΣΗ	132
4.1. Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης.....	132
4.1.1. Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης – Γενικό πλαίσιο / ΕΣΠΑ.....	132
4.1.2 Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης – Περιφερειακό πλαίσιο	133
4.1.3. Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	134
4.1.4. Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης – Πρόταση	135
4.1.5 Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης – Γενική κρίση	138
4.2 Αναπτυξιακό πλαίσιο	138
4.2.1. Αναπτυξιακό πλαίσιο – Γενικό πλαίσιο / ΕΣΠΑ	138
4.2.2. Αναπτυξιακό πλαίσιο – Περιφερειακό πλαίσιο	139
4.2.3. Αναπτυξιακό πλαίσιο – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	139
4.2.4. Αναπτυξιακό πλαίσιο – Πρόταση	140
4.2.5 Αναπτυξιακό πλαίσιο – Γενική κρίση	145
4.3. Χωροταξική οργάνωση	145
4.3.1. Χωρική δομή της περιφέρειας	145
4.3.1.1. Χωρική δομή της περιφέρειας – Γενικό πλαίσιο	145
4.3.1.2. Χωρική δομή της περιφέρειας – Περιφερειακό πλαίσιο	146
4.3.1.3 Χωρική δομή της περιφέρειας – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	146
4.3.1.4 Χωρική δομή της περιφέρειας – Πρόταση	147
4.3.1.5 Χωρική δομή της περιφέρειας – Γενική κρίση	147
4.3.2. Οικιστικό δίκτυο	147

4.3.2.1 Οικιστικό δίκτυο – Γενικό πλαίσιο / ΕΣΠΑ	147
4.3.2.2 Οικιστικό δίκτυο – Περιφερειακό πλαίσιο	149
4.3.2.3 Οικιστικό δίκτυο – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	149
4.3.2.4 Οικιστικό δίκτυο – Πρόταση	150
4.3.2.5 Οικιστικό δίκτυο – Γενική κρίση	152
4.3.3. Διοικητική διάρθρωση	152
4.3.3.1 Διοικητική διάρθρωση – Γενικό πλαίσιο	152
4.3.3.2 Διοικητική διάρθρωση – Περιφερειακό πλαίσιο	153
4.3.3.3 Διοικητική διάρθρωση – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	153
4.3.3.4 Διοικητική διάρθρωση – Πρόταση	153
4.3.3.5 Διοικητική διάρθρωση – Γενική κρίση	154
4.3.4. Χρήσεις γης	154
4.3.4.1. Οικιστική χρήση γης	154
4.3.4.1.1 Οικιστική χρήση γης – Γενικό πλαίσιο	154
4.3.4.1.2 Οικιστική χρήση γης – Περιφερειακό πλαίσιο	154
4.3.4.1.3 Οικιστική χρήση γης – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	155
4.3.4.1.4 Οικιστική χρήση γης – Πρόταση	155
4.3.4.1.5 Οικιστική χρήση γης – Γενική κρίση	155
4.3.4.2. Βιομηχανική χρήση γης	156
4.3.4.2.1 Βιομηχανική χρήση γης – Γενικό και ειδικό πλαίσιο	156
4.3.4.2.2 Βιομηχανική χρήση γης – Περιφερειακό πλαίσιο.....	158
4.3.4.2.3 Βιομηχανική χρήση γης – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων.....	158
4.3.4.2.4 Βιομηχανική χρήση γης – Πρόταση	159
4.3.4.2.5 Βιομηχανική χρήση γης – Γενική κρίση	161
4.3.4.3. Χρήση γης Τουρισμός – παραθερισμός	162
4.3.4.3.1 Χρήση γης Τουρισμός – παραθερισμός – Γενικό και ειδικό πλαίσιο / ΕΣΠΑ	162
4.3.4.3.2 Χρήση γης Τουρισμός – παραθερισμός – Περιφερειακό πλαίσιο	165
4.3.4.3.3 Χρήση γης Τουρισμός – παραθερισμός – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	165
4.3.4.3.4 Χρήση γης Τουρισμός – παραθερισμός – Πρόταση	166
4.3.4.3.5 Χρήση γης Τουρισμός – παραθερισμός – Γενική κρίση	168
4.3.4.4. Χρήση γης εξόρυξη	168
4.3.4.4.1 Χρήση γης εξόρυξη – Γενικό και ειδικό πλαίσιο ...	168
4.3.4.4.2 Χρήση γης εξόρυξη – Περιφερειακό πλαίσιο	169
4.3.4.4.3 Χρήση γης εξόρυξη – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	169
4.3.4.4.4 Χρήση γης εξόρυξη – Πρόταση	170
4.3.4.4.5 Χρήση γης εξόρυξη – Γενική κρίση	170
4.3.4.5. Αγροτική χρήση γης	170
4.3.4.5.1 Αγροτική χρήση γης – Γενικό πλαίσιο / ΕΣΠΑ	170

4.3.4.5.2	Αγροτική χρήση γης – Περιφερειακό πλαίσιο	172
4.3.4.5.3	Αγροτική χρήση γης – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	173
4.3.4.5.4	Αγροτική χρήση γης – Πρόταση	173
4.3.4.5.5	Αγροτική χρήση γης – Γενική κρίση	176
4.3.5.	<i>Προστασία περιβάλλοντος – διαχείριση φυσικού αποθέματος</i>	177
4.3.5.1	Προστασία περιβάλλοντος – διαχείριση φυσικού αποθέματος – Γενικό πλαίσιο / ΕΣΠΑ	177
4.3.5.2	Προστασία περιβάλλοντος – διαχείριση φυσικού αποθέματος – Περιφερειακό πλαίσιο	180
4.3.5.3	Προστασία περιβάλλοντος – διαχείριση φυσικού αποθέματος – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	181
4.3.5.4	Προστασία περιβάλλοντος – διαχείριση φυσικού αποθέματος – Πρόταση	182
4.3.5.5	Προστασία περιβάλλοντος – διαχείριση φυσικού αποθέματος – Γενική κρίση	184
4.3.6.	<i>Μεταφορική υποδομή</i>	184
4.3.6.A	Μεταφορική υποδομή – Γενικό πλαίσιο	184
4.3.6.1	Οδικό δίκτυο	184
4.3.6.1.1	Οδικό δίκτυο – Γενικό πλαίσιο / ΕΣΠΑ	184
4.3.6.1.2	Οδικό δίκτυο – Περιφερειακό πλαίσιο	185
4.3.6.1.3	Οδικό δίκτυο – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	185
4.3.6.1.4	Οδικό δίκτυο – Πρόταση	186
4.3.6.1.5	Οδικό δίκτυο – Γενική κρίση	187
4.3.6.2	Σιδηροδρομικό δίκτυο	187
4.3.6.2.1	Σιδηροδρομικό δίκτυο – Γενικό πλαίσιο	187
4.3.6.2.2	Σιδηροδρομικό δίκτυο – Περιφερειακό πλαίσιο	188
4.3.6.2.3	Σιδηροδρομικό δίκτυο – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	188
4.3.6.2.4	Σιδηροδρομικό δίκτυο – Πρόταση	188
4.3.6.2.5	Σιδηροδρομικό δίκτυο – Γενική κρίση	189
4.3.6.3.	Θαλάσσιες μεταφορές	190
4.3.6.3.1	Θαλάσσιες μεταφορές – Γενικό πλαίσιο	190
4.3.6.3.2	Θαλάσσιες μεταφορές – Περιφερειακό πλαίσιο	191
4.3.6.3.3	Θαλάσσιες μεταφορές – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	191
4.3.6.3.4	Θαλάσσιες μεταφορές – Πρόταση	191
4.3.6.3.5	Θαλάσσιες μεταφορές – Γενική κρίση	192
4.3.6.4.	Εναέριες μεταφορές	192
4.3.6.4.1	Εναέριες μεταφορές – Γενικό πλαίσιο	192
4.3.6.4.2	Εναέριες μεταφορές – Περιφερειακό πλαίσιο	193
4.3.6.4.3	Εναέριες μεταφορές – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	193
4.3.6.4.4	Εναέριες μεταφορές – Πρόταση	193
4.3.6.4.5	Εναέριες μεταφορές – Γενική κρίση	194
4.3.7.	<i>Λοιπή τεχνική υποδομή</i>	194
4.3.7.1.	Ενέργεια – Επικοινωνίες	194
4.3.7.1.1	Ενέργεια – Επικοινωνίες – Γενικό πλαίσιο	194

4.3.7.1.2	Ενέργεια – Επικοινωνίες – Περιφερειακό πλαίσιο.....	194
4.3.7.1.3	Ενέργεια – Επικοινωνίες – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	195
4.3.7.1.4	Ενέργεια – Επικοινωνίες – Πρόταση	195
4.3.7.1.5	Ενέργεια – Επικοινωνίες – Γενική κρίση	195
4.3.7.2.	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	195
4.3.7.2.1	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας – Γενικό και ειδικό πλαίσιο	195
4.3.7.2.2	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας – Περιφερειακό πλαίσιο	198
4.3.7.2.3	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	198
4.3.7.2.4	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας – Πρόταση	199
4.3.7.2.5	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας – Γενική κρίση	200
4.3.8.	Υπαιθρος – ειδικές κατηγορίες του χώρου	200
4.3.8.1.	Υπαιθρος – ειδικές κατηγορίες του χώρου – Γενικό πλαίσιο / ΕΣΠΑ	200
4.3.8.2	Υπαιθρος – ειδικές κατηγορίες του χώρου – Περιφερειακό πλαίσιο	202
4.3.8.3	Υπαιθρος – ειδικές κατηγορίες του χώρου – Αξιολόγηση της σύνδεσης των παραπάνω πλαισίων	203
4.3.8.4	Υπαιθρος – ειδικές κατηγορίες του χώρου – Πρόταση	203
4.3.8.5	Υπαιθρος – ειδικές κατηγορίες του χώρου – Γενική κρίση	206

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄: ΠΙΝΑΚΕΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄: ΧΑΡΤΕΣ
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1.1.1.1 - Π1 Εξέλιξη πληθυσμού Περιφερειών της Ελλάδας	15
Πίνακας 1.1.1.1 - Π2 Πληθυσμιακή Εξέλιξη Περιφέρειας Θεσσαλίας	16
Πίνακας 1.1.1.2 - Π1 Κατανομή του μόνιμου πληθυσμού της περιφέρειας κατά ηλικία	17
Πίνακας 1.1.1.3 – Π1 Φαινόμενη μετανάστευση της Περιφέρειας Θεσσαλίας	20
Πίνακας 1.1.2 – Π1 Κατανομή ΑΕΠ περιφέρειας Θεσσαλίας σε τιμές αγοράς	21
Πίνακας 1.1.2 – Π2 Κατανομή κ.κ. ΑΕΠ ως προς τον εθνικό μέσο όρο για την Θεσσαλία	22
Πίνακας 1.1.2 – Π3 Κατανομή του ΑΕΠ ανά παραγωγικό τομέα	23
Πίνακας 1.1.2 – Π4 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός σε απόλυτα μεγέθη	24
Πίνακας 1.1.2 – Π5 Ποσοστό ενεργού πληθυσμού για την περιφέρεια	24
Πίνακας 1.1.2 – Π6 Κατανομή του ενεργού πληθυσμού με βάση το είδος Επαγγέλματος	25
Πίνακας 1.1.2 – Π7 Τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης	26
Πίνακας 1.1.2 – Π8 Ποσοστό απασχόλησης ανά παραγωγικό τομέα	26
Πίνακας 1.1.2 – Π9 Ανεργία	27
Πίνακας 1.3.5.1 – Π1 Οι σημαντικότερες περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος κατά σειρά οικολογικής αξίας	48
Πίνακας 1.4.3.2 – Π1 Δείκτες Εξειδίκευσης ανά παραγωγικό τομέα	63
Πίνακας 1.4.4 – Π1 Ανάλυση SWOT	70
Πίνακας 4.2.4. – Π1 Πληθυσμιακή προβολή των νομών της Θεσσαλίας	141
Πίνακας 4.2.4. – Π2 Πληθυσμιακή προβολή των πρωτεύουσών των νομών της Θεσσαλίας	142
Πίνακας 4.2.4. – Π3 Προβολή του ενεργού πληθυσμού των νομών της Θεσσαλίας και κατά τάξεις με μεγέθους – Θεσσαλία	143
Πίνακας 5.1. – Π1 Διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων και εκτάσεων ανά είδος καλλιέργειας	211
Πίνακας 5.2. – Π2 Διάρθρωση των καλλιεργειών – Θεσσαλία & νομοί	214
Πίνακας 5.3. – Π3 Διάρθρωση των βαμβακοκαλλιεργειών – Θεσσαλία	214
Πίνακας 5.4. – Π4 Διάρθρωση της κτηνοτροφίας – Θεσσαλία	215
Πίνακας 5.5. – Π5 Παραδοσιακοί οικισμοί – Θεσσαλία	216
Πίνακας 5.6. – Π6 Τοπική εξειδίκευση ανά παραγωγικό τομέα σε ΟΤΑ α' επιπέδου – Θεσσαλία	218

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1.1.1.2 – Δ1 Συγκριτική ηλικιακή Πυραμίδα Θεσσαλίας-χώρας	17
Διάγραμμα 1.1.1.2 – Δ2 Συγκριτική ηλικιακή Πυραμίδα Θεσσαλίας- Ν. Λαρίσης	18
Διάγραμμα 1.1.1.2 – Δ3 Συγκριτική ηλικιακή Πυραμίδα Θεσσαλίας- Ν. Μαγνησίας...18	
Διάγραμμα 1.1.1.2 – Δ4 Συγκριτική ηλικιακή Πυραμίδα Θεσσαλίας- Ν. Τρικάλων	19
Διάγραμμα 1.1.1.2 – Δ5 Συγκριτική ηλικιακή Πυραμίδα Θεσσαλίας- Ν. Καρδίτσας ...	19
Διάγραμμα 1.1.3 – Δ1 Κατανομή των γεωργικών εκτάσεων κατά κατηγορία χρήσης ..	29
Διάγραμμα 1.1.3 – Δ2 Κατανομή των γεωργικών εκτάσεων κατά κατηγορία χρήσης ανά νομό	29
Διάγραμμα 1.1.3 – Δ3 Κατανομή της κτηνοτροφίας κατά είδος ζώων	30
Διάγραμμα 1.1.3 – Δ4 Κατανομή της κτηνοτροφίας κατά είδος ζώων ανά νομό	30
Διάγραμμα 1.1.3 – Δ5 Παραγωγή Θεσσαλίας προς εθνικό επίπεδο	31
Διάγραμμα 1.1.3 – Δ6 Διάρθρωση ανά προϊόν & ανά νομό της παραγωγής της Θεσσαλίας προς εθνικό επίπεδο	32
Διάγραμμα 1.1.3 – Δ7 Διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων κατά τάξεις μεγέθους	33
Διάγραμμα 1.1.3 – Δ8 Διάρθρωση των εκτάσεων κατά τάξεις μεγέθους	33
Διάγραμμα 1.1.3 – Δ9 Διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων κατά μέγεθος και ανά είδος καλλιέργειας	34
Διάγραμμα 1.1.3 – Δ10 Διάρθρωση των βαμβακοκαλλιεργειών – εκτάσεις κατά μέγεθος	34
Διάγραμμα 4.2.4. – Δ1 Πληθυσμιακές προβολές νομών Θεσσαλίας	141
Διάγραμμα 4.2.4. – Δ2 Πληθυσμιακές προβολές βασικών πόλων Θεσσαλίας.....	142
Διάγραμμα 4.2.4 – Δ3 Προβολή ενεργού πληθυσμού των νομών της Θεσσαλίας.....	143

Κατάλογος Χαρτών

- Χάρτης 1.1. Ανάλυση της αναπτυξιακής φυσιογνωμίας με βάση το ΑΕΠ κ.κ. ανά ΟΤΑ
Χάρτης 1.2. Ανάλυση της αναπτυξιακής φυσιογνωμίας με βάση το συνολικό ΑΕΠ ανά ΟΤΑ
Χάρτης 1.3. Χωρική κατανομή της εξειδίκευσης στον Α'γενή τομέα ανά ΟΤΑ
Χάρτης 1.4. Χωρική κατανομή της εξειδίκευσης στον Β'γενή τομέα ανά ΟΤΑ
Χάρτης 1.5. Χωρική κατανομή της εξειδίκευσης στον Γ'γενή τομέα ανά ΟΤΑ
Χάρτης 2.1. Πόλοι και άξονες ανάπτυξης – Αναπτυξιακές ενότητες – Ζώνες ημερήσιων μετακινήσεων
Χάρτης 2.2. Οικιστικό δίκτυο – Υποδομές
Χάρτης 2.3. Γενικευμένες ζώνες ανάπτυξης και προστασίας – Χρήσεις γης
Χάρτης 4.1. Πόλοι και άξονες ανάπτυξης – Αναπτυξιακές ενότητες
Χάρτης 4.2. Οικιστικό δίκτυο – Υποδομές
Χάρτης 4.3. Γενικευμένες ζώνες ανάπτυξης και προστασίας – Χρήσεις γης
- Χάρτης 1. Κατηγορίες χρήσεων γης – Corine
Χάρτης 2. Χωροταξική Οργάνωση περιφέρειας
Χάρτης 4. Πρόταση – Χωροταξική Οργάνωση περιφέρειας

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

ΑΕΠ: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΑΔ: Αισθητικό Δάσος

ΑΠΕ: Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

ΒΕΠΕ: Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές

ΒΙΟΠΑ: Βιοτεχνικό Πάρκο

ΒΙΠΕ: Βιομηχανική Περιοχή

ΓΠΣ: Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο

ΔΕΗ: Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού

ΔΜΦ: Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης

ΕΓΤΑΑ: Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης

ΕΔ: Εθνικός Δρυμός

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΕΛ: Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων

ΕΘΠ: Εθνικό θαλάσσιο Πάρκο

ΕΚΤ: Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο

ΕΠΜ: Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη

ΕΣΠΑ: Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Ανάπτυξης

ΕΣΥΕ: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

ΕΤΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης

ΖΕΠ: Ζώνη Ειδικής Προστασίας

ΖΗΜ: Ζώνες Ημερήσιων Μετακινήσεων

ΖΟΕ: Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου

ΚΑΠ: Κοινή Αγροτική Πολιτική

ΚΓΠ: Κοινή Γεωργική Πολιτική

ΜΜΕ: Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

ΜΥΗΕ: Μικρά Υδροηλεκτρικά Έργα

ΟΣΕ: Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος

ΟΤΑ: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΟΤΕ: Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος

ΠΑΘΕ: Πατρών Αθηνών Θεσσαλονίκης Ευζώνων (οδικός άξονας)

ΠΑΚ: Περιοχές Αιολικής Καταλληλότητας

ΠΑΠ: Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας

ΠΓΕ: Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη
ΠΕΚ: Περιοχή Ελεγχόμενου Κυνηγιού
ΠΕΠ: Περιφερειακό Ειδικό Πλαίσιο
ΠΕΡΠΟ: Περιοχή Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης
ΠΕΧΠ: Περιοχές Ειδικής Χωρικής Παρέμβασης
ΠΟΑΠΔ: Περιοχή Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων
ΠΟΑΥ: Περιοχή Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών
ΠΟΠ: Προϊόν Ονομασίας Προέλευσης
ΠΟΤΑ: Περιοχή Οργανωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης
ΠΣ: Πολεοδομικό Συγκρότημα
ΣΧΟΟΑΠ: Σχέδιο Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης
ΣΑΤΑΜΕ: Σχέδιο Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης
ΤΚΣ: Τόπος Κοινοτικής Σημασίας
ΤΙΦΚ: Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
ΤΠΕ: Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
ΥΧΟΠ: Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος
ΥΠΕΧΩΔΕ: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΦΔ: Φορέας Διαχείρισης
ΦΕΚ: Φύλλο Εφημερίδας Κυβέρνησης
ΧΑΔΑ: Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων
ΧΥΤΑ: Χώρος Υγειονομικής ταφής απορριμμάτων
NAT: NATURA 2000
COR.: CORINE

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να υποβάλλω τις ευχαριστίες μου στον κ. Οικονόμου Δημήτρη καθώς με τις πολύτιμες συμβουλές του ήταν ο βασικός καθοδηγητής για την εκπόνηση της εργασίας. Ακολούθως, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φίλους μου, με ιδιαίτερη αναφορά στους Μυλωνά Αλέξη και Πνευματικό Τριαντάφυλλο για τη βοήθεια που μου έδωσαν πάνω σε θέματα που αφορούσαν τη διπλωματική εργασία.. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την Πέτρου Άλκηστη για τη βοήθεια και την συμπαράσταση της και την οικογένεια μου για την υποστήριξη που μου παρείχε κατά τη διάρκεια των φοιτητικών μου χρόνων.

1. ΑΝΑΛΥΣΗ – ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΤΟΥ 1999

1.1 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

1.1.1. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ

1.1.1.1. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Ο πληθυσμός της περιφέρειας Θεσσαλίας, με βάση την απογραφή του 2001, ανέρχεται στους 753.888 κατοίκους, καταλαμβάνοντας το 6,88% σε εθνικό επίπεδο και σημειώνοντας μια αύξηση 2,59% σε σχέση με το πληθυσμό του 1991. Επίσης αποτελεί την 3^η σε πληθυσμό περιφέρεια της Ελλάδας, μετά από αυτές της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας, στις οποίες βρίσκονται η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη.

Πίνακας 1.1.1.1 - ΠΙ Εξέλιξη πληθυσμού Περιφερειών της Ελλάδας

	Περιφέρεια	Κάτοικοι				% Συμμετοχή στο σύνολο Χώρας				% Μεταβολή		
		1971	1981	1991	2001	1971	1981	1991	2001	1971 - 1981	1981 - 1991	1991 - 2001
1	Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	542.180	575.210	570197	607162	6,18%	5,91%	5,56%	5,54%	6,09%	- 0,87%	6,48%
2	Κεντρική Μακεδονία	1.409.140	1.602.892	1707753	1876558	16,07%	16,46%	16,64%	17,12%	13,75%	6,54%	9,88%
3	Δυτική Μακεδονία	268.960	289.071	288495	294317	3,07%	2,97%	2,81%	2,68%	7,48%	- 0,20%	2,02%
4	Ήπειρος	310.320	324.541	327176	336392	3,54%	3,33%	3,19%	3,07%	4,58%	0,81%	2,82%
5	Θεσσαλία	659.920	695.654	734846	753888	7,53%	7,14%	7,16%	6,88%	5,41%	5,63%	2,59%
6	Ιόνια Νησιά	184.440	182.651	189338	209608	2,10%	1,88%	1,85%	1,91%	-0,97%	3,66%	10,71%
7	Δυτική Ελλάδα	633.920	655.262	695044	721541	7,23%	6,73%	6,77%	6,58%	3,37%	6,07%	3,81%
8	Στερεά Ελλάδα	505.480	537.984	548101	558144	5,76%	5,52%	5,34%	5,09%	6,43%	1,88%	1,83%
9	Αττική	2.797.840	3.369.424	3594817	3894573	31,91%	34,59%	35,04%	35,52%	20,43%	6,69%	8,34%
10	Πελοπόννησος	582.000	577.030	573958	597622	6,64%	5,92%	5,59%	5,45%	-0,85%	0,53%	4,12%
11	Βόρειο Αιγαίο	210.440	195.004	201363	205235	2,40%	2,00%	1,96%	1,87%	-7,34%	3,26%	1,92%
12	Νότιο Αιγαίο	207.360	233.529	255192	298462	2,36%	2,40%	2,49%	2,72%	12,62%	9,28%	16,96%
13	Κρήτη	456.640	502.165	536433	594368	5,21%	5,16%	5,23%	5,42%	9,97%	6,82%	10,80%
	Σύνολο Χώρας	8.768.640	9.740.417	10259900	10964020	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	11,08%	5,33%	6,86%

Πηγή: Απογραφή πληθυσμού 2001 ΕΣΥΕ, Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Θεσσαλίας 1998

Ενδοπεριφερειακά, ο νομός Λαρίσης είναι ο πολυπληθέστερος, ακολουθεί ο νομός Μαγνησίας, ενώ στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται οι νομοί Τρικάλων και Καρδίτσας. Κατά την τελευταία δεκαετία, η περιφέρεια είχε ασθενέστερη πληθυσμιακή αύξηση από ότι η χώρα και εντός της περιφέρειας μεγαλύτερη αύξηση πραγματοποίησε ο ν. Μαγνησίας και ακολούθησαν ο ν. Λάρισας με το ν. Καρδίτσας, ενώ τελευταίος ο ν. Τρικάλων που κατά τη δεκαετία '91-'01 ο πληθυσμός του παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητος.

Πίνακας 1.1.1.1 - Π2 Πληθυσμιακή Εξέλιξη Περιφέρειας Θεσσαλίας

	Πληθυσμός				Μεταβολή (%)		
	1971	1981	1991	2001	1971-81	1981-91	1991-01
Χώρα	8.768.641	9.740.417	10.259.900	10964020	11,08%	5,33%	6,86%
Περιφέρεια	658.940	695.654	734846	753888	5,57%	5,63%	2,59%
Περιφέρεια/Χώρα	7,51%	7,14%	7,16%	6,88%			
Νομός Καρδίτσας	130.913	124.930	126854	129541	-4,57%	1,54%	2,12%
Νομός Λάρισας	233.159	254.295	270612	279305	9,07%	6,42%	3,21%
Νομός Μαγνησίας	161.392	182.222	198434	206995	12,91%	8,90%	4,31%
Νομός Τρικάλων	133.476	134.207	138946	138047	0,55%	3,53%	-0,65%
Νομός Καρδίτσας /Περιφέρεια	19,87%	17,96%	17,26%	17,18%			
Νομός Λάρισας /Περιφέρεια	35,38%	36,55%	36,83%	37,05%			
Νομός Μαγνησίας /Περιφέρεια	24,49%	26,19%	27,00%	27,46%			
Νομός Τρικάλων /Περιφέρεια	20,26%	19,29%	18,91%	18,31%			

Πηγή: Απογραφή πληθυσμού 2001 ΕΣΥΕ, Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Θεσσαλίας 1998.

1.1.1.2 ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Όσον αφορά την ηλικιακή δομή της περιφέρειας, παρατηρούμε ότι ο πληθυσμός της ακολουθεί παρόμοια κατανομή σε γενικά πλαίσια με το εθνικό επίπεδο, έχοντας όμως μεγαλύτερα ποσοστά στις γηραιότερες ηλικιακές ομάδες.

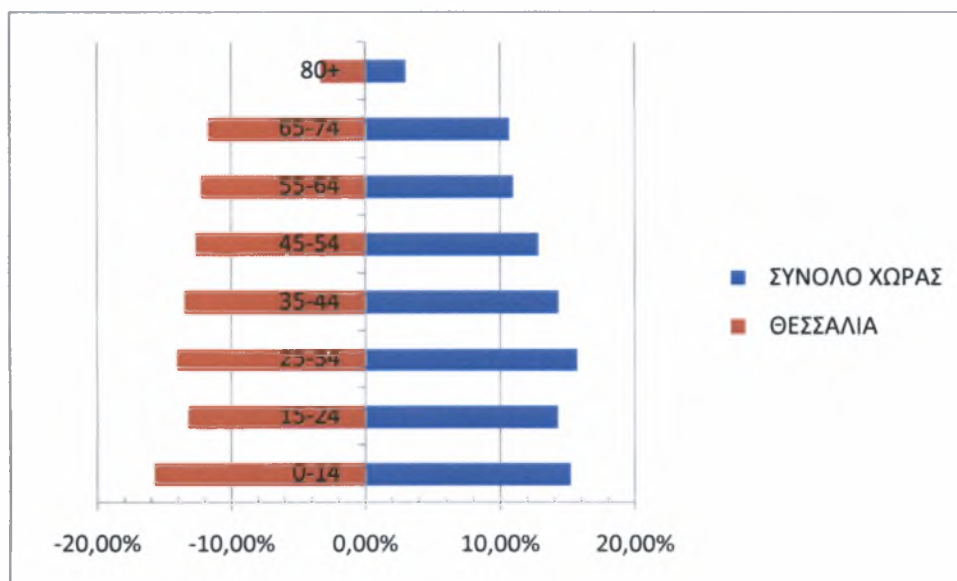
Πίνακας 1.1.1.2 - Π1 Κατανομή του μόνιμου πληθυσμού της περιφέρειας κατά ηλικία

	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	Ν.ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	Ν. ΛΑΡΙΣΗΣ	Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ
Σύνολο	10.934.097	740.115	120.265	282.156	205.005	132.689
0-14	1.660.899	116.686	18.216	45.965	32.033	20.472
15-24	1.561.637	98.143	14.166	39.988	28.809	15.180
25-34	1.717.359	104.334	15.244	42.127	29.937	17.026
35-44	1.565.356	100.061	15.230	38.811	28.900	17.120
45-54	1.401.324	93.832	14.542	35.318	26.408	17.564
55-64	1.200.289	91.031	16.028	33.422	23.729	17.852
65-74	1.168.263	87.104	16.777	30.487	22.428	17.412
80+	330.052	24.837	5.110	8.317	6.360	5.050

Πηγή: Απογραφή πληθυσμού 2001 ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

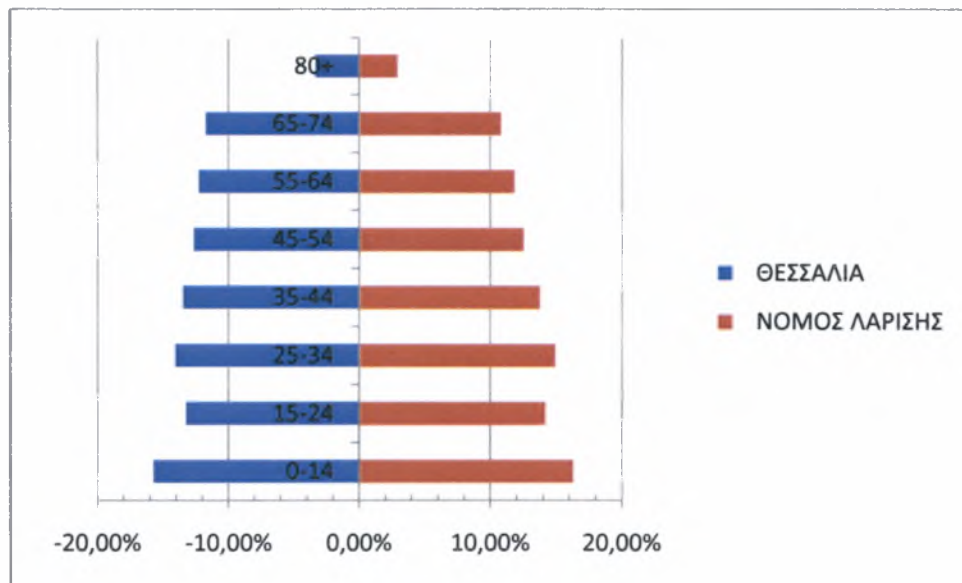
Παρακάτω, φαίνεται καλύτερα μέσα από τις ηλικιακές πυραμίδες, η κατανομή του πληθυσμού της Θεσσαλίας, τόσο σε σχέση με το εθνικό επίπεδο, όσο και του κάθε νομού ξεχωριστά σε σχέση με την περιφέρεια.

Διάγραμμα 1.1.1.2 – Δ1 Συγκριτική ηλικιακή Πυραμίδα Θεσσαλίας-χώρας

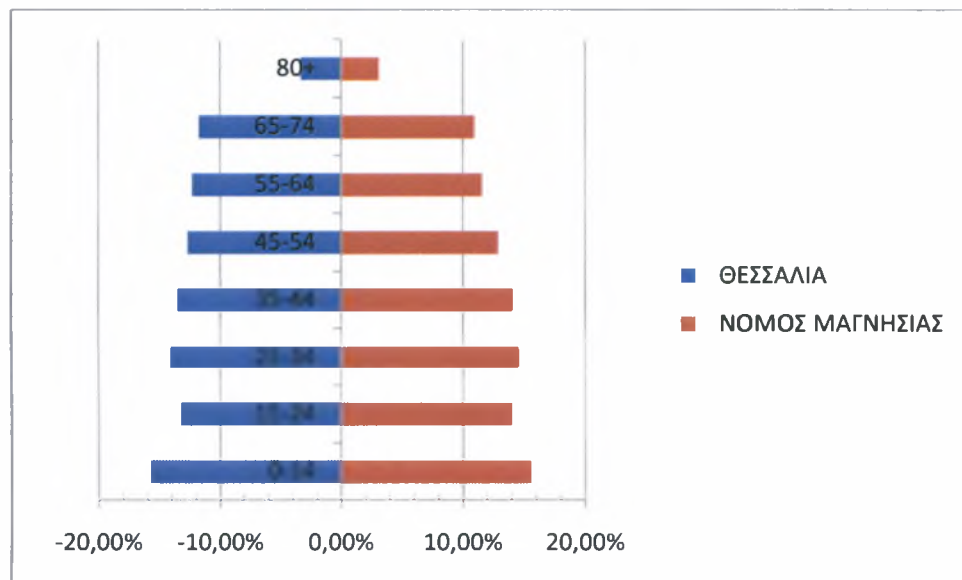
Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε το αυξημένο βάρος που έχουν στην περιφέρεια Θεσσαλίας, οι ηλικιακές ομάδες 55 και άνω, σε σχέση με το εθνικό επίπεδο.

Διάγραμμα 1.1.1.2 – Δ2 Συγκριτική ηλικιακή Πυραμίδα Θεσσαλίας- Ν. Λαρίσης

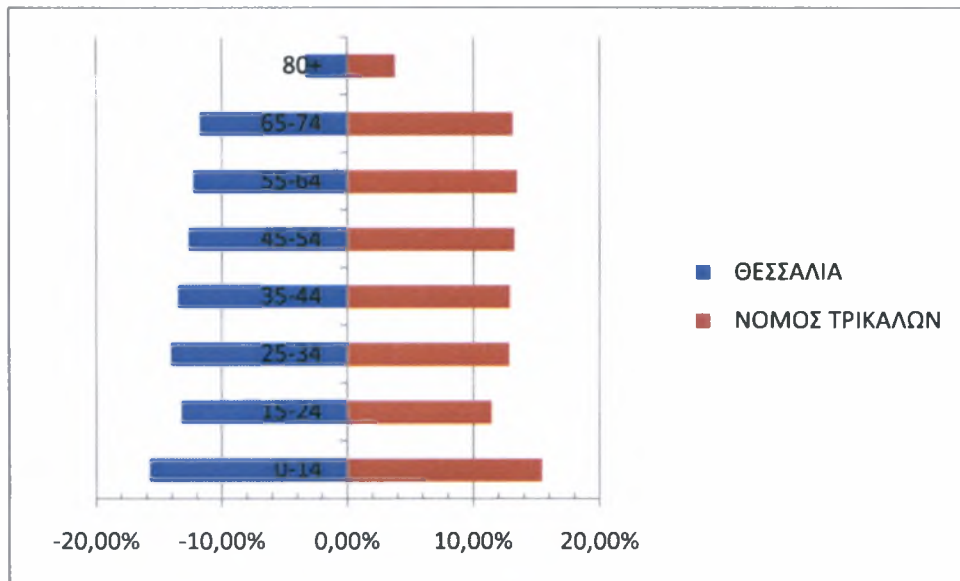
Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε παρόμοια κατανομή των ηλικιακών ομάδων στην περιφέρεια και στο νομό, με την περιφέρεια όμως να έχει ψηλότερα ποσοστά στις ηλικιακές ομάδες 55 και άνω.

Διάγραμμα 1.1.1.2 – Δ3 Συγκριτική ηλικιακή Πυραμίδα Θεσσαλίας- Ν. Μαγνησίας

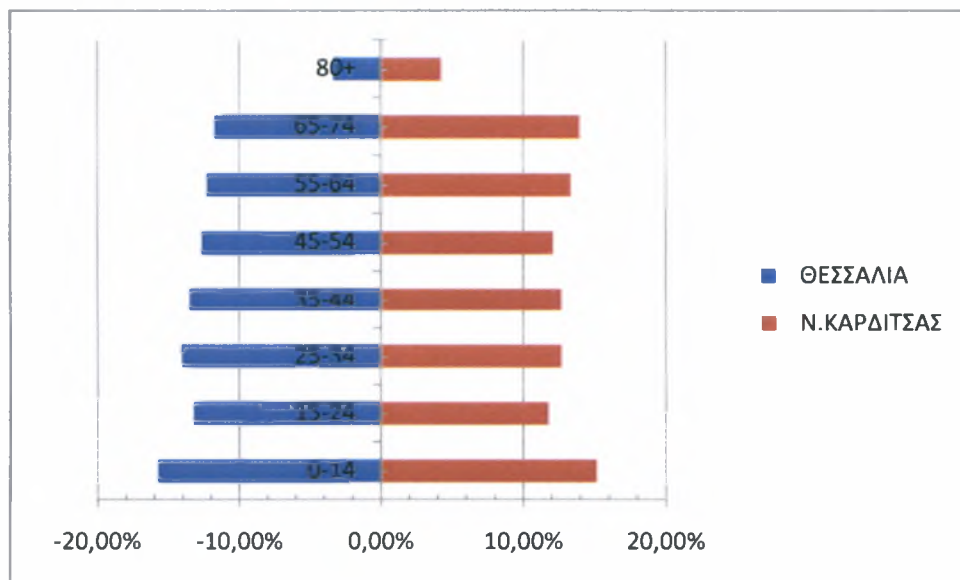
Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε παρόμοια ηλικιακή κατανομή, με το νομό όμως να έχει μικρότερα ποσοστά στις ηλικίες 55 και άνω.

Διάγραμμα 1.1.1.2 – Δ4 Συγκριτική ηλικιακή Πυραμίδα Θεσσαλίας- Ν. Τρικάλων

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε την ηλικιακή κατανομή του νομού να είναι αισθητά πιο γερασμένη από αυτήν της περιφέρειας. Συγκεκριμένα, τα ποσοστά των νεανικών ηλικιών του νομού είναι μικρότερα από αυτά της περιφέρειας και τα ποσοστά των γερασμένων ηλικιακών ομάδων υψηλότερα.

Διάγραμμα 1.1.1.2 – Δ5 Συγκριτική ηλικιακή Πυραμίδα Θεσσαλίας- Ν. Καρδίτσας

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε παρόμοια κατανομή με αυτήν του νομού Τρικάλων. Υψηλότερα ποσοστά τις γερασμένες ηλικιακές ομάδες και χαμηλότερα στις νεανικές ομάδες συγκεντρώνει ο νομός σε σχέση με την περιφέρεια.

1.1.1.3. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Όσον αφορά την φαινόμενη μετανάστευση κατά την επταετία 2000 -'06, παρατηρούμε ότι συνολικά η περιφέρεια είχε εισροή μεταναστών. Σε επίπεδο νομών, ο ν. Καρδίτσας είχε μικρή εκροή μεταναστών, ενώ οι υπόλοιποι νομοί είχαν θετικό ισοζύγιο, με σημαντικότερο αυτό του ν. Λάρισας και ακολούθως του ν. Τρικάλων.

Πίνακας 1.1.1.3 – ΠΙ Φαινόμενη μετανάστευση της Περιφέρειας Θεσσαλίας

Φαινόμενη μετανάστευση								
ΕΤΟΣ	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2000-06
Θεσσαλία	-261	-75	366	-30	1.474	8	15	1.497
Ν. Καρδίτσας	14	-110	-87	-9	-87	0	11	-268
Ν. Λάρισας	-109	59	102	-6	864	2	-1	911
Ν. Μαγνησίας	166	-47	310	-8	-147	2	3	279
Ν. Τρικάλων	-332	23	41	-7	844	4	2	575

Πηγή: ΕΣΥΕ

1.1.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε για το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, το κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν καθώς και για την απασχόληση και την ανεργία σε περιφερειακό και ενδοπεριφερειακό επίπεδο.

Η Θεσσαλία καταλαμβάνει την 4^η θέση μεταξύ των περιφερειών της Ελλάδας, με ποσοστό συμμετοχής 6,46% στο ΑΕΠ της χώρας για το έτος 2000. Ακόμα, το κατά κεφαλή ΑΕΠ για τη Θεσσαλία, το 2000 είναι 10.663 ευρώ, καταλαμβάνοντας την 8^η θέση μεταξύ των περιφερειών. Ως προς την ΕΕ των 25 (ΕΕ-25=100), η περιφέρεια καταλαμβάνει 58 μονάδες κατά κεφαλή ΑΕΠ (Πετράκος και Ψυχάρης, 2004).

Σε επίπεδο νομών, η Λάρισα καταλαμβάνει την 6^η θέση ως προς το ποσοστό συμμετοχής στο ΑΕΠ της χώρας (2,51%) και έχει 11.232 ευρώ κατά κεφαλή ΑΕΠ. Ο νομός Μαγνησίας καταλαμβάνει την 9^η θέση ως προς το ποσοστό συμμετοχής στο ΑΕΠ της χώρας (1,93%) και έχει 11.778 ευρώ κατά κεφαλή ΑΕΠ. Οι νομοί Τρικάλων(1,04%) και Καρδίτσας (0,98%) καταλαμβάνουν την 24^η και 25^η θέση

αντίστοιχα ως προς το ποσοστό συμμετοχής στο ΑΕΠ της χώρας, και έχουν 9.232, 9.261 ευρώ κατά κεφαλή ΑΕΠ αντίστοιχα. Τα παραπάνω δεδομένα αναφέρονται για το έτος 2000 (Πετράκος και Ψυχάρης, 2004).

Ενδοπεριφερειακά, η κατανομή του ΑΕΠ, σε τιμές αγοράς, φαίνεται στον παρακάτω πίνακα

Πίνακας 1.1.2 – ΠΙ Κατανομή ΑΕΠ περιφέρειας Θεσσαλίας σε τιμές αγοράς

Έτος	ΑΕΠ, τιμές αγοράς ,εκ. δρχ.,		
	1981	1991	2001
Σύνολο Χώρας	1804182	16230501	44613450
Θεσσαλία	125101	1061121	2730336
Ν. Καρδίτσας	21574	174659	423278
Ν. Λάρισας	47482	405476	1043648
Ν. Μαγνησίας	36157	310237	801815
Ν. Τρικάλων	19888	170749	461595
Θεσσαλία/ Σύνολο Χώρας	6,93%	6,54%	6,12%
Ν. Καρδίτσας/ Θεσσαλία	17,25%	16,46%	15,50%
Ν. Λάρισας/ Θεσσαλία	37,95%	38,21%	38,22%
Ν. Μαγνησίας/ Θεσσαλία	28,90%	29,24%	29,37%
Ν. Τρικάλων/ Θεσσαλία	15,90%	16,09%	16,91%

Πηγή: Economics.gr

Στον παραπάνω πίνακα, παρατηρούμε ότι τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο περιφερειακό ΑΕΠ, διαθέτει όπως αναμενόταν ο ν. Λαρίσης και ακολούθως ο ν. Μαγνησίας, ενώ τις τελευταίες θέσεις καταλαμβάνουν οι ν. Τρικάλων και Καρδίτσας. Επιπλέον, από το '81 ως το '01, παρατηρείται πτώση στη συμμετοχή του περιφερειακού ΑΕΠ για το ν. Καρδίτσας, ενώ οι υπόλοιποι νομοί σημειώνουν αύξηση.

Η κατανομή ως προς το κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο, για την περιφέρεια Θεσσαλίας φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1.1.2 – Π2 Κατανομή κ.κ. ΑΕΠ ως προς τον εθνικό μέσο όρο για την Θεσσαλία

Έτος	ΑΕΠ κατά κεφαλή % μ.ό. χώρας		
	1981	1991	2001
Σύνολο Χώρας	100	100	100
Θεσσαλία	97	92	91
Ν. Καρδίτσας	93,21	89,56	86,55
Ν. Λάρισας	100,79	93,91	90,75
Ν. Μαγνησίας	107,1	99,71	96,05
Ν. Τρικάλων	79,99	78,11	85,43

Πηγή: Economics.gr

Στον παραπάνω πίνακα, παρατηρείται σημαντική πτώση στο κατά κεφαλή ΑΕΠ για την περιφέρεια κατά τη δεκαετία '81-'91 και μικρή πτώση κατά την τελευταία δεκαετία. Κατά τη δεκαετία '81-'91, οι δυο δυναμικότεροι νομοί της περιφέρειας υφίστανται μεγάλες πιέσεις, όπως φαίνεται στα παραπάνω στοιχεία, ο ν. Καρδίτσας υφίσταται μικρότερη πίεση και στο ν. Τρικάλων, η πτώση του κατά κεφαλή ΑΕΠ είναι πολύ μικρή. Κατά τη δεκαετία '91-'01, όλοι οι νομοί, πλην των Τρικάλων που σημειώνει σημαντική αύξηση στο κατά κεφαλή ΑΕΠ, υφίστανται παρόμοιες πιέσεις. Αξιοσημείωτο, είναι ότι κανένας νομός δεν υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο.

Όσον αφορά την κατανομή του ΑΕΠ στους παραγωγικούς τομείς της περιφέρειας, παραθέτουμε τον παρακάτω πίνακα έτσι ώστε να φανερωθεί η παραγωγική βάση της οικονομίας.

Πίνακας 1.1.2 – Π3 Κατανομή του ΑΕΠ ανά παραγωγικό τομέα

	Ποσοστό του ΑΕΠ ανά παραγωγικό τομέα					
	Α' γενής τομέας		Β' γενής τομέας		Γ' γενής τομέας	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Θεσσαλία	21,67%	17,52%	26,32%	20,86%	52,01%	61,62%
Ν. Καρδίτσας	36,29%	25,82%	15,21%	12,59%	48,49%	61,57%
Ν. Λαρίσης	23,30%	17,02%	25,64%	22,90%	51,05%	60,07%
Ν. Μαγνησίας	11,89%	12,21%	36,92%	27,31%	51,18%	60,46%
Ν. Τρικάλων	20,60%	20,22%	20,04%	12,61%	59,35%	67,16%

Πηγή: Economics.gr

Στον παραπάνω πίνακα, παρατηρούμε ότι μειώνεται η συμβολή στο συνολικό ΑΕΠ του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα και αυξάνεται του τριτογενή για τη περιφέρεια Θεσσαλίας κατά τη δεκαετία '91-'01. Την ίδια περίπου πορεία ακολουθούν και οι νομοί της περιφέρειας. Ενδοπεριφερειακά, αξίζουν αναφοράς τα υψηλά ποσοστά του πρωτογενή τομέα για το ν. Καρδίτσας και του δευτερογενή για το ν. Μαγνησίας που υφίστανται όμως, και οι δύο σημαντικές πιέσεις.

Για την ανάλυση της απασχόλησης- ανεργίας στην περιφέρεια, θα αναφερθούμε στον ενεργό πληθυσμό, στην κατανομή της εργασίας με βάση το επάγγελμα, στην κατανομή της απασχόλησης στους παραγωγικούς τομείς και στο επίπεδο ανεργίας.

Όσον αφορά τον ενεργό πληθυσμό, παραθέτουμε τον παρακάτω πίνακες. Στον πίνακα 1.1.2 – Π4 παραθέτουμε τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό σε απόλυτα μεγέθη και στον πίνακα 1.1.2 – Π5 αποτυπώνονται τα ποσοστά του ενεργού πληθυσμού ως προς το σύνολο του πληθυσμού.

Πίνακας 1.1.2 – Π4 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός σε απόλυτα μεγέθη

	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός	
	1991	2001
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	44915	52378
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ	102658	116835
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	69322	81880
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	49039	54714
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	265934	305807
ΧΩΡΑ	3.886.157	4.621.848

Πηγή: Απογραφή πληθυσμού 1991, 2001 ΕΣΥΕ

Πίνακας 1.1.2 – Π5 Ποσοστό ενεργού πληθυσμού για την περιφέρεια

Ποσοστό ενεργού πληθυσμού επί του συνόλου					
	1981	1991	2001	Μεταβολή '81 – '91	Μεταβολή '91 – '01
Χώρα	36,38%	37,88%	42,15%	4,12%	11,28%
Περιφέρεια	37,71%	36,19%	40,56%	-4,03%	12,09%
Περιφέρεια/Χώρα	103,66%	95,54%	96,23%	-7,83%	0,72%
Ν. Καρδίτσας	45,41%	35,41%	40,43%	-22,02%	14,19%
Ν. Λάρισας	36,02%	37,94%	41,83%	5,33%	10,25%
Ν. Μαγνησίας	34,68%	34,93%	39,56%	0,72%	13,25%
Ν. Τρικάλων	37,85%	35,29%	39,63%	-6,76%	12,31%
Ν. Καρδίτσας/Περιφέρεια	120,42%	97,84%	99,68%	-18,75%	1,88%
Ν. Λάρισας/Περιφέρεια	95,52%	104,84%	103,12%	9,76%	-1,64%
Ν. Μαγνησίας/Περιφέρεια	91,96%	96,52%	97,52%	4,96%	1,03%
Ν. Τρικάλων/Περιφέρεια	100,37%	97,51%	97,71%	-2,85%	0,20%

Πηγή: Απογραφή πληθυσμού 2001 ΕΣΥΕ, Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Θεσσαλίας 1998

Στον παραπάνω πίνακα, παρατηρούμε ότι το ποσοστό ενεργού πληθυσμού της περιφέρειας είχε μια πτώση κατά τη δεκαετία '81-'91, σε αντίθεση με τη χώρα, όμως κατά τη δεκαετία '91-'01 σημείωσε σημαντική αύξηση. Άξιο αναφοράς είναι η μεγάλη πτώση του ενεργού πληθυσμού στο ν. Καρδίτσας κατά τη δεκαετία '81-'91. Τέλος,

κατά τη δεκαετία '91-'01, όλοι οι νομοί σημείωσαν αύξηση του ενεργού τους πληθυσμού.

Όσον αφορά την κατανομή του ενεργού πληθυσμού, με βάση το είδος του επαγγέλματος, παραθέτουμε τον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1.1.2 – Π6 Κατανομή του ενεργού πληθυσμού με βάση το είδος επαγγέλματος

	Θεσσαλία		Ν. Καρδίτσας		Ν. Λαρίσης		Ν. Μαγνησίας		Ν. Τρικάλων	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Σύνολο	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Εργοδότες	5,24%	10,82%	3,55%	8,05%	5,14%	10,90%	6,29%	11,63%	5,52%	12,08%
Εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό	37,30%	21,41%	47,09%	27,72%	37,00%	20,80%	29,69%	16,84%	39,74%	23,50%
Μισθωτοί	41,85%	52,13%	31,47%	41,95%	42,19%	52,49%	51,91%	60,58%	36,43%	48,45%
Συμβοληθούν- τα & μη αμειβόμενα μέλη	8,26%	9,47%	11,30%	12,94%	9,18%	10,02%	3,98%	4,92%	9,60%	11,78%
Δεν δήλωσαν θέση στο επάγγελμα & νέοι	7,35%	6,17%	6,59%	9,33%	6,49%	5,78%	8,13%	6,03%	8,71%	4,19%

Πηγή: Απογραφή πληθυσμού 1991,2001 ΕΣΥΕ

Στον παραπάνω πίνακα, παρατηρούμε μια σημαντική αύξηση των μισθωτών με ταυτόχρονα μεγάλη μείωση των εργαζομένων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις(εργαζόμενοι για δικό τους λογαριασμό). Τέλος παρατηρείται αύξηση στο ποσοστό των εργοδοτών. Τα δεδομένα αυτά αφορούν τη Θεσσαλία για τη δεκαετία '91-'01, επιπλέον οι νομοί ακολουθούν παρόμοιες μεταβολές με την περιφέρεια.

Όσον αφορά την κατανομή της απασχόλησης με βάση τους παραγωγικούς τομείς, παραθέτουμε τους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας 1.1.2 – Π7 Τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης

	Α' γενής		Β' γενής		Γ' γενής		Σύνολο	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Θεσσαλία	77428	76213	54173	57312	106160	144121	265934	305807
Ν. Καρδίτσας	19739	18020	6288	7019	15368	21440	44915	52378
Ν. Λαρίσης	31382	31087	21527	22398	39839	54289	102658	116835
Ν. Μαγνησίας	10531	12190	17232	17582	32684	42045	69322	81880
Ν. Τρικάλων	15776	14916	9126	10313	18269	26347	49039	54714

Πηγή: Απογραφή πληθυσμού 1991,2001 ΕΣΥΕ

Πίνακας 1.1.2 – Π8 Ποσοστό απασχόλησης ανά παραγωγικό τομέα

	Α' γενής τομέας		Β' γενής τομέας		Γ' γενής τομέας	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Θεσσαλία	29,12%	24,92%	20,37%	18,74%	39,92%	47,13%
Ν. Καρδίτσας	43,95%	34,40%	14,00%	13,40%	34,22%	40,93%
Ν. Λαρίσης	30,57%	26,61%	20,97%	19,17%	38,81%	46,47%
Ν. Μαγνησίας	15,19%	14,89%	24,86%	21,47%	47,15%	51,35%
Ν. Τρικάλων	32,17%	27,26%	18,61%	18,85%	37,25%	48,15%

Πηγή: Απογραφή πληθυσμού 1991,2001 ΕΣΥΕ¹

Στον παραπάνω πίνακα, παρατηρούμε πτωτική μεταβολή της απασχόλησης στο πρωτογενή και δευτερογενή τομέα και συγχρόνως αύξηση στην απασχόληση του τριτογενή τομέα για την περιφέρεια και τους νομούς της, κατά τη δεκαετία '91-'01. Παρόλη την μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα εξακολουθεί να κατέχει υψηλά ποσοστά απασχόλησης (περίπου 25%) στην περιφέρεια. Ενδοπεριφερειακά, όλοι οι νομοί πλην αυτού της Μαγνησίας, διατηρούν υψηλά ποσοστά απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, με πρώτο το ν. Καρδίτσας. Στον δευτερογενή τομέα, τα πρωτεία τα έχει ο ν. Μαγνησίας και ακολουθεί ο ν. Λαρίσης με τελευταίο το ν. Καρδίτσας. Τέλος, στον τριτογενή τομέα ο ν. Μαγνησίας κατέχει την πρώτη θέση και ο ν. Καρδίτσας την τελευταία.

Τέλος, όσον αφορά την ανεργία αναφέρονται αρχικά τα απόλυτα μεγέθη για τους νομούς της Περιφέρειας. Η Περιφέρεια συνολικά ,το 2001 απαρτιθμούσε 32.427

¹ Τα δεδομένα των πινάκων Α.1.2.7 και Α.1.2.8. αναφέρονται στους πραγματικούς πληθυσμούς του '91 και του '01.

ανέργους, ειδικότερα ο ν. Καρδίτσας 6.374 ανέργους, ο ν. Λάρισας 11.274, ο ν. Μαγνησίας 9.577 και ο ν. Τρικάλων 5.202.

Όσον αφορά το ποσοστό της ανεργίας παραθέτουμε τον παρακάτω πίνακα

Πίνακας 1.1.2 – Π9 Ανεργία

	1981	1991	2001	Μεταβολή 1981 - 1991 (%)	Μεταβολή 1991 - 2001 (%)
Χώρα	4,83%	8,09%	11,12%	67,49%	37,49%
Περιφέρεια	3,85%	7,69%	10,84%	99,74%	40,98%
Περιφέρεια/Χώρα	79,71%	95,06%	97,47%		
Ν. Καρδίτσας	2,88%	6,84%	13,35%	137,50%	95,18%
Ν. Λάρισας	4,16%	7,08%	9,55%	70,19%	34,89%
Ν. Μαγνησίας	4,00%	8,81%	11,81%	120,25%	34,05%
Ν. Τρικάλων	4,17%	8,17%	9,93%	95,92%	21,54%
Ν. Καρδίτσας/Περιφέρεια	74,81%	88,95%	123,14%		
Ν. Λάρισας/Περιφέρεια	108,05%	92,07%	88,09%		
Ν. Μαγνησίας/Περιφέρεια	103,90%	114,56%	108,94%		
Ν. Τρικάλων/Περιφέρεια	108,31%	106,24%	91,60%		

Πηγή: Απογραφή πληθυσμού 2001 ΕΣΥΕ, Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Θεσσαλίας 1998

Στον παραπάνω πίνακα, παρατηρούμε ότι η περιφέρεια ακολουθεί την χώρα στο ποσοστό της ανεργίας, φτάνοντας το 2001, λίγο κάτω από τον εθνικό μέσο όρο. Κατά τη δεκαετία '81-'91, όλοι οι νομοί σχεδόν διπλασιάζουν το ποσοστό ανεργίας τους. Κατά τη δεκαετία '91-'01, ο ν. Καρδίτσας εξακολουθεί να έχει πολύ υψηλό ρυθμό αύξησης του ποσοστού ανεργίας, ενώ οι υπόλοιποι νομοί μετριάζουν τον αυξητικό ρυθμό μεταβολής περίπου στο 1/3, με το ν. Τρικάλων να έχει ακόμα χαμηλότερο ρυθμό.

1.1.3. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η περιφέρεια έχει έντονο αγροτικό χαρακτήρα λόγω των πλούσιων φυσικών αποθεμάτων της και του προτύπου ανάπτυξης που ακολουθήθηκε στην χώρα μεταπολεμικά. Το 1991 ο πρωτογενής τομέας απασχολούσε το 1/3 του ενεργού πληθυσμού της περιφέρειας και η παραγωγικότητα του ήταν λίγο μεγαλύτερη από 20%. Στην δεκαετία '91-'01, η περιφέρεια ακολούθησε το δυτικό φαινόμενο της

τριτογεννοποίησης της οικονομίας και έτσι μειώθηκε η απασχόληση του τομέα στο 25% και η συμβολή του στο ΑΕΠ σε 17,5%.

Ενδοπεριφερειακά, την μεγαλύτερη εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα έχει ο ν. Καρδίτσας, που το 1991 απασχολούσε το 43% του ενεργού πληθυσμού και το 2001 περίπου 35%, ενώ η συμβολή του τομέα στο ΑΕΠ έπεσε από το 36% στο 25%. Οι νομοί Λαρίσης και Τρικάλων απασχολούσαν περίπου το 1/3 του ενεργού πληθυσμού τους, το 1991, και έφτασαν λίγο παραπάνω από το 1/4, το 2001, ενώ η συμβολή στο ΑΕΠ του ν. Λαρίσης έπεσε από το 23%, στο 17% και του ν. Τρικάλων παρέμεινε στο 20%. Τη μικρότερη εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα έχει ο ν. Μαγνησίας που απασχολεί το 15% του ενεργού πληθυσμού με ΑΕΠ 12%. Ο νομός με την υψηλότερη συμμετοχή στο συνολικό προϊόν του πρωτογενή της Περιφέρειας είναι ο ν. Λάρισας και ακολουθούν κατά σειρά σπουδαιότητας οι νομοί Καρδίτσας, Μαγνησίας και Τρικάλων.

Όσον αφορά τη διάρθρωση του πρωτογενούς τομέα για τη γεωργία παρατηρείται ότι τη μεγαλύτερη συμμετοχή στη φυτική παραγωγή έχουν τα προϊόντα αροτριάων καλλιεργειών, ακολουθούν οι δενδρώδεις καλλιέργειες, οι λοιπές εκτάσεις που αποτελούνται από αγραναπαύσεις, λαχανόκηπους και άλλες φυτείες και τελευταία τα αμπελουργικά. Όσον αφορά τη διάρθρωση των γεωργικών εκτάσεων ανά νομό, παρατηρείται ότι οι ετήσιες καλλιέργειες βρίσκονται κατά βάση στο ν. Λάρισας και ακολούθως στο ν. Καρδίτσας ενώ οι δενδρώδεις καλλιέργειες βρίσκονται κατά βάση στο ν. Μαγνησίας και ακολούθως στο ν. Λαρίσης, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 1.1.3 – Δ2 Συγκεκριμένα, τα προϊόντα αροτριάων καλλιεργειών αντιστοιχούν στο 80% της συνολικής παραγωγής της Περιφέρειας. Ακόμα, η αρδευόμενη γεωργική γη της Περιφέρειας αντιστοιχεί στο 20% της αρδευόμενης γεωργικής γης της Χώρας και το 53% του συνόλου των γεωργικών εκτάσεων της ίδιας της Περιφέρειας. Όσον αφορά την κτηνοτροφία, στην Περιφέρεια βρίσκεται το 7% του συνολικού αριθμού ζώων που υπάρχουν στη Χώρα. Συγκεκριμένα το 50% των ζώων είναι πουλερικά και ακολουθούν τα προβατοειδή και οι αίγες όπως φαίνεται στο διάγραμμα 1.1.3 – Δ3. Εντός της περιφέρειας, στο ν. Καρδίτσας βρίσκεται ο μεγαλύτερος αριθμός των πουλερικών και ακολουθεί ο ν. Λάρισας και Τρικάλων, ενώ στα προβατοειδή και στις αίγες ο ν. Λάρισας κατέχει την 1^η θέση και ακολουθεί ο ν. Τρικάλων, όπως φαίνεται στο

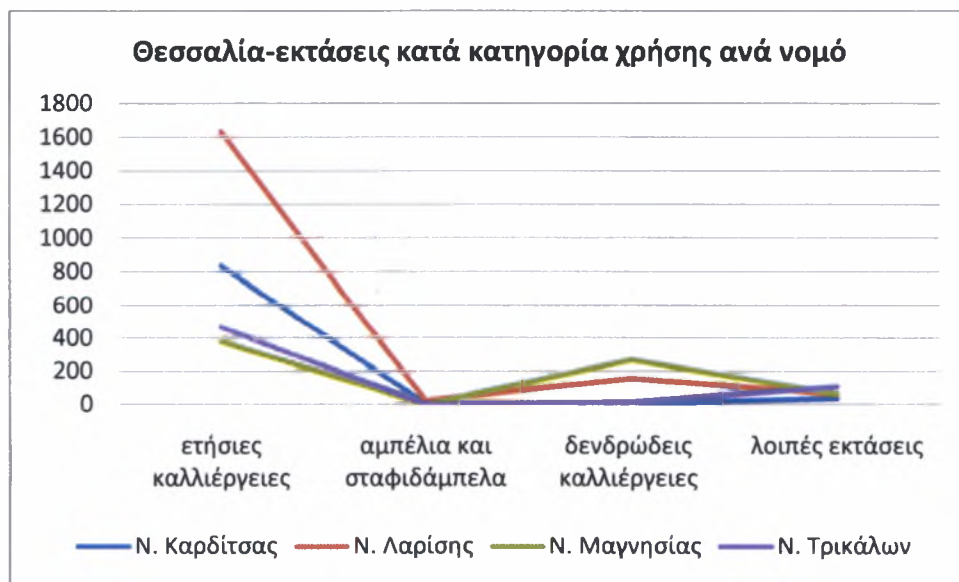
διάγραμμα 1.1.3 – Δ4. Η συμμετοχή των προϊόντων αλιείας είναι απειροελάχιστη αν και έχει δυνατότητες η Περιφέρεια (απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000).

Διάγραμμα 1.1.3 – Δ1 Κατανομή των γεωργικών εκτάσεων κατά κατηγορία χρήσης

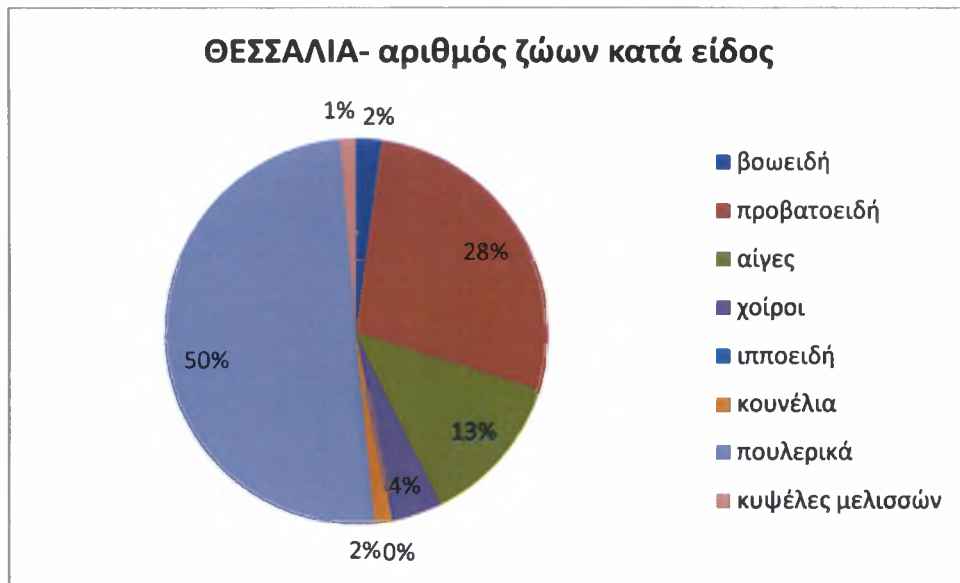
Πηγή: απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1.1.3 – Δ2 Κατανομή των γεωργικών εκτάσεων κατά κατηγορία χρήσης ανά νομό

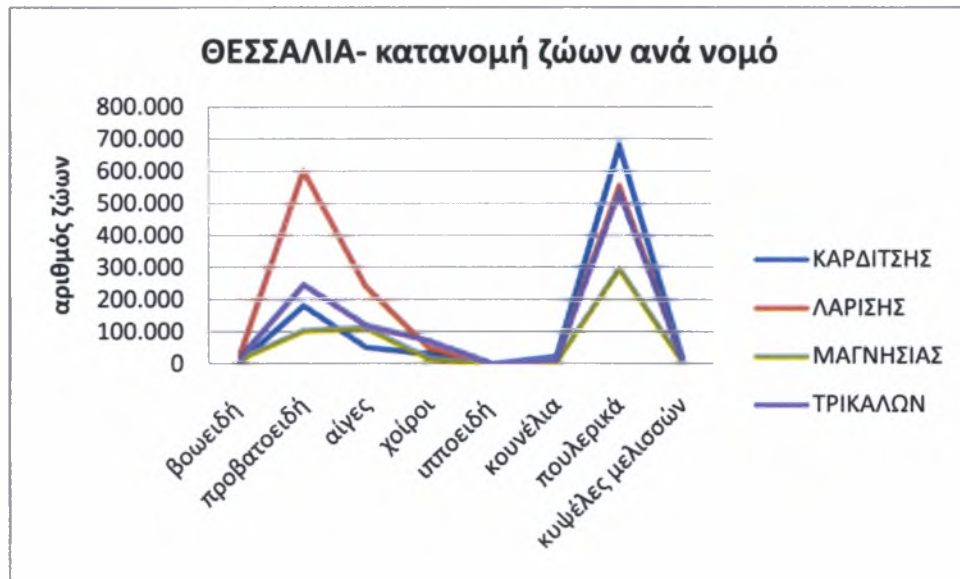
Πηγή: απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1.1.3 – Δ3 Κατανομή της κτηνοτροφίας κατά είδος ζώων

Πηγή: απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1.1.3 – Δ4 Κατανομή της κτηνοτροφίας κατά είδος ζώων ανά νομό

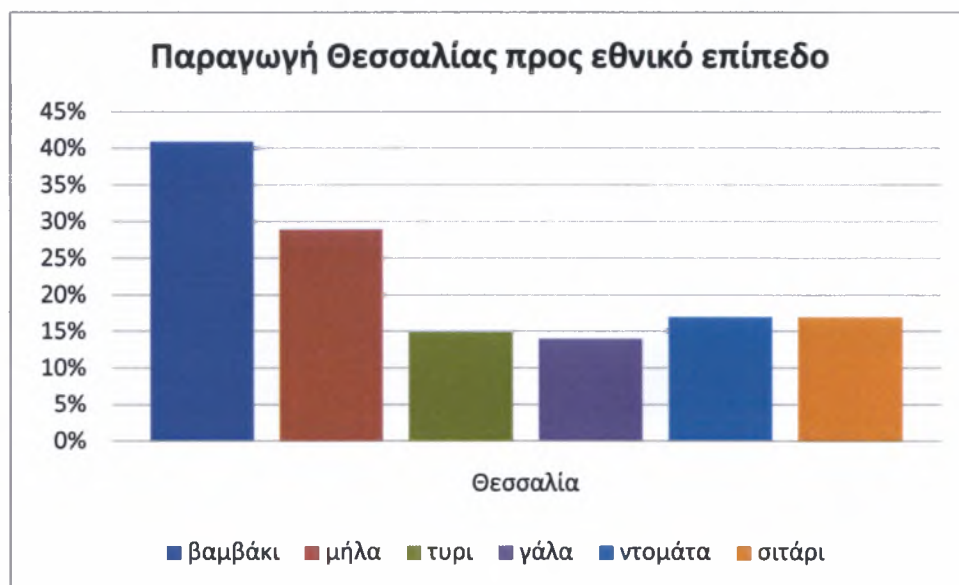

Πηγή: απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000, ίδια επεξεργασία

Σχετικά με το εθνικό επίπεδο, η περιφέρεια είναι 1^η στην παραγωγή βαμβακιού με 41% όπως προαναφέρθηκε, 2^η στην παραγωγή μήλων με 29%, τυριού με 15%, γάλακτος με 14% και 3^η στην παραγωγή ντομάτας και σιταριού με 17%. Ειδικότερα, όσον αφορά τους νομούς της περιφέρειας ως προς το εθνικό επίπεδο, ο ν. Λάρισας παράγει το 18% του βαμβακιού της χώρας και βρίσκεται στην 1^η θέση, το 20% των μήλων, το 10% του σιταριού και το 8% του γάλακτος όντας στη 2^η θέση μεταξύ των

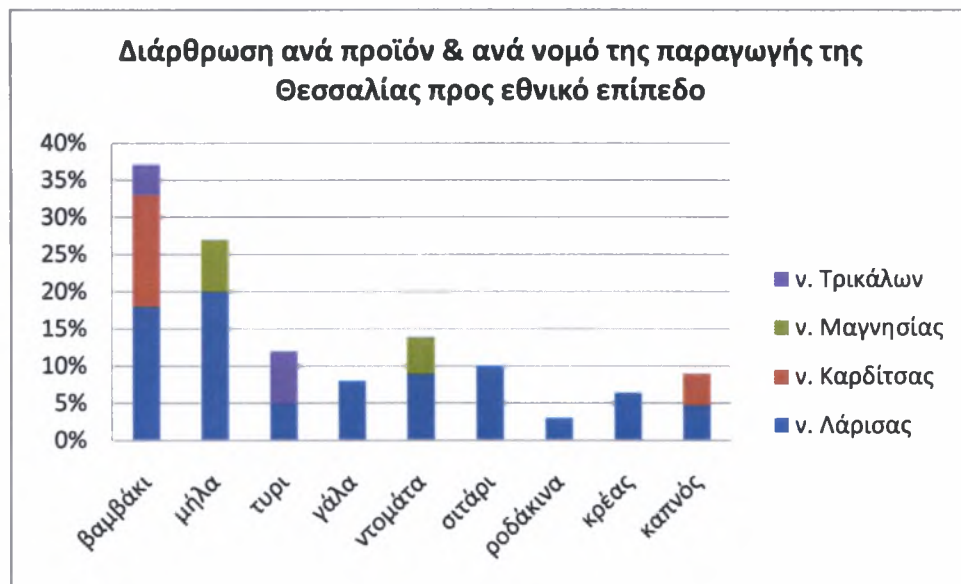
νομών της χώρας. Επίσης παράγει το 3% των ροδάκινων έχοντας τη 3^η θέση, το 9% της ντομάτας και το 6.4% του κρέατος έχοντας την 4^η θέση, το 5% του τυριού έχοντας την 5^η θέση και το 4.7% του καπνού έχοντας την 7^η θέση. Ο νομός Καρδίτσας παράγει το 15% της συνολικής παραγωγής του βαμβακιού όντας στη 2^η θέση και το 4.3% της παραγωγής του καπνού όντας στην 9^η θέση. Ο νομός Μαγνησίας παράγει το 7% της συνολικής παραγωγής των μήλων όντας στην 5^η θέση και το 4.9% της παραγωγής της ντομάτας κατέχοντας την 7^η θέση. Τέλος, ο νομός Τρικάλων παράγει το 7% της παραγωγής του τυριού όντας στην 3^η θέση μεταξύ των νομών και το 4.1% του βαμβακιού όντας στην 9^η θέση. Τα παραπάνω στοιχεία αναφέρονται στο 2001. (Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2009).

Διάγραμμα 1.1.3 – Δ5 Παραγωγή Θεσσαλίας προς εθνικό επίπεδο

Πηγή: Περιφέρεια Θεσσαλίας, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1.1.3 – Δ6 Διάρθρωση ανά προϊόν & ανά νομό της παραγωγής της Θεσσαλίας προς εθνικό επίπεδο

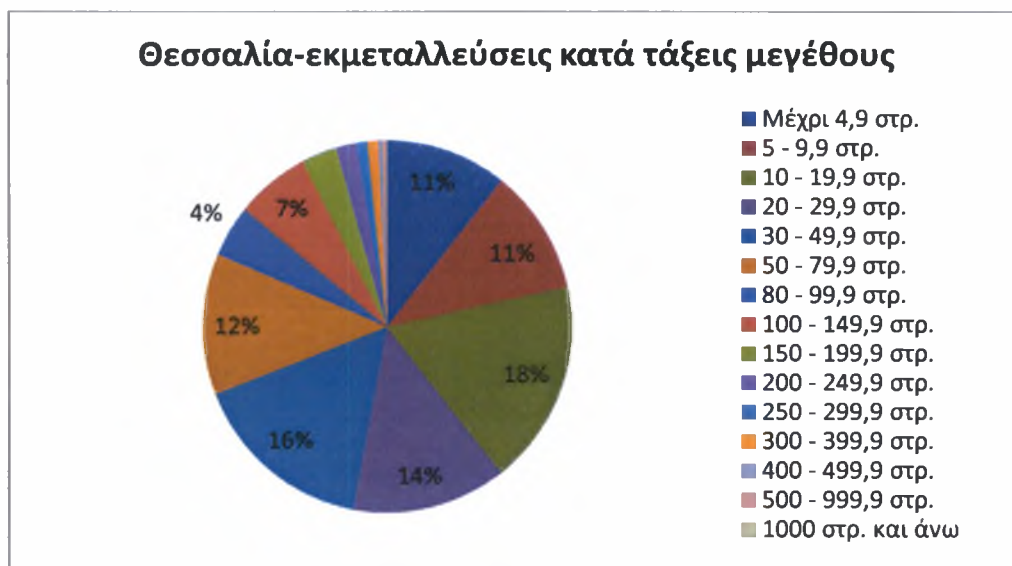

Πηγή: Περιφέρεια Θεσσαλίας, ίδια επεξεργασία

Στο διάγραμμα 1.1.3 – Δ6 αναφέρονται τα προϊόντα ανά νομό, στα οποία η παραγωγή των προϊόντων κατατάσσει τους νομούς στις πρώτες θέσεις σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά τα εκάστοτε προϊόντα, δηλαδή αναφέρονται οι νομοί που είναι εξειδικευμένοι ως προς την εθνική παραγωγή στα παραπάνω προϊόντα.

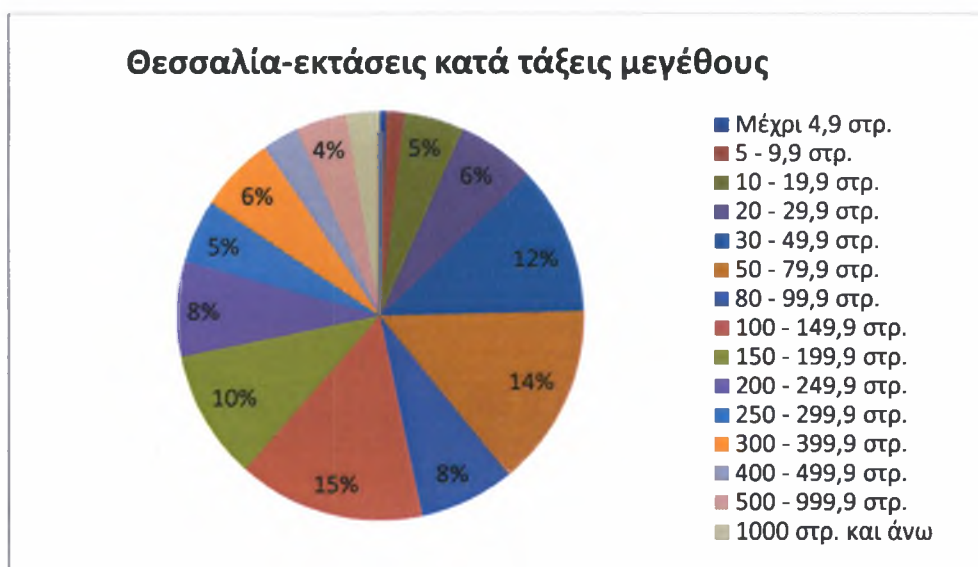
Τέλος, για τη διάρθρωση των καλλιεργειών κατά μέγεθος στη Περιφέρεια παρατηρείται ότι όσον αφορά τις εκμεταλλεύσεις ότι το 86% ανήκει σε ιδιοκτησίες που είναι μικρότερες από 100 στρέμματα, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 1.1.3 – Δ7. Όσον αφορά τις εκτάσεις, περίπου 50% της συνολικής έκτασης ανήκει σε ιδιοκτησίες κάτω από 100 στρεμ., όπως φαίνεται στο διάγραμμα 1.1.3 – Δ8. Όσον αφορά τη διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων ανά είδος καλλιέργειας και κατά μέγεθος παρατίθεται το διάγραμμα 1.1.3 – Δ9. Τέλος, για τη διάρθρωση των βαμβακοκαλλιεργειών παρατίθεται το διάγραμμα 1.1.3 – Δ10. που δείχνει ότι πάνω από 50% των εκτάσεων βαμβακιού ανήκουν σε ιδιοκτησίες κάτω από 100 στρεμ.

Διάγραμμα 1.1.3 – Δ7 Διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων κατά τάξεις μεγέθους

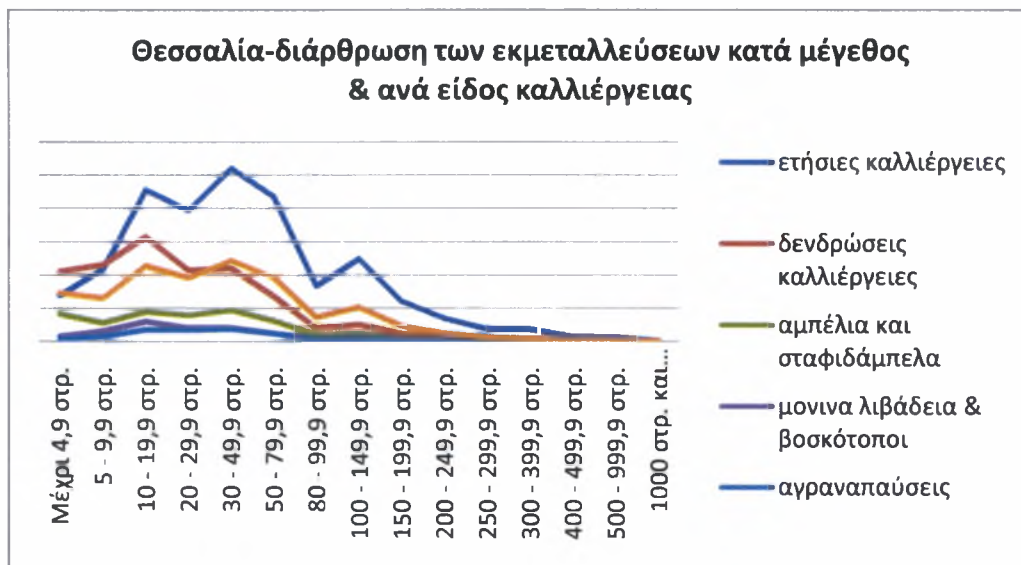
Πηγή: απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1.1.3 – Δ8 Διάρθρωση των εκτάσεων κατά τάξεις μεγέθους

Πηγή: απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1.1.3 – Δ9 Διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων κατά μέγεθος και ανά είδος καλλιέργειας

Πηγή: απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 1.1.3 – Δ10 Διάρθρωση των βαμβακοκαλλιιεργειών – εκτάσεις κατά μέγεθος

Πηγή: απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000, ίδια επεξεργασία

Τα βασικότερα προβλήματα της πρωτογενούς παραγωγής της Περιφέρειας είναι:

- Η πλήρης σχεδόν εξάρτηση από την καλλιέργεια του βαμβακιού

- Η απουσία αγροτικών προϊόντων που αναμένεται να παρουσιάσουν στο μέλλον υψηλή ζήτηση, όπως τα βιολογικά προϊόντα, τα προϊόντα ονομασίας προέλευσης κ.α.
- Το μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- Οι ελλείψεις έργων υποδομής, κατάρτισης και εκπαίδευσης των αγροτών, διασύνδεσης της φυτικής με τη ζωική παραγωγή
- Η αναποτελεσματική οργάνωση του συστήματος παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας.
- Η λειψυδρία λόγω της έλλειψης σχεδιασμού, οι αλόγιστες γεωτρήσεις και η μη ορθολογική εκμετάλλευση των υδάτων. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.1.4. ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Η περιφέρεια διαθέτε παλαιότερα, ένα δυναμικό δευτερογενή τομέα που όμως επλήγην σημαντικά λόγω του ανταγωνισμού και της κρίσης του '73. Το 1991, ο δευτερογενής τομέας απασχολούσε το 20% του ενεργού πληθυσμού της περιφέρειας και κατά τη δεκαετία μέχρι το 2001, είχε μια μικρή πτώση στην απασχόληση. Η συμβολή του τομέα στο περιφερειακό ΑΕΠ, το 1991, έφτανε το 26% σε σχέση με τους άλλους τομείς, ποσοστό που είναι αρκετά υψηλότερο από το ποσοστό της απασχόλησης και δείχνει τη δυναμική του τομέα. Το 2001, όμως, το ποσοστό του ΑΕΠ που παραγόταν από το δευτερογενή τομέα έπεσε στο 20%, γεγονός που δείχνει την ύφεση του τομέα.

Ενδοπεριφερειακά, τη μεγαλύτερη εξάρτηση από το δευτερογενή τομέα έχει ο ν. Μαγνησίας, που η απασχόληση στο νομό αυτόν έφτανε το 25% το '91 και περίπου το 21% το '01, ενώ το ποσοστό του ΑΕΠ που παραγόταν από το δευτερογενή τομέα έφτανε το '91, στο 37% και έπεσε στο 27%, το '01. Η κατάσταση αυτή δείχνει το βιομηχανικό πρόβλημα που αντιμετώπισε ο νομός τη δεκαετία αυτή. Στους νομούς Λαρίσης και Τρικάλων απασχολούνται περίπου το 20% του ενεργού τους πληθυσμού στον δευτερογενή τομέα με το ποσοστό του ΑΕΠ, όμως που παράγεται από τον τομέα να διαφέρει σημαντικά, ειδικά για το ν. Τρικάλων η συμβολή του τομέα στο ΑΕΠ έπεσε δραματικά στη δεκαετία '91-'01, ενώ ο ν. Λαρίσης παρουσίασε μια μικρή πτώση στο ποσοστό του ΑΕΠ για τον τομέα, με ποσοστά όμως σταθερά μεγαλύτερα από αυτά της απασχόλησης. Ο ν. Καρδίτσας έχει τη μικρότερη εξάρτηση από τον τομέα αυτόν με

ποσοστά, λίγο κάτω από, 15%. Τέλος, όσον αφορά τη συμμετοχή των νομών στο περιφερειακό ΑΕΠ για τον τομέα, σύμφωνα με στοιχεία του 1994, οι νομοί Μαγνησίας και Λάρισας συμμετείχαν με ποσοστό 39% ο κάθε ένας, ενώ οι νομοί Τρικάλων και Καρδίτσας ακολουθούσαν με ποσοστά συμμετοχής 12% και 10% αντίστοιχα. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

Σχετικά με τη διάρθρωση του δευτερογενή τομέα, παρατηρείται ότι οι περισσότερες μονάδες αφορούν, κατά σειρά προτεραιότητας τη βαριά βιομηχανία (47% των επιχειρήσεων της περιφέρειας και 7% εθνικά), τα καταναλωτικά αγαθά (32% των επιχειρήσεων της περιφέρειας και 5% εθνικά), τη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων (20% των επιχειρήσεων της περιφέρειας και 8% εθνικά), και τέλος τα μεταλλεία-ορυχεία. Παρόμοια κατανομή παρατηρείται και σχετικά με τη συμβολή του τομέα στη μέση ετήσια απασχόληση. Όσον αφορά τη κλαδική διάρθρωση του τομέα, την υψηλότερη ποσοστιαία συμμετοχή έχουν, κατά σειρά προτεραιότητας, οι βιομηχανίες ειδών διατροφής (16,45% των επιχειρήσεων της περιφέρειας), οι μονάδες κατασκευής μεταφορικών μέσων (15,49%), οι μονάδες κατασκευής τελικών προϊόντων εκ μετάλλου (11,66%), οι βιομηχανίες ξύλου και φελλού εκτός της επιπλοποιίας (10,67%) και τέλος, οι βιομηχανίες-βιοτεχνίες ένδυσης και υπόδησης (9,86%). Για τη μέση ετήσια απασχόληση οι βιομηχανίες ειδών διατροφής απασχολούσαν το 17% του δευτερογενή τομέα, οι υφαντικές βιομηχανίες το 14%, οι βιομηχανίες ένδυσης και υπόδησης το 12%, οι μονάδες κατασκευής μεταφορικών μέσων το 9% και οι μονάδες βιομηχανικών προϊόντων εκ μη μεταλλικών ορυκτών εκτός των παράγωγων πετρελαίου και άνθρακα το 8%. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

Με βάση τους δείκτες εξειδίκευσης για την απασχόληση ο ν. Καρδίτσας εξειδικεύεται στις καπνοβιομηχανίες, στην παραγωγή προϊόντων εκ μη μεταλλικών ορυκτών εκτός των παράγωγων πετρελαίου και άνθρακα και στη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων. Ο ν. Λάρισας εξειδικεύεται στα μεταλλεία και στις υφαντικές βιομηχανίες, ο ν. Μαγνησίας στις βασικές μεταλλουργικές βιομηχανίες και στα λατομεία και τέλος ο ν. Τρικάλων στις βιομηχανίες ξύλου και φελλού, στα λατομεία και στις βιομηχανίες επίπλων. Ακόμα όλοι οι νομοί εκτός των Τρικάλων εξειδικεύονται στη κατασκευή

μηχανών και συσκευών εκτός ηλεκτρικών και μέσων μεταφοράς² (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998).

Η περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα στην Περιφέρεια εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την επίλυση προβλημάτων όπως είναι :

- Η έλλειψη έργων υποδομής (οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές). Η πλήρης σύνδεση της Περιφέρειας με την υπόλοιπη χώρα και το εξωτερικό θα συμβάλλει στη μείωση του κόστους μεταφοράς που επιδρά αρνητικά στον ανταγωνισμό των προϊόντων και θα δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για την ταχεία μεταφορά των προϊόντων τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό.
- Η ανισοκατανομή και η χωρίς προγραμματισμό χωροθέτηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων δημιουργεί προβλήματα άνισης ανάπτυξης και επιβαρύνει το περιβάλλον, κυρίως τον Πηνειό και τον Παγασητικό που είναι οι κύριοι αποδέκτες των βιομηχανικών αποβλήτων.
- Τέλος, η πολυδιάσπαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η έλλειψη σύγχρονων μεθόδων οργάνωσης και εξειδικευμένων στελεχών, η ανεπάρκεια μηχανολογικού εξοπλισμού και η έλλειψη εξειδικευμένων κέντρων τεχνικής βοήθειας, αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας στη Θεσσαλία. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.1.5. ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Το φαινόμενο της τριτογενοποίησης της οικονομίας που επηρέασε όλη τη χώρα τις τελευταίες δεκαετίες, συνέβαλε και στη μεταβολή της οικονομίας της Θεσσαλίας. Ο τριτογενής τομέας, το 1991, απασχολούσε το 40% του ενεργού πληθυσμού της περιφέρειας και μέχρι το 2001, το ποσοστό απασχόλησης έφτασε στο 47%. Το ποσοστό του ΑΕΠ, που παραγόταν από τον τριτογενή τομέα, ξεκίνησε από το 51% το 1991 και έφτασε στο 62%, το 2001. Η συσχέτιση των ποσοστών της απασχόλησης και του ΑΕΠ που αφορούν τον τομέα δείχνουν την αποδοτικότητα του τομέα και την

² Τα στοιχεία για το δευτερογενή τομέα αφορούν το έτος 1988

ανάπτυξη που επιφέρει στην περιφερειακή οικονομία η διαρθρωτική μεταβολή των παραγωγικών τομέων υπέρ του τριτογενή.

Ενδοπεριφερειακά, ο νομός στον οποίο προσφέρει περισσότερη απασχόληση ο τριτογενής τομέας είναι αυτός της Μαγνησίας, με ποσοστά που είναι γύρω στο 50%, ακολουθούν οι νομοί Λάρισας και Τρικάλων και στην τελευταία θέση βρίσκεται ο ν. Καρδίτσας. Σχετικά με τη μεταβολή της απασχόλησης κατά τη δεκαετία '91-'01, όλοι οι νομοί σημείωσαν αύξηση, με το ν. Τρικάλων και το ν. Λάρισας να έχουν τη μεγαλύτερη μεταβολή. Όσον αφορά το ποσοστό του ΑΕΠ που παράγεται από τον τριτογενή τομέα σε επίπεδο νομών, όλοι οι νομοί σημείωσαν αύξηση από το 50% στο 60% περίπου, εκτός από το ν. Τρικάλων, στον οποίο το 1991 παραγόταν το 60% του ΑΕΠ και το 2001 το 67%. Τέλος, τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν σημειώνουν, κατά σειρά προτεραιότητας, οι νομοί Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων και Καρδίτσας.

Σχετικά με την κλαδική διάρθρωση του τομέα, ο κλάδος του εμπορίου, των εστιατορίων και των ξενοδοχείων κατέχει περίοπτη θέση ανάμεσα στους άλλους κλάδους. Όπως και στην υπόλοιπη χώρα, ο τουρισμός αποτελεί για την Περιφέρεια Θεσσαλίας αξιόλογη οικονομική δραστηριότητα και κατέχει κυρίαρχη θέση στον τριτογενή τομέα. Κατά περιοχές συναντιούνται στην Περιφέρεια σημαντικοί τουριστικοί πόροι, όπως το φυσικό περιβάλλον, οι αρχαιολογικοί χώροι, οι παραδοσιακοί οικισμοί και η πολιτισμική παράδοση, με αποτέλεσμα οι συγκεκριμένοι τόποι να παρουσιάζουν αυξημένο ενδιαφέρον ως περιοχές προορισμού του τουριστικού ρεύματος. Οι σημαντικότερες απ' αυτές τις περιοχές εντοπίζονται κυρίως στο Ν. Μαγνησίας, ιδιαίτερα στο Πήλιο και τις Βόρειες Σποράδες και στο Ν. Τρικάλων, στην περιοχή της Καλαμπάκας και των Μετεώρων. Άλλες σημαντικές περιοχές προσέλκυσης επισκεπτών είναι επίσης οι ανατολικές ακτές του Ν. Λάρισας και η λίμνη Πλαστήρα στο Ν. Καρδίτσας.

Παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει για την αναβάθμιση της τουριστικής υποδομής, μέσω των εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών προγραμμάτων, η ανάπτυξη του τουρισμού στην Περιφέρεια παραμένει σχετικά περιορισμένη και άνισα κατανομημένη χωροταξικά. Αυτό οφείλεται κυρίως στους εξής λόγους:

- Στο χαμηλό επίπεδο των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών.

- Στην υπανάπτυξη των νέων μορφών τουρισμού, παρά την καταλληλότητα της Περιφέρειας για αυτούς (Οικοτουρισμός, Περιηγητικός Τουρισμός, Ορεινός Τουρισμός, Συνεδριακός Τουρισμός κλπ).
- Στις ανεπαρκείς επαρχιακές συνδέσεις.
- Στην έλλειψη διεθνούς αεροδρομίου.
- Στην έλλειψη έμπειρων στελεχών. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.1.6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Στην Θεσσαλία οι πληθυσμιακές ομάδες με ιδιαίτερα κοινωνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά είναι κυρίως οι Καραγκούνηδες, που είναι διασκορπισμένοι σε ολόκληρο το θεσσαλικό κάμπο και κυρίως στο κομμάτι που ανήκει στο Νομό Καρδίτσας, οι Σαρακατσαναίοι και οι Βλάχοι, που είναι κτηνοτρόφοι και βρίσκονται στην περιοχή του Ολύμπου και των Χασίων, οι Τσιγγάνοι, οι οποίοι κυρίως εντοπίζονται στις περιοχές του Βόλου, και ιδιαίτερα στην δυτική πλευρά του (Νέα Ιωνία), τους Σοφάδες και την Γιάννουλη και λίγοι Έλληνες πρόσφυγες που έχουν εγκατασταθεί σε περιοχές της Λάρισας κυρίως.

Σχετικά με τα πολιτιστικά στοιχεία και έθιμα, όλες σχεδόν οι περιοχές της Περιφέρειας Θεσσαλίας έχουν έντονη πολιτιστική κίνηση ενώ σημαντική είναι η διατήρηση και αναβίωση πολλών εθίμων και παραδόσεων μέχρι και σήμερα. Συγκεκριμένα παραδείγματα περιοχών είναι η Καρδίτσα, τα Κανάλια, το Μαυρομμάτι, ο Μεσενικόλας, το Μορφοβούνι, το Μουζάκι, η Ρεντίνα, οι Σοφάδες, ο δήμος του Παλαμά και τα χωριά της Αργιθέας. Ακόμα η πόλη της Λάρισας, η Αγιά, η Ελασσόνα, η Ραψάνη, η Τσαριτσάνη, ο Τύρναβος, τα Φάρσαλα και τα ορεινά χωριά γύρω από την Κάρλα. Επίσης, ο Βόλος, το Τρίκερι, ο Αγ. Ιωάννης και ο Αγ. Δημήτριος του Πηλίου, η περιοχή του Αλμυρού, η περιοχή της Νέας Αγχιάλου, η Αγριά, το Ανήλιο, το Βελεστίνο, η Ζαγορά, η Πορταριά, η Μακρυνίτσα, οι Μηλιές, το Χόρτο, η περιοχή του Πηλίου καθώς και η Σκιάθος, η Σκόπελος και η Αλόνησος. Τέλος, για το ν. Τρικάλων έχουμε τα Τρίκαλα, την Ελάτη, την Καλαμπάκα, το Καστράκι, το Νεοχώρι και την Πύλη. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.2. ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

1.2.1. ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΧΩΡΟ

Τα βασικά σημεία που υποδεικνύουν τις συνιστώσες της σχέσης Θεσσαλίας και Ευρωπαϊκού Χώρου είναι τα παρακάτω:

- Με βάση τους επιμέρους δείκτες, είναι σαφές ότι η θέση της Θεσσαλίας σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές περιφέρειες είναι ασθενής. Αυτό αναφέρεται τόσο στα αναπτυξιακά φαινόμενα κάθε αυτά (πχ. ΑΕΠ) όσο και στους παράγοντες της ανάπτυξης (πχ. υποδομές).
- Οι δυσκολίες της περιφέρειας επιτείνονται από ορισμένους γεωγραφικούς παράγοντες δομικού χαρακτήρα. Η Θεσσαλία (όπως και ο υπόλοιπος ελληνικός χώρος) είναι έξω από τους υφιστάμενους άξονες και κέντρα ανάπτυξης ευρωπαϊκής εμβέλειας. Επιπλέον, οι προοπτικές μελλοντικής επέκτασης των υπαρχόντων αξόνων ή δημιουργίας νέων που θα συμπεριλαμβάνουν και τη Θεσσαλία είναι ασθενείς. Ωστόσο, η Θεσσαλία δεν ανήκει στις περιφέρειες της Ελλάδας που αντιμετωπίζουν τις δυσμενέστερες προοπτικές περιθωριοποίησης με διεθνή κριτήρια ή που υπάρχει κίνδυνος να λειτουργήσουν ως πρώτες πύλες εισόδου μεταναστών από χώρες εκτός ΕΕ.
- Μια βασική διάσταση, αιτία και αποτέλεσμα ταυτόχρονα, των παραπάνω, είναι η *περιφερειακότητα* του θεσσαλικού (και ελληνικού) χώρου σε σχέση με την ΕΕ. Η επαφή με την υπόλοιπη ΕΕ είναι δύσκολη έως προβληματική, ενώ οι σχέσεις με τις όμορες μεγάλες γεωπολιτικές και γεωοικονομικές ενότητες (Μεσόγειος, δυτικά Βαλκάνια) εκτός ή (ανατολικά Βαλκάνια) εντός ΕΕ, δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.2.2. ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

Το βασικό χωροταξικό χαρακτηριστικό της Θεσσαλίας είναι ότι διασχίζεται από τον βασικό άξονα ανάπτυξης της Ελλάδας, τον άξονα Αθήνας-Θεσσαλονίκης. Ο άξονας δεν διέρχεται κεντροβαρικά από την περιφέρεια αλλά είναι μετατοπισμένος προς τα ανατολικά, και σε κατεύθυνση βορρά-νότου. Το περισσότερο αναπτυγμένο τμήμα της

Θεσσαλίας διατάσσεται περίπου εκατέρωθεν του άξονα και ιδιαίτερα προς τα ανατολικά.

Οι υπόλοιποι άξονες της Ελλάδας δεν έχουν άμεση επαφή με την περιφέρεια Θεσσαλίας, καθώς οι ορεινοί όγκοι που περιβάλλουν την περιφέρεια βόρεια και δυτικά αυτής ανακόπτουν τη σύνδεση με το βόρειο άξονα (Εγνατία οδό) και με το λιμάνι της Ηγουμενίτσας καθώς και με το δυτικό Άξονα που πρόκειται να πραγματοποιηθεί. Εξαιρετικά σημαντικός για την περιφέρεια είναι ο άξονας Ε65 που θα ενώσει τη Λαμία με την Καρδίτσα και τα Τρίκαλα και θα έχει προέκταση στην Εγνατία Οδό. Ο συγκεκριμένος άξονας θα άρει την απομόνωση της δυτικής Θεσσαλίας και θα συνδέσει την περιφέρεια με την Εγνατία.

1.3. ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

1.3.1 ΦΥΣΙΚΟ-ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η περιφέρεια Θεσσαλίας περιβάλλεται από ορεινούς όγκους και ουσιαστικά τα όρη αυτά προσδιορίζουν τα όρια της σε σχέση με τις γειτονικές περιφέρειες. Γεωμορφολογικά η περιφέρεια διαιρείται σε ορεινή, πεδινή, παράκτια και νησιωτική. Ορεινή περιοχή χαρακτηρίζεται αυτή που έχει υψόμετρο μεγαλύτερο από 200μ. και στην περιφέρεια καταλαμβάνει το 66,5% της συνολικής έκτασης με 9.550τ.χλμ.. Η πεδινή περιοχή καταλαμβάνει το 33,5% της Θεσσαλίας με συνολική έκταση 4.520τ.χλμ. και ορίζεται ως οι περιοχές που έχουν υψόμετρο μικρότερο από 200μ.. Παράκτιες περιοχές έχουν οι νομοί Λαρίσης και Μαγνησίας, ενώ τα νησιά της Περιφέρειας ανήκουν στο νομό Μαγνησίας και είναι η Σκιάθος, η Σκόπελος, η Αλόνησος και μικρότερα νησιά των βορείων Σποράδων.

Στην περιφέρεια ανήκει το υδατικό διαμέρισμα Θεσσαλίας, που δεν συμπίπτει με τα όρια της περιφέρειας, καθώς και τμήμα του υδατικού διαμερίσματος της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (άνω Αχελώος), ενώ υπάρχουν και περιοχές του υδατικού διαμερίσματος της Θεσσαλίας που δεν ανήκουν στην περιφέρεια με κυριότερη την περίπτωση της Ξυνιάδας. Η κυριότερη λίμνη είναι η τεχνητή λίμνη Πλαστήρα στο νομό Καρδίτσας και τέλος ο Παγασητικός κόλπος στο ν. Μαγνησίας συμπληρώνει τα βασικά υδρογραφικά χαρακτηριστικά.

Κλιματολογικά χωρίζεται σε τρεις περιοχές: την ανατολική παράκτια και ορεινή περιοχή με μεσογειακό κλίμα, την κεντρική πεδινή με ηπειρωτικό κλίμα και τη δυτική ορεινή περιοχή με ορεινό κλίμα.

Για τους φυσικούς πόρους της περιφέρειας παρατηρούμε ότι οι υδατικοί πόροι είναι σε καθεστώς υπερεκμετάλλευσης, ειδικότερα στην ανατολική πεδιάδα. Ο ορυκτός πλούτος συνίσταται στα κοιτάσματα μαρμάρων, στο νομό Μαγνησίας κυρίως, στα αδρανή υλικά, σε ορισμένα βιομηχανικά ορυκτά και σε κοιτάσματα αργίλου κεραμοποιίας. Όσον αφορά τα ενεργειακά ορυκτά, σημαντικό είναι το κοιτάσμα λιγνίτη της Ελασσόνας, το οποίο δεν είναι υπό εκμετάλλευση. Τέλος, στη Θεσσαλία έχουν καταγραφεί 49 ιαματικές πηγές, από τις οποίες, νόμιμα λειτουργούν μόνο οι

τρεις. Συνολικά, μπορούμε να πούμε ότι η Περιφέρεια είναι πλούσια σε φυσικούς πόρους. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η περιφέρεια χωρίζεται διοικητικά σε 4 νομούς, ν. Λαρίσης με 31 ΟΤΑ και με έκταση 38,3% της Θεσσαλίας, ν. Μαγνησίας με 26 ΟΤΑ και έκταση 18,8%, ν. Καρδίτσας με 21 ΟΤΑ και έκταση 18,8% και ν. Τρικάλων με 26 ΟΤΑ και έκταση 24,1%. Από τους 104 ΟΤΑ της περιφέρειας, 11 είναι κοινότητες και οι υπόλοιποι δήμοι. Στους νομούς Λαρίσης και Καρδίτσας οι ΟΤΑ έχουν μικρή απόκλιση όσον αφορά την έκταση, ενώ στους νομούς Μαγνησίας και Τρικάλων χωρίζονται σε μικρούς και μεγάλους δήμους. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.3 ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Για το διοικητικό και κοινωνικό εξοπλισμό παρατηρούμε ότι οι υπηρεσίες αυτές συγκεντρώνονται, όπως ήταν αναμενόμενο στις πρωτεύουσες των νομών. Συγκεκριμένα για τον διοικητικό εξοπλισμό, η Λάρισα υπερέχει των υπολοίπων ως πρωτεύουσα της περιφέρειας, σημαντική θέση όμως έχει και η πόλη του Βόλου σε αντίθεση με τα Τρίκαλα και την Καρδίτσα που διαθέτουν λιγότερες διοικητικές υπηρεσίες. Όσον αφορά τον κοινωνικό εξοπλισμό, η Λάρισα υπερέχει σε μερικούς τομείς έναντι του Βόλου, ενώ τα Τρίκαλα και η Καρδίτσα κατέχουν μικρότερο ρόλο στην Περιφέρεια, ως προς τις κοινωνικές υπηρεσίες.

Όσον αφορά την αρχιτεκτονική κληρονομιά και τους παραδοσιακούς οικισμούς, η περιφέρεια διαθέτει αξιόλογα δείγματα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής όπως η ευρύτερη ζώνη του Πηλίου, τα νησιά και ιδιαίτερα η Σκόπελος, καθώς και συγκεκριμένοι οικισμοί όπως τα Αμπελάκια και η συνοικία Βαρούσι στα Τρίκαλα. Στο παράρτημα παρουσιάζονται οι παραδοσιακοί οικισμοί της Θεσσαλίας. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

Στον πίνακα 5.5. – Π5 παραθέτονται οι παραδοσιακοί οικισμοί της Θεσσαλίας.

1.3.4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

1.3.4.1. ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ

Η οικιστική χρήση για περιοχές α' κατοικίας συγκεντρώνεται εντός των ορίων των ΓΠΣ στα μεγάλα αστικά συγκροτήματα της περιοχής. Οι περιοχές β' κατοικίας εντοπίζονται κυρίως στην περιοχή του Πηλίου, στην υπόλοιπη παραλιακή ζώνη της περιφέρειας, στα νησιά (Σκιάθος, Σκόπελος, Αλόνησος) και στα ορεινά χωριά της ενδοχώρας. Αξίζει να σημειωθεί ότι έχουν δημιουργηθεί εκτεταμένες ζώνες παραθεριστικής κατοικίας με αυθαίρετη κυρίως δόμηση στα παράλια του ν. Λάρισας (Δ. Πηγειού - Αγιοκάμπος) καθώς και του ν. Μαγνησίας (Ν. Αγκιάλος). (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.4.2. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ – ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ

Σχετικά με τις χρήσεις γης που αφορούν το δευτερογενή τομέα, παρατηρούμε ότι, οι βιομηχανικές-βιοτεχνικές μονάδες έχουν εγκατασταθεί κατά μήκος των κύριων οδικών αξόνων που συνδέουν τα σημαντικότερα οικιστικά κέντρα της περιφέρειας. Οι περισσότερες βρίσκονται στις περιαστικές περιοχές - εξόδους των πόλεων είτε σε οριοθετημένες / χαρακτηρισμένες βιομηχανικές περιοχές (ΒΙΠΕ) είτε σε περιοχές που έχουν ειδικά καθοριστεί στα πλαίσια των ΓΠΣ (ΒΙΟΠΑ, Ζώνες βιομηχανίας /βιοτεχνίας / χονδρεμπορίου, κ.λπ.). Σημειώνουμε ότι το μεγαλύτερο μέρος των μονάδων μεταποίησης της περιφέρειας βρίσκεται στις ευρύτερες περιοχές των ΠΣ Βόλου και Λάρισας. Ένας σημαντικός αριθμός βιομηχανικών-βιοτεχνικών μονάδων βρίσκονται κατά μήκος των οδικών αξόνων εκτός των παραπάνω οριοθετημένων/καθορισμένων περιοχών. Σημειώνουμε επίσης ότι στην κ. Πλατάνου και στο δ. Αλμυρού (ν. Μαγνησίας), μεταξύ ΠΑΘΕ και όρμου Σούρης, τείνει να δημιουργηθεί μία άτυπη βιομηχανική ζώνη μεγάλων-οχλούσων μονάδων. Ο κύριος όγκος βιοτεχνιών και άλλων μονάδων μεταποίησης που δεν δημιουργούν προβλήματα όχλησης είναι εγκατεστημένος μέσα στον οικιστικό ιστό των πόλεων. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.4.3. ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ

Οι χρήσεις γης που σχετίζονται με τη γεωργία είναι η γεωργική γη α' προτεραιότητας και οι αρδευόμενες εκτάσεις.

Σχετικά με τη γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας:

- στο νομό Λάρισας περιλαμβάνει κυρίως: α) το σύνολο της πεδινής έκτασης που εν γένει αρδεύεται, β) ημιορεινές εκτάσεις με μόνιμες καλλιέργειες στην επαρχία Αγιάς, γ) Παραποτάμια ζώνη στην επαρχία Ελασσόνας.
- στο νομό Μαγνησίας η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας περιλαμβάνει κυρίως: α) πεδινή παραλιακή ζώνη Πηλίου από Αγριά ως Κορόπη (Παγασητικός) β) Ζώνη Ανατολικού Πηλίου από Πουρί ως Μούρεσι γ) Περιοχή που περιλαμβάνεται στις κοινότητες Ν. Αγχίαλος - Μικροθήβες - Αϊδίνι - Κρόκιο - Μαυρόλοφος - Πέρδικα - Βράχος - Ζαρκαδοχώρι - Ανθότοπος - Νεράιδα - Ευξεινούπολη - Αλμυρός - Πλάτανος - Σούρπη - Αγ. Τριάδα δ) Πεδινή περιοχή Αχιλείου - Πτελεού ε) Περιοχή που περιλαμβάνεται στις κοινότητες Βελεστίνο - Χλόη - Ριζόμυλος - Στεφανοβίκειο - Κάρλα.
- στους νομούς Τρικάλων και Καρδίτσας αποτελεί όλη η πεδινή έκταση τους. Σημειώνεται ότι στο ν. Τρικάλων απαιτείται ιδιαίτερα η προστασία της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας επειδή η έκταση της είναι περιορισμένη σε σχέση με την συνολική έκταση του νομού.

Όσον αφορά την αρδευόμενη γη, όλες οι πεδινές περιοχές του Θεσσαλικού κάμπου καθώς και τμήματα ημιορεινών κυρίως περιοχών αρδεύονται ή είναι δυνατόν να αρδευτούν. Προβλήματα σχετικά με τις αρδευόμενες εκτάσεις της Περιφέρειας:

α) Πρόβλημα επάρκειας των νερών αντιμετωπίζουν κυρίως οι πεδινές εκτάσεις στους νομούς Λάρισας, Μαγνησίας και Καρδίτσας στους οποίους οι γεωτρήσεις φτάνουν σε πολλές περιπτώσεις σε βάθος περίπου 300 μ.

β) Κίνδυνο υφαλμύρωσης των υπόγειων υδάτων αντιμετωπίζουν οι περιοχές γύρω από την λίμνη Κάρλα στις πεδινές εκτάσεις των νομών Λάρισας και Μαγνησίας

γ) Το πρόβλημα της μόλυνσης των υδάτων περιορίζεται κυρίως στον Θεσσαλικό κάμπο όπου παρατηρείται υψηλή περιεκτικότητα σε νιτρικά άλατα, γεγονός με επιπτώσεις ιδιαίτερα στην χρήση του για ύδρευση.

δ) Αξιοσημείωτα προβλήματα εγκατάλειψης αρδευόμενης γεωργικής γης δεν εντοπίζονται

ε) Η κατάληψη αρδευόμενης γεωργικής γης από άλλες χρήσεις είναι ιδιαίτερα περιορισμένη σε σχέση με τη συνολική της επιφάνεια. Το φαινόμενο αυτό περιορίζεται στις περιοχές των πόλεων και αφορά την επέκταση περιοχών κατοικίας, τη δημιουργία βιομηχανικών ζωνών και την παρόδια δόμηση κατά μήκος των οδών που συνδέουν τα κύρια αστικά κέντρα

Οι πεδινές εκτάσεις στις περιοχές Αλμυρού και Βελεστίνου αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα πρόβλημα ανεπάρκειας των διαθέσιμων υδάτινων πόρων. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.4.4. ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ

Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας η κτηνοτροφία είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη και συγκεντρώνει σχετικά μεγάλα ποσοστά του συνολικού ζωικού πληθυσμού της χώρας, μεγαλύτερα του αντίστοιχου ποσοστού της έκτασης που καταλαμβάνει. Συγκεκριμένα, στα βοοειδή ο ζωικός πληθυσμός ισοκατανέμεται σε σχέση με την έκταση τους, στα αιγοπρόβατα και στα χοιροειδή, οι νομοί Λάρισας και Τρικάλων συγκεντρώνουν μεγαλύτερο αριθμό και βαθμό συγκέντρωσης σε σχέση με την έκταση τους. Σχετικά με τις κτηνοτροφικές μονάδες, το μεγαλύτερο μέσο μέγεθος με βοοειδή και χοιροειδή εμφανίζει ο ν. Μαγνησίας (44 και 167 ζώα ανά μονάδα, αντίστοιχα), ενώ στα πρόβατα και στις αίγες ο ν. Λάρισας (110 και 46 ζώα ανά μονάδα αντίστοιχα). Το μικρότερο μέσο μέγεθος των κτηνοτροφικών μονάδων εμφανίζει ο ν. Καρδίτσας σε όλα τα είδη ζωικού πληθυσμού. Σχετικά με τις υδατοκαλλιέργειες, οι νομοί που εμφανίζουν τέτοιες χρήσεις γης είναι της Λάρισας και της Μαγνησίας, ειδικότερα για το νομό Μαγνησίας η ανάπτυξη στον τομέα των ιχθυοκαλλιεργειών υστερεί σημαντικά σε σχέση με τις δυνατότητες της. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.4.5. ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Στην περιφέρεια Θεσσαλίας ο τουρισμός χαρακτηρίζεται από σημειακές ή ευρύτερες συγκεντρώσεις σε διάφορες περιοχές που διαθέτουν φυσικούς, κυρίως, και άλλους τουριστικούς πόρους. Οι περιοχές αυτές είναι: Τα νησιά των Β. Σποράδων (Σκιάθος, Σκόπελος, Αλόνησος), η ευρύτερη περιοχή του Πηλίου καθώς και η περιοχή των

Μετεώρων με κέντρο φιλοξενίας των τουριστών την Καλαμπάκα. Τα τελευταία χρόνια συγκέντρωση τουριστικών δραστηριοτήτων παρατηρείται επίσης σε ορεινές περιοχές της Πίνδου και του Ολύμπου καθώς και στην παραλιακή ζώνη της ευρύτερης περιοχής του Αγιόκαμπου.

Ειδικότερα, τα νησιά των Β. Σποράδων αποτελούν κέντρα τουρισμού περιφερειακής, εθνικής και διεθνούς εμβέλειας, το Πήλιο δέχεται επίσης διεθνή τουρισμό σε περιορισμένη όμως κλίμακα, στην Καλαμπάκα έχει αναπτυχθεί ο περιηγητικός – θρησκευτικός τουρισμός λόγω του μοναστηριακού συγκροτήματος των Μετεώρων. Επιπλέον, στο Πήλιο και στις ορεινές περιοχές του ν. Καρδίτσας και Τρικάλων αναπτύσσεται Ορεινός Οικολογικός Πολιτιστικός και Θεραπευτικός τουρισμός καθώς και Τουρισμός Φύσης που αποτελούν κέντρα εθνικής εμβέλειας. Τέλος, η ευρύτερη παραλιακή περιοχή του Αγιόκαμπου που αποτελεί κυρίως παραθεριστικό κέντρο της περιφέρειας άρχισε να δέχεται μικρής κλίμακας οργανωμένο τουρισμό από τις λιγότερο εύπορες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης (τέως ανατολικές χώρες – Τσεχία). Συνοψίζοντας, αναφέρουμε τα οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα της Περιφέρειας: στο Πήλιο ν. Μαγνησίας, στον Κόζιακα ν. Τρικάλων και στον Όλυμπο ν. Λάρισας. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.4.6. ΧΡΗΣΗ – ΕΞΟΡΥΞΗ

Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, εκτός από την παραγωγή μαρμάρων στη Μαγνησία που κατατάσσει το νομό στις σημαντικές μαρμαροπαραγωγικές περιοχές της Ελλάδας, δεν παρουσιάζονται άλλες σημαντικές λειτουργίες εξόρυξης. Άξιο αναφοράς είναι τα κοιτάσματα λιγνίτη της περιοχής Ελασσόνας ν. Λάρισας (στην ευρύτερη περιοχή του Πραιτωρίου) που είναι ένας πολύ σημαντικός εν δυνάμει πόρος για τον οποίο ενδιαφέρεται η ΔΕΗ. Τέλος, αργιλοληψίες που είναι σημαντικές για την κεραμοποιεία, έχουν όλοι οι νομοί πλην της Μαγνησίας. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.4.7. ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Σχετικά με την οικιστική χρήση γης, ΓΠΣ έχουν όλοι οι οικισμοί 3^{ου} επιπέδου και άνω, εκτός από τους οικισμούς Αγιάς και Γόννων. Σχετικά με τη Β' κατοικία, θεσμοθετημένες περιοχές είναι οι παρακάτω: ο οικισμός Νεράιδα στο ν. Καρδίτσας,

παραλιακό τμήμα των κοινοτήτων Αιγάνης και Κρανιάς (περιοχή αυθαίρετων κτισμάτων), παραλιακό τμήμα των κοινοτήτων Σκήτης, Σωτηρίτσας, Μελίβοιας. Σχετικά με τις βιομηχανικές περιοχές, θεσμοθετημένες ζώνες είναι η ΒΙΠΕ Βόλου και το παράρτημα της, η ΒΙΠΕ Λάρισας και η ΒΙΠΕ Καρδίτσας, ακόμα ζώνες βιομηχανίας υπάρχουν και εντός των ΓΠΣ σε διάφορους οικισμούς. Σχετικά με την εξόρυξη, θεσμοθετημένες ζώνες βρίσκονται στις παρακάτω περιοχές: Ορφανών, Βλοχού, Ρούσσου στο ν. Καρδίτσας, Μύρων, Αγίου Γεωργίου Φαρσάλων, Κουτσόχερου, Αγιονερίου Ελασσόνας, Ποταμιάς Αγιάς στο ν. Λάρισας, Κοφρίτης Γλαφυρών, Αγίου Γεωργίου Φερρών και Ριζομύλου, Πλατάνου, Ρέμματα Αλοννήσου, Αγίου Γεωργίου Φερρών στο ν. Μαγνησίας, Πετρωτού, Παλαιοπύργου, Θεόπετρας, Οιχαλίας στο ν. Τρικάλων. Όσον αφορά τις περιοχές προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, οριοθετημένες περιοχές υπάρχουν στο θαλάσσιο πάρκο Β. Σποράδων, στον Εθνικό δρυμό Ολύμπου και στα Αισθητικά δάση, ενώ μη οριοθετημένες περιοχές προστατεύονται από το δασικό νόμο και περιλαμβάνουν και τα μνημεία φύσης και τα κηρυγμένα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Τέλος, όσον αφορά τις ΖΟΕ, στην περιφέρεια υπάρχουν οι παρακάτω: περιαστική ΖΟΕ Βόλου – Ν. Ιωνίας, Περιαστική ΖΟΕ Τρικάλων, ΖΟΕ περιοχής λίμνης Ταυρωπού, ΖΟΕ στο παραλιακό τμήμα των κοινοτήτων Σκήτης, Σωτηρίτσας, Μελίβοιας στο ν. Λάρισας, ΖΟΕ στο παραλιακό τμήμα των κοινοτήτων Αιγάνης και Κρανιάς στο ν. Λάρισας. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.5. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1.3.5.1. ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ Η ΜΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Παρακάτω παραθέτουμε πίνακα που περιλαμβάνει τις σημαντικότερες περιοχές προστασίας της Περιφέρειας Θεσσαλίας

Πίνακας 1.3.5.1 – Π1 Οι σημαντικότερες περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος κατά σειρά οικολογικής αξίας

Νομός	Όνομασία	Κατηγορία θεσμοθετημένης κατάταξης	Κατηγορία μη θεσμοθετημένης κατάταξης	μη Σημασία	
1	Μαγνησίας	Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου – Βορείων Σποράδων, Ανατολική Σκόπελος	ΕΘΠ, ΔΜΦ, ΒΑΡ	ΝΑΤ, SPA, ΙΒΑ COR	Διεθνής

2	Λάρισα	Εθνικός Δρυμός Ολύμπου	ΕΔ	NAT, SPA, BP, IBA, COR	Διεθνής
2	Λάρισα	Κάρλα – Μαυροβούνι – Κεφαλόβρυσο Βελεστίνου	– (ΕΠΜ για το Μαυροβούνι)	SPA, COR, IBA	Εθνική
3	Λάρισα	Αισθητικό δάσος κοιλάδας Τεμπών	ΑΔ, ΤΙΦΚ	NAT, SPA, COR, IBA	Εθνική
4	Τρικάλων	Αντιχάσια Όρη – Μετέωρα	ΤΙΦΚ, UN, ΔΜΦ (ΕΠΜ)	NAT, SPA, COR, IBA	Διεθνής
5	Λάρισα	Δυτικές και Βόρειες ράχες όρους Όλυμπος (Ξερολάκκι, Παπά Ρέμα)	–	IBA	Εθνική
6	Τρικάλων	Ασπροπόταμος	–	NAT, COR, IBA	Εθνική
7	Λάρισα	Δέλτα Πηνειού και κοιλάδα Τεμπών	–	SPA, COR, IBA	Εθνική
8	Λάρισα / Μαγνησίας	Ταμειυτήρες Κάρλας	–	IBA	Εθνική
9	Λάρισα	Αισθητικό δάσος Όσσας	ΑΔ, ΖΟΕ	NAT, SPA, COR	Περιφερειακή
10	Καρδίτσας	Άγραφα	–	NAT, COR	Περιφερειακή
11	Λάρισα	Κάτω Όλυμπος	–	NAT, COR	Περιφερειακή
12	Καρδίτσας	Περιοχή Λίμνης Ταυρωπού	ΖΟΕ	NAT	Περιφερειακή
13	Μαγνησίας	Όρος Πήλιο	ΤΙΦΚ	NAT, IBA, COR	Περιφερειακή
14	Τρικάλων	Κερκέτιο Όρος (Κόζιακας)	ΠΕΚ (ΕΠΜ)	NAT, IBA, COR	Περιφερειακή
15	Τρικάλων	Στενά Καλαμακίου	–	NAT, IBA, COR	Περιφερειακή
16	Τρικάλων	Πέρασμα αρκούδας – Σήραγγα Μετσόβου	–	–	Εθνική
17	Καρδίτσας	Όρος Βουτσικάκι Αγράφων	–	COR	Περιφερειακή
18	Τρικάλων	Όρος Αυγό (Νότια Πίνδος)	–	COR	Περιφερειακή
19	Μαγνησίας	Όρμος Σούρπης, Στόμιο Μαγνησίας	–	COR	Τοπική
20	Μαγνησίας	Κουρί Αλμυρού	ΑΔ	NAT, COR	Τοπική
21	Μαγνησίας	Σκιάθος Κουκουναριές	ΤΙΦΚ, ΖΟΕ, ΑΔ	NAT, COR	Τοπική
22	Μαγνησίας	Βουνά Γκούρας Μαγνησίας	–	COR, IBA	Τοπική
23	Λάρισα	Στενό Ροδιάς Τυρνάβου	–	COR	Τοπική
24	Λάρισα	Ποταμός Ενπιεύς Φαρσάλων	–	COR	Τοπική
25	Λάρισα	Ύψωμα Γεντίκι	–	COR	Τοπική
26	Λάρισα	Μάτι Τυρνάβου	–	COR	Τοπική
27	Λάρισα	Λιβάδια Τερψηθέας	–	COR	Τοπική
28	Καρδίτσας	Λουτρά Σμόκοβου	–	COR	Τοπική
29	Τρικάλων	Αθαμανικά όρη	–	IBA	Τοπική
30	Λάρισα	70 οικισμοί, μεταξύ Λάρισα, Φαρσάλων και Κάρλας σημαντικοί για το φάλασμα του κερκινεζιού	–	–	Διεθνής
31	Λάρισα	Παραποτάμια δάση Πηνειού	–	–	Περιφερειακή

Πηγή: Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Θεσσαλίας, 1998

Σημείωση:

NAT: Η περιοχή ή τμήμα της ανήκει σε περιοχή του δικτύου NATURA 2000.

COR.: Η περιοχή ή τμήμα της ανήκει σε περιοχή του δικτύου CORINE.

SPA: Περιοχή ειδικής προστασίας που διέπεται από την κοινοτική οδηγία για τα πουλιά και τους οικοτόπους τους 79/409/ ΕΟΚ.

IBA: Η περιοχή ή τμήμα της είναι σημαντική περιοχή για τα πουλιά της Ευρώπης

ΕΘΠ: Περιοχή Εθνικού θαλάσσιου Πάρκου

ΕΔ: Η περιοχή ή τμήμα της ανήκει σε περιοχή Εθνικού Δρυμού

BP: Η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως Βιοσφαιρική Ρεζέρβα, από την UNESCO.

- ΑΔ: Η περιοχή έχει θεσμοθετηθεί σαν Αισθητικό Δάσος
 ΤΙΦΚ: Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλους
 ΔΜΦ: Η περιοχή, ή τμήμα της έχει θεσμοθετηθεί σαν Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης
 ΖΟΕ: Στην περιοχή έχει θεσμοθετηθεί Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου
 ΠΕΚ: Έχει θεσμοθετηθεί στα όρια της, περιοχή ελεγχόμενου κυνηγιού
 UN: Η περιοχή ή τμήμα της έχει χαρακτηριστεί από την UNESCO σαν τόπος Παγκόσμιας κληρονομιάς.
 ΒΑΡ: Τμήμα της περιοχής προστατεύεται από τη σύμβαση της Βαρκελώνης
 (ΕΠΜ): Εκπονείται Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη για την περιοχή με τελικό στόχο τη σύνταξη προεδρικού διατάγματος για θεσμοθέτηση καθεστώτος προστασίας και διαχείρισης των φυσικών πόρων.

1.3.5.2. ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΗΓΕΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Η ρύπανση από γεωργικές δραστηριότητες στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας παρουσιάζει τις μεγαλύτερες συγκεντρώσεις στο Θεσσαλικό κάμπο και οφείλεται κυρίως στην εκτεταμένη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων. Αξίζει πάντως να αναφερθεί ότι και τα ίδια τα νερά των αρδεύσεων ρυπαίνουν τα εντατικά καλλιεργούμενα εδάφη του κάμπου αυξάνοντας την περιεκτικότητά τους σε άλατα ειδικά στις εκτάσεις όπου καλλιεργούνται υδρόφιλα φυτά (π.χ. βαμβάκι και καλαμπόκι).

Η όχληση από την κτηνοτροφία εντοπίζεται κυρίως στην επιβάρυνση των υδάτινων αποδεκτών με υψηλά οργανικά φορτία και του αέρα με έντονες οσμές και μεθάνιο. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει ότι η συμβολή της ρύπανσης από κτηνοτροφικές δραστηριότητες στη διαμόρφωση της ποιότητας των υδάτινων αποδεκτών της Θεσσαλίας (ρεμάτων κλπ.) είναι γενικά μικρή.

Τέλος, η ρύπανση των αστικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων είναι σημειακή και μπορεί να αντιμετωπιστεί στην πηγή της. Σύμφωνα με τους αρμόδιους για το περιβάλλον της Περιφέρειας Θεσσαλίας δεν υπάρχουν πλέον στη Θεσσαλία ιδιαίτερα σημαντικές σημειακές πηγές ρύπων καθώς τα τελευταία χρόνια έχουν ληφθεί επιτυχή μέτρα για τον περιορισμό των αποβλήτων των σημαντικότερων άλλοτε πηγών ρύπανσης. Συγκεκριμένα στο ν. Μαγνησίας, η σημαντική μείωση της δευτερογενούς παραγωγής τα τελευταία χρόνια συνέβαλλε στη μείωση της παραγόμενης ρύπανσης. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.5.3. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Η ποιότητα των νερών του Πηνειού είναι γενικά υποβαθμισμένη και φαίνεται ότι εξαρτάται τόσο από τα ρυπαντικά φορτία που δέχεται όσο και από τις διακυμάνσεις των παροχών του. Όσον αφορά την ποιότητα των υδάτων της λεκάνης της Κάρλας, εκτιμάται ότι οι συνθήκες στα επιφανειακά νερά δεν ευνοούν τη διαβίωση των ψαριών, γεγονός που φανερώνει το βαθμό υποβάθμισης του υδάτινου οικοσυστήματος της περιοχής αυτής καθώς τα ψάρια αποτελούν δείκτες της ποιότητας των επιφανειακών νερών. Σχετικά με τον Παγασητικό κόλπο, η κατάσταση των υδάτων δεν είναι πολύ υποβαθμισμένη, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η κατάσταση είναι ιδανική. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.5.4. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΑΤΩΝ

Η περισυλλογή και διάθεση των απορριμμάτων με οργανωμένα συστήματα γίνεται μόνο στους 4 μεγάλους δήμους της Λάρισας, της Καρδίτσας των Τρικάλων και του Βόλου, σε χώρους όπου μέχρι πρόσφατα γινόταν απλώς ταφή των απορριμμάτων χωρίς να πληρούνται οι σύγχρονες προδιαγραφές υγειονομικής ταφής (ΧΥΤΑ). Παρόλα αυτά υπάρχουν μελέτες σε εξέλιξη για κατασκευή Χώρων Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων στις πόλεις των Τρικάλων και της Καρδίτσας ενώ στις πόλεις της Λάρισας και του Βόλου έχει ήδη αρχίσει τους τελευταίους μήνες η λειτουργία τους. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.6. ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

1.3.6.1. ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το οδικό δίκτυο χωρίζεται σε εθνικό και επαρχιακό. Εκτιμώντας συνολικά την υφιστάμενη κατάσταση του Εθνικού Οδικού Δικτύου της Περιφέρειας Θεσσαλίας μπορεί να ειπωθεί ότι τόσο εντός αυτής όσο και οι συνδέσεις της με τους όμορους νομούς της χώρας, είναι μέτρια έως κακή. Παρά το πλεονέκτημα το οποίο προσφέρει η μορφολογία του εδάφους (πεδινές χαράξεις με μικρό κόστος κατασκευής) πλην της σύνδεσης Λάρισας - Βόλου, η οποία γίνεται μέσω του ΠΑΘΕ, οι υπόλοιποι νομοί δε διαθέτουν σύνδεση μεταξύ τους με δίκτυο που να παρέχει οδική ασφάλεια και να διαθέτει γεωμετρικά στοιχεία, ώστε να εξασφαλίζει μέση ταχύτητα τουλάχιστον 100

km/h. Οι περισσότεροι των δια-νομαρχιακών δρόμων διέρχονται μέσα από οικισμούς, με άμεση συνέπεια να εγκυμονούν κινδύνους για τους κατοίκους αυτών, να μειώνεται η ταχύτητα κίνησης και να ρυπαίνουν το περιβάλλον του οικισμού (θόρυβος - καυσαέρια). Έντονο είναι και το πρόβλημα ύπαρξης πολλών κάθετων διασταυρώσεων του εθνικού δικτύου με επαρχιακούς και κοινοτικούς δρόμους. Εξίσου υποβαθμισμένη είναι και η σύνδεση των νομών της Θεσσαλίας με τους όμορους νομούς. Υπάρχουν δε και όμοροι νομοί με τους οποίους η οδική σύνδεση σήμερα είναι υποτυπώδης, αλλά προβλέπεται η βελτίωση τους.

Πάντως σημαντικό ρόλο στην βελτίωση της κατάστασης θα παίζουν

- η ολοκλήρωση του ΠΑΘΕ
- η υλοποίηση του άξονα Ηγουμενίτσα-Βόλος, και του Ε65 (Λαμία-Καρδίτσα-Τρίκαλα- Εγνατία) που αφενός θα καλύψει το δυτικό τμήμα της περιφέρειας και αφετέρου θα συμβάλλει στην σύνδεση ολόκληρης της Περιφέρειας με το Δυτικό και το Βόρειο Άξονα

Αναφερόμενοι συνολικά στο επαρχιακό δίκτυο κάθε νομού, όλες οι κοινότητες πλην ορισμένων, κυρίως ορεινών, έχουν εξασφαλίσει τη σύνδεσή τους με την πρωτεύουσα ή τις κυριότερες κωμοπόλεις των νομών. Το βασικό πρόβλημα του επαρχιακού δικτύου, συνέπεια της τμηματικής και χωρίς ολοκληρωμένη μελέτη κατασκευής του, είναι τα γεωμετρικά στοιχεία και η κακή οριζοντιογραφία των δρόμων. Έτσι, παρουσιάζονται πολλά τμήματα πεδινών χαράξεων με συνεχείς και αντίρροπες καμπύλες, κάτι που θα είχε αποφευχθεί εάν γίνονταν έγκαιρα μελέτες του δρόμου και απαλλοτριώσεις. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.6.2. ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το υφιστάμενο δίκτυο του ΟΣΕ που εξυπηρετεί την Περιφέρεια Θεσσαλίας περιλαμβάνει τις εξής γραμμές:

- Άξονας Βορρά-Νότου (Αθήνας -Θεσσαλονίκης διέρχεται μέσω Λάρισας)
- Σιδηροδρομική Γραμμή Παλαιοφάρσαλος-Καλαμπάκα
- Σιδηροδρομική Γραμμή Παλαιοφάρσαλος-Βόλος
- Σιδηροδρομική Γραμμή Βόλος - Λάρισα

Στο μακροχρόνιο σχεδιασμό του ΟΣΕ εκτός από τα έργα αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού που εκτελούνται στο υφιστάμενο σιδηροδρομικό δίκτυο, περιλαμβάνονται επίσης οι παρακάτω γραμμές:

- Σιδηροδρομική Γραμμή Καλαμπάκα-Σιάτιστα-Κοζάνη και Σιάτιστα -Καστοριά
- Σιδηροδρομική γραμμή Καλαμπάκας- Ιωαννίνων- Ηγουμενίτσας (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.6.3 ΛΙΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Το βασικό λιμάνι της Θεσσαλίας είναι ο λιμένας του Βόλου, που είναι εμπορικός και επιβατικός. Ο λιμένας αυτός παρουσιάζει κάποια πλεονεκτήματα:

- Η γεωγραφική του θέση ως προς τον χερσαίο ελληνικό χώρο με τη κεντροβαρική του θέση και τις μεταφορικές συνδέσεις (ΠΑΘΕ, σιδηρόδρομος) και ως προς το Αιγαίο,
- Ο Παγασητικός κόλπος δημιουργεί κατάλληλες συνθήκες για την προσέλευση των πλοίων,
- Η ευρύτερη ενδοχώρα διαθέτει αξιόλογους τουριστικούς προορισμούς
- Η προβλεπόμενη δημιουργία Ελεύθερης Αποθήκης με προοπτική να επεκταθεί σε Ελεύθερη Εμπορευματική Ζώνη αποτελεί ένα πρόσθετο συγκριτικό πλεονέκτημα για την προσέλκυση νέων γραμμών ναυσιπλοΐας (κυρίως μικρών αποστάσεων για προορισμούς τρίτων μη Κοινοτικών χωρών)

Υπάρχουν όμως και αρκετοί παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την λειτουργία και ελκυστικότητα του λιμένα όπως:

- Η ύπαρξη σε σχετικά μικρή απόσταση των δύο μεγαλύτερων λιμανιών της χώρας (Πειραιά, Θεσσαλονίκη) που είναι και ο τελικός προορισμός του 75% των φορτίων.
- Η μείωση της οικονομικότητας της ενδοχώρας (φθίνουσα) λόγω μείωσης των βιομηχανικών μονάδων στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλίας. Παράλληλα παρατηρείται τάση αυτονόμησης αρκετών βιομηχανιών και επιχειρήσεων που διαθέτουν θαλάσσιο μέτωπο στις εγκαταστάσεις τους και τείνουν να διακινούν τα φορτία τους από ιδιωτικές εγκαταστάσεις (π.χ. ΑΓΕΤ).

Εκτός από τον λιμένα του Βόλου, στη Θεσσαλία υπάρχουν οι παρακάτω: Λιμένας Σκιάθου, Λιμένας Σκοπέλου, Λιμένας Λουτρακίου - Γλώσσας Σκοπέλου, Λιμένας Αγώντα Σκοπέλου, Λιμένας Πατητήρι Αλοννήσου, Λιμένας Νησιού Τρικεριού, Λιμένας Αγ. Κυριακής Τρικεριού. Επιπλέον, υπάρχουν ιδιωτικοί λιμένες για εμπορική χρήση, καθώς και αλιευτικά καταφύγια κυρίως στο ν. Μαγνησίας. Τέλος, όσον αφορά στο δίκτυο των ακτοπλοϊκών διασυνδέσεων του Νομού Μαγνησίας υπάρχουν καθημερινά δρομολόγια με οχηματαγωγά πλοία στη γραμμή Βόλου-Β. Σποράδων με εποχιακή διακύμανση. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.6.4 ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΕΛΙΚΟΔΡΟΜΙΑ

Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας λειτουργούν τα παρακάτω αεροδρόμια:

- Σκιάθου (πολιτικό)
- Ν. Αγχιάλου (στρατιωτικό)
- Λάρισας (στρατιωτικό)
- Στεφανοβικείου (στρατιωτικό)

Πέρα από πρόχειρες εγκαταστάσεις προσγείωσης ελικοπτέρων σε γήπεδα, νοσοκομεία, σχολεία κλπ., στην περιφέρεια Θεσσαλίας κατασκευάζονται τα παρακάτω ελικοδρόμια:

- Ελικοδρόμιο Σκοπέλου (η κατασκευή του έχει ολοκληρωθεί και λειτουργεί)
- Ελικοδρόμιο Αλοννήσου (η κατασκευή του έχει ολοκληρωθεί και λειτουργεί)
- Ελικοδρόμιο νέου Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Λάρισας (υπό κατασκευή)
(Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.7. ΛΟΙΠΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

1.3.7.1. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

1.3.7.1.1. Ηλεκτρική ενέργεια

Από την Περιφέρεια Θεσσαλίας διέρχονται τρεις γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας των 400 KV (διπλού κυκλώματος) που ανήκουν στο διασυνδεδεμένο εθνικό σύστημα και συνδέουν το ενεργειακό κέντρο των θερμοηλεκτρικών σταθμών Καρδιάς - Αγ. Δημητρίου με την ευρύτερη περιοχή Αθηνών. Πρόκειται για τις παρακάτω εναέριες γραμμές υψηλής τάσης:

- Καρδιά - Λάρισα - Λάρυμνα
- Αγ. Δημήτριος - Λάρισα- Λάρυμνα
- Καρδιά - Τρίκαλα – Δίστομο

Θερμοηλεκτρικοί σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας δεν υπάρχουν στην περιφέρεια Θεσσαλίας, ούτε προγραμματίζεται η κατασκευή τους. Μελετάται όμως από τη ΔΕΗ, ενδεχόμενη εκμετάλλευση δύο λιγνιτικών κοιτασμάτων που βρίσκονται πλησίον των χωριών Δομένικο και Αμούριο στη λεκάνη Ελασσόνας. Σε ότι αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης ως προς την εκμετάλλευση του υδάτινου δυναμικού. Ήδη, από το 1960, στο ν. Καρδίτσας λειτουργεί ο υδροηλεκτρικός σταθμός Ν. Πλαστήρα. Σε ότι αφορά τον απώτερο σχεδιασμό της ΔΕΗ, μελετάται η ενεργειακή αξιοποίηση των υδάτων της εκτροπής του Αχελώου και των υδατικών πόρων της Δυτικής Θεσσαλίας. Τέλος, στην Θεσσαλία υπάρχουν μονάδες ηλιακής ενέργειας (φωτοβολταϊκά) στην περιοχή του θαλασσιού πάρκου της Αλοννήσου. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.7.1.2. Φυσικό αέριο

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας έχει το προνόμιο να διασχίζεται από τον κεντρικό αγωγό μεταφοράς του φυσικού αερίου (Θεσσαλονίκη – Αθήνα). Ο κεντρικός αγωγός προσεγγίζει την πόλη της Λάρισας καθώς και περιοχές με βιομηχανική συγκέντρωση έξω από αυτήν. Διακλάδωση του εξυπηρετεί αντίστοιχα την περιοχή του Βόλου. Το δίκτυο φυσικού αερίου πέρα από την εξυπηρέτηση των δύο πολεοδομικών συγκροτημάτων έχει τη "τεχνική" δυνατότητα εξυπηρέτησης βιομηχανικών μονάδων και κατά μήκος του κυρίου δικτύου του. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.7.2 ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Το τηλεπικοινωνιακό δίκτυο καλύπτει ήδη ικανοποιητικά τις ανάγκες της Περιφέρειας τόσο ως προς την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών όσο και ως προς το βαθμό εξάπλωσης του (δυσπρόσιτες περιοχές). Επιπλέον, υποδομές ευρυζωνικότητας καλύπτουν όλη τη Θεσσαλία. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.7.3. ΥΠΟΔΟΜΗ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ

Αποχετευτικά δίκτυα διαθέτουν τα μεγάλα αστικά συγκροτήματα, καθώς και μερικοί οικισμοί μεγάλου μεγέθους εκτός των πρωτευουσών των νομών. Οι υπόλοιποι οικισμοί διαθέτουν βόθρους. Όσον αφορά τις Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ), στη Θεσσαλία λειτουργούν, κατασκευάζονται ή είναι προγραμματισμένες μονάδες επεξεργασίας υγρών αποβλήτων στους περισσότερους από τους μεγαλύτερους οικισμούς. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.3.7.4. ΥΠΟΔΟΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Στην Θεσσαλία τα απορρίμματα καταλήγουν σε χωματερές ενώ Χώροι Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) υπάρχουν μόνο στις πόλεις Βόλου και Λάρισας. Οι σημαντικότερες χωματερές της περιφέρειας είναι της Καλαμπάκας, των Τρικάλων, της Καρδίτσας και του Τυρνάβου. Προγραμματίζεται να δημιουργηθούν ΧΥΤΑ στην Καρδίτσα, στα Τρίκαλα, στα Φάρσαλα, στον Αλμυρό, στην περιοχή του Νότιου Πηλίου και στα νησιά Σκόπελο, Σκιάθο, Αλόνησο. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ

1.4.1. ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΕΞΩΓΕΝΟΥΣ – ΥΠΕΡΤΟΠΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Στο πλαίσιο της αυξανόμενης αλληλεπίδρασης μεταξύ των διαφόρων περιοχών, οι προοπτικές του θεσσαλικού χώρου δεν μπορούν να κατανοηθούν χωρίς αναφορά στους εξωγενείς παράγοντες. Στην πραγματικότητα, ο ρόλος των παραγόντων αυτού του τύπου είναι πολύ σημαντικός στον προσδιορισμό των μελλοντικών εξελίξεων και υπερβαίνει αυτόν των ενδο-περιφερειακών παραγόντων. Οι εξωγενείς παράγοντες, από γεωγραφική άποψη, μπορούν να καταταγούν στις εξής ενότητες:

- Διαδικασίες παγκόσμιας εμβέλειας
- Ευρωπαϊκή ενοποίηση
- Δυναμική του εθνικού πλαισίου

Στις διαδικασίες παγκόσμιας εμβέλειας περιλαμβάνονται:

- Η διαδικασία παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, η οποία έχει επιπτώσεις που αφορούν άμεσα τη Θεσσαλία όπως:
 - Την κίνηση της ΚΑΠ προς τη μείωση των επιδοτήσεων και την ενσωμάτωση κριτηρίων ανταγωνιστικότητας.
 - Τις πιέσεις που δέχθηκαν παραδοσιακού τύπου βιομηχανίες την τελευταία δεκαετία αλλά και τις προοπτικές που ανοίγονται για μονάδες που επιτυγχάνουν αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους.
- Η κατάρρευση των παλαιών καθεστώτων στην Ανατολική Ευρώπη που είχε σαν αποτέλεσμα:
 - Δυσκολίες στις χερσαίες επικοινωνίες με την κεντρική Ευρώπη.
 - Συρροή οικονομικών προσφύγων που κατέλαβαν τις χαμηλότερες ιεραρχικά θέσεις στον καταμερισμό εργασίας μειώνοντας το κόστος και αυξάνοντας το δείκτη ανεργίας (γι' αυτές τις θέσεις).
 - Ανάδυση μιας νέας επενδυτικής και καταναλωτικής αγοράς στα Βαλκάνια και την Α. Ευρώπη στην οποία οι ελληνικές επιχειρήσεις και ο θεσσαλικός χώρος διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα.
 - Η συνεχιζόμενη εμπόλεμη κατάσταση στη Μ. Ανατολή ανέκοψε και ίσως ματαίωσε τη διαδικασία ανάπτυξης προνομιούχων δεσμών με την Θεσσαλία.
 - Η επιδείνωση, σε παγκόσμια κλίμακα των περιβαλλοντικών συνθηκών οδήγησε στην αύξηση της ευαισθητοποίησης σε θέματα περιβάλλοντος (συμφωνίες Ρίου-Οζάκα) εισάγοντας την περιβαλλοντική διάσταση στην αναπτυξιακή διαδικασία.
 - Η πρόσφατη χρηματο-οικονομική κρίση που οδήγησε σε μερική κατάρρευση χρηματοπιστωτικού συστήματος θα έχει σαν αποτέλεσμα μικρότερους ρυθμούς ανάπτυξης και θα καταστήσει πολλές επιχειρήσεις προβληματικές ως προς τη βιωσιμότητα τους με αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας.

Όσον αφορά την ευρωπαϊκή ενοποίηση επισημαίνονται τα εξής:

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί πλέον το κύριο υπερτοπικό πλαίσιο αναφοράς για τη Θεσσαλία. Συγκεκριμένα, τα ποσά που εισέρρευσαν μέχρι το 2006 από

τα διαρθρωτικά ταμεία ήταν πολύ σημαντικά. Επιπλέον δράσεις που προήλθαν από την ΕΕ είναι η θέσπιση της Περιφέρειας ως διοικητική και προγραμματική ενότητα, όπως και η επίδραση πολιτικών (ΚΑΠ και Κοινοτικές Πολιτικές Περιβάλλοντος, Ανταγωνισμού και Μεταφορών) επηρέασαν σημαντικά και θα συνεχίζουν να επηρεάζουν το χώρο. Η κατάσταση όμως, όσον αφορά τους πόρους, τείνει να αλλάξει, λόγω της διεύρυνσης της ΕΕ, προς χειρότερο σημείο για την Ελλάδα. Επιπλέον, σημαντικό είναι να αναφερθεί η αναμόρφωση της ΚΑΠ προς την ανταγωνιστικότητα και την κατανάλωση, η οποία θα οδηγήσει σε σοβαρά προβλήματα τη Θεσσαλία.

- Η Ελλάδα και η Θεσσαλία είναι έξω από τον βασικό αναπτυξιακό άξονα της Ευρώπης Λονδίνο-Μιλάνο. Βρίσκονται όμως στην περιφέρεια του αναδυόμενου «Μεσογειακού Τόξου» καθώς και του «ανατολικό-ευρωπαϊκού» μετώπου ανάπτυξης. Συνεπώς είναι νοητή η διαμόρφωση στόχων και προτεραιοτήτων για την αξιοποίηση αυτής της γειτνίασης

Σε ότι αφορά τέλος την επίδραση του Εθνικού πλαισίου στον προσδιορισμό των μελλοντικών εξελίξεων του θεσσαλικού χώρου επισημαίνονται:

- Η ενίσχυση του αειφορικού χαρακτήρα του αναπτυξιακού μοντέλου, τουλάχιστον στο επίπεδο των πολιτικών.
- Οι μετασχηματισμοί της αναπτυξιακής δομής του ελληνικού χώρου, όπου πέρα από την διατήρηση του κεντρικού ρόλου του άξονα Αθήνα-Θεσ/νίκη αναδύεται στον Βόρειο- Ελλαδικό χώρο ο άξονας Α-Δ (Εγνατία) με διάχυση προς τα Βαλκάνια και διαμορφώνεται ο νέος δυτικός άξονας Ηγουμενίτσα-Πάτρα (- Αθήνα / Καλαμάτα). Οι παραπάνω συνδέονται με την Δ. Ευρώπη μέσω Ηγουμενίτσας. Αν και η Θεσσαλία δεν βρίσκεται άμεσα σε επαφή με τους άξονες αυτούς, οι τελευταίοι εφάπτονται στα όρια της περιφέρειας. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι είναι εφικτή η προέκτασή τους προς αυτήν, με τη δημιουργία του αυτοκινητοδρόμου Ε65 που θα βελτιώσει την πρόσβαση και προσπελασιμότητα της δυτικής Θεσσαλίας και θα άρει τον “φραγμό” που αποτελούν σήμερα οι ορεινές περιοχές προς τα δυτικά και δευτερευόντως τα βόρεια. Σε μια τέτοια προοπτική, είναι δυνατός ο μετασχηματισμός της ενδοπεριφερειακής οργάνωσης, με την άρση της περιφερειακότητας του δυτικού τμήματος της περιφέρειας, που από «όριο» προς τα δυτικά θα γίνει η

πύλη της περιφέρειας προς τη δυτική Ευρώπη. Συνεπώς αποτελεί πρώτη προτεραιότητα για τη Θεσσαλία η σύνδεση της μ' αυτούς τους άξονες. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.4.2. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ

Ως προς την κλίμακά της η Θεσσαλία είναι μεν μια από τις μεγαλύτερες περιφέρειες στον ελληνικό χώρο (3η πληθυσμιακά), συγκεντρώνοντας το 6,88% του συνολικού πληθυσμού, θεωρείται όμως «μικρή» σε σχέση με τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Με ευρωπαϊκά κριτήρια προκύπτει ότι τα περιθώριά της να λειτουργήσει ως «γεωγραφική ενότητα ολοκλήρωσης» για δραστηριότητες περιφερειακής εμβέλειας είναι περιορισμένα.

Ως προς την οικονομική της βάση, σε ότι αφορά τα δομικά χαρακτηριστικά και τις προοπτικές της τοπικής οικονομίας, παρατηρούνται τα εξής:

- Διαθέτοντας το 6% του συνολικού ΑΕΠ σε σχέση με τη χώρα, σταθερό περίπου κατά την τελευταία 15ετία, δεν εξασφαλίζει μια αυτοτροφοδοτούμενη συσσωρευτική διαδικασία. Κατά συνέπεια, η εξωστρέφεια, τόσο σε επίπεδο αγορών όσο και συνεργασιών/συμπληρωματικοτήτων, αποτελεί αναγκαιότητα.
- Και οι τρεις παραγωγικοί τομείς παρουσιάζουν κάποια ισχυρά στοιχεία, ενώ ταυτόχρονα παρατηρούνται έντονες αναδιαρθρωτικές τάσεις. Συνεπώς η Θεσσαλία έχει παύσει τα τελευταία χρόνια, να αποτελεί μια κατά κύριο λόγο αγροτική περιφέρεια αφού ήδη ο τριτογενής τομέας μεγεθύνομενος με αυξανόμενους ρυθμούς, έχει καταλάβει την πρώτη θέση. Αυτό σημαίνει σε μια γενική θεώρηση, ότι η στήριξη του τριτογενούς θα αφορά ολοένα και μεγαλύτερο τμήμα της τοπικής οικονομίας και του πληθυσμού.
- Παρά την υποχώρησή του, ο πρωτογενής τομέας παραμένει σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με τον μέσο όρο στον εθνικό και κατά μείζονα λόγο στον ευρωπαϊκό χώρο, λόγω της εύφορης, αρδευόμενης γεωργικής γης, των σημαντικών επενδύσεων σε υποδομή-εξοπλισμό, της σχετικής τεχνογνωσίας και τέλος της ιδιαίτερης ανθεκτικότητας της μικρής οικογενειακής εκμετάλλευσης που χαρακτηρίζει τον ελληνικό χώρο. Επειδή όμως η θεσσαλική γεωργία έχει υψηλή εξάρτηση από το σύστημα ενισχύσεων της ΚΑΠ και κακή διασύνδεση

με την αγορά , η στροφή της ΚΑΠ προς τους νόμους της αγοράς έχει καταστήσει τον τομέα εύθραυστο και επισφαλή, κατάσταση που πιθανόν να επιδεινωθεί στα επόμενα χρόνια. Στο πλαίσιο αυτό η μείωση της συμμετοχής της γεωργίας στην περιφερειακή οικονομία είναι αναπόφευκτη. Είναι βέβαιο ότι οι εξελίξεις αυτές θα πλήξουν κατά κύριο λόγο το εισόδημα και την απασχόληση στις περιοχές όπου κυριαρχεί η εντατική γεωργία.

- Ο δευτερογενής τομέας υποχώρησε σημαντικά την τελευταία δεκαετία ως προς την αποδοτικότητα του. Η βαριά βιομηχανία, οι μονάδες καταναλωτικών αγαθών και οι μονάδες μεταποίησης αγροτικών προϊόντων που αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του δευτερογενή τομέα έχουν ανάγκη από έργα υποδομής που θα συνδέσουν την Περιφέρεια με την υπόλοιπη Ελλάδα, θα μειώσουν το κόστος μεταφοράς και θα κάνουν πιο ανταγωνιστικές τις επιχειρήσεις. Ακόμα είναι σημαντικό να προσανατολιστεί ο τομέας προς την μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων. Επιπλέον, απαραίτητη κρίνεται η οργανωμένη χωροθέτηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων καθώς και η τεχνογνωσία που αφορά τις ίδιες τις επιχειρήσεις όσον αφορά το εργατικό και μηχανολογικό δυναμικό.
- Ο παραδοσιακός τριτογενής (προσωπικές υπηρεσίες, εμπόριο μικρής κλίμακας, δημόσιες υπηρεσίες) αναμένεται να παρουσιάσει σημαντική αύξηση μόνο σε περίπτωση αρνητικών εξελίξεων σε άλλους κλάδους (π.χ. έντονη αγροτική έξοδος, νέα κρίση της βιομηχανίας κλπ.). Κάτι τέτοιο θα συμβεί σε περίπτωση μειζόνων προβλημάτων του ευρύτερου χώρου (π.χ. χρηματο-οικονομική κρίση). Ο δυναμικός τριτογενής (μεγάλες μονάδες, λιανικό εμπόριο, νέες καταναλωτικές υπηρεσίες όπως fast-food, γυμναστήρια, ενοικιάσεις αυτοκινήτων κλπ.), ως τώρα αναπτυσσόταν με επίκεντρο κυρίως τα μεγάλα αστικά κέντρα. Οι υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις (κινητή τηλεφωνία, internet, courier, εταιρείες χρηματιστηριακές, συμβούλων επενδύσεων κλπ.) που οι περισσότερες εμφανίστηκαν την τελευταία 15ετία, αναπτύσσονταν με ραγδαίους ρυθμούς. Ο τουρισμός, που αποτελεί την κύρια πηγή εισοδήματος για τη χώρα, έχει περιθώρια βελτίωσης ώστε να γίνει πιο ανταγωνιστικός. Συμπερασματικά, η οικονομία της περιφέρειας είναι και θα είναι σαφώς τριτογενοποιημένη, το βασικό όμως ζήτημα για τον τριτογενή τομέα και κατ'

επέκταση για την οικονομία είναι να ξεπεραστεί η παγκόσμια οικονομική κρίση με το μικρότερο δυνατό κόστος.

- Η ανεργία στη Θεσσαλία το 1991 είχε διαμορφωθεί στο 7,7% και το 2001 στο 10,8%. Αν και η τάση προδιαγράφει μια αυξητική μεταβολή, εντούτοις τα τελευταία χρόνια είχε υποχωρήσει το ποσοστό της ανεργίας. Από την άλλη μεριά όμως, μια από τις σημαντικότερες επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης που ξέσπασε είναι η αύξηση της ανεργίας που προκύπτει από τους χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.4.3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

1.4.3.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΣ

Για την περαιτέρω ανάλυση της αναπτυξιακής φυσιολογίας της περιφέρειας πραγματοποιήθηκε ανάλυση του ΑΕΠ σε επίπεδο ΟΤΑ έτσι ώστε να κατηγοριοποιηθούν οι ΟΤΑ α' βαθμού ανάλογα με το συνολικό και το κ.κ. ΑΕΠ και να φανερωθεί η χωρική διάσταση της ανάπτυξης. Η μεθοδολογία διεκπεραιώθηκε με βάση τις παρακάτω παραδοχές:

- Α) το ΑΕΠ του κάθε ΟΤΑ συνίσταται στο άθροισμα του ποσοστού συμμετοχής των τριών παραγωγικών τομέων.
- Β) το ποσοστό συμμετοχής του κάθε τομέα στο ΑΕΠ του ΟΤΑ, είναι ανάλογο του ποσοστού συμμετοχής του τομέα στο ΑΕΠ του εκάστοτε νομού
- Γ) οι λόγοι προσδιορισμού του ΑΕΠ του ΟΤΑ από το ΑΕΠ του νομού για κάθε τομέα ισούνται με το ποσοστό των απασχολούμενων του ΟΤΑ ως προς τους απασχολούμενους του νομού σε κάθε τομέα, προσαρμοσμένου κατά έναν συντελεστή που εκφράζει το ειδικό βάρος της τομεακής διάρθρωσης της απασχόλησης του ΟΤΑ ως προς το νομό. (Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Βόλου 2007-2013, 2006)

Από την παραπάνω μεθοδολογία προέκυψαν τα παρακάτω συμπεράσματα.

- Η δυτική ορεινή Θεσσαλία εμφανίζει κατά βάση, χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης,
- Οι πιο ανεπτυγμένοι ΟΤΑ εμφανίζονται κυρίως στην ανατολική και ιδιαίτερα στην Ν-Α Θεσσαλία,

- Οι ΟΤΑ που εμφανίζουν το υψηλότερο κ.κ. ΑΕΠ είτε αποτελούν αστικούς πόλους, είτε έχουν μικρή πληθυσμιακή βάση και μεγάλη εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα.

Σχετικά με τη διάχυση της ανάπτυξης από τους βασικούς πόλους της περιφέρειας, παρατηρείται ότι:

- για την περίπτωση του νομού Μαγνησίας σχεδόν όλος ο νομός έχει υψηλό κ.κ. ΑΕΠ και οι πιο υψηλές τιμές εμφανίζονται στις σχετικά απομακρυσμένες περιοχές από το Βόλο,
- για την περίπτωση του νομού Λάρισας, η ανάπτυξη είναι περισσότερο συγκεντρωμένη στην πρωτεύουσα και σε επόμενο στάδιο διαχέεται προς το Βόλο και δημιουργεί μια εικόνα για τη ζώνη ανάπτυξης του διπόλου Λάρισα – Βόλος σε συνδυασμό βέβαια με τον Θεσσαλικό κάμπο, ακόμα ΟΤΑ με υψηλό σχετικά κ.κ. ΑΕΠ βρίσκονται στις περιοχές ανάμεσα στην πόλη της Λάρισας και στους δυο βασικούς πόλους της δυτικής Θεσσαλίας,
- για την περίπτωση του νομού Καρδίτσας, η ανάπτυξη είναι συγκεντρωμένη στην πρωτεύουσα του νομού και διαχέεται προς τα βόρεια
- τέλος, για την περίπτωση του νομού Τρικάλων, ο βασικός πόλος του νομού δείχνει να έχει σχετικά καλό επίπεδο ανάπτυξης, ακόμα φαίνεται να δημιουργούνται δυο ζώνες, η μια αφορά το δίπολο Καρδίτσας – Τρικάλων και η άλλη με χαμηλότερο κ.κ. ΑΕΠ διαχέεται ανατολικά και δυτικά του άξονα Τρικάλων - Καλαμπάκας.

Σχετικά με το συνολικό ΑΕΠ του κάθε ΟΤΑ παρατηρείται ότι:

- τις υψηλότερες τιμές εμφανίζουν οι πόλοι ανάπτυξης της περιφέρειας εξαιτίας της μεγάλης πληθυσμιακής τους βάσης και των αστικών λειτουργιών τους,
- σε επόμενο επίπεδο βρίσκονται οι ΟΤΑ που περιλαμβάνουν τους οικισμούς 3^{ου} επιπέδου, καθώς και ΟΤΑ που βρίσκονται σε μικρή απόσταση από τους δυο βασικούς πόλους της Ανατολικής Θεσσαλίας. Η πρώτη κατηγορία επηρεάζεται κυρίως από τη πληθυσμιακή βάση και τις αστικές λειτουργίες, ενώ η δεύτερη κυρίως από τη διάχυση της ανάπτυξης της Λάρισας και του Βόλου,
- τέλος, όπως αναμενόταν, οι περιοχές που αντιμετωπίζουν αναπτυξιακό πρόβλημα βρίσκονται στην ορεινή δυτική Θεσσαλία.

Τα παραπάνω στοιχεία φαίνονται πιο ολοκληρωμένα στους χάρτες που ακολουθούν.³

1.4.3.2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ

Μέσω της LQ ανάλυσης για την Περιφέρεια ως προς το εθνικό επίπεδο και για τους νομούς ως προς το περιφερειακό επίπεδο, οδηγηθήκαμε στο αναμενόμενο αποτέλεσμα, ότι δηλαδή, η περιφέρεια είναι εξειδικευμένη στον πρωτογενή τομέα, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα.

Σε σχέση με την ανάλυση της εξειδίκευσης των νομών ως προς τη Θεσσαλία παρατηρούνται τα ακόλουθα: α) ο νομός Καρδίτσας εμφανίζει σημαντική ειδίκευση στον πρωτογενή τομέα, ενώ στον δευτερογενή βρίσκεται πολύ χαμηλότερα από το περιφερειακό επίπεδο και στον τριτογενή λίγο κάτω από τη μονάδα, β) οι νομοί Λάρισας και Τρικάλων δεν εμφανίζουν ειδίκευση σε κάποιο τομέα σε σχέση με την περιφέρεια, γ) ο νομός Μαγνησίας εμφανίζει ελαφρώς μεγαλύτερη ειδίκευση στον δευτερογενή τομέα από τη περιφέρεια, ενώ στον πρωτογενή τομέα βρίσκεται πολύ χαμηλότερα από το περιφερειακό επίπεδο. Τα στοιχεία φαίνονται αναλυτικά, στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1.4.3.2 – ΠΙ Δείκτες Εξειδίκευσης ανά παραγωγικό τομέα

	LQ π. Θεσσαλίας	LQ νομού Καρδίτσας	LQ νομού Λάρισας	LQ νομού Μαγνησίας	LQ νομού Τρικάλων
Α'γενής τομέας	1,827	1,451	1,077	0,574	1,086
Β'γενής τομέας	0,861	0,664	1,061	1,127	0,979
Γ'γενής τομέας	0,805	0,806	1,029	1,080	0,990

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001, ίδια επεξεργασία

Για την περαιτέρω χωρική ανάλυση των παραγωγικών τομέων της Θεσσαλίας, πραγματοποιήθηκε ανάλυση της απασχόλησης ανά παραγωγικό τομέα, σε επίπεδο ΟΤΑ, έτσι ώστε να παρουσιαστεί η πιθανή εξειδίκευση του κάθε ΟΤΑ α' βαθμού και να μελετηθεί η χωρική διάσταση του φαινομένου σε διαδημοτικό και περιφερειακό

³ Τα συμπεράσματα που προκύπτουν, δεν μπορούν να αξιοποιηθούν δίχως συσχέτιση με την υπόλοιπη ανάλυση για την περιφέρεια, διότι υπάρχει σημαντικός κίνδυνος να οδηγηθούμε σε εσφαλμένες προτάσεις, που θα έχουν προκύψει κυρίως από το μικρό πληθυσμιακό μέγεθος κάποιων ΟΤΑ.

επίπεδο. Για την εφαρμογή της παραπάνω διαδικασίας χρησιμοποιήθηκε ο μόνιμος πληθυσμός του 2001 καθώς και η απασχόληση ανά παραγωγικό τομέα για την περιφέρεια και για κάθε ΟΤΑ.

Μέσω του δείκτη LQ^4 βρέθηκαν οι εξειδικεύσεις των ΟΤΑ, από τις οποίες για το δευτερογενή και τριτογενή τομέα δημιουργήθηκαν δυο κλάσεις για τον καθένα, η μια κλάση που φανερώνει μεγάλη εξειδίκευση περιλαμβάνει τις τιμές του LQ που είναι μεγαλύτερες από το άθροισμα της μέσης τιμής και της τυπικής απόκλισης επί δυο, η άλλη κλάση που φανερώνει μεν εξειδίκευση, αλλά μικρότερη από την παραπάνω κλάση, περιλαμβάνει τις τιμές LQ που είναι μεγαλύτερες από το άθροισμα της μέσης τιμής και της τυπικής απόκλισης, και μικρότερες από το άθροισμα της μέσης τιμής και της τυπικής απόκλισης επί δυο. Για την περίπτωση του πρωτογενή τομέα και εξαιτίας της μεγάλης εξειδίκευσης της περιφέρειας ως προς το εθνικό επίπεδο, που αναφέρθηκε παραπάνω, επιλέχθηκε να χρησιμοποιηθούν επίσης, δυο κλάσεις, που όμως η πρώτη κλάση που περιλαμβάνει τους περισσότερο εξειδικευμένους, προκύπτει από τους ΟΤΑ που έχουν υψηλότερη τιμή από το άθροισμα της μέσης τιμής και της τυπικής απόκλισης, ενώ η δεύτερη κλάση περιλαμβάνει τους ΟΤΑ που είναι περισσότερο εξειδικευμένοι από την περιφέρεια και προκύπτει σαν μεγαλύτερο από τη μονάδα μέχρι τη βάση της ψηλότερης κλάσης.

Από την παραπάνω διαδικασία προκύπτουν οι εξής σημαντικές διαπιστώσεις για την οικονομική – τομεακή φυσιογνωμία των ΟΤΑ καθώς και για τη χωρική ανάπτυξη του κάθε τομέα:

- Ο τύπος του δήμου που κυριαρχεί στη Θεσσαλία είναι αυτός που αποκλειστικά εξειδικεύεται στον πρωτογενή τομέα. Εμφανίζεται να καταλαμβάνει όχι μόνο σχεδόν όλη την κεντρική πεδινή ζώνη αλλά και μεγάλα τμήματα της περιμετρικής καθώς και περιοχές μη-πεδινές. Οι πιο εξειδικευμένες περιοχές εμφανίζονται εντός του Θεσσαλικού κάμπου, όπως ήταν αναμενόμενο. Ακόμα

⁴ $LQ = \frac{X_{ij}}{X_j} / \frac{X_{ij}}{X_i}$ όπου X_{ij} είναι η απασχόληση π.χ. του Αγενή τομέα στον ΟΤΑ, X_{ij} είναι η

απασχόληση του Αγενή τομέα στην περιφέρεια, X_j είναι ο μόνιμος πληθυσμός του ΟΤΑ, X_i είναι ο μόνιμος πληθυσμός της περιφέρειας

υπάρχουν και περιπτώσεις παραμεθόριων ορεινών ΟΤΑ, που λογικά ειδικεύονται στην κτηνοτροφία.

- ο δευτερογενής τομέας εμφανίζεται, κοντά στους τέσσερις αστικούς πόλους της περιφέρειας και ιδιαίτερα στην Ανατολική Θεσσαλία γύρω από την πόλη της Λάρισας και του Βόλου. Παρατηρείται ότι ο δευτερογενής τομέας εμφανίζει συμπεριφορά ειδικής λειτουργίας, είναι πολωμένος και χωρικά συγκεντρωμένος,
- ο τριτογενής τομέας εμφανίζεται με μεγαλύτερη ειδίκευση στα τέσσερα, μεγάλα αστικά κέντρα και στη Σκιάθο λόγω τουρισμού, ενώ σε μικρότερο επίπεδο στις ευρύτερες ζώνες της Λάρισας και του Βόλου καθώς στην Καλαμπάκα και τα Φάρσαλα που σημαντικούς οικισμούς 3^{ου} επιπέδου για την περιφέρεια, όπως και στη Σκόπελο, λόγω τουρισμού. Είναι προφανές ότι και ο τριτογενής τομέας είναι χωρικά συγκεντρωμένος και εξαρτάται από τις αστικές λειτουργίες και τον τουρισμό.
- οι πόλοι ανάπτυξης στην Αν. Θεσσαλία περιέχουν δήμους που διαθέτουν διπλή ειδίκευση στον τριτογενή και δευτερογενή τομέα και στην περίπτωση της Λάρισας, γύρω από αυτούς τους δήμους, παρατηρείται συγκέντρωση δήμων που είναι ειδικευμένοι μόνο στον δευτερογενή, από την άλλη μεριά στη Δ. Θεσσαλία οι πόλοι ανάπτυξης έχουν μονή ειδίκευση στον τριτογενή και δίπλα από αυτούς υπάρχει ένας δήμος (δ. Καλλιδένδρου για τα Τρίκαλα και δ. Μητρόπολης για την Καρδίτσα) που εμφανίζει ειδίκευση στο δευτερογενή. Η παραπάνω κατάσταση εξηγείται πιθανώς από τις σημαντικές μεταφορικές υποδομές που βρίσκονται στην Ανατολική Θεσσαλία καθώς και από το μεγαλύτερο μέγεθος της βιομηχανίας, σε αντίθεση με τις περιοχές της Δ. Θεσσαλίας που η ανάπτυξη δραστηριοτήτων δευτερογενή τομέα είναι πιο περιορισμένη.

1.4.3.3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ

Ως προς την κανονικότητα του οικιστικού δικτύου μια συνολική εκτίμηση είναι ότι το οικιστικό δίκτυο της περιφέρειας είναι σχετικά ισορροπημένο. Ειδικότερα παρατηρούμε ότι το αστικό δίκτυο (δηλαδή η άνω βαθμίδα του οικιστικού δικτύου) χαρακτηρίζεται από σχετική ισορροπία, κάτι το οποίο είναι σαφώς θετικό από την

άποψη τις οργάνωσης του χώρου και τις παροχής ανώτερων αστικών υπηρεσιών στην ενδοχώρα. Η υψηλή θέση του Βόλου δείχνει ότι η περιφέρεια διαθέτει και ένα δεύτερο, πλην της πρωτεύουσας, αστικό κέντρο με δυναμισμό και κλίμακα που, για τα δεδομένα τις Θεσσαλίας και της Ελλάδας, μπορεί να παίξει ρόλο πόλου ανάπτυξης. Αδυναμία εμφανίζεται στην κατηγορία των κωμοπόλεων (ημιαστικών οικισμών), που κινούνται μεταξύ 10.000 και 2.000 κατοίκων, ενώ αντίθετα σχετική υπερ-εκπροσώπηση έχουν τα χωριά μεταξύ 1.000 και 200 κατοίκων. Η αδυναμία αυτής της βαθμίδας που περιλαμβάνει τις κωμοπόλεις σημαίνει ότι οι χαμηλότερου επιπέδου υπηρεσίες (ορισμένες διοικητικές, εμπόριο μέσης τις χαμηλή σπανιότητα, ορισμένες υπηρεσίες τις τον πληθυσμό) που προσιδιάζουν σε αυτό το επίπεδο του οικιστικού δικτύου δεν προσφέρονται με επάρκεια.

Για τις ζώνες επιρροής των πόλεων έγινε έρευνα πεδίου από το προηγούμενο χωροταξικό της Θεσσαλίας και προέκυψαν τα παρακάτω συμπεράσματα:

- Το 1/3 των σχέσεων που δηλώνονται μεταξύ οικισμών αφορούν πόλεις-αποδέκτες εκτός της Θεσσαλίας και τα 2/3 εντός. Η αναλογία αυτή είναι μάλλον ισορροπημένη και υποδηλώνει την ύπαρξη επαρκούς εσωτερικής ολοκλήρωσης, χωρίς ταυτόχρονα να δείχνει την έλλειψη εξωτερικών διασυνδέσεων ή/και απομόνωσης.
- Μεταξύ των εξωπεριφερειακών προορισμών, προηγείται η Αθήνα, η σχετικά «υψηλή θέση» όμως της Θεσσαλονίκης δείχνει ότι η περιφέρεια στρέφεται προς βορρά. Ακολουθούν Λαμία, Πάτρα, Ηγουμενίτσα. Οι υπόλοιποι προορισμοί είναι μάλλον περιθωριακοί.
- Σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο, η Λάρισα προηγείται σαφώς, αλλά οι τιμές (κατά σειρά) του Βόλου, των Τρικάλων και της Καρδίτσας δεν είναι ιδιαίτερα χαμηλές. Η Λάρισα και ο Βόλος παρουσιάζουν μεγαλύτερο ποσοστό διανομαρχιακών σχέσεων. Τα σχετικά στοιχεία υποδηλώνουν την ύπαρξη ειδικών λειτουργιών περιφερειακού επιπέδου στο Βόλο, που φαίνεται να έχει μια θέση μεταξύ περιφερειακού και νομαρχιακού κέντρου.
- Οι υπόλοιπες πόλεις ή οικισμοί τις Θεσσαλίας που εμφανίζονται αποδέκτες σχέσεων είναι μόνο οι εξής: Αλμυρός, Καλαμπάκα, Τύρναβος, Φάρσαλα, Αγιά, Ελασσόνα και Μουζάκι. Στις περιπτώσεις αυτές, οι τιμές είναι αισθητά

χαμηλότερες και οι εξαρτήσεις περιορίζονται στα όρια των αντίστοιχων νομών.
(Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.4.3.4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΚΑΙ ΖΩΝΩΝ

Σχετικά με την οργάνωση των χρήσεων γης παρατηρούμε τις εξής κατηγορίες:

- Ζώνες αστικό-βιομηχανικής ανάπτυξης που με επίκεντρο τα μεγάλα αστικά κέντρα επεκτείνονται κατά μήκος των κύριων οδικών αξόνων.
- Ζώνες τουριστικής ανάπτυξης – β' κατοικίας σε ορισμένα τμήματα των παραλίων της Περιφέρειας, τα νησιά, το Πήλιο και τα Μετέωρα.
- Περιοχές εντατικών αγροτικών χρήσεων που καταλαμβάνουν όλη την πεδινή έκταση της Περιφέρειας

Συγκρούσεις χρήσεων παρατηρούνται κυρίως κατά μήκος των δύο πρώτων κατηγοριών – ζωνών, ενώ η εντατική αγροτική δραστηριότητα έχει δημιουργήσει προβλήματα ρύπανσης καθώς και ειδικότερα προβλήματα που σχετίζονται με τον υδροφόρο ορίζοντα. Παράλληλα, η υψηλή γαιοπρόσδοός της έχει εμποδίσει τη διασπορά ανταγωνιστικών χρήσεων.

Ειδικό ενδιαφέρον από χωροταξικής πλευράς για την Περιφέρεια Θεσσαλίας συγκεντρώνουν οι παρακάτω περιοχές:

- Η περιοχή κατά μήκος του άξονα Λάρισας-Βόλου και των προεκτάσεων του τις Β και Ν. Ο άξονας αυτός, τμήμα του κύριου άξονα ανάπτυξης του ελληνικού χώρου, θα βελτιώσει σημαντικά τα πλεονεκτήματά του ως περιοχής χωροθέτησης υπερτοπικών δραστηριοτήτων, με την ολοκλήρωση των υπερτοπικών υποδομών που κατασκευάζονται κατά μήκος του. Θα υπάρξει αύξηση των ήδη σημαντικών ρυθμών ανάπτυξης, πιέσεις αστικοποίησης στον εξωαστικό χώρο, και πιέσεις οικιστικής ανάπτυξης στους οικισμούς.
- Η περιοχή κατά μήκος του προγραμματιζόμενου άξονα Βόλου-Ηγουμενίτσα καθώς και του άξονα Ε65. Οι άξονες αυτοί θα αποτελέσουν ισχυρά στοιχεία της οργάνωσης του χώρου στην περιφέρεια. Μέσο-μακροπρόθεσμα, θα αλλάξει ριζικά τη φυσιογνωμία της περιοχής και ιδιαίτερα της υπανάπτυκτης δυτικής

Θεσσαλίας, αλλά απαιτούνται ήδη στο άμεσο μέλλον μια σειρά υποστηρικτικές ή αντισταθμιστικές ενέργειες.

- Το μεγαλύτερο μέρος του Θεσσαλικού κάμπου, που θα χαρακτηριστεί από σημαντικές μεταλλαγές της γεωργίας. Η έκβαση είναι ανοικτή, φυσικά, με ακραίες εκδοχές την κατάρρευση του αγροτικού χώρου, και την ενεργητική προσαρμογή του πρωτογενούς στην αγορά. Και στις δύο περιπτώσεις, καθώς και στις ενδιάμεσες, θα υπάρξουν πάντως σοβαρές χωρικές ανακατατάξεις. Επιγραμματικά, στο “δυσμενές” σενάριο θα υπάρξει ραγδαία μείωση του πληθυσμού και εγκατάλειψη γεωργικής γης, ενδεχομένως μετά από μια μεταβατική περίοδο “άγριας” εκμετάλλευσης των πόρων και των υποδομών, που θα εντείνει τα σημερινά περιβαλλοντικά προβλήματα. Στο “αισιόδοξο” σενάριο, θα υπάρξει μερική συρρίκνωση τις γεωργικής γης, αλλά μεγάλο τμήμα της θα παραμείνει στις καλλιέργειες, αλλά με άλλα προϊόντα, μεγαλύτερη ποικιλία, ευελιξία, και υψηλό επίπεδο χωρικών ρυθμίσεων. Θα υπάρξουν τέλος, πιέσεις αστικοποίησης, κυρίως στο εσωτερικό και τις παρυφές των μεγαλύτερων οικισμών της περιοχής.
- Το τόξο Πηλίου-Β. Σποράδων έχει σαφείς αναπτυξιακές προοπτικές. Υπάρχουν πάλι δύο ακραίες πιθανές πορείες, ωστόσο. Η πρώτη είναι η συνέχιση του σημερινού μοντέλου, που στην περίπτωση των νησιών ειδικότερα οδηγεί σε περαιτέρω υποβάθμιση του περιβάλλοντος, τόσο ως οικοσυστήματος όσο και ως τουριστικού πόρου. Μεσοπρόθεσμα, κάτι τέτοιο οδηγεί σε μείωση των ρυθμών ανάπτυξης. Η δεύτερη εκδοχή είναι η ουσιαστική ενίσχυση των ρυθμίσεων (ορισμένες υπάρχουν ήδη) της στην κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης. Κάτι τέτοιο θα μειώσει τους άμεσους ρυθμούς ανάπτυξης αλλά θα τους διατηρήσει σε ικανοποιητικά επίπεδα σε μακροχρόνια βάση, ενώ παράλληλα θα ανακόψει τις πιέσεις στο περιβάλλον και την οργάνωση του χώρου.
- Το παραλιακό τμήμα του Ν. Λάρισας υφίσταται ήδη σημαντικές πιέσεις δόμησης, συχνά αυθαίρετης αλλά με αρνητικές επιπτώσεις ακόμα και στις νόμιμες μορφές της. Η περιοχή αυτή από άποψη βαρύτητας στην περιφερειακή οργάνωση είναι δευτερεύουσα, αλλά από άποψη ανάγκης άμεσης παρέμβασης κατατάσσεται σαφώς στις πρώτες θέσεις. Αντίστοιχα προβλήματα υπάρχουν και στον Παγασητικό.

- Οι ευρύτερες ορεινές ζώνες βρίσκονται στα πρόθυρα σημαντικών αλλαγών. Οι αγροτικές ορεινές και ημι-ορεινές ζώνες που δεν ήταν ευνοημένες από την παλαιά ΚΑΠ, αποκτούν στο πλαίσιο των νέων τάσεων της τελευταίας ευνοϊκότερη μεταχείριση. Υπάρχουν έτσι περιθώρια διατήρησης και υπό προϋποθέσεις βελτίωσης της θέσης του αγροτικού πληθυσμού, χωρίς την ανάγκη δραστικών αλλαγών στην πεδινή ζώνη. Είναι ρεαλιστική στις περιοχές αυτές, η διαμόρφωση οικονομικο-χωρικού μοντέλου με ήπιο χαρακτήρα, ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο και περιβάλλον υψηλού επιπέδου. Ο αγροτουρισμός και οι μικρές μονάδες βιοτεχνίας εντάσσονται στο παραπάνω μοντέλο. Τέλος, σημαντική κρίνεται η αύξηση της προσβασιμότητας και προσπελασιμότητας των ορεινών περιοχών, ιδιαίτερα της Δ. Θεσσαλίας από την χάραξη νέων αξόνων ή τη βελτίωση των υπάρχουσών μεταφορικών υποδομών.
- Οι παρόδιες ζώνες κατά μήκος του εθνικού οδικού δικτύου, και του τμήματος του επαρχιακού που διέρχεται από περιοχές με υπάρχουσα ή αναμενόμενη αναπτυξιακή πίεση (πλην γεωργίας). Το σημερινό καθεστώς της εκτός σχεδίου δόμησης οδηγεί στη μετάφραση της εν λόγω πίεσης σε γραμμικές συγκεντρώσεις κτιρίων και δραστηριοτήτων, με όλα τα συνεπαγόμενα σε επίπεδο κυκλοφοριακής ικανότητας του δρόμου, τοπίου και χρήσεων γης.
- Οι ευαίσθητες οικολογικά περιοχές που δεν προστατεύονται επαρκώς. Σημειωτέον ότι αυτή η κατάσταση αφορά το σύνολο σχεδόν των περιοχών αυτής της κατηγορίας, αφού ελάχιστα σχέδια χρήσεων γης και προστασίας έχουν θεσμοθετηθεί. Ειδική είναι η περίπτωση των δασών: καλύπτονται από θεσμική προστασία, βάσει του Ν. 998/79, που εφαρμόζεται με προβλήματα (κάτι που δεν ισοδυναμεί, πάντως, με πλήρη έλλειψη προστασίας).

Τέλος, όσον αφορά τις ζώνες ημερήσιων μετακινήσεων από τα στοιχεία του προηγούμενου χωροταξικού, παρατηρείται ότι οι πόλεις τις Λάρισας και του Βόλου μπορούν να αποτελέσουν συμπληρωματικούς πόλους καθημερινών μετακινήσεων με τη βελτίωση της χρόνο-απόστασης μεταξύ των δύο, δημιουργώντας έτσι τις βάσεις για τη δημιουργία του δίπολου. (Δασκαλάκης και Τσακίρης, 1998)

1.4.4. ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT

Πίνακας 1.4.4 – Π1 Ανάλυση SWOT

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
Κεντρική γεωγραφική θέση στον Ελληνικό χώρο και θέση πάνω στο βασικό εθνικό άξονα ανάπτυξης	«Μικρή» πληθυσμιακά και οικονομικά περιφέρεια/ η οικονομία της δεν μπορεί να λειτουργήσει ως αυτοτροφοδοτούμενη
Σχετικά ισορροπημένο οικιστικό δίκτυο με δυναμικές μεγάλες πόλεις (Λάρισα, Βόλος)	συσσωρευτική διαδικασία (οικονομίες κλίμακας, κ.α.)
Σημαντικοί φυσικοί πόροι (νερό, τοπίο, νησιά, ακτές, ποικιλία γεωμορφολογίας, μεγάλες πεδινές εκτάσεις)	Υπερ-εκμετάλλευση υδατικών πόρων
Σημαντικοί ανθρωπογενείς πόροι (παραδοσιακοί οικισμοί, επενδύσεις σε υποδομές, πανεπιστήμιο/ E&T...)	Έλλειψη εναέριας σύνδεσης με την υπόλοιπη Ελλάδα και το εξωτερικό (πολιτικός αερολιμένας)
Περιορισμένη διάσπαρτη δόμηση στο μεγαλύτερο μέρος της κεντρικής πεδινής έκτασης	Προβληματική ζώνη στο ΒΔ τμήμα της περιφέρειας
Συντελεστές παραγωγής του πρωτογενή τομέα (υποδομές/εξοπλισμός, τεχνογνωσία, εύφορη πεδινή γη, κ.α.)	Ανεπάρκειες της οδικής υποδομής και της σιδηροδρομικής υποδομής
Περιοχές με αξιόλογη τουριστική ανάπτυξη (Πήλιο, Β. Σποράδες)	Ανεπάρκειες των υποδομών αποχέτευσης και διαχείρισης απορριμμάτων
	Ρύπανση από την εντατική γεωργία
	Επιβάρυνση παράκτιων ζωνών με άναρχη δόμηση (παραθεριστική κατοικία) και ορισμένων περιαστικών ζωνών με εκτός σχεδίου δόμηση/αστική διάχυση
	Υψηλό ποσοστό του πρωτογενή τομέα στην παραγωγική βάση της Περιφέρειας
	Εξάρτηση της γεωργίας από προϊόντα που δεν έχουν ζήτηση στην αγορά (βαμβάκι)
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ

<p>Οικονομική διείσδυση (επενδύσεις, αγορά) στο Βαλκανικό χώρο</p> <p>Μείωση της απομόνωσης/μερική ενσωμάτωση στο δυτικό-ευρωπαϊκό χώρο</p> <p>Σύνδεση της Περιφέρειας με τον Βόρειο και Δυτικό Άξονα μέσω του Ε65 και του άξονα Βόλου Ηγουμενίτσα→ άρση της περιφερειακότητας της Δ. Θεσσαλίας/ νέες ευκαιρίες ανάπτυξης</p> <p>Αξιοποίηση θετικών δυνατοτήτων νέας ΚΑΠ (τόνωση μειονεκτικών ορεινών περιοχών, βιολογικές καλλιέργειες...)</p> <p>Αύξηση υδατικών πόρων μέσω των προγραμματιζόμενων μεγάλων έργων (Αχελώος, Κάρλα)</p> <p>Δημιουργία δίπολου Λάρισας-Βόλου</p> <p>Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού (ορεινές ζώνες)→ισορροπία στην κατανομή του πληθυσμού στο χώρο</p>	<p>Κατάρρευση της οικονομίας και του τραπεζικού συστήματος εξαιτίας της διεθνούς οικονομικής κρίσης</p> <p>Μεγάλη αύξηση της ανεργίας λόγω της μη προσαρμογής της περιφερειακής οικονομίας στη διεθνή οικονομική κρίση</p> <p>Κατάρρευση της γεωργικής οικονομίας→μείωση ζήτησης στο σύνολο της περιφέρειας, απότομη αγροτική έξοδος, εγκατάλειψη γεωργικής γης</p> <p>Επανεμφάνιση του μοντέλου της διασποράς βιομηχανικών εγκαταστάσεων στην ύπαιθρο και όχι σε οργανωμένους υποδοχείς</p> <p>Περαιτέρω μείωση του υδροφόρου ορίζοντα, ερήμωση, και διάβρωση εδαφών</p> <p>Γρήγορη τουριστική ανάπτυξη με βάση το παραδοσιακό μοντέλο→καταστροφή τοπίου και περιβάλλοντος→ υποβάθμιση του τουρισμού</p> <p>Ανάπτυξη των πόλεων και των δυναμικών οικισμών χωρίς επαρκείς επενδύσεις στον αστικό χώρο</p> <p>Καθυστέρηση στη δημιουργία των απαραίτητων υπερτοπικών υποδομών→μη έγκαιρη συμμετοχή στις νέες διαδικασίες ανάπτυξης και μη έγκαιρη κατάληψη μιας βελτιωμένης θέσης στο διαπεριφερειακό και διεθνή καταμερισμό εργασίας</p>
--	---

2. ΣΥΝΟΨΗ ΤΟΥ ΦΕΚ ΠΧΣΑΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Το ΦΕΚ με το οποίο εγκρίνεται το χωροταξικό περιφερειακό πλαίσιο της Θεσσαλίας διαρθρώνεται ως εξής:

2.1. ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Οι άξονες ανάπτυξης που αφορούν άμεσα τη Θεσσαλία είναι ο άξονας ΠΑΘΕ που διασχίζει την Περιφέρεια στο Ανατολικό της τμήμα καθώς και ο Ε65 που θα ξεκινάει από τη Λαμία και θα διασχίζει τη δυτική Θεσσαλία (Καρδίτσα-Τρίκαλα) φτάνοντας στην Εγνατία Οδό. Με αυτούς τους άξονες η Περιφέρεια έρχεται σε επαφή με το Βόρειο Άξονα (Εγνατία Οδό). Τέλος, όσον αφορά το εθνικό επίπεδο, έρχεται σε δεύτερη μοίρα η διασύνδεση της Περιφέρειας με το Δυτικό Άξονα και τη δυτική Ελλάδα. Σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο, ενισχύεται η δικτύωση των αστικών κέντρων και ιδιαίτερα του άξονα Λάρισα-Βόλος και Καρδίτσα-Τρίκαλα.

Σχετικά με τους πόλους ανάπτυξης, για τη Λάρισα προτείνεται η ανάληψη ευρύτερων λειτουργιών στο πεδίο του εμπορίου και της διαμετακόμισης, στο Βόρειο μέτωπο ανάπτυξης, ως μεγάλη πόλη κοντά στη Θεσσαλονίκη. Για την ανάληψη αυτού του ρόλου κρίνεται επιτακτική η δημιουργία δυναμικού διπόλου (Λάρισα-Βόλος). Για την πόλη του Βόλου τονίζονται οι διαπεριφερειακές λειτουργίες του λιμανιού, του τουρισμού και του Πανεπιστημίου και προτείνεται η περαιτέρω αξιοποίηση τους με υποδομές μεταφοράς, αστικού εξοπλισμού, μεγέθυνσης του Πανεπιστημίου και με τη δημιουργία του διπόλου. Για την Καρδίτσα και τα Τρίκαλα τονίζεται ο ρόλος τους σαν περιφερειακή Πύλη ως προς το Βόρειο Άξονα και αναφέρονται οι προοπτικές στο εμπόριο και τις υπηρεσίες για την πόλη των Τρικάλων. Σχετικά με τον τουρισμό προτείνεται η δικτύωση των τουριστικών πόλων ανάπτυξης (Πήλιο, Σποράδες, Μετέωρα) με νέες ήπιες μορφές ορεινού τουρισμού.

Τέλος, η περιφέρεια χωρίζεται στις παρακάτω ζώνες εσωτερικής οργάνωσης:

- A) ζώνη Λάρισας-Βόλου και Καρδίτσας-Τρικάλων
- B) ζώνη εντατικής γεωργίας στον κάμπο
- Γ) ορεινή περιμετρική ζώνη Β, Δ, Α (γεωργικές χρήσεις, ήπιες μορφές τουρισμού)
- Δ) νησιωτική ζώνη (παραδοσιακός Τουρισμός)

2.2. ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

2.2.1. ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Η χωρική δομή της περιφέρειας έχει τους παρακάτω στόχους: 1), το Ανατολικό τμήμα να καταστεί εθνικός και διεθνής πόλος, 2), ενίσχυση του Δυτικού τμήματος ώστε να αποτελέσει Πύλη προς τα Βόρεια και Δυτικά καθώς και ενίσχυση της σύνδεσης των κέντρων του με τη Λάρισα, 3), βελτίωση της θέσης των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών με αξιοποίηση των φυσικών πόρων.

Η διάρθρωση της χωρικής δομής παρουσιάζεται ως εξής: 1), άξονας Βόλος-Λάρισα, 2), άξονας Καρδίτσα-Τρίκαλα, 3), δημιουργία δύο ζωνών ανάπτυξης με βάση τις ζώνες ημερήσιων μετακινήσεων και συγκεκριμένα η Ανατολική με κύριους πόλους τη Λάρισα και το Βόλο και δευτερεύοντες τους Αλμυρό-Ευξεινούπολη, Βελεστίνο, Τύρναβο και η Δυτική ζώνη με κύριους πόλους την Καρδίτσα και τα Τρίκαλα και δευτερεύοντες τους Σοφάδες, Μουζάκι, Πύλη, Καλαμπάκα, σημαντικό ρόλο θα αναλάβουν ο Παλαμάς και η Φαρκαδώνα γιατί βρίσκονται στους άξονες σύνδεσης των δύο ζωνών, 3), οργάνωση του χώρου με βάση τις αναπτυξιακές ζώνες που δημιουργούν τα οικιστικά κέντρα 3^{ου} επιπέδου, όπου το κάθε κέντρο θα έχει την ενδοχώρα του⁵, ο Τύρναβος και το Βελεστίνο θα εξαρτώνται από τη Λάρισα και το Βόλο, και ο Παλαμάς και η Φαρκαδώνα από την Καρδίτσα και τα Τρίκαλα αντίστοιχα.

2.2.2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το μοντέλο οργάνωσης του χώρου βασίζεται στις προτάσεις του ΥΧΟΠ-84 και οι ρόλοι που προτείνονται για τα παρακάτω αστικά κέντρα είναι οι εξής:

Λάρισα: μεγάλο αστικό κέντρο, διοικητικό κέντρο Περιφερειακό/Νομαρχιακό, κόμβος επικοινωνιών, κέντρο υπηρεσιών προς την αγροτική παραγωγή, κέντρο εμπορίου και μεταποίησης με εξειδίκευση στα γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα, κέντρο παροχής υπηρεσιών υγείας, πολιτιστικό κέντρο

⁵(περιοχή Φαρσάλων-κέντρο: Φάρσαλα, ορεινά Αλμυρού - Αλμυρός και Ευξεινούπολη, Πήλιο - Ζαγορά και Αργαλαστή, ορεινή Όσσα και παράλια ν. Λαρίσης - Αγιά, περιοχή Τεμπών και εκβολές Πηνειού - Γόννοι και Πυργετός, ορεινά Ελασσόνας - Ελασσόνα, Β.Σποράδες - Σκιάθο και Σκόπελο, ορεινά Καλαμπάκας - Καλαμπάκα, περιοχή των οικισμών Στουρναρέϊκα, Μεσοχώρι, Ελάτη κλπ -Πύλη, περιοχή Αργιθέας - Μουζάκι, ΝΔ ορεινά ν. Καρδίτσας - Σοφάδες)

Βόλος: μεγάλο αστικό κέντρο, διοικητικό κέντρο Νομαρχιακό, λιμάνι- συγκοινωνιακός κόμβος, παραδοσιακό βιομηχανικό κέντρο, τουριστικό-πολιτιστικό κέντρο, έδρα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας-έρευνα και τεχνολογία

Καρδίτσα: αστικό κέντρο, διοικητικό κέντρο Νομαρχιακό, υπερνομαρχιακό κέντρο υπηρεσιών προς την αγροτική παραγωγή (βαμβάκι, κτηνοτροφία), κέντρο μεταποίησης τοπικά παραγόμενων αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού εθνικής εμβέλειας με δυνατότητες εξέλιξης σε διεθνή εμβέλεια

Τρίκαλα: αστικό κέντρο, διοικητικό κέντρο Νομαρχιακό, κέντρο υπηρεσιών προς την αγροτική παραγωγή(ζωική, δασική), συγκοινωνιακός κόμβος, εμπορική δραστηριότητα, τουρισμός διεθνούς εμβέλειας

Η ιεράρχηση του οικιστικού δικτύου που προτείνεται είναι η εξής: 1ο επίπεδο: δίπολο Λάρισα- Βόλος (ισχυρός πόλος ανάπτυξης σε διαπεριφερειακό, εθνικό και μελλοντικό διεθνές επίπεδο), 2^ο επίπεδο: Τρίκαλα-Καρδίτσα (ζώνη ανάπτυξης δυτικής Θεσσαλίας), 3^ο επίπεδο: οι οικισμοί 3^ο επιπέδου που διαθέτουν αναπτυξιακές ενότητες ή που συμβάλλουν στην ανάσχεση της πληθυσμιακής αύξησης των ανώτερων επιπέδων καθώς και οι οικισμοί με συγκριτικά πλεονεκτήματα, που διαθέτουν αναπτυξιακές προοπτικές ή είναι έδρες ΟΤΑ, 4^ο επιπέδου: όλοι οι υπόλοιποι οικισμοί.

2.2.3. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Για την διοικητική διάρθρωση δεν προτείνονται παρεμβάσεις σε περιφερειακό, νομαρχιακό και δημοτικό επίπεδο, παρά μόνο σε μακροπρόθεσμο επίπεδο τη δημιουργία μιας ενότητας διαπεριφερειακής συνεργασίας με έδρα το δίπολο Λάρισα-Βόλος, καθώς και σε δημοτικό επίπεδο οι επόμενες αναθεωρήσεις θα μπορούσαν να βασιστούν στις αναπτυξιακές ενότητες των οικισμών 3^ο επιπέδου.

2.2.4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2.2.4.1. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ – ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ

Αρχικά, προβλέπεται η πραγματοποίηση δυο ρυθμιστικών σχεδίων (ενός για κάθε αναπτυξιακή ζώνη). Ακολούθως, οι οδηγίες για τα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ είναι: 1) ιεράρχηση-οργάνωση οικιστικού δικτύου, 2) η συγκράτηση του πληθυσμού, που θα προέλθει από την αγροτική έξοδο, εντός της περιφέρειας, 3) η χρήση συγκεντρωτικών χωρικά πολεοδομικών μηχανισμών καθώς και ο λεπτομερής, ακριβής σχεδιασμός των χρήσεων γης σε οικιστικά κέντρα 3^{ου} επιπέδου και πάνω καθώς και κατά μήκος των αξόνων ανάπτυξης και στις ζώνες ημερήσιων μετακινήσεων, 4) κατάργηση-περιορισμό της εκτός σχεδίου δόμησης.

2.2.4.2. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – Β' ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Οι δυο τουριστικές ζώνες της περιφέρειας είναι το τόξο Όλυμπος-Όσσα-Μαυροβούνι-Πήλιο-Σποράδες ανατολικά και δυτικά το τμήμα της οροσειράς της Πίνδου που περιλαμβάνει τα Μετέωρα, τη λίμνη Πλαστήρα κ.α. Οι ζώνες αυτές διαβαθμίζονται σε δυο κατηγορίες, τις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές και τις υπανάπτυκτες ορεινές-ημιορεινές περιοχές. Οι γενικές κατευθύνσεις που αφορούν συνολικά τον τουριστικό χώρο είναι: 1) η αξιοποίηση του κτιριακού αποθέματος, 2) η ανάπτυξη εναλλακτικών ήπιων μορφών τουρισμού, 3) η παράλληλη ανάπτυξη και η αποφυγή των συγκρούσεων στις χρήσεις γης. Για τις ανεπτυγμένες περιοχές προτείνεται η χρησιμοποίηση σχεδιαστικών εργαλείων και μηχανισμών που οδηγούν σε συγκεντροποίηση καθώς και εφαρμογή κινήτρων που οδηγούν σε αναβάθμιση υπηρεσιών. Για τις υπανάπτυκτες περιοχές προτείνεται να καθοριστούν οι χρήσεις γης και ο τρόπος διαχείρισης των φυσικών πόρων μέσα από περιβαλλοντικές/ χωροταξικές μελέτες, στόχοι είναι η πολυλειτουργικότητα του αγροτικού τομέα, η ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού και η προστασία του περιβάλλοντος. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για την περιοχή των εκβολών του Πηνειού, όπου χρειάζεται λεπτομερής σχεδιασμός των χρήσεων γης διότι υπάρχουν συγκρούσεις.

2.2.4.3. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ – ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ

Η πολιτική για τη χωρική οργάνωση του τομέα αυτού στοχεύει στην εξυγίανση της υπάρχουσας υποδομής, στη συγκέντρωση των δραστηριοτήτων σε οργανωμένους υποδοχείς και σε αποτροπή της διάσπαρτης χωροθέτησης. Για την επίτευξη των στόχων αυτών προτείνεται η πλήρης αξιοποίηση των υπάρχοντων υποδοχέων, η δημιουργία νέων με βάση το μοντέλο ανάπτυξης ή τις υπάρχουσες συγκεντρώσεις και τέλος, η χωρική εξειδίκευση των κινήτρων. Συγκεκριμένα, για το νομό Μαγνησίας προβλέπεται η δημιουργία νέας ΒΕΠΕ (παράκτια ζώνη Αλμυρού), η επαναξιοποίηση της μισής Α' ΒΙΠΕ και η δημιουργία ενός ΒΙΟΠΑ. Στο νομό Λάρισας προβλέπεται η επέκταση ή η δημιουργία νέας ΒΙΠΕ και ΒΙΟΠΑ. Τέλος, για τους νομούς Καρδίτσας και Τρικάλων προτείνεται η οργάνωση ΒΙΟΠΑ σε κάθε πόλη.

2.2.4.4. ΕΜΠΟΡΙΟ

Το «εμπορευματικό κέντρο Θεσσαλίας» που αναμένεται να πραγματοποιηθεί στον άξονα Βόλου-Λάρισας, εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε ανάπτυξη τον τομέα. Σημαντικό είναι να προγραμματισθούν εμπορευματικοί κόμβοι για τη Δυτική Θεσσαλία.

2.2.4.5. ΕΞΟΡΥΞΗ

Επιβάλλεται η απρόσκοπτη συνέχιση της αξιοποίησης των κοιτασμάτων μαρμάρου και βιομηχανικών ορυκτών. Σε περιπτώσεις συγκρούσεων με αναπτυξιακές χρήσεις σε πλούσιο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον επιβάλλονται περιορισμοί στις χρήσεις της εξόρυξης. Οι περιοχές που κρίνεται σκόπιμη η διερεύνηση/παροχή δυνατότητας αξιοποίησης των φυσικών πόρων είναι τα κοιτάσματα λιγνίτη στις περιοχές Δομένικου Αμουρίου Ελασσόνας, τα γεωθερμικά πεδία ανατολικά των Σοφάδων και οι Ιαματικές Πηγές Σμόκοβου, Κτημένης κ.α. Τέλος, η εξόρυξη αδρανών επιβάλλεται να γίνεται εντός των λατομικών ζωνών.

2.2.4.6. ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Η γεωργική γη Α' προτεραιότητας περιλαμβάνει: τις πεδινές εκτάσεις του Θεσσαλικού κάμπου, την παραποτάμια ζώνη της Ελασσόνας, τις δενδρώδεις καλλιέργειες στην Αγιά και στο Πήλιο, τη ζώνη κηπευτικών και οπωροφόρων ανατολικά των ορίων του δήμου Βόλου, την πεδινή περιοχή Βελεστίνου, Ν.Αγχιάλου, Βράχου, Αλμυρού, Σούρπης και άλλες μικρότερες εκτάσεις με ΠΟΠ.

Για την αειφόρο διαχείριση του φυσικού πόρου «Θεσσαλικός κάμπος» επιβάλλεται: 1) οι άλλες χρήσεις να οργανώνονται σε υποδοχείς και η εκτός σχεδίου δόμηση να καταργηθεί/περιορισθεί, 2) η καθιέρωση μέτρων ώστε να είναι ασύμφορη η κατοχή γεωργικής γης Α' προτεραιότητας από μη αγρότες, 3) η περιβαλλοντική εξυγίανση των εδαφών, 4) η υλοποίηση έργων που θα συμβάλλουν στο υδατικό έλλειμμα και θα αναβαθμίσουν τους υδατικούς πόρους, 5) ο περιορισμός της σπατάλης του νερού κατά την άρδευση, 6) προσαρμογή του γεωργικού τομέα στους κανόνες της αγοράς και σχετικά με το βαμβάκι να τύχει ευνοϊκής μεταχείρισης με βάση το νέο κοινοτικό κανονισμό για την «Κοινή Οργάνωση Αγοράς Βάμβακος» λόγω συγκριτικών πλεονεκτημάτων, 7) προστασία και προώθηση των ΠΟΠ, 8) υποστήριξη των βιολογικών προϊόντων.

Σχετικά με την κτηνοτροφία, η μη εντατική της χρήση είναι συμβατή με όλες της χρήσεις πλην της έντονης οικιστικής/τουριστικής ανάπτυξης. Βέβαια η βασική χωρική οργάνωση του τομέα που προτείνεται, είναι μέσω ευρύτερων ΠΟΑΠΔ κτηνοτροφίας. Τέτοιες περιοχές είναι καταρχάς: το οροπέδιο βόρεια της Ελασσόνας και η περιοχή των δήμων Νέσσωνος και Λακέρειας στο ν. Λάρισας, οι υπώρειες της Όθρυος και η περιοχή μεταξύ Καναλίων - Κεραμιδίου στο Πήλιο, οι υπώρειες της Πίνδου νότια της Καρδίτσας, η ημιορεινή περιοχή στα Αντιχάσια ΒΑ των Τρικάλων. Όσον αφορά τις ιχθυοκαλλιέργειες, η μόνη κατάλληλη περιοχή βρίσκεται στα νοτιοδυτικά παράλια του Δ. Σηπιάδος καθώς και το δέλτα του Πηνειού που αποτελεί ειδική περίπτωση.

2.2.5. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ

Η έκταση των περιοχών προστασίας στην περιφέρεια είναι μικρή και δεν αρκεί για την προστασία της Φύσης. Επομένως, κρίνεται απαραίτητη η αύξηση της έκτασης και του αριθμού των προστατευμένων περιοχών. Κρίνεται επιτακτική η ολοκλήρωση του δικτύου Natura 2000 για την προστασία των περιοχών και για να δίνεται δυνατότητα φυσικού σχεδιασμού. Άξιο αναφοράς είναι ότι δεν επιβάλλεται σε όλες τις περιοχές απόλυτη προστασία, αντιθέτως κρίνεται απαραίτητη η διατήρηση της ανθρωπογενούς δραστηριότητας.

Οι περιοχές Natura 2000, που βρίσκονται στην περιφέρεια Θεσσαλίας είναι οι παρακάτω: ν. Καρδίτσας: περιοχή λίμνης Ταυρωπού (ZOE⁶), Άγραφα, ν. Λάρισας: κάτω Όλυμπος, αισθητικό δάσος Όσσας (ΑΔ⁷, ZOE), αισθητικό δάσος κοιλάδας Τεμπών (ΑΔ, ΤΙΦΚ⁸), ν. Μαγνησίας: όρος Πήλιο (ΤΙΦΚ), Κουρί Αλμυρού (ΑΔ), Κουκουναριές Σκιάθου (ΑΔ, ΤΙΦΚ), Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο – Αλοννήσου – Β. Σποράδων – Αν. Σκόπελος (ΕΘΠ⁹, ΔΙΜΦ¹⁰, ΒΑΡ¹¹), Νησιά Κυρά Παναγιά – Πιπέρι – Ψαθούρα και γύρω νησίδες (ΕΘΠ, ΔΙΜΦ, ΒΑΡ), Κάρλα – Μαυροβούνι – Κεφαλόβρυσο Βελεστίνου, όρος Μαυροβούνι, ν. Τρικάλων: Ασπροπόταμος, Κερκέτιο όρος, Αντιχασιά όρη – Μετέωρα (ΤΙΦΚ, ΔΜΦ, UN¹²), ποταμός Πηνειός – Αντιχασιά όρη (ΤΙΦΚ, ΔΜΦ, UN), στενά Καλαμακίου.

Επιπλέον, το ΦΕΚ αναφέρει και άλλες σημαντικές περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οι οποίες είναι: λουτρά Σμοκόβου (COR¹³), δέλτα Πηνειού – κοιλάδα Τεμπών (NAT ΕΠ.¹⁴, COR, ΙΒΑ¹⁵), ταμιευτήρες Κάρλας, Στενό Ροδιάς Τυρνάβου (COR), ποταμός Ενιπέυς Φαρσάλων (COR), Ύψωμα Γεντίκι (COR), Μάτι Τυρνάβου (COR), λιβάδια Τερψηθέας (COR), 70 οικισμοί μεταξύ Λάρισας, Φαρσάλων & Κάρλας σημαντικοί για το φώλιασμα του Κιρκινεζίου, παραποτάμια δάση Πηνειού, όρμος Σούρπης – Στόμιο

⁶ ZOE: Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου

⁷ ΑΔ: Αισθητικό Δάσος

⁸ ΤΙΦΚ: Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλους

⁹ ΕΘΠ: Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο

¹⁰ ΔΜΦ: Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης

¹¹ ΒΑΡ: Περιοχή που προστατεύεται από τη σύμβαση της Βαρκελώνης

¹² UN: Περιοχή που έχει χαρακτηριστεί από την Unesco ως τόπος παγκόσμιας κληρονομιάς

¹³ COR: Πρόγραμμα καταγραφής CORINE

¹⁴ NAT ΕΠ.: Επιστημονικός κατάλογος NATURA 2000

¹⁵ ΙΒΑ: Περιοχή σημαντική για τα πουλιά της Ευρώπης

Μαγνησίας (NAT ΕΠ., COR, IBA), βουνά Γκούρας Μαγνησίας (COR, IBA), πέρασμα αρκούδας – Σήραγγα Μετσόβου, Αθαμανικά όρη (IBA).

Όσον αφορά τους υδατικούς πόρους, στην αντιμετώπιση της υποβάθμισης τους θα συμβάλει το έργο της εκτροπής του Αχελώου καθώς και η ορθή εκμετάλλευση των υπαρχόντων φυσικών πόρων. Επιπλέον, προτείνεται η δημιουργία Συστήματος διαχείρισης των υδατικών πόρων έτσι ώστε να παρακολουθούνται και να γίνονται μελλοντικές εκτιμήσεις. Τέλος, απαιτούνται μονάδες επεξεργασίας λυμάτων στις πόλεις καθώς και έλεγχος στη ρύπανση του Παγασητικού κόλπου και του Πηνειού.

2.2.6. ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

2.2.6.1. ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το οδικό δίκτυο κατηγοριοποιείται σε υπερτοπικό και τοπικό, με το πρώτο να περιλαμβάνει τις συνδέσεις της περιφέρειας με τους εθνικούς πόλους ανάπτυξης, τις όμορες περιφέρειες και τις συνδέσεις των τεσσάρων νομαρχιακών κέντρων μεταξύ τους, και το τοπικό δίκτυο να περιλαμβάνει τις υπόλοιπες οδικές συνδέσεις εντός της περιφέρειας. Τα κύρια έργα που ανήκουν στο υπερτοπικό δίκτυο είναι ο αυτοκινητόδρομος ΠΑΘΕ και ο προγραμματιζόμενος Ε65 (Παναγιά-Βόλος-Λαμία) και σε εναλλακτική περίπτωση του Ε65 να κατασκευαστεί το τμήμα Παναγιά-Τρίκαλα-Καρδίτσα-Λαμία και να βελτιωθούν οι συνδέσεις της Λάρισας με την Καρδίτσα και τα Τρίκαλα. Τέλος, ως προς τις συνδέσεις με τις όμορες περιφέρειες, τα δίκτυα που πρέπει να αναβαθμιστούν είναι: 1) Λάρισα-Τύρναβος-Ελασσόνα-Κοζάνη, 2) Τρίκαλα-Πύλη-Ελάτη-Μεσοχώρα-Άρτα, 3) Καρδίτσα-Μούχα-Νεράιδα-Καρπενήσι-Αργίριο, 4) Καρδίτσα-Μουζάκι-Αργιθέα-Καρυά-Συκιά-Άρτα. Για το τοπικό δίκτυο βασικό μέλημα είναι η ασφάλεια και η σύνδεση των οικισμών με την ενδοχώρα τους καθώς και με τα ανώτερα οικιστικά κέντρα. Επιπλέον, βασική αρχή είναι η παράκαμψη των οικιστικών κέντρων και η συμβολή του τοπικού δικτύου στη δημιουργία τουριστικών δικτύων, τέλος, ειδική αναφορά γίνεται στο δρόμο που θα συνδέσει παραλιακά τους νομούς Μαγνησίας και Λάρισας και στο δρόμο Πύλη-Καλαμπάκα.

2.2.6.2. ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Βραχυπρόθεσμα, προτείνεται η βελτίωση της σύνδεσης Βόλου-Λάρισας, ώστε τα δρομολόγια να είναι πυκνότερα και προαστιακού χαρακτήρα, και Παλαιοφαρσάλου-Καλαμπάκας ώστε να ενισχυθεί η σύνδεση μεταξύ ανατολικού και δυτικού τμήματος της Περιφέρειας. Μακροπρόθεσμα, προτείνεται σύνδεση των λιμανιών Ηγουμενίτσας-Βόλου καθώς και του νέου εμπορευματικού λιμανιού του Αλμυρού, σύνδεση της παραπάνω γραμμής με αυτήν της Δ. Μακεδονίας και περαιτέρω βελτίωση της γραμμής Παλαιοφάρσαλο-Καλαμπάκα.

2.2.6.3. ΛΙΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Ως προς τα επιβατικά-εμπορικά λιμάνια, προτείνεται η αναβάθμιση του λιμένα του Βόλου ως εμπορικός εθνικής και διεθνούς εμβέλειας και ως κύριο επιβατικό, τουριστικό, αλιευτικό λιμάνι της Θεσσαλίας. Επίσης, προτείνεται κατασκευή εμπορευματικού λιμένα στο Τσιγκέλι Αλμυρού που θα λειτουργεί συμπληρωματικά με του Βόλου και θα αναλάβει τις οχλούσες δραστηριότητες. Τέλος, προτείνεται επέκταση του λιμένα του Βόλου ως προς το επιβατικό και τουριστικό του τμήμα και εκσυγχρονισμός των λιμενικών εγκαταστάσεων στα νησιά. Για τα αλιευτικά καταφύγια προβλέπεται η αναβάθμιση τους, ώστε να έχουν ειδικά διαμορφωμένο χώρο για την εξυπηρέτηση των αλιευτικών σκαφών. Σε περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης προβλέπεται η δυνατότητα εξυπηρέτησης σκαφών αναψυχής. Τα σημαντικότερα αλιευτικά καταφύγια είναι τα παρακάτω: Στόμιο, Αγίοκαμπος, Κεραμίδι/Αγρελιά, Πλατανιά, Τρίκερι, Πτελεός, Βόλος, Σκιάθου, Σκοπέλου, Γλώσσας, Εληός, Βότση. Τέλος, για τα λιμάνια των σκαφών αναψυχής έχει εγκριθεί η δημιουργία ενός (λιμένας) στην Σκιάθο(350 θέσεις) και ενός (καταφύγιο) στην Σκόπελο (Εληός).

2.2.6.4. ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Για την κάλυψη των αναγκών της Περιφέρειας για μεταφορά προϊόντων και ανθρώπων προτείνεται η αξιοποίηση των υπαρχόντων αεροδρομίων (Ν. Αγχίαλος, Σκιάθος, Λάρισα). Επιπλέον, προβλέπεται η δημιουργία ενός σύγχρονου αεροδρομίου στη Ν. Αγχίαλο, η αναβάθμιση αυτού της Σκιάθου και η διενέργεια εξέτασης για τη λειτουργία του αεροδρομίου της Λάρισας σε μέσο-μακροπρόθεσμο επίπεδο. Για τη δυτική

Θεσσαλία, πιθανή λύση είναι η δημιουργία ιδιωτικού αεροδρομίου. Τέλος, προτείνεται κατασκευή σύγχρονων ελικοδρομίων στις απομονωμένες, δυσπρόσιτες και νησιωτικές περιοχές.

2.2.7. ΛΟΙΠΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

2.2.7.1. ΒΑΣΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Σχετικά με τον ηλεκτρισμό δεν προβλέπονται μεγάλα έργα. Για τις υποδομές φυσικού αερίου απαιτείται επιτάχυνση των έργων στην Ανατολική Θεσσαλία (άξονας Λάρισα-Βόλος) και δημιουργία των υποδομών αυτών στη δυτική Θεσσαλία.

2.2.7.2. ΒΑΣΙΚΗ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Προβλέπονται έργα εκσυγχρονισμού στο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο του ΟΤΕ καθώς και ειδικές υπηρεσίες υψηλού επιπέδου σε επιλεγμένους οικισμούς (αναπτυξιακός ρόλος, απομονωμένες περιοχές).

2.2.7.3. ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΛΙΜΝΕΣ, ΦΡΑΓΜΑΤΑ, ΣΗΡΑΓΓΕΣ ΕΚΤΡΟΠΗΣ, ΛΙΜΝΟΔΕΞΑΜΕΝΕΣ, ΑΡΔΕΥΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

Για την αναβάθμιση των ελλειμματικών και υποβαθμισμένων υδατικών πόρων προβλέπονται τα παρακάτω έργα κατά σειρά προτεραιότητας: εκτροπή Αχελώου, φράγμα Σμοκόβου, ταμιευτήρας Κάρλας, φράγμα Λιβαδίου, Αγιονερίου, και Παναγιώτικου, λιμνοδεξαμενές Σκοπέλου και Αλονήσου, φράγμα-ταμιευτήρας Πύλης, Νεοχωρίου, Κερασούλας, Λιθαίου, Μαυροματίου, επανασύσταση λίμνης Καλιπεύκης, καθώς και μικρότερα έργα. Σημαντική είναι και η ορθολογική διαχείριση των πόρων αυτών με ενέργειες όπως οι παρακάτω: εκσυγχρονισμός και επέκταση των συλλογικών δικτύων άρδευσης, σύσταση ενιαίου φορέα διαχείρισης των υδατικών πόρων, θεσμοθέτηση μέτρων και κινήτρων πάνω στις παραπάνω ενέργειες.

2.2.7.4. ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΙ – ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΧΥΤΑ

Οι οικισμοί που πρέπει να καλύπτονται από αποχετευτικό δίκτυο και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων είναι οι παρακάτω: 3^ο επιπέδου και άνω, παραλιακοί, που

βρίσκονται στις λεκάνες απορροής λιμνών, σε μικρή απόσταση από τον Πηνειό, που έχουν έντονες αναπτυξιακές τάσεις και τέλος περιοχές που συγκεντρώνουν ρυπογόνες δραστηριότητες. Για τους ΧΥΤΑ και τους σταθμούς επεξεργασίας/μεταμόρφωσης προβλέπεται αναβάθμιση των ΧΥΤΑ και δημιουργία δικτύου σταθμών μεταμόρφωσης/επεξεργασίας στους νομούς Λάρισας και Μαγνησίας. Για τους νομούς Καρδίτσας και Τρικάλων προβλέπεται δημιουργία και των δυο υποδομών. Όσον αφορά το νότιο Πήλιο και τα νησιά, εξυπηρετούνται από τοπικούς ΧΥΤΑ. Τέλος, για τη διαχείριση των στερεών απορριμμάτων προτείνεται κεντρικές εγκαταστάσεις διάθεσης απορριμμάτων.

2.2.8. ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΧΩΡΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ (ΠΕΧΠ)

Οι περιοχές που εκπληρώνουν, καταρχήν, τις προϋποθέσεις του νόμου για τις ΠΕΧΠ είναι οι περιοχές των νέων τεχνιτών λιμνών στην Πίνδο και η περιοχή της Κάρλας καθώς και η ζώνη εκατέρωθεν του Ε65.

2.2.8.1. ΠΑΡΑΚΤΙΟΣ – ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Ο παράκτιος χώρος χωρίζεται στις παρακάτω ενότητες:

- 1) Δέλτα Πηνειού: περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή, προέχει η προστασία από την ανάπτυξη, προωθούνται ήπιες μορφές τουρισμού που αξιοποιούν το συγκριτικό πλεονέκτημα του φυσικού πόρου,
- 2) τα παράλια του ν. Λάρισας με κέντρο τον Αγιοκάμπο: χαρακτήρας της περιοχής είναι η αναψυχή, συμπτώματα υποβάθμισης από την έντονη τάση ανάπτυξης, προτείνεται περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης και εκτόνωση της ζήτησης μέσω οργανωμένων υποδοχέων,
- 3) τα «εξωτερικά» παράλια του ν. Μαγνησίας: «υψηλή ποιότητα περιβαλλοντικής αισθητικής», διαφύλαξη του χαρακτήρα αυτού
- 4) τα παράλια του Παγασητικού κόλπου: περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή, διακρίνεται σε τρεις υποενότητες α) παράλια Πηλίου που έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά με την κατηγορία 3 αλλά με εντονότερη την παρουσία του Βόλου, β) παραλιακή ζώνη Βόλου-Αλμυρού που απαιτείται λεπτομερής σχεδιασμός, γ) δυτικά

παράλια (Αμαλιάπολη-Πτελεός) που αναπτύσσεται η Β' κατοικία και προβλέπεται οργάνωση της σε υποδοχείς.

5) το νησιωτικό χώρο: περιλαμβάνει περιοχές προστασίας καθώς και έντονης ανάπτυξης (τουρισμός - Β' κατοικία), απαιτείται λεπτομερής και ολοκληρωμένος σχεδιασμός, περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης και εκτόνωση της ζήτησης σε οργανωμένους υποδοχείς.

2.2.8.2. ΟΡΕΙΝΟΣ ΧΩΡΟΣ

Η ανάπτυξη των ορεινών περιοχών είναι ένας από τους κύριους στόχους του μοντέλου ανάπτυξης που επιλέχθηκε. Με βάση τα χαρακτηριστικά ο ορεινός χώρος χωρίζεται σε 4 ενότητες:

- 1) η ενότητα Όσσα-Μαυροβούνι-Πήλιο που συνδυάζει την ανεπτυγμένη κεντρική περιοχή του Πηλίου και την παράκτια ζώνη,
- 2) η ενότητα της Πίνδου που περιλαμβάνει περιοχές που αναπτύσσονται γρήγορα και άλλες που θα υποστούν πιέσεις, που θα μεταβληθεί σε συγκοινωνιακό κόμβο με βάση τα προτεινόμενα έργα και τέλος που πρέπει να αντιμετωπισθεί σαν ορεινός χώρος συνολικά και όχι σε περιφερειακό επίπεδο,
- 3) η ενότητα του Θεσσαλικού Ολύμπου που πρέπει να αντιμετωπισθεί συνολικά με στόχο την πλήρη προστασία και την αξιοποίηση του διεθνώς,
- 4) η ημιορεινή ενότητα (Χασιά-Αντιχασιά, Όθρυς) που έχει δυνατότητα ανάπτυξης αγροτικών δραστηριοτήτων.

3. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

3.1. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

«Βασική στρατηγική επιλογή του Γενικού Πλαισίου αποτελεί η υιοθέτηση ενός προτύπου βιώσιμης χωρικής ανάπτυξης, βασισμένου στη συγκρότηση πλέγματος πόλων και αξόνων ανάπτυξης, που θα ενισχύει την ανταγωνιστική παρουσία της χώρας στο διεθνές περιβάλλον και θα προωθεί την κοινωνική και οικονομική συνοχή, με διάχυση της ανάπτυξης στο σύνολο του εθνικού χώρου, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος. Το πλέγμα αυτό, προσαρμοσμένο στους περιορισμούς του γεωγραφικού ανάγλυφου, περιλαμβάνει τα κύρια αστικά κέντρα, συναρθρώνεται με τις περιοχές ανάπτυξης των παραγωγικών δραστηριοτήτων και υποστηρίζεται από ένα ολοκληρωμένο δίκτυο μεταφορών, επικοινωνιών και ενέργειας»(άρθ. 4, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Το πρότυπο αυτό αναφέρεται:

- στη χωρική οργάνωση των κύριων εθνικών πόλων και αξόνων ανάπτυξης,
- στη χωρική διάρθρωση των στρατηγικής σημασίας, δικτύων υποδομών και υπηρεσιών μεταφορών, ενέργειας, επικοινωνιών και τεχνολογίας,
- στη χωρική διάρθρωση, εξειδίκευση και συμπληρωματικότητα των παραγωγικών τομέων,
- στην οικιστική οργάνωση,
- στη χωρική οργάνωση και ανάπτυξη του ορεινού, παράκτιου, νησιωτικού και αγροτικού χώρου,
- στη διατήρηση, προστασία και ανάδειξη τού εθνικού φυσικού και πολιτιστικού πλούτου, διατήρηση και ανάδειξη της ποικιλομορφίας της υπαίθρου, καθώς και βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων,
- στη διοικητική ανασυγκρότηση της χώρας.

Σύμφωνα με τα κεφάλαια που τέθηκαν παραπάνω, θα αναφερθούν οι γενικές διατάξεις του γενικού χωροταξικού πλαισίου που αφορούν τη περιφέρεια Θεσσαλίας καθώς και οι ειδικές διατάξεις που εστιάζονται συγκεκριμένα στην περιφέρεια.

3.1.1. ΧΩΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΟΛΩΝ ΚΑΙ ΑΞΟΝΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Για την εξυπηρέτηση των βασικών στόχων του Γενικού πλαισίου επιλέχτηκε ένα ιεραρχημένο πολυκεντρικό μοντέλο από άξονες και πόλους ανάπτυξης, το οποίο θα περιλαμβάνει τους κύριους αστικούς πόλους, οι οποίοι θα συναρθρώνονται με τα υπόλοιπα αστικά κέντρα καθώς και με τις παραγωγικές, οικονομικές και διοικητικές δραστηριότητες. Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στην ισόρροπη διάχυση της ανάπτυξης στο σύνολο της χώρας και γι' αυτό σημαντικό ρόλο παίζουν οι συνεργασίες μεταξύ τοπικών και περιφερειακών συστημάτων ανάπτυξης. Βασική επιδίωξη κατά τη διαδικασία ολοκλήρωσης των αξόνων και πόλων ανάπτυξης είναι να αποφευχθούν οι συγκρούσεις στις χρήσεις γης που προκαλούνται από την εξάπλωση αστικού χώρου και των παραγωγικών δραστηριοτήτων με άναρχο τρόπο, σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον και την ύπαιθρο. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι η ανάπτυξη της παραγωγικής υποδομής αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη όλων των παραπάνω.

Σύμφωνα με το πολυκεντρικό μοντέλο που προτείνεται, οι πόλοι ανάπτυξης χωρίζονται σε 4 κατηγορίες: μητροπολιτικά κέντρα (Αθήνα, Θεσ/νίκη), πρωτεύοντες εθνικοί πόλοι, δευτερεύοντες εθνικοί πόλοι, λοιποί εθνικοί πόλοι. Στους πρωτεύοντες εθνικούς πόλους περιλαμβάνονται ιδιαίτερα σημαντικά αστικά κέντρα, που είτε είναι σημερινές έδρες περιφερειών, είτε συνδέονται λειτουργικά με αυτές. «Στους παραπάνω πόλους επιλέγεται η ανάπτυξη δραστηριοτήτων και υπηρεσιών διεθνούς και εθνικής ακτινοβολίας καθώς και η συμμετοχή τους στην ανάπτυξη διεθνών δικτύων συνεργασίας.» (άρθ. 5, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Το δίπολο Λάρισας-Βόλου βρίσκεται σε αυτή τη κατηγορία και συγκεκριμένα προτείνεται:

- *«Ισχυροποίηση του δίπολου Λάρισα-Βόλος, το οποίο παρουσιάζει αυξανόμενα στοιχεία δικτύωσης και συμπληρωματικές εξειδικεύσεις και υποδομές.*
- *Ενίσχυση της συνεργασίας με τα δύο μητροπολιτικά κέντρα, όπως και με τους εθνικούς πόλους Ιωαννίνων και Πάτρας, που αποτελούν ισχυρά σημεία έλξης στον εθνικό χώρο λόγω της ανάπτυξης των βορειοδυτικών - δυτικών πυλών της χώρας.*
- *Ενίσχυση, επίσης, της συνεργασίας με τη Λαμία, τα Τρίκαλα και την Καρδίτσα.*
- *Ενίσχυση του δίπολου στους τομείς της ανώτατης εκπαίδευσης, της έρευνας-τεχνολογίας και της υγείας.*

- *Ενίσχυση της Λάρισας ως κέντρου των κλάδων αγροδιατροφής και μεταποίησης βιομηχανικών φυτών και του Βόλου ως παραδοσιακού βιομηχανικού κέντρου με εξειδίκευση στους κλάδους της τσιμεντοβιομηχανίας και της μεταλλουργίας και ως κέντρου μιας ευρύτερης περιοχής ανάπτυξης τουρισμού (Πήλιο, Σποράδες).» (άρθ. 5, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).*

Στους λοιπούς εθνικούς πόλους εντάσσονται η Καρδίτσα και τα Τρίκαλα. Προτείνεται να ενισχυθεί ο ιδιαίτερος χαρακτήρας τους (παραγωγικός, πολιτιστικός) και να αναβαθμιστεί το αστικό περιβάλλον έτσι ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής. Επιπλέον προτείνεται η ενίσχυση των δικτύων συνεργασίας μεταξύ των δυο πόλεων (δίπολο Καρδίτσας-Τρικάλων).

Όσον αφορά τους κύριους άξονες ανάπτυξης, προβλέπεται η ολοκλήρωση του Ανατολικού άξονα που αναπτύσσεται κατά μήκος του ΠΑΘΕ και του άξονα κεντρικής ενδοχώρας που αναπτύσσεται κατά μήκος του Ε65. Οι συγκεκριμένοι άξονες αφορούν άμεσα την περιφέρεια Θεσσαλίας διότι ο μεν ανατολικός άξονας διατρέχει τη περιφέρεια και την ενώνει με τα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας, ο δε άξονας κεντρικής ενδοχώρας ενώνει τη Λαμία με τα Τρίκαλα και την Καρδίτσα. Τέλος, και ο διαγώνιος άξονας(Πάτρα- κεντρική Ελλάδα) αφορά έμμεσα την περιφέρεια Θεσσαλίας διότι ενώνει τους πόλους της περιφέρειας με την Πάτρα που αποτελεί πρωτεύοντα εθνικό πόλο.

3.1.2. ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Οι γενικές κατευθύνσεις των μεταφορών που αφορούν την Περιφέρεια Θεσσαλίας άμεσα ή έμμεσα είναι:

- «Η ένταξη της χώρας στα διεθνή δίκτυα, η ομαλή λειτουργία του προτεινόμενου πλέγματος οικισμών και η υλοποίηση των αναπτυξιακών αξόνων εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τη βέλτιστη διάταξη των, στρατηγικής σημασίας, δικτύων υποδομών και κυρίως εκείνων των μεταφορών/συγκοινωνιών, επικοινωνιών και ενέργειας.
 - Κύριο στόχο της χωρικής διάρθρωσης των στρατηγικών δικτύων αποτελεί η υποστήριξη του διεθνούς ρόλου της χώρας και η διάχυση της ανάπτυξης σε όλη την επικράτεια.
 - Βασική επιδίωξη αποτελεί η βελτίωση της ποιότητας των υφιστάμενων υποδομών μεταφορών και των σχετικών υπηρεσιών σε όλη την επικράτεια, με σκοπό την αύξηση του βαθμού προσβασιμότητας και της προσπελασιμότητας, της μείωσης του χρόνου και του κόστους των μεταφορικών υπηρεσιών, της ασφάλειας των μεταφορικών/ συγκοινωνιακών υπηρεσιών (επιβατών, εμπορευμάτων και πεζών) και της μείωσης της κατανάλωσης καυσίμων. Στο πλαίσιο αυτό, ενισχύονται οι υποδομές, τα μέσα και οι υπηρεσίες μεταφορών σταθερής τροχιάς (ηλεκτροκινούμενοι σιδηρόδρομοι, μετρό, τραμ κ.ά.) και η ναυτιλία μικρών αποστάσεων, κυρίως σε διαδρομές που μπορεί να αποσπάσουν, με ανταγωνιστικό τρόπο, σημαντικό μέρος της μεταφορικής κίνησης από τις αεροπορικές και τις οδικές μεταφορές.
 - Βασικό κριτήριο για την υλοποίηση νέων ή τη διατήρηση υφιστάμενων υποδομών μεταφορών συνιστά η συμβολή τους στο ισοζύγιο μεταξύ προστασίας του περιβάλλοντος και ανάπτυξης.
 - Με σκοπό τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση της απόδοσης των μέσων και των υπηρεσιών, κρίνεται αναγκαία η ανάπτυξη, στον κλάδο των μεταφορών και των συγκοινωνιών, ολοκληρωμένων συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών. Τα συστήματα αυτά απαιτούν τη δημιουργία αντιστοίχων κόμβων σε σημεία όπου επιτυγχάνονται οι βέλτιστες αποδόσεις των μέσων, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) ότι εξασφαλίζεται η λειτουργική σύνδεση των μεταφορικών υποδομών (π.χ. οδικοί άξονες, σιδηροδρομικοί άξονες που συνδέουν λιμένες με αερολιμένες) και (β) ότι αναπτύσσονται και αξιοποιούνται, κατά συνδυαστικό και ολοκληρωμένο τρόπο, ηλεκτρονικά συστήματα συλλογής, μετάδοσης και διαχείρισης πληροφοριών, σε πραγματικό χρόνο, του μεταφορικού κλάδου.» (άρθ. 6, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).
- Βασική αρχή σχεδιασμού για τα δίκτυα υποδομών
 - Βασικός στόχος για τα στρατηγικά δίκτυα
 - Στόχοι για τις υποδομές μεταφορών της Περιφέρειας, σιδηροδρομική σύνδεση Βόλου - Λάρισας, θαλάσσιες συνδέσεις Βόλου - Β. Σποράδων
 - Κριτήριο για τις μεταφορικές υποδομές
 - Λειτουργική σύνδεση του λιμένα του Βόλου/Αλμυρού με τον ΠΑΘΕ και με σιδηροδρομική γραμμή

Οι ειδικές κατευθύνσεις για τις μεταφορές χωρίζονται σε οδικές υποδομές και υπηρεσίες, λιμενικές υποδομές και θαλάσσιες μεταφορές, αερολιμενικές υποδομές και αεροπορικές υπηρεσίες και σιδηροδρομικές υποδομές και υπηρεσίες

Οι ειδικές κατευθύνσεις για τις οδικές μεταφορές είναι: η ολοκλήρωση και συνεχής αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών του διευρωπαϊκού οδικού άξονα ΠΑΘΕ, του Αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας – Ε65 (Λαμία – Εγνατία Οδό), η αναβάθμιση της σύνδεσης των πρωτεύουσών των νομών ή άλλων σημαντικών για τις μεταφορές περιοχών, που βρίσκονται πλησίον των ως άνω οδικών αξόνων. Ιδιαίτερη αναφορά δίδεται στους οδικούς άξονες: Λάρισα – Κοζάνη, Λάρισα – Φάρσαλα – σύνδεση με Ε65, Τρίκαλα – Άρτα (βελτίωση υφιστάμενου δικτύου).

Οι ειδικές κατευθύνσεις για τις θαλάσσιες μεταφορές που αφορούν την περιφέρεια Θεσσαλίας είναι:

- η ενίσχυση του διεθνούς ρόλου του λιμένα του Βόλου, με σκοπό την ανάδειξη του και εδραίωση ως μια από τις κύριες θαλάσσιες πύλες της χώρας,
- *«Ο λιμένας του Βόλου, στο χρονικό ορίζοντα εφαρμογής του Πλαισίου, κρίνεται σκόπιμο να επενδύσει περαιτέρω σε υποδομές ακτοπλοΐας, φιλοξενίας κρουαζιέρας και θαλάσσιου τουρισμού, καθώς και σε υποδομές εμπορευματικών μεταφορών και ιδίως σε εξειδικευμένες υποδομές εμπορευματικών μεταφορών όπως αυτοκίνητα, σιτηρά, χημικά.»*
- *«Η ολοκληρωμένη σιδηροδρομική σύνδεση και παροχή υψηλής ποιότητας συνδυασμένων μεταφορών σε όλους σχεδόν τους λιμένες που βρίσκονται πλησίον του εθνικού σιδηροδρομικού δικτύου, ...και δευτερευόντως στους λιμένες Αλεξανδρούπολης, Βόλου, Χαλκίδας...»*
- Η ανάπτυξη εθνικού δικτύου αποκλειστικών εμπορευματικών μεταφορών, το δίκτυο αυτό περιλαμβάνει το λιμένα του Βόλου και θεωρείται σκόπιμο να εφοδιαστεί με «ελαφρές» υποδομές υποστήριξης τυποποιημένων εσωτερικών εμπορευματικών μεταφορών» (άρθρ. 6, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Για τις αερολιμενικές υποδομές και υπηρεσίες προτείνεται η αξιοποίηση του στρατιωτικού αερολιμένα της Αγχίαλου, καθώς και ανάπτυξη των υποδομών και των υπηρεσιών του αερολιμένα της Σκιάθου. Επίσης, προτείνει τη δημιουργία νέων αερολιμένων και ελικοδρομίων σε μειονεκτικές και απομονωμένες περιοχές και τέλος, την ενίσχυση της υπηρεσίας των υδροπλάνων.

Τέλος, για το σιδηροδρομικό δίκτυο οι ειδικές κατευθύνσεις είναι:

- *«Η εφαρμογή υπηρεσιών «τραίνων υψηλών ταχυτήτων» για τις επιβατικές μεταφορές και ειδικών εμπορευματικών διαδρόμων (Freight Freeways) για ταχεία και αποκλειστική διακίνηση των εμπορευμάτων με σιδηρόδρομο»*
- *«Η δημιουργία ολοκληρωμένων συστημάτων συνδυασμένων εμπορευματικών και επιβατικών μεταφορών με βασικό άξονα τον σιδηρόδρομο»*
- *«Η επέκταση του δικτύου προς Καλαμπάκα-Δυτική Μακεδονία, ... και από Καλαμπάκα προς Ιωάννινα και Ηγουμενίτσα καθώς και αναβάθμιση του άξονα Βελεστίνο-Παλαιοφάρσαλα.»*
- *«Η διερεύνηση της σκοπιμότητας επέκτασης και αναβάθμισης των υφιστάμενων υπηρεσιών σιδηρόδρομου προαστιακού τύπου» στο δίπολο Λάρισα – Βόλος. (άρθ. 6, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).*

Οι γενικές κατευθύνσεις για την ενέργεια είναι:

- *«η πλήρης εξασφάλιση κάλυψης των ενεργειακών αναγκών σε όλα τα σημεία του εθνικού χώρου (σε συνδυασμό με τη συνεχή προσπάθεια εξοικονόμησης ενέργειας σε όλους τους τομείς),*
- *η ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας με πλήρη ανάπτυξη των ΑΠΕ, η προώθηση της χρήσης εναλλακτικών καυσίμων και η αξιοποίηση εγχώριων πόρων,*
- *ο αποτελεσματικός έλεγχος της περιβαλλοντικής επίδοσης του ενεργειακού τομέα και η μείωση των επιπτώσεων του τομέα στις κλιματικές αλλαγές στο πλαίσιο και των σχετικών δεσμεύσεων της χώρας μας.» (άρθ. 6, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).*

Ειδικότερα, όσον αφορά τις υποδομές ενέργειας που αφορούν την Περιφέρεια Θεσσαλίας, προτείνεται η κατασκευή αγωγού φυσικού αερίου προς Καρδίτσα-Τρίκαλα, σύμφωνα με τον υφιστάμενο σχεδιασμό του δικτύου φυσικού αερίου στη χώρα.

Οι γενικές κατευθύνσεις για τις επικοινωνίες είναι:

- *«η εξασφάλιση ευχερούς ψηφιακής διασύνδεσης σε όλα τα σημεία της χώρας και ιδιαίτερα στην ύπαιθρο,*
- *ο εκσυγχρονισμός των υποδομών για τη δυνατότητα μεγαλύτερης διασποράς επιχειρήσεων και*
- *η υποστήριξη της εύρυθμης λειτουργίας του αποκεντρωμένου δημόσιου τομέα προς όφελος των πολιτών.» (άρθ. 6, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).*

Όσον αφορά σε υποδομές επικοινωνίας και πληροφορικής που αφορούν την Περιφέρεια, προτείνεται σε πόλεις όπως ο Βόλος και η Λάρισα, η αναβάθμιση των υποδομών που υποστηρίζουν τεχνολογίες αιχμής στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και της πληροφορικής.

3.1.3. ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ, ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΤΟΜΕΩΝ

Οι παραγωγικοί τομείς στους οποίους αναφέρεται το γενικό πλαίσιο είναι ο αγροτικός τομέας, που περιλαμβάνει τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία, η βιομηχανία που αναφέρεται περισσότερο στην εξόρυξη και στη μεταποίηση και τέλος όσον αφορά τον τριτογενή τομέα ο τουρισμός. «Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στη διευθέτηση συγκρούσεων χρήσεων γης και στη διασφάλιση προϋποθέσεων συνύπαρξης δραστηριοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη την μοναδικότητα των πόρων για την ανάπτυξη κάθε παραγωγικής δραστηριότητας και τη στάθμιση κόστους – ωφέλειας σε κοινωνικό-οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο» (άρθ. 7, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Οι βασικές κατευθύνσεις για τον πρωτογενή τομέα είναι:

- «η δημιουργία ενός βιώσιμου και ανταγωνιστικού συστήματος γεωργίας και διατροφικών προϊόντων με σαφή προσανατολισμό προς την αγορά, το οποίο θα αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην παραγωγή προϊόντων διατροφικής ποιότητας και ασφάλειας, θα είναι ικανό να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των καταναλωτών, θα αναπτύσσεται κατά τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον και θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της υπαίθρου με σκοπό τη διατήρηση του αγροτικού πληθυσμού και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, αλλά και την ανάδειξη ενός ευρέος φάσματος οικονομικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές μειονεκτικές, ορεινές και νησιωτικές περιοχές.
- Προστασία της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας και των βοσκοτόπων, λαμβάνοντας υπόψη: α) το ρόλο τους στην παραγωγική διαδικασία, τη διατήρηση της ποιότητας του περιβάλλοντος, αλλά και τις ανάγκες επέκτασης των οικισμών και την οικονομική ανάπτυξη και β) την ανάγκη χωροθέτησης, οργάνωσης και λειτουργίας σύγχρονων κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, προσαρμοσμένων στις απαιτήσεις της αγοράς για υγιεινά και ασφαλή τρόφιμα.
- ..η στήριξη της εγχώριας κτηνοτροφίας και η αξιοποίηση του παραγωγικού δυναμικού των βοσκοτόπων, ώστε να αποτελέσουν, μεταξύ άλλων, και μέσο για την ενίσχυση της οικονομίας και τη συγκράτηση του πληθυσμού στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές. Κρίσιμο στοιχείο θεωρείται η οριοθέτηση των βοσκοτόπων, η ορθολογική χρήση τους και η βελτίωση της παραγωγικής τους ικανότητας με εγκεκριμένα διαχειριστικά σχέδια. Μέριμνα λαμβάνεται και για την εκτατικοποίηση της κτηνοτροφίας, σε συνδυασμό με αειφορικές πρακτικές διαχείρισης των οικοσυστημάτων.

- Βασική αρχή της νέας ΚΑΠ-σημαντικός ο πρωτογενής τομέας για την Περιφέρεια → πιέσεις στην εντατική γεωργία, νέες ευκαιρίες στις μειονεκτικές περιοχές
- Προστασία αγροτικής θεσσαλικής γης
- Στήριξη θεσσαλικής κτηνοτροφίας

- Ο δραστικός περιορισμός της διάχυσης αστικών χρήσεων στη γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας. Τυχόν απόδοσή της σε άλλες χρήσεις πρέπει να γίνεται με φειδώ, ύστερα από στάθμιση των παραγόντων κόστους – ωφέλειας σε κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο, λαμβανομένων υπόψη των επιλογών ανάπτυξης που απορρέουν από το παρόν πλαίσιο.
- Η αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, σύμφωνα με την ΚΑΠ, σε συνδυασμό με την εκλογίκευση των συστημάτων άρδευσης και της χρήσης λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων. Προώθηση της εφαρμογής κοινοτικού προγράμματος για αναδάσωση πτωχών σε απόδοση γεωργικών εκτάσεων.
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των υδατοκαλλιεργειών, με τον εκσυγχρονισμό των υφισταμένων μονάδων και την εφαρμογή μεθόδων διαχείρισης πιο φιλικών προς το περιβάλλον, η ίδρυση νέων μονάδων σε κατάλληλες θέσεις είτε μεμονωμένα, ιδιαίτερα σε περιοχές που δεν αναμένονται σημαντικές πιέσεις ή και παρουσιάζουν αναπτυξιακή υστέρηση, είτε σε οργανωμένους υποδοχείς, και η σταδιακή απομάκρυνση όσων λειτουργούν σε ακατάλληλες θέσεις με την παροχή σχετικών κινήτρων. Κατά τις διαδικασίες αυτές, πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα προκειμένου η προσαρμογή να μην έχει αρνητικές επιπτώσεις στη βιωσιμότητα του κλάδου.
- Η προώθηση Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ) σε περιοχές μεγάλης συγκέντρωσης υδατοκαλλιεργειών, με στόχο την ορθολογική διαχείριση και ανάπτυξή τους, την επίτευξη οικονομικών κλίμακας και τη δημιουργία σύγχρονων εγκαταστάσεων υποστήριξης (αποθηκευτικοί χώροι, συσκευαστήρια, ιχθυογεννητικοί σταθμοί κ.ά.).
- Η ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών σε λιμνοθάλασσες και σε εκβολικά συστήματα ποταμών κατά τρόπο συμβατό με το ευαίσθητο περιβάλλον των περιοχών αυτών και την παραγωγική τους ικανότητα» (άρθ. 7, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

- Σύγκρουση χρήσεων γης μεταξύ των αστικών πόλων και της γεωργικής γης υψηλής προτεραιότητας του Θεσσαλικού κάμπου
- Αρχές της γεωργικής πολιτικής που αφορούν σαφώς τη Θεσσαλία
- Παράλια Θεσσαλίας στους νομούς Μαγνησίας και Λάρισας – πιθανές κατάλληλες θέσεις για υδατοκαλλιέργειες
- Χωρική οργάνωση των υδατοκαλλιεργειών σε οργανωμένους υποδοχείς
- Πηγεϊός

Οι βασικοί στόχοι για τη βιομηχανία είναι (λόγω της ύπαρξης ειδικού χωροταξικού για τη βιομηχανία, δεν θα αναφερθούμε στις κατευθύνσεις που δίνει το γενικό πλαίσιο, διότι θα τις παραθέσουμε εκτενέστερα στο κεφάλαιο της αποδελτίωσης του ειδικού πλαισίου για τη βιομηχανία):

- «Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας στο βιομηχανικό τομέα μέσω κατάλληλων χωρικών ρυθμίσεων και με εστίαση σε δραστηριότητες που καλύπτουν τοπικές ανάγκες ή παρουσιάζουν συγκριτικό πλεονέκτημα σε διεθνείς αγορές.»

- Σημαντικός ο δευτερογενής τομέας για τη Θεσσαλία → βασικές οδηγίες για τη βιομηχανία-βιοτεχνία της Περιφέρειας

- «Η προώθηση ενός πολυκεντρικού προτύπου χωρικής οργάνωσης της βιομηχανίας, με σκοπό την αύξηση της συμβολής της στην περιφερειακή ανάπτυξη και την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων διαφόρων περιοχών.»
 - «Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στις δραστηριότητες του βιομηχανικού τομέα με την εφαρμογή σύγχρονων τεχνικών εκμετάλλευσης και παραγωγής, καθώς και τεχνικών αντιρρυπαντικής τεχνολογίας και αποκατάστασης του περιβάλλοντος.»
 - «Ο εξορθολογισμός της διαδικασίας χωροθέτησης της βιομηχανίας α) με οργάνωση υποδοχέων για τη μεταποίηση σε κατάλληλες θέσεις και στήριξή τους με αποτελεσματικά κίνητρα, β) με κλαδικές ρυθμίσεις για τις μονάδες με συγκεκριμένες απαιτήσεις χωροθέτησης, γ) με διασφάλιση των όρων γειτνίασής τους με άλλες δραστηριότητες (ειδικά τις μη συμβατές).»
 - «Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, με την ανάπτυξη τεχνολογιών αιχμής στους τομείς της πληροφορικής και των επικοινωνιών» (άρθ. 7, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).
- Το πολυκεντρικό πρότυπο χωρικής ανάπτυξης περιλαμβάνει το δίπολο Λάρισα-Βόλος
 - Περιβαλλοντική οδηγία για το βιομηχανικό τομέα
 - Χωρική οργάνωση της βιομηχανίας
 - Γενική οδηγία για τη βιομηχανία που αφορά τη Θεσσαλία

Για την περίπτωση της εξόρυξης συγκεκριμένα, το γενικό πλαίσιο παραθέτει τις παρακάτω κατευθύνσεις:

- «Διατήρηση της εξορυκτικής δραστηριότητας στις υφιστάμενες περιοχές εκμετάλλευσης και διασφάλιση της δυνατότητας επέκτασης σε περιοχές, όπου εντοπίζονται νέα κοιτάσματα ή νέα ορυκτά, με τήρηση των όρων προστασίας του περιβάλλοντος και των προϋποθέσεων λειτουργίας των γειτονικών δραστηριοτήτων. Πρόκειται, κυρίως, για ορυκτούς πόρους που καλύπτουν εγχώριες ανάγκες ή απευθύνονται σε διεθνείς αγορές»
- «Πρόνοια χωρικού σχεδιασμού απαιτείται επίσης για τα λατομεία αδρανών υλικών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη και με μικρότερο κόστος κάλυψη των αναγκών των λοιπών παραγωγικών δραστηριοτήτων και έργων υποδομής, παράλληλα με την ελάχιστη δυνατή επίπτωση στο περιβάλλον.»
- «Εξασφάλιση των θεμελιωδών προϋποθέσεων για τη λειτουργία των εξορυκτικών δραστηριοτήτων.»
- «Διασφάλιση των χώρων της εξορυκτικής δραστηριότητας από ανταγωνιστικές χρήσεις με κριτήρια τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και τη σπανιότητα των προς εκμετάλλευση πόρων, ειδικά στις παράκτιες ζώνες και στις περιοχές του δικτύου ΦΥΣΗ 2000.»
- «Εξασφάλιση των προϋποθέσεων σταδιακής και οριστικής αποκατάστασης των μεταλλείων και των λατομείων.» (άρθ. 7, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α)

Οι βασικοί στόχοι για τον τουρισμό είναι (λόγω της ύπαρξης ειδικού χωροταξικού για τον Τουρισμό, δεν θα αναφερθούμε στις κατευθύνσεις που δίνει το γενικό πλαίσιο, διότι θα τις παραθέσουμε εκτενέστερα στο κεφάλαιο της αποδελτίωσης του ειδικού πλαισίου για τον τουρισμό):

- «*Η ορθολογική οργάνωση και ανάπτυξη του τομέα του τουρισμού στο πλαίσιο της αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χώρας (γεωγραφική θέση, κλίμα, πολυνησιακός χαρακτήρας, μήκος και ποιότητα ακτών, ποικιλία και έντονη εναλλαγή της μορφής και του είδους των πόρων, πυκνότητα και ποικιλία περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και πλούσιο πολιτιστικό κεφάλαιο).*
 - *Η βελτίωση της απόδοσης και της ανταγωνιστικότητας του τομέα με την προσαρμογή και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος και του σχεδιασμού στα νέα δεδομένα και τάσεις της τουριστικής αγοράς. Προώθηση νέων μορφών και τρόπων διαχείρισης που αναμένεται να συμβάλουν και στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.*
 - *Η διάχυση της τουριστικής δραστηριότητας και των αποτελεσμάτων της σε νέες περιοχές και προώθηση της ισόρροπης και αειφόρου ανάπτυξης σύμφωνα με τις φυσικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.*
 - *Η περιβαλλοντική αναβάθμιση των περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος.*
 - *Η εξασφάλιση της προστασίας και της βιωσιμότητας των πόρων» (άρθ. 7, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).*
- Η Περιφέρεια «διαθέτει» τουριστικές υποδομές και προοπτικές (Β. Σποράδες, Πήλιο, Μετέωρα, κ.α.)
 - Αναβάθμιση τουριστικά αναπτυγμένων περιοχών, ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού
 - Σαφής οδηγία για την αειφόρο ανάπτυξη του τουρισμού
 - Σαφής περιβαλλοντική οδηγία για τον τουρισμό

3.1.4. ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Οι γενικές κατευθύνσεις για την οικιστική οργάνωση της χώρας είναι:

- «*Η δημιουργία πολυκεντρικής δομής με την ανάπτυξη ενός ιεραρχημένου οικιστικού δικτύου, εξαρτημένου από επιλεγμένους πόλους υπερεθνικής και εθνικής σημασίας»*
 - Η υποστήριξη του οικιστικού δικτύου και ιδιαίτερα των επιλεγμένων πόλων υπερεθνικής και εθνικής σημασίας με δράσεις που στοχεύουν σε:
 - ✓ *«Συμπληρωματικότητα των ρόλων των αστικών κέντρων.*
 - ✓ *Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και του οικονομικού δυναμισμού τους.*
 - ✓ *Βελτίωση της προσπελασιμότητας τους.*
- Αυξημένη βαρύτητα στο δίπολο Λάρισα – Βόλος
 - Δράσεις που αφορούν το δίπολο Λάρισα – Βόλος

- ✓ Ποιότητα αστικού περιβάλλοντος.
 - ✓ Υψηλό επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών με έμφαση στην υγεία, στη γνώση, με περαιτέρω ενίσχυση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και στην ανάπτυξη υποδομών έρευνας» (άρθ. 8, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).
 - Η ανάπτυξη της συνεργασίας πόλης-υπαίθρου, «με στόχο την αξιοποίηση της δυναμικής των αστικών κέντρων και τη διάχυσή της από τα μεγάλα αστικά κέντρα (πόλοι ανάπτυξης) στα μικρότερα και στην ύπαιθρο.»
 - Η προώθηση της συνεργασίας «μεταξύ πόλεων που ανήκουν στην ίδια γεωγραφική ενότητα, μέσα από δίκτυα, με σκοπό την ενίσχυση της αναπτυξιακής και εδαφικής συνοχής της» (άρθ. 8, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).
- Πόλοι ανάπτυξης: Λάρισα - Βόλος → Ανατολική Θεσσαλία
Καρδίτσα - Τρίκαλα → Δυτική Θεσσαλία
 - Δίπολο Λάρισα - Βόλος ,
Καρδίτσα-Τρίκαλα

3.1.5. ΧΩΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ, ΠΑΡΑΚΤΟΥ, ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Οι γενικές κατευθύνσεις για την ανάπτυξη αυτών των ιδιαίτερων περιοχών είναι:

- «Η ενίσχυση της ανάπτυξής τους με βιώσιμο τρόπο και της σύνδεσής τους με βασικά αστικά κέντρα της λοιπής χώρας, ώστε να εξασφαλιστεί η συνοχή και η περιφερειακή ισορροπία.
 - Η διαφύλαξη της πλούσιας βιοποικιλότητας και των τοπίων που αποτελούν βασικά στοιχεία έλξης και, επομένως, συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών αυτών, καθώς και της αρμονίας του ανθρωπογενούς με το φυσικό περιβάλλον, που αποτελεί προϋπόθεση ποιότητας ζωής» (άρθ. 9, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).
- Παράκτια Θεσσαλία, ορεινές (δυτικό τόξο, ανατολικό τόξο, Όλυμπος), ημιορεινές, νησιωτικές (Β. Σποράδες), αγροτικές περιοχές (Θεσσαλικός κάμπος)
 - Διαφύλαξη της πλούσιας βιοποικιλότητας των παραπάνω περιοχών

Για τον αγροτικό χώρο υπάρχουν επιμέρους κατευθύνσεις λόγω των διαφοροποιημένων χαρακτηριστικών του, συγκεκριμένα:

- «Για τις αγροτικές περιοχές υψηλής παραγωγικότητας: υλοποίηση πολιτικών και αποτελεσματικών μέτρων για την αειφόρο διαχείριση των εδαφικών και υδατικών πόρων, με εξορθολογισμό της χρήσης των αγροχημικών και των συστημάτων άρδευσης.
- Θεσσαλικός κάμπος (γεωργική γη υψηλής προτεραιότητας)

• Για τις περιαστικές αγροτικές περιοχές: λήψη μέτρων για την αποφυγή της απώλειας γόνιμης γης, λόγω άναρχης αστικοποίησης, και για τη διατήρησή τους ως περιοχών ελεύθερων χώρων και αναψυχής. Οι κατευθύνσεις αυτές πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την κατάρτιση του σχεδιασμού των αστικών κέντρων, με γνώμονα τον σεβασμό του περιβάλλοντος και των αναγκών σε γεωργική γη.

• Για τις ορεινές και τις ημιορεινές περιοχές, καθώς και για τις νησιωτικές περιοχές με αγροτικό χαρακτήρα: ενθάρρυνση των πολλαπλών πρωτογενών δραστηριοτήτων, με καλλιέργειες φιλικές προς το περιβάλλον, έμφαση στα προϊόντα ποιότητας και συνδυασμό με τον εναλλακτικό τουρισμό και παραθερισμό» (άρθ. 9, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Για τον ορεινό χώρο δίνονται οι εξής κατευθύνσεις:

• «αντιμετώπιση της δημογραφικής αποψίλωσης με την ενίσχυση των υποδομών/ υπηρεσιών και των δυνατοτήτων απασχόλησης,

• ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε παραγωγικού πόρου,

• στήριξη των δραστηριοτήτων της τοπικής ενδοχώρας για την κοινωνική και οικονομική ανασυγκρότηση,

• διαφύλαξη των τοπίων, των δασών, των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών, καθώς και προστασία και ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων ως αναπτυξιακών πόρων, με εξειδίκευση των πολιτικών και των μέτρων ανάλογα με τα κύρια χαρακτηριστικά των επιμέρους περιοχών,

• διευκόλυνση της πρόσβασης σε υποδομές, επικοινωνία και γνώση,

• ενίσχυση των δυναμικών ορεινών οικισμών που λειτουργούν ως κόμβοι διοίκησης, υπηρεσιών και μεταφορών, με τη διατήρηση και βελτίωση των κοινωνικών και τεχνικών υποδομών τους και την ανάδειξή τους σε κέντρα στήριξης των οικισμών της ευρύτερης περιοχής τους» (άρθ. 9, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

• Συγκρούσεις χρήσεων γης μεταξύ αστικών πόλων και της γεωργικής γης της Θεσσαλίας

• Αναπτυξιακές προτάσεις για τις ημιορεινές, ορεινές και νησιωτικές περιοχές της Θεσσαλίας

• κατευθύνσεις για τις ορεινές περιοχές της Θεσσαλίας

• οικισμοί 3^{ου} επιπέδου στις ορεινές περιοχές της Θεσσαλίας

Τέλος, για το νησιωτικό και παράκτιο χώρο επιδιώκεται:

- «η ανάπτυξη βασικών υποδομών στους τομείς της υγείας, της διοίκησης και της κοινωνίας της πληροφορίας,»
- «η προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, ιδιαίτερα στον ορεινό νησιωτικό χώρο,»
- «η αναβάθμιση των υφιστάμενων τουριστικών εγκαταστάσεων και υπηρεσιών και η καθιέρωση υψηλότερων προδιαγραφών για τις νεότερες,»
- «η διαχείριση των προστατευόμενων φυσικών περιοχών και η αποκατάσταση των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων (όπως των μικρών υγροτόπων του Αιγαίου),»
- «η ανάδειξη και η προστασία του ιστορικού και πολιτιστικού πλούτου,»
- «η βιώσιμη πολεοδομική οργάνωση των παραθεριστικών οικισμών,»
- «η διαφύλαξη των τοπικών χαρακτηριστικών και του «τοπικού χρώματος»,»
- «η ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων» (άρθ. 9, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α)

- Κατευθύνσεις για τις παράκτιες περιοχές της Θεσσαλίας και τις Β. Σποράδες

3.1.6. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ, ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ, ΒΙΩΣΙΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Ως περιοχές προτεραιότητας φυσικού πλούτου ορίζονται οι:

- «Οι 27 περιοχές με Φορέα Διαχείρισης (ΦΔ), που έχουν ήδη θεσμοθετηθεί.» (Σποράδες, Όλυμπος, Κάρλα-Μαυροβούνι βρίσκονται στη Θεσσαλία)
- «Οι περιοχές προστασίας της φύσης και του τοπίου,
- Οι περίπου 80 περιοχές, για τις οποίες έχουν εκπονηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες ή σχέδια κήρυξης τους ως προστατευόμενων περιοχών,»
- «Οι υπόλοιπες περιοχές που έχουν ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000 (ΤΚΣ και ΖΕΠ)» (άρθ. 10, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

- Σποράδες, Όλυμπος, Κάρλα-Μαυροβούνι βρίσκονται στη Θεσσαλία
- Βλέπε πίνακα Α.3.5.1-Π1 από την ανάλυση
- Βλέπε πίνακα Α.3.5.1-Π1 από την ανάλυση

Ως περιοχές προτεραιότητας πολιτιστικού πλούτου όσον αφορά, συγκεκριμένα την περιφέρεια είναι:

- τα Μετέωρα, ως πόρος διεθνούς εμβέλειας,
- «η Καλαμπάκα (βυζαντινά κατάλοιπα) στη Δυτική Θεσσαλία, οι οικισμοί του Πηλίου (νεώτερα κατάλοιπα), το αρχαίο θέατρο της Λάρισας, οι προϊστορικοί

οικισμοί Σέσκλου και Διμηνιού και το Αρχαίο Θέατρο Φθιώτιδων Θηβών στη Μαγνησία», ως πολιτιστικοί πόροι εθνικής εμβέλειας και

- «τα υπόλοιπα διάσπαρτα στον ελληνικό χώρο μεμονωμένα μνημεία ή σύνολα, συμπεριλαμβανομένων και των παραδοσιακών οικισμών», ως πόροι περιφερειακής εμβέλειας. (άρθ. 10, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Για τη διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων δίδονται οι ακόλουθες κατευθύνσεις:

- «ολοκλήρωση και εφαρμογή της οριοθέτησης και των διαχειριστικών σχεδίων για τις 27 φυσικές περιοχές με Φορέα Διαχείρισης»,
- «ολοκλήρωση μέχρι το 2013 των διαδικασιών μελέτης και κήρυξης των περίπου 80 φυσικών περιοχών»,
- «εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών για τις υπόλοιπες φυσικές περιοχές, που έχουν ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για την εξασφάλιση διαδρόμων φυσικής συνέχειας μεταξύ όμορων περιοχών προστασίας»,
- «προστασία και αναβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, με την οριοθέτηση της παράκτιας ζώνης στο πλαίσιο και της εφαρμογής του σχετικού Κανονισμού της ΕΕ για τη Μεσόγειο»,
- «ανάδειξη και προστασία κατά προτεραιότητα των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς με διεθνή και εθνική σημασία, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την αξιοποίησή τους ως πόλων έλξης επισκεπτών. Ανάδειξη και προστασία και των λοιπών πολιτιστικών μνημείων εθνικού και τοπικού χαρακτήρα, με εξασφάλιση της κατάλληλης πρόσβασης, λειτουργική σύνδεσή τους με τον περιβάλλοντα χώρο τους και σύνδεση των μνημείων μεταξύ τους ανά χωρική ενότητα»,
- «προώθηση της δημιουργίας ενιαίων δικτύων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, οργάνωση χώρων και διαδρομών και εν γένει ανάδειξη και αξιοποίησή τους με συνεργασία των αρμόδιων αρχών»,
- «διατύπωση όρων και προϋποθέσεων για την προστασία των, μικρής κλίμακας, τοπίων που αφθονούν στον αγροτικό και τον αστικό χώρο, σε συνδυασμό με την επιδίωξη ήπιας και ποιοτικής τουριστικής ανάπτυξης» (άρθ. 10, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Για την προστασία του τοπίου και της υπαίθρου από την άναρχη οικιστική ανάπτυξη, δίνονται οι ακόλουθες κατευθύνσεις:

- «Προώθηση της αρχής της «συμπαγούς πόλης» σε όλα τα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού. Οι όποιες προτάσεις επεκτάσεων θα πρέπει να αιτιολογούνται τεκμηριωμένα επί τη βάση αντικειμενικών αναγκών (δημογραφικών, οικιστικών και παραγωγικών)»,
- «στον υπόλοιπο περιαστικό και αγροτικό χώρο: περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης και ενίσχυση της συγκέντρωσης νέων παραγωγικών μονάδων σε οργανωμένους υποδοχείς» (άρθ. 10, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Για τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο προτείνεται:

Για το υδατικό και θαλάσσιο περιβάλλον:

- «Κατάρτιση προγράμματος ολοκληρωμένης διαχείρισης και προστασίας υδατικών πόρων ανά υδατικό διαμέρισμα»,
- «συνολική διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας με τρόπο ώστε: α) να διασφαλίζεται η ορθολογική χρήση τους σε κάθε περίπτωση και ιδιαίτερα στον αγροτικό τομέα και β) να καλύπτονται ισόρροπα οι ανάγκες χρήσης και ανάπτυξης των διαφορετικών χωρικών και διοικητικών ενοτήτων, δηλαδή μεταφορά ποσοτήτων νερού από μια λεκάνη απορροής σε μια άλλη στο ίδιο ή διαφορετικό υδατικό διαμέρισμα και να διατηρείται η ποιότητά τους σε ικανοποιητικά επίπεδα ... την άρδευση ... του Αχελώου για την αποκατάσταση οικοσυστημάτων και ιδιαίτερα του Πηνειού (αποκατάσταση της στάθμης του υπόγειου υδροφορέα για την αντιμετώπιση της υφαλμύρινσης και των καθιζήσεων), την παραγωγή πράσινης ενέργειας, την ύδρευση οικισμών, την άρδευση του θεσσαλικού κάμπου και γ) να προστατεύονται ιδιαίτερα τα υπόγεια αποθέματα από την υπερεκμετάλλευση αλλά και την ποιοτική υποβάθμιση.»
- «μέτρα που συμβάλλουν στη δραστική μείωση του ρυπαντικού φορτίου από αστικά, βιομηχανικά και αγροτικά απόβλητα σε όλους τους υδατικούς υποδοχείς, κατά προτεραιότητας στις ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές. Ειδικότερα προγραμματίζεται η εντός πενταετίας ολοκλήρωση των εγκαταστάσεων βιολογικού καθαρισμού και των δικτύων αποχέτευσης όλων των οικισμών της χώρας με πληθυσμό μεγαλύτερο των 2000 κατοίκων»,
- «συστηματική παρακολούθηση της ποιότητας όλων των υδάτινων σωμάτων (ποτάμιων, λιμναίων, υπόγειων, παράκτιων)». (άρθ. 10, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Για το έδαφος:

- «Η εφαρμογή μιας πολιτικής διαχείρισης αποβλήτων που στοχεύει στη βελτίωση των επιδόσεων της χώρας στους τομείς της πρόληψης της δημιουργίας τους και της ολοκληρωμένης διαχείρισης τους. Ειδικότερα επιδιώκεται: α) η κατάργηση και εξυγίανση των ανεξέλεγκτων χώρων διάθεσης και χωροθέτηση εγκαταστάσεων για ανακύκλωση απορριμμάτων στην πηγή, β) η ενίσχυση της εφαρμογής των δεσμεύσεων που προκύπτουν από τους Εθνικούς και Περιφερειακούς Σχεδιασμούς Διαχείρισης Αποβλήτων (Επικινδύνων ή μη), γ) η ενίσχυση της εφαρμογής δράσεων ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων με στόχο την αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης / αξιοποίησης των αποβλήτων, από 24% που είναι σήμερα για τα οικιακά απόβλητα στο 60 % αντίστοιχα της ποσότητας τους για το έτος 2023 σε συνδυασμό με την περιβαλλοντικά ασφαλή διάθεση των υπολειμμάτων. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται, μεταξύ άλλων, η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του νόμου για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων σε άλλα είδη αποβλήτων (π.χ. ανακύκλωση αποβλήτων εκσκαφών κατασκευών και κατεδαφίσεων) και η επέκταση των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης, δ) η υλοποίηση κατά προτεραιότητα όλων των αναγκαίων κατά τα παραπάνω υποδομών διαχείρισης και ε) η εξάλειψη, μέσα σε ένα χρόνο από την έγκριση του παρόντος της ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων και η περιβαλλοντική αποκατάσταση των Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων»,
- «η αποτελεσματική αντιμετώπιση της ρύπανσης των εδαφών από τη βιομηχανία, αλλά και από τις γεωργικές δραστηριότητες και παρεμβάσεις αποκατάστασης»,

- «η αποφυγή της διάβρωσης και απερήμωσης των εδαφών μέσω προγραμμάτων φυσικής αναγέννησης και αναδάσωσης»,
- «ο περιορισμός της υφαλμύρινσης των εδαφών με έλεγχο των αντλήσεων από τους υπόγειους υδροφορείς». (άρθ. 10, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Για την ατμόσφαιρα:

- «χωροταξικά μέτρα που συμβάλλουν στην εφαρμογή επιχειρησιακών σχεδίων δράσης για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης,
- χωροταξικά μέτρα που συμβάλλουν στον περιορισμό των ρύπων από τα οχήματα και προώθηση των μέσων μαζικής μεταφοράς,
- υποδομές για τη χρήση καυσίμων με χαμηλές εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων και ιδιαίτερα του φυσικού αερίου και
- επέκταση και ενίσχυση του αστικού και περιαστικού πρασίνου» (άρθ. 10, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Για τις κλιματικές αλλαγές:

- «σχέδια χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας»,
- «προώθηση λιγότερο ενεργοβόρων μέσων μεταφοράς»,
- «υποδομές για γενίκευση της χρήσης φυσικού αερίου (ιδιαίτερα στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας)»,
- «υποχρεωτική μείωση εκπομπών αερίων ρύπων, που συμβάλουν στη διόγκωση του φαινομένου του θερμοκηπίου, από βιομηχανίες»,
- «εφαρμογή βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών στις βιομηχανίες»,
- «μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας»,
- «μέτρα πρόληψης των δασικών πυρκαγιών και αναδάσώσεις»,
- «εφαρμογές βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής κ.ά.»
- «ενίσχυση των φυσικών αναδραστικών μηχανισμών (δάση, υγράτοποι κλπ.) αλλά και της βιοποικιλότητας τους» (άρθ. 10, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Για τα δάση, τέλος:

- «η αναδάσωση καμένων δασών και δασικών εκτάσεων, με ανθεκτικά στις πυρκαγιές, όπου αυτό είναι δυνατό, πλατύφυλλα είδη σε μίξη»,
- «η εφαρμογή σύγχρονων δασοκομικών και διαχειριστικών μεθόδων και επεμβάσεων»,
- «ο σχεδιασμός και η εναρμόνιση της υποβαθμισμένης διαχείρισης των δασικών οικοσυστημάτων στις νέες συνθήκες ζήτησης της κοινωνίας (ορεινός τουρισμός, αναψυχή, κ.ά.)»,
- «η επέκταση της διαχείρισης των μη παραγωγικών αγροτικών και δασικών γαιών σε άλλου τύπου οικοσυστήματα εναλλακτικών δασικών προϊόντων» (άρθ. 10, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

3.1.7. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Για τη διοικητική ανασυγκρότηση λαμβάνονται υπόψη τα παρακάτω κριτήρια:

- «η στήριξη της ανάπτυξης της υπαίθρου στο επίπεδο της χωρικής ενότητας, μέσω της οργάνωσης του αστικού περιφερειακού δικτύου (ανάπτυξη ισχυρής εταιρικής σχέσης πόλης – υπαίθρου)»,
- «η αναγκαιότητα προσαρμογής των κριτηρίων με βάση τις ιδιαιτερότητες των περιοχών, όπως: ύπαρξη ισχυρών φυσικών φραγμών (οροσειρές, θαλάσσιος χώρος), ανάγκη στήριξης απομακρυσμένων - παραμεθόριων περιοχών, ιστορικές καταβολές κλπ».
- «η περαιτέρω αναβάθμιση του πρώτου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης και διαμόρφωση ισχυρότερων ΟΤΑ, με μείωση του αριθμού τους μέσω ενοποίησης» (άρθ. 11, Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α).

Σύμφωνα με το γενικό πλαίσιο, ενθαρρύνεται η διατύπωση προτάσεων από τα περιφερειακά πλαίσια για αναμόρφωση των ΟΤΑ α' και β' βαθμού.

3.2. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΕΙΔΙΚΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

3.2.1. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

Ο βασικός στόχος του ειδικού χωροταξικού πλαισίου είναι να οργανωθεί ο τομέας της βιομηχανίας με βάση τη βιώσιμη ανάπτυξη. Για το σκοπό αυτό, δίνει κατευθύνσεις που αφορούν τη χωρική οργάνωση της βιομηχανίας καθώς και τη χωροθέτηση της σε τοπικό επίπεδο σε συνάρτηση με τις χρήσεις γης.

Οι γενικοί στόχοι του πλαισίου είναι:

- *«Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας καθώς και του ευρύτερου οικονομικού και χωρικού ρόλου της, μέσω της προώθησης ενός χωρικού προτύπου που δημιουργεί εξωτερικές οικονομίες στον τομέα ή σε διασυνδεδεμένους τομείς και μειώνει τις εξωτερικές παρενέργειες σε τομείς, περιοχές ή ομάδες του πληθυσμού.*
- *Ενίσχυση της βιομηχανικής επιχειρηματικότητας και ανάπτυξης, με τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την εξασφάλιση επαρκούς και κατάλληλης γης για την κάλυψη των αναγκών, για ανάπτυξη νέων βιομηχανικών μονάδων και για μετεγκατάσταση υφισταμένων, καθώς και μέτρων για τον μετασχηματισμό μονάδων στην θέση τους.*
- *Επιλεκτική διεύρυνση της γεωγραφικής βάσης της βιομηχανίας σε περιφερειακή και ενδοπεριφερειακή κλίμακα, με την προώθηση ενός πιο πολυκεντρικού προτύπου οργάνωσης, και επιλεκτική αποκέντρωση από τις μητροπολιτικές περιοχές Αθήνας και Θεσσαλονίκης.*
- *Εξορθολογισμός και εξυγίανση της χωροθέτησης της βιομηχανίας σε επίπεδο χρήσεων γης και ριζική αλλαγή της σημερινής σχετικής ελκυστικότητας μεταξύ οργανωμένης και διάσπαρτης / σημειακής χωροθέτησης της βιομηχανίας, υπέρ της πρώτης.*
- *Προσδιορισμός όρων και προϋποθέσεων διάσπαρτης χωροθέτησης της βιομηχανίας. Ειδικότερα διαμόρφωση ειδικών όρων χωροθέτησης για τους κλάδους ή κατηγορίες βιομηχανίας που παρουσιάζουν έντονες χωρικές εξαρτήσεις από συγκεκριμένα στοιχεία της γενικότερης οργάνωσης του χώρου.*
- *Αναγνώριση ιδιαιτεροτήτων χωροθέτησης βιομηχανικών μονάδων εθνικής σημασίας.*
- *Εξορθολογισμός των σχέσεων της βιομηχανίας με κλάδους ή δραστηριότητες με τις οποίες υπάρχει δυναμική σύγκρουση σε επίπεδο χρήσεων γης ή ανταγωνισμός για την αξιοποίηση των ίδιων πόρων, με παράλληλη επιδίωξη τη διατήρηση ενός βασικού βιομηχανικού ιστού σε όλες τις περιοχές.*
- *Προώθηση της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής συνιστώσας στη χωρική διάρθρωση της δραστηριότητας, κυρίως με την προαγωγή οργανωμένων μορφών χωροθέτησης της βιομηχανίας.*
- *Καλύτερο συντονισμό του συνόλου των πολιτικών που έχουν (και) χωρική διάσταση και αφορούν τη βιομηχανία.*
- *Απλούστευση διαδικασιών και ασφάλεια δικαίου για τις βιομηχανικές επενδύσεις.*

- *Αποφυγή ρυθμίσεων και δράσεων που δεν λαμβάνουν υπόψη την εφικτότητα υλοποίησης ή τις δευτερογενείς επιπτώσεις σε άλλα πεδία.»(άρθ. 3, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Β.)*

Το παρόν πλαίσιο προτείνει ένα πολυκεντρικό μοντέλο οργάνωσης της βιομηχανίας με βάση τους πόλους και τους άξονες ανάπτυξης. Σχετικά με τους πόλους ανάπτυξης, γίνεται διαχωρισμός σε τρία επίπεδα. Στο πρώτο επίπεδο βρίσκονται οι μητροπολιτικές περιοχές της Αθήνας και της Θεσ/νίκης, στο δεύτερο επίπεδο ένα σύνολο πόλων που έχουν διαπεριφερειακή εμβέλεια ή έχουν δικτύώσεις με άλλα αστικά κέντρα ή παίζουν σημαντικό αναπτυξιακό ρόλο, στο τρίτο επίπεδο περιλαμβάνονται πόλοι στους οποίους η βιομηχανία παίζει ιδιαίτερο ρόλο σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά τους (διεθνείς πύλες, νησιωτικά κέντρα με ενδοχώρα, περιοχές με δυνατότητα μεταποίησης προϊόντων άλλων τομέων). «Οι πιο πάνω πόλοι διατάσσονται στο χώρο κατά μήκος αξόνων ανάπτυξης, υφιστάμενων ή νέων, που θα συγκροτήσουν πλέγμα, με πυκνώσεις και αραιώσεις στον ενδιάμεσο χώρο.» Ο κύριος άξονας είναι ο ΠΑΘΕ, σημαντικοί άξονες όμως είναι ο βόρειος (Εγνατία οδό), ο αναδυόμενος Δυτικός άξονας και ο άξονας που θα ενώνει την Ηγουμενίτσα με τη Θεσσαλία. (άρθ. 4.1, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Β.)

Επιπλέον, με βάση το ειδικό πλαίσιο διαρθρώνεται ο εθνικός χώρος σε περιοχές εντατικοποίησης, επέκτασης, ποιοτικής αναδιάρθρωσης, ή στήριξης, της βιομηχανίας.

Παρακάτω προσδιορίζονται οι κατηγορίες των περιοχών αυτών

α)Περιοχές εντατικοποίησης: «Περιοχές που διαθέτουν ήδη σχετικά ισχυρή βιομηχανική βάση, σε συνδυασμό με υποδομές και άλλα συγκριτικά πλεονεκτήματα που μπορούν να στηρίξουν την περαιτέρω ενίσχυσή της. Η γενική κατεύθυνση πολιτικής είναι η στήριξη αυτής της προοπτικής, με παράλληλη λήψη άμεσων μέτρων για την αποφυγή παρενεργειών χωρικού ή περιβαλλοντικού χαρακτήρα.»

β)Περιοχές επέκτασης: «Περιοχές στις οποίες διαμορφώνονται ή θα διαμορφωθούν, μέσω δράσεων του σχεδιασμού ή/και από εξωγενείς παράγοντες και τις τάσεις της αγοράς, δυνατότητες εκκίνησης διαδικασιών ανάπτυξης της βιομηχανίας. Η γενική κατεύθυνση πολιτικής είναι η στήριξη αυτής της προοπτικής, με παράλληλη λήψη μέτρων για την αποφυγή μεταγενέστερων παρενεργειών χωρικού ή περιβαλλοντικού χαρακτήρα.»

γ)Περιοχές ποιοτικής αναδιάρθρωσης: «Περιοχές που συνδυάζουν συγκριτικά πλεονεκτήματα και ήδη αναπτυγμένη βιομηχανική βάση με συγκριτικά δυναμική κλαδική φυσιογνωμία, με δεδομένες τις γενικότερες

- δίπολο Λάρισα-Βόλος
- Δυτική Θεσσαλία (Τρίκαλα-Καρδίτσα), επέκταση ως προς την Ανατολική Θεσσαλία και ως προς το δυτικό και βόρειο άξονα
- Βόλος

διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής βιομηχανίας. Η γενική κατεύθυνση πολιτικής είναι η αναδιάρθρωση της βιομηχανικής βάσης για την αντιμετώπιση αυτών των αδυναμιών.»

δ)Περιοχές στήριξης: «Περιοχές με αναπτυγμένη βιομηχανική βάση παραδοσιακού χαρακτήρα που υφίσταται πιέσεις, ιδίως όταν δεν υπάρχουν σαφείς εναλλακτικές δυνατότητες ειδίκευσης ή/και όταν η ευρύτερη ζώνη τους υφίσταται πιέσεις και σε άλλους τομείς και ειδικότερα στη γεωργία. Η γενική κατεύθυνση πολιτικής είναι η στήριξη της ήπιας και σταδιακής προσαρμογής τους και η αποφυγή παρεμβάσεων που μπορεί να πυροδοτήσουν φαινόμενα γρήγορης αποβιομηχάνισης και αποσταθεροποίησης της αγοράς εργασίας» (άρθ. 4.2, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Β.)

- Ευρύτερη περιοχή Θεσσαλικού κάμπου

Σχετικά με την εξόρυξη, ορίζει ποιες δραστηριότητες εντάσσονται στον τομέα της εξόρυξης και αντιμετωπίζουν χωροθετική εξάρτηση από πρώτες ύλες. Συγκεκριμένα, οι εγκαταστάσεις που σχετίζονται με την πρωτογενή επεξεργασία ορυκτών/μεταλλευτικών πρώτων υλών στις περιοχές εξόρυξης, ακόμα μονάδες μεταποίησης ορυκτών / μεταλλευτικών πρώτων υλών που είναι χωροθετημένες σε περιοχές εκμετάλλευσης των, τέλος μονάδες ηλεκτροπαραγωγής με εξάρτηση από ορυκτές πρώτες ύλες. Ως προς την ίδρυση ή το μετασχηματισμό μονάδων που εντάσσονται σε αυτές τις κατηγορίες, ισχύουν τα παρακάτω: α) επιτρέπεται η χωροθέτηση των παραπάνω μονάδων σε χωροθετημένα λατομεία ή μεταλλεία, β) σε περιοχές NATURA 2000 είναι δυνατή η χωροθέτηση των μονάδων αυτών, εκτός από τους οικοτόπους κοινοτικής προτεραιότητας, γ) είναι δυνατή η χωροθέτηση μονάδων σε δασικές εκτάσεις σε περιπτώσεις που δεν είναι εφικτή η εγκατάσταση εκτός των περιοχών αυτών.

Τέλος, για τον παράκτιο χώρο γενικά, προτείνεται να αποφεύγεται η εγκατάσταση βιομηχανικών μονάδων εκτός από τις περιπτώσεις που είναι αναγκαίο το θαλάσσιο μέτωπο για τη μονάδα. Η κατεύθυνση αυτή αφορά ιδιαίτερα τις περιοχές τουριστικού ή παραθεριστικού ενδιαφέροντος. Για τον ορεινό χώρο προτείνεται να διατηρηθούν οι μικρές μονάδες στο πλαίσιο της αγροτικής πολυαπασχόλησης. Ιδιαίτερη προσοχή όμως πρέπει να δοθεί στην αποφυγή των συγκρούσεων γης, στην προστασία του περιβάλλοντος και του τοπίου. (άρθ. 4.3, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Β.)

3.2.2. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Για την περιφέρεια Θεσσαλίας, συγκεκριμένα, το χωροταξικό πρότυπο της βιομηχανίας εστιάζεται στην ευρύτερη περιοχή του δίπολου Λάρισα-Βόλος. Όσον αφορά την περιοχή Καρδίτσα-Τρίκαλα, αποτελεί μεσοπρόθεσμα μια νέα ζώνη ανάπτυξης, στην οποία όμως θα χρειαστούν χωρικές πολιτικές. Για τις ορεινές περιοχές πρέπει να στηριχθεί η ανάπτυξη της βιοτεχνίας, που περιέχει ένα δυναμισμό. Για τους οργανωμένους υποδοχείς της περιφέρειας, υπάρχει ανάγκη για δημιουργία νέων υποδοχέων, που προκύπτει από τη μετεγκατάσταση υφιστάμενων μονάδων, από τη δημιουργία νέων μονάδων και από «την εξυγίανση υπαρχουσών άτυπων συγκεντρώσεων»

Πολιτικές για τις χρήσεις γης και τη διάσπαρτη χωροθέτηση της βιομηχανίας:

- i) «Αποτροπή της παρόδιας ανάπτυξης μονάδων μεταποίησης στους μη-κλειστούς αυτοκινητόδρομους και το λοιπό βασικό οδικό δίκτυο των ισχυρών στοιχείων της χωρικής οργάνωσης της βιομηχανίας
- ii) Είναι αναγκαίος ο λεπτομερής χωρικός σχεδιασμός της ευρύτερης ζώνης του δίπολου Λάρισας-Βόλου, και τα υπό εκπόνηση δύο Ρυθμιστικά Σχέδια (που πρέπει να συντονιστούν) παρέχουν τη σχετική δυνατότητα.
- iii) Η χωροθέτηση νέων μονάδων με βάση τις γενικές διατάξεις της νομοθεσίας περί εκτός σχεδίου δόμησης είναι μη αποδεκτή στην περιοχή ευθύνης των δύο Ρυθμιστικών Σχεδίων, που πρέπει να προβλέψουν ειδικές ζώνες για τον τομέα, ενγένη με οργανωμένο χαρακτήρα. Μεσοπρόθεσμα, η πολιτική αυτή πρέπει να επεκταθεί και στα μελλοντικά ισχυρά στοιχεία της χωρικής οργάνωσης της βιομηχανίας, προς τα δυτικά.
- iv) Η στήριξη της επιβίωσης/μετασηματισμού των υπαρχουσών μονάδων, εκτός των περιοχών των σημείων (i) και (ii) στις σημερινές τους θέσεις είναι σκόπιμη.» (παράρτημα Ι.3, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Β.)

Όσον αφορά την αναπτυξιακή προοπτική της Περιφέρειας, παρά το δυναμισμό της είναι πιθανή η συρρίκνωση της απασχόλησης είτε λόγω εκσυγχρονισμού των μονάδων είτε λόγω διακοπής της λειτουργίας τους. Επιπλέον, δυσμενώς θα επηρεάσει την

απασχόληση και η νέα ΚΑΠ. Επομένως, θα απαιτηθεί διπλή πολιτική απασχόλησης, που θα περιλαμβάνει οριζόντια μέτρα και χωρικά εντοπισμένα μέτρα με εστίαση στη μεταποίηση. Τέλος, αναμένεται ότι οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες, μεσοπρόθεσμα θα μειωθούν αλλά μέχρι τότε θα απαιτηθούν πολιτικές άμβλυνσης των ανισοτήτων.

Για την κλαδική διάρθρωση της περιφέρειας, ως προς τη βιομηχανία, «η υφιστάμενη διπλή ειδίκευση σε κλάδους του συμπλέγματος 1¹⁶ (κυρίως ενδιάμεσοι κλάδοι, με μάλλον αστική χωροθέτηση), και σε κλάδους μεταποίησης αγροτικών προϊόντων (συχνά με μονάδες μεγάλης κλίμακας, λόγω του αντίστοιχου χαρακτήρα της γεωργίας) (συμπλέγματα 4¹⁷, με αυτοτελή χωροθέτηση, και 3¹⁸, με συμπληρωματικότητα προς το σύμπλεγμα 1 σε επίπεδο νομού), προσδίδουν ήδη αρκετά σαφή φυσιογνωμία στη θεσσαλική μεταποίηση». Προτείνεται η περαιτέρω ενίσχυση των δυναμικών κλάδων, καθώς επίσης η ενίσχυση μονάδων/κλάδων με τεχνολογικό προφίλ. Τέλος, προωθείται «η διευκόλυνση της χωρικής εγγύτητας της βιομηχανίας με δραστηριότητες ΕΤΑ, εφοδιαστικής και εμπορίου.» (παράρτημα Ι.3, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Β.)

Παρακάτω, θα αναφερθούν οι κατευθύνσεις του ειδικού πλαισίου βιομηχανίας ανά νομό.

Νομός Καρδίτσας

«Γενική προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής για τη μεταποίηση: Χαμηλή Κλαδικές προτεραιότητες: Δεν υπάρχει σαφής φυσιογνωμία, ούτε συγκεκριμένα συγκριτικά πλεονεκτήματα στη μεταποίηση. Μια μικρή ειδίκευση στην ηλεκτροπαραγωγή (υδροηλεκτρική ενέργεια) δεν έχει οδηγήσει σε πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις στη μεταποίηση. Η επιδίωξη κάποιας ειδίκευσης στην επεξεργασία αγροτικών (συμπεριλαμβανόμενων των δασικών) προϊόντων είναι εφικτή και πρέπει να στηριχτεί. Χωροταξικό πρότυπο της βιομηχανίας: Πυρήνας της περιορισμένης μεταποίησης είναι η Καρδίτσα που επεκτείνεται, με ακόμα πιο ασθενή τρόπο, σε ορισμένες πεδινές ή ημιορεινές (βιοτεχνία) περιοχές σχετικά κοντά σε αυτήν χωρίς να δημιουργείται όμως μια κάπως συνεκτική ζώνη. Στόχος είναι η ενίσχυση και διεύρυνση του πυρήνα αυτού με επέκταση προς ΒΔ (δίπολο Καρδίτσας-Τρικάλων). Οργανωμένη χωροθέτηση της βιομηχανίας: Η υπάρχουσα ΒΙΠΕ από τις αρχές της δεκαετίας του '90 δεν έχει προκαλέσει επενδυτικό ενδιαφέρον. Είναι αναγκαία η ενίσχυση της ελκυστικότητάς της.»

¹⁶ Σύμπλεγμα 1: κλάδοι παραγωγών πετρελαίου & άνθρακα, εκτυπώσεων – εκδόσεων, βασικών μετάλλων, τελικών προϊόντων μετάλλου, ηλεκτρικών μηχανών, συσκευών, ιατρικών οργάνων & οργάνων ακριβείας,

επίπλων - λοιπών βιομηχανιών, χημικών προϊόντων, μηχανημάτων & ειδών εξοπλισμού

¹⁷ Σύμπλεγμα 4: κλάδοι κλωστοϋφαντουργικών υλών και τροφίμων - ποτών

¹⁸ Σύμπλεγμα 3: κλάδοι Χαρτιού & προϊόντων από χαρτί, μη μεταλλικών ορυκτών, τελικών προϊόντων μετάλλου

Χρήσεις γης και σχέση με άλλες δραστηριότητες: Η αυξανόμενη τουριστική ειδίκευση στον ορεινό τουρισμό μπορεί να οδηγήσει σε συγκρούσεις με μια διάσπαρτη βιοτεχνία. Για την αποφυγή της θα απαιτηθεί ρύθμιση της σχέσης των δύο τομέων, κυρίως σε πολεοδομικό επίπεδο.

Πολιτική για τις περιοχές με ιδιαίτερα χαμηλή παρουσία βιομηχανίας (ενδονομαρχιακές ανισότητες): Πολιτική τύπου 6¹⁹ στις ορεινές ζώνες, με ενίσχυση τη βιοτεχνίας. Στις πεδινές ζώνες πολιτική 8²⁰ μεσοπρόθεσμα, με μετατόπιση προς πολιτική τύπου 7²¹ στο μέλλον, ανάλογα προς τις γενικότερες εξελίξεις.

Βιομηχανία και αγορά εργασίας: Πολιτικές τύπου 4²², με ιδιαίτερη έμφαση στις αθροιστικές συνέπειες των έντονων πιέσεων στη γεωργία.» (παράρτημα Ι.3, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Β.)

Νομός Λαρίσης

«Γενική προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής για τη μεταποίηση: Υψηλή Κλαδικές προτεραιότητες: Ο Νομός παρουσιάζει μια σχετική ειδίκευση σε κλάδους αγροτοβιομηχανίας (κλωστοϋφαντουργικών υλών, τροφίμων, μηχανημάτων & ειδών εξοπλισμού και—ως προς τα αγροτικά μηχανήματα—). Οι κλάδοι αυτοί συνδέονται με το ρόλο της Λάρισας ως επίκεντρο ενός έντονα αγροτικού χώρου όχι μόνο σε νομαρχιακό αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο. Οι προοπτικές συρρίκνωσης της γεωργίας θα επιδράσουν αρνητικά τουλάχιστον σε ορισμένους κλάδους, αλλά ο κλάδος των τροφίμων μπορεί να αναπτυχθεί αν εκσυγχρονιστεί. Η αξιοποίηση ενεργειακών φυτών αποτελεί επίσης σημαντική προοπτική.

Χωροταξικό πρότυπο της βιομηχανίας: Η βιομηχανία συγκεντρώνεται χωρικά στη ζώνη κατά μήκος του ΠΑΘΕ και εστιάζεται στη Λάρισα και τη ΒΙΠΕ. Η προώθηση του δίπολου Λάρισας-Βόλου, που αποτελεί στρατηγική επιλογή, θα οδηγήσει στην ολοκλήρωση μιας ευρύτερης ζώνης που θα περιλαμβάνει τις δύο πόλεις, τις σημερινές ευρύτερες περιοχές τους και τον ενδιάμεσο, κυρίως αγροτικό σήμερα, χώρο. Όσον αφορά τη βιομηχανία, η ζώνη αυτή θα επεκταθεί γραμμικά από τη βόρεια περιφερειακή ζώνη της Λάρισας προς τα δυτικά, με τη δημιουργία του αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδας,

¹⁹ Πολιτική τύπου 6: Ήπια πολιτική, για τη διατήρηση ενός βασικού βιομηχανικού ιστού για την κάλυψη τοπικών αναγκών και για την αποφυγή των κινδύνων της υπερβολικής εξάρτησης από λίγους ή έναν τομέα. Δεν πρέπει, όμως, να υπάρξει έντονη τεχνητή στήριξη της βιομηχανίας, που μπορεί να οδηγήσει σε μη βιώσιμες μονάδες, στο βαθμό που υπάρχουν εναλλακτικοί τομείς ανάπτυξης των περιοχών. (Η χαμηλή απόλυτη ένταση των ανισοτήτων (λόγω γενικότερα χαμηλής παρουσίας της βιομηχανίας) μειώνει την αντικειμενική σημασία τους)

²⁰ Πολιτική τύπου 8: Γενικευμένα προβληματική περιοχή σε ευρύτερη γεωγραφική κλίμακα. Απαιτείται ειδική διερεύνηση των δυνατοτήτων ανάπτυξής της, με στήριξη των όποιων ισχυρών σημείων της βιομηχανίας στο Νομό, αλλά τα περιθώρια είναι περιορισμένα. (Η χαμηλή απόλυτη ένταση των ανισοτήτων (λόγω γενικότερα χαμηλής παρουσίας της βιομηχανίας) μειώνει την αντικειμενική σημασία τους).

²¹ Πολιτική τύπου 7: Ισχυρή στήριξη της βιομηχανίας, βασισμένη σε μη αξιοποιημένα / δυνητικά συγκριτικά πλεονεκτήματα ορισμένων περιοχών. (Η χαμηλή απόλυτη ένταση των ανισοτήτων (λόγω γενικότερα χαμηλής παρουσίας της βιομηχανίας) μειώνει την αντικειμενική σημασία τους).

²² Πολιτική τύπου 4(απασχόλησης στη βιομηχανία): προβλέπει πολιτικές μέσης έντασης όσον αφορά ειδικά μέτρα για εργαζόμενους/ανέργους χαμηλής απασχολησιμότητας, οριζόντια μέτρα στήριξης της απασχόλησης (σύνολο αγοράς εργασίας), δράσεις κατάρτισης, έκτακτα μέτρα στήριξης της απασχόλησης σε ενδεχόμενους θύλακες ανεργίας λόγω έντονης αποβιομηχάνισης

και επί του ΠΑΘΕ προς Βόλο. Η όποια διεύρυνση της γεωγραφικής βάσης της βιομηχανίας δεν πρέπει να γίνει σε βάρος της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας.

Οργανωμένη χωροθέτηση της βιομηχανίας: Η ΒΙΠΕ Λάρισας διαθέτει ακόμα μεγάλη χωρητικότητα (ίδρυση 1981) και μη αναπτυγμένες εκτάσεις, αλλά θα απαιτηθούν και άλλοι οργανωμένοι υποδοχείς, τόσο για νέες μονάδες όσο και για μετεγκαταστάσεις. Η διατήρηση της υφιστάμενης διάσπαρτης χωροθέτησης με δυνατότητες μετασχηματισμού των υφιστάμενων μονάδων είναι αποδεκτή στον αστικό χώρο, ενώ στον εξωαστικό χώρο μόνο εκτός της ζώνης του δίπολου Λάρισας – Βόλου (για νέες μονάδες).

Περιβαλλοντικές επιπτώσεις της βιομηχανίας: Σχετικά έντονες, απαιτούν κυρίως μέτρα αντιρρόπησης.

Πολιτική για τις περιοχές με ιδιαίτερα χαμηλή παρουσία βιομηχανίας (ενδονομαρχιακές ανισότητες): Πολιτική τύπου 3²³.

Βιομηχανία και αγορά εργασίας: Πολιτικές τύπου 2²⁴, με ιδιαίτερη έμφαση στις αθροιστικές συνέπειες των έντονων πιέσεων στη γεωργία Σταδιακή μετάβαση σε πολιτικές τύπου 1²⁵, μεσοπρόθεσμα, ανάλογα με τις εξελίξεις.» (παράρτημα Ι.3, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Β.)

Νομός Μαγνησίας

«Γενική προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής για τη μεταποίηση: Πολύ υψηλή Κλαδικές προτεραιότητες: Ο Νομός παρουσιάζει εξειδίκευση στα συμπλέγματα 1 (βλ υπόσ.1) και 3 (βλ. υποσ.3), έχει δηλ. στοιχεία μητροπολιτικού χαρακτήρα. Οι προτεραιότητες συνίστανται στην ενίσχυση των δύο συμπλεγμάτων καθώς και του συμπλέγματος 2²⁶ που έχει σχετικά υψηλή παρουσία αν και κάτω από το κατώφλι εξειδίκευσης, σε μια λογική ολοκλήρωσης της βιομηχανικής βάσης της Μαγνησίας.

Χωροταξικό πρότυπο της βιομηχανίας: Η μεταποίηση συγκεντρώνεται χωρικά σε ένα τόξο από το Βόλο προς τα ΝΔ, με ισχυρά σημεία το ΠΣ Βόλου, τη ΒΙΠΕ Βόλου και τον Αλμυρό. Η προώθηση του δίπολου Λάρισας - Βόλου, που αποτελεί στρατηγική προγραμματική επιλογή θα οδηγήσει στη δημιουργία μιας ευρύτερης ζώνης που θα περιλαμβάνει τις δύο πόλεις, τις σημερινές ευρύτερες περιοχές τους και τον ενδιάμεσο, κυρίως αγροτικό σήμερα, χώρο. Όσον αφορά τη βιομηχανία, η ζώνη αυτή θα επεκταθεί προς ΒΔ (Λάρισα), ενώ οι τάσεις προς νότια πρέπει να κατευθυνθούν εκτός της παράκτιας ζώνης, με εξαίρεση ήδη υφιστάμενους παράκτιους πόλους.

Οργανωμένη χωροθέτηση της βιομηχανίας: Η ΒΙΠΕ (3 τμήματα) οδηγείται σε εξάντληση της χωρητικότητάς της. Θα απαιτηθούν και άλλοι οργανωμένοι υποδοχείς, τόσο για νέες μονάδες όσο και για μετεγκαταστάσεις. Η διατήρηση της υφιστάμενης διάσπαρτης χωροθέτησης με δυνατότητες μετασχηματισμού των υφιστάμενων μονάδων είναι

²³ Πολιτική τύπου 3: Ισχυρή στήριξη της βιομηχανίας, βασισμένη σε μη αξιοποιημένα / δυνητικά συγκριτικά πλεονεκτήματα ορισμένων περιοχών.

²⁴ Πολιτική τύπου 2 (απασχόλησης στη βιομηχανία): προβλέπει πολιτικές υψηλής έντασης όσον αφορά ειδικά μέτρα για εργαζόμενους/ανέργους χαμηλής απασχολησιμότητας, οριζόντια μέτρα στήριξης της απασχόλησης (σύνολο αγοράς εργασίας), δράσεις κατάρτισης, έκτακτα μέτρα στήριξης της απασχόλησης σε ενδεχόμενους θύλακες ανεργίας λόγω έντονης αποβιομηχάνισης

²⁵ Πολιτική τύπου 1 (απασχόλησης στη βιομηχανία): προβλέπει ειδικά μέτρα για εργαζόμενους/ανέργους χαμηλής απασχολησιμότητας και δράσεις κατάρτισης σε υψηλό βαθμό και έκτακτα μέτρα στήριξης της απασχόλησης σε ενδεχόμενους θύλακες ανεργίας λόγω έντονης αποβιομηχάνισης σε μέσο βαθμό

²⁶ Συμπλέγμα 2: κλάδοι εκτυπώσεων – εκδόσεων, Μηχανών γραφείου, ηλεκτρονικών υπολογιστών, συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης & επικοινωνιών, μηχανημάτων & ειδών εξοπλισμού, χημικών προϊόντων

αποδεκτή στον αστικό χώρο, ενώ στον εξωαστικό χώρο μόνο εκτός της ζώνης του δίπολου Λάρισας – Βόλου (για νέες μονάδες).

Χρήσεις γης και σχέση με άλλες δραστηριότητες: Η διπλή εξειδίκευση του Νομού στη μεταποίηση και τον τουρισμό, με το δεύτερο να έχει εξαιρετικά καλές προοπτικές τόσο στις περιοχές στις οποίες είναι ήδη αναπτυγμένες όσο και στην παραλιακή ζώνη από το Βόλο μέχρι τα όρια του Νομού προς νότια, επιβάλλουν λεπτομερή σχεδιασμό χρήσεων γης σε μεγάλο τμήμα του Νομού. Οι χωρικές προτεραιότητες των δύο τομέων διαφοροποιούνται, πλην της παράκτιας ζώνης όπου η βιομηχανία μπορεί να μην έχει γενική προτεραιότητα, αλλά πρέπει να διαθέτει διεξόδους χωροθέτησης με θαλάσσιο μέτωπο.

Περιβαλλοντικές επιπτώσεις της βιομηχανίας: Έντονες. Ανάγκη μέτρων αντιρρύπανσης (ιδίως της αέριας), λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης πολύ μεγάλων μονάδων με υποχρεωτική παραμονή στην ίδια θέση. Η ύπαρξη και μονάδων Σεβέζο²⁷ επιβάλλει, εξάλλου, αποτελεσματική προετοιμασία ΣΑΤΑΜΕ²⁸.

Πολιτική για τις περιοχές με ιδιαίτερα χαμηλή παρουσία βιομηχανίας (ενδονομαρχιακές ανισότητες): Πολιτική τύπου 1²⁹, με στοιχεία τύπου 9³⁰.

Βιομηχανία και αγορά εργασίας: Ήπια πολιτική τύπου 1 (βλέπε υποσημείωση 7), με ανάγκη επαγρύπνησης λόγω του κινδύνου επανάληψης του φαινομένου αποβιομηχάνισης της δεκαετίας του '90». (παράρτημα Ι.3, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Β.)

Νομός Τρικάλων

«Γενική προτεραιότητα άσκησης χωρικής πολιτικής για τη μεταποίηση: Μέση

Κλαδικές προτεραιότητες: Δεν υπάρχει σαφής φυσιογνωμία, ούτε συγκεκριμένα συγκριτικά πλεονεκτήματα στη μεταποίηση. Κάποια ψήγματα ειδίκευσης στην επεξεργασία αγροτικών προϊόντων υπάρχουν, ωστόσο, και η ενίσχυσή τους είναι εφικτή.

Χωροταξικό πρότυπο της βιομηχανίας: Η περιορισμένη μεταποίηση πολώνεται στα Τρίκαλα, με μικρές συγκεντρώσεις σε λίγα άλλα σημεία, που δεν συγκροτούν ένα σαφή σχηματισμό. Στόχος είναι η διαμόρφωση μια πιο σαφούς ζώνης μεταποίησης, με πιθανή διεύρυνση προς τα ΝΑ (Καρδίτσα) και μελλοντικά προς Δ (Εγνατία).

Χρήσεις γης και σχέση με άλλες δραστηριότητες: Η αυξανόμενη τουριστική ειδίκευση στον ορεινό τουρισμό μπορεί να οδηγήσει σε συγκρούσεις με μια διάσπαρτη βιοτεχνία. Για την αποφυγή της θα απαιτηθεί ρύθμιση της σχέσης των δύο τομέων, κυρίως σε πολεοδομικό επίπεδο.

Πολιτική για τις περιοχές με ιδιαίτερα χαμηλή παρουσία βιομηχανίας (ενδονομαρχιακές ανισότητες): Πολιτική τύπου 11³¹ στις ορεινές ζώνες, με ενίσχυση τη βιοτεχνίας. Στις

²⁷ Μονάδες Σεβέζο: εγκαταστάσεις που διαθέτουν επικίνδυνες ουσίες σε ποσότητες ίσες ή ανώτερες από τις οριακές ποσότητες που ορίζει η Κ.Υ.Α. 5697/590

²⁸ Σ.Α.Τ.Α.Μ.Ε.: Σχέδιο Αντιμετώπισης Τεχνολογικών Ατυχημάτων Μεγάλης Έκτασης

²⁹ Πολιτική τύπου 1: Πολιτική διεύρυνσης της γεωγραφικής βάσης της μεταποίησης με αφετηρία τα υφιστάμενα ισχυρά σημεία, και προορισμό τις περιοχές με μη αξιοποιημένα ή δυνητικά συγκριτικά πλεονεκτήματα για τη βιομηχανία και έλλειψη άλλων αναπτυγμένων τομέων. Απαιτεί στήριξη γεωγραφικά εντοπισμένη

³⁰ Πολιτική τύπου 9: Δεν υπάρχει σοβαρό πρόβλημα, και οι ανισότητες οφείλονται κυρίως στην ύπαρξη υπερανπτυγμένων (και όχι υπανάπτυκτων) περιοχών στο νομό. Απαιτείται προσπάθεια κυρίως όταν στις υπερανπτυγμένες περιοχές έχουν προκύψει προβλήματα (αρνητικές οικονομίες συγκέντρωσης). Στην περίπτωση αυτή, απαιτείται πολιτική παρόμοια με την Α, αλλά με χαρακτήρα διάχυσης της υφιστάμενης ανάπτυξης αποκέντρωσης και όχι εξ αρχής ανάπτυξης των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών.

πεδινές ζώνες πολιτική 13³² μεσοπρόθεσμα, με μετατόπιση προς πολιτική τύπου 12³³ στο μέλλον, ανάλογα προς τις γενικότερες εξελίξεις.

Βιομηχανία και αγορά εργασίας: Πολιτικές τύπου 4(βλ. υποσημείωση 7), με ιδιαίτερη έμφαση στις αθροιστικές συνέπειες των έντονων πιέσεων στη γεωργία» (παράρτημα Ι.3, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α.Β.)

³¹ Πολιτική τύπου 11: Πολιτική τύπου 2, Ήπια πολιτική, για τη διατήρηση ενός βασικού βιομηχανικού ιστού για την κάλυψη τοπικών αναγκών και για την αποφυγή των κινδύνων της υπερβολικής εξάρτησης από λίγους ή έναν τομέα. Δεν πρέπει, όμως, να υπάρξει έντονη τεχνητή στήριξη της βιομηχανίας, που μπορεί να οδηγήσει σε μη βιώσιμες μονάδες, στο βαθμό που υπάρχουν εναλλακτικοί τομείς ανάπτυξης των περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα ανάπτυξης σε τομείς εκτός μεταποίησης(Η παρουσία της βιομηχανίας είναι γενικευμένα χαμηλή στο νομό)

³² Πολιτική τύπου 13: Ιδιαίτερα προβληματική περιοχή. Απαιτείται ειδική διατομεακή διερεύνηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης, αλλά τα περιθώρια είναι περιορισμένα (Η παρουσία της βιομηχανίας είναι γενικευμένα χαμηλή στο νομό).

³³ Πολιτική τύπου 12: Πολιτική τύπου 3, με έμφαση στη δημιουργία νέων εξωτερικών οικονομικών (Η παρουσία της βιομηχανίας είναι γενικευμένα χαμηλή στο νομό).

3.3.ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

«Σκοπός του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό είναι η παροχή κατευθύνσεων, κανόνων και κριτηρίων για τη χωρική διάρθρωση, οργάνωση και ανάπτυξη του τουρισμού στον ελληνικό χώρο και των αναγκαίων προς τούτο υποδομών καθώς και η διατύπωση ενός ρεαλιστικού προγράμματος δράσης για την επόμενη δεκαπενταετία (2008 – 2023)» (άρθ. 1, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

Το ειδικό πλαίσιο του τουρισμού στοχεύει στη διαμόρφωση συνθηκών για:

- « Την ποιοτική περιβαλλοντική αναβάθμιση, θεματική, χρονική και χωρική διεύρυνση της τουριστικής δραστηριότητας και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του Ελληνικού τουριστικού προϊόντος, με ειδική μέριμνα για την ανάδειξη και προβολή της ταυτότητας του.
- Την προσαρμογή του σχεδιασμού στις νέες προκλήσεις και πολιτικές, για τη βελτίωση της απόδοσης στον τομέα του τουρισμού.
- Την προώθηση της υγιούς επιχειρηματικότητας, μέσα από τη δημιουργία σταθερού πλαισίου κανόνων που αφορούν στη χωροθέτηση επιχειρήσεων που σχετίζονται με τον τουρισμό και τη δημιουργία συνθηκών για την προσέλκυση σημαντικών, για την εθνική οικονομία, τουριστικών επενδύσεων.
- Την προώθηση της αειφόρου και ισόρροπης ανάπτυξης της χώρας, σύμφωνα με τις φυσικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.
- Τη διάχυση της ανάπτυξης του τουρισμού σε περισσότερες γεωγραφικές περιοχές με πολιτικές που θα ενθαρρύνουν ή θα αποθαρρύνουν τη συγκέντρωση των επενδύσεων στον τουρισμό.
- Τη διάχυση των αποτελεσμάτων του τουρισμού στους υπολοίπους τομείς της οικονομίας, με πολιτικές οι οποίες ενισχύουν τη διασύνδεσή τους.
- Τη βελτίωση του συνολικού (άμεσου και έμμεσου) οικονομικού αποτελέσματος της τουριστικής δραστηριότητας και του βαθμού απόδοσής της.
- Την ενσωμάτωση στο παρόν ειδικό πλαίσιο των σχετικών με τον τουρισμό κατευθύνσεων, παρεμβάσεων και έργων, των προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων, των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης, καθώς και άλλων γενικών ή ειδικών αναπτυξιακών προγραμμάτων που έχουν αξιόλογες επιπτώσεις στη διάρθρωση και ανάπτυξη του εθνικού χώρου, καθώς και τη διατύπωση προτάσεων για νέες παρεμβάσεις, έργα κ.λπ.
- Την παροχή των αναγκαίων κατευθύνσεων προς τα υποκείμενα επίπεδα χωρικού σχεδιασμού για την προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης στο πλαίσιο της αειφόρου, ισόρροπης, συνεκτικής και ολοκληρωμένης διαχείρισης του χώρου.
- Την εξειδίκευση και αναπροσαρμογή των στόχων, κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων της αναπτυξιακής νομοθεσίας, όσον αφορά στην τουριστική ανάπτυξη και την παροχή ειδικότερων κατευθύνσεων ως προς την αξιοποίηση των αναπτυξιακών κινήτρων»(άρθ. 2, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού).

3.3.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Σύμφωνα με το ειδικό πλαίσιο γίνεται μια κατηγοριοποίηση στον ελληνικό χώρο ανάλογα με χαρακτηριστικά του τουρισμού, της γεωμορφολογίας, και με βάση κάποια ιδιαίτερα χωρικά χαρακτηριστικά. Οι κατηγορίες χώρου που αφορούν την Περιφέρεια Θεσσαλίας, σύμφωνα με το ειδικό πλαίσιο είναι:

- «(Α) Αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές
- (Β) Αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές
 - (Β1) Περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης μαζικού τουρισμού.
 - (Β2) Περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού. (Β2.5 Περιοχή Β. Πίνδου – Ζαγορίου - Τζουμέρκων – Ορεινός χώρος Δυτικής Θεσσαλίας) (Β2.6 Όλυμπος – Κίσαβος – Μαυροβούνι)
 - (Β.3) Αναπτυγμένοι πυρήνες μαζικού τουρισμού εντός ευρύτερων αναπτυσσόμενων περιοχών με περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού.
- (Γ) Περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος με κυρίαρχες χρήσεις άλλες από τον τουρισμό και δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- (Ε) Νησιά και Παράκτιες περιοχές:
- (ΣΤ) Ορεινές περιοχές. Πρόκειται για τις περιοχές της χώρας που εκτείνονται σε υψόμετρο άνω των 600 μ.
- (Ζ) Πεδινές και ημιορεινές περιοχές. Πρόκειται για τις περιοχές, που δεν κατατάσσονται στον παράκτιο ή ορεινό χώρο.
- (Η) Περιοχές που περιλαμβάνονται στον Κατάλογο Τόπων Κοινοτικής Σημασίας
- (Θ) Παραδοσιακοί οικισμοί όπως έχουν χαρακτηριστεί σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
- (Ι) Αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία, όπως έχουν οριοθετηθεί σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις»(άρθ. 4, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

Για κάθε μια από τις παραπάνω κατηγορίες χώρου προβλέπονται συγκεκριμένες δράσεις που αναφέρονται παρακάτω περιληπτικά:

α) για αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές, δράσεις για εξυγίανση και αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος, για προστασία του περιβάλλοντος, για αναβάθμιση των υπηρεσιών και δράσεις για αύξηση της χωρητικότητας με παράλληλη διάχυση της ανάπτυξης,

β) για τις αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές (μαζικός τουρισμός), δράσεις για εξυγίανση του αστικού περιβάλλοντος, για προστασία του περιβάλλοντος, για αναβάθμιση των υπηρεσιών, για βελτίωση της προσβασιμότητας και για πρόληψη φαινομένων υποβάθμισης, γ) για περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού, δράσεις για προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, για σύνδεση και αξιοποίηση του τουριστικού πόρου με τα τοπικά χαρακτηριστικά, για δημιουργία θεματικών και οριζόντιων δικτύων, για πρόληψη φαινομένων

υποβάθμισης, για βελτίωση της προσβασιμότητας και των υποδομών και τέλος, για αναβάθμιση των υπηρεσιών,

δ) για περιοχές με κυρίαρχες χρήσεις άλλες από τον τουρισμό και δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών, δράσεις για προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, για σύνδεση και αξιοποίηση του τουριστικού πόρου με τα τοπικά χαρακτηριστικά, για δημιουργία θεματικών και οριζόντιων δικτύων και τέλος για αναβάθμιση των υπηρεσιών και των υποδομών,

ε) για νησιωτικές περιοχές όπως οι Σποράδες, δράσεις για την αντιμετώπιση των συγκρούσεων μεταξύ των δραστηριοτήτων, για τον έλεγχο των περιβαλλοντικών πιέσεων από την ανάπτυξη και για την αποτροπή της εξάρτησης μόνο από τον τουρισμό,

στ) για ορεινές περιοχές, δράσεις για διατήρηση της ποιότητας του δομημένου και του φυσικού περιβάλλοντος, για μειωμένη κατανάλωση ενέργειας, για δημιουργία θεματικών και οριζόντιων δικτύων και για προσαρμογή της ανάπτυξης στα τοπικά χαρακτηριστικά,

ζ) για περιοχές NATURA 2000, δράσεις για σύνδεση και αξιοποίηση του τουριστικού πόρου με τα τοπικά χαρακτηριστικά, για ανάδειξη και προστασία του περιβάλλοντος, για προώθηση αγροτικών δραστηριοτήτων φιλικών στο περιβάλλον, για δημιουργία υποδομών σχετικών με το περιβάλλον των περιοχών και δράσεις για τη διαχείριση του εκάστοτε φορέα,

η) για τους παραδοσιακούς οικισμούς, δράσεις για την προστασία και ανάδειξη του δομημένου παραδοσιακού και φυσικού περιβάλλοντος καθώς και δράσεις για τον έλεγχο της εκτός σχεδίου δόμησης

θ) τέλος, για τους αρχαιολογικούς χώρους, δράσεις για την προσβασιμότητα, χρήσεις γης, περιβάλλοντα χώρο, δίκτυα υποδομής έτσι ώστε να αναδεικνύονται.

3.3.2. ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Το ειδικό πλαίσιο κατηγοριοποιεί τις ειδικές μορφές του τουρισμού και τις κατανέμει στο χώρο. Οι ειδικές μορφές τουρισμού που αφορούν την Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι:

- **Συνεδριακός τουρισμός**, που προωθείται στις αστικές και ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές που διαθέτουν επαρκείς συγκοινωνιακές συνδέσεις.

«Για την ενίσχυση του συνεδριακού τουρισμού απαιτούνται:

- Μέτρα για τη βελτίωση της ελκυστικότητάς των πόλεων / τουριστικών περιοχών, τον εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων και τη δημιουργία νέων, είτε αμιγών είτε συνδυασμένων με καταλύματα υψηλών προδιαγραφών με συνεδριακά κέντρα.
 - Δράσεις ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών στις υποδομές του συνεδριακού τουρισμού.
 - Πρόσθετα κίνητρα για αποκατάσταση και επανάχρηση αξιόλογων παλαιών κελυφών.
 - Προώθηση δράσεων σύνδεσης του συνεδριακού με τον εκθεσιακό τουρισμό». (άρθ. 6 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)
- **Αστικός τουρισμός**, που προωθείται κατά βάση στα μεγάλα αστικά κέντρα και σε τουριστικούς προορισμούς με αξιόλογα αστικά κέντρα(Βόλος).

«... προτείνεται η κατά προτεραιότητα προώθηση δράσεων, που αφορούν στην ανάδειξη και αναβάθμιση των ιστορικών κέντρων, μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και λοιπών αξιόλογων στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντός τους.

Περαιτέρω για την ανάπτυξη του απαιτείται η προώθηση δράσεων :

- Δικτύωσης βάσει θεματικών ενοτήτων π.χ. κοινή ιστορία, αρχιτεκτονική, τοπική παραγωγή, κ.α.
- Εμπλουτισμού παρεχόμενων υπηρεσιών και δραστηριοτήτων, όπως μουσεία, εκθετήρια, σύγχρονες εγκαταστάσεις πληροφόρησης, φεστιβάλ και άλλες θεματικές εκδηλώσεις.
- Εκσυγχρονισμού και βελτίωσης της ποιότητας του ξενοδοχειακού δυναμικού των παραπάνω αστικών περιοχών.
- Ενημέρωσης των επισκεπτών για τη θέση και το περιεχόμενο των τουριστικών πόρων και εξασφάλισης εύκολης πρόσβασης σε αυτούς.
- Αναβάθμισης του ρόλου των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς
- Βελτίωσης της κυκλοφορίας και της ασφάλειας των πεζών». (άρθ. 6 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

- **Πολιτισμικός Τουρισμός**

Για την ανάπτυξη του πολιτισμικού τουρισμού απαιτείται:

- «Η ιεραρχημένη αναβάθμιση και διασύνδεση του μουσειακού, μνημειακού, αρχαιολογικού και λαογραφικού κεφαλαίου της χώρας.
- Η εξασφάλιση της προσβασιμότητας, της επισκεψιμότητας και οργάνωσης των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων και υποστήριξη τους με κατάλληλα έργα υποδομών.
- Ένταξη τους σε τουριστικά δίκτυα.
- Η δημιουργία μουσείων και θεματικών πάρκων συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογικών για την ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων και ιδιαιτεροτήτων κάθε περιοχής.
- Η ενίσχυση δράσεων τύπου RI-SE (μεταξύ άλλων προωθείται η σύνδεση καινοτομίας-πολιτισμού) για τη δημιουργία πολυχώρων ψηφιακής αναπαράστασης ιστορικών, μυθολογικών και άλλων πολιτιστικών σεναρίων.
- Η ενίσχυση, προβολή και καθιέρωση φεστιβάλ, πολιτισμικών θεσμών και άλλων σχετικών εκδηλώσεων.

- Η ανάπτυξη του γαστριμαργικού τουρισμού και η ένταξή του στο τουριστικό προϊόν (ανάπτυξη βιολογικών προϊόντων, συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας τους και πιστοποίησης της αξίας και της μοναδικότητάς τους).» (άρθ. 6 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

• Θρησκευτικός Τουρισμός

Για την ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού απαιτείται:

- «Η ιεραρχημένη ανάδειξη πόλων ανάπτυξης θρησκευτικού τουρισμού (π.χ. Μετέωρα, Πάτμος, Άγιο Όρος).
- Συγκρότηση, οργάνωση και προβολή τους σε δίκτυα.
- Βελτίωση της προσβασιμότητάς τους καθώς και των μεταξύ των συνδέσεων.
- Προώθηση μέτρων εξωραϊσμού / αναβάθμισης των λατρευτικών χώρων, των συνοδών τους εγκαταστάσεων διήμερευσης και διαμονής καθώς και του περιβάλλοντα χώρου τους.
- Στήριξη δράσεων που αφορούν στην οργάνωση σχετικών εκδηλώσεων.
- Προώθηση / στήριξη προγραμμάτων ανταλλαγής επισκέψεων μεταξύ θρησκευτικών κοινοτήτων.» (άρθ. 6 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

• Θαλάσσιος τουρισμός

«Ο θαλάσσιος τουρισμός προσδιορίζεται από τη δυνατότητα χρήσης ιδιόκτητων και εκμισθωμένων σκαφών αναψυχής διαφορετικών μεγεθών και εμβέλειας ταξιδιών, με ή άνευ πληρώματος και με ποικίλους τρόπους κίνησης.»

«Για την ανάπτυξή του επιβάλλεται:

- Η δημιουργία ενός αριθμού κέντρων υποστήριξης δέκα (10) ενοτήτων θαλάσσιου τουρισμού, τα οποία θα διαθέτουν σύγχρονες υποδομές ελλιμενισμού, ανεφοδιασμού και επισκευών και υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης για πρακτορεύσεις, ενοικιάσεις, αγοραπωλησίες, κ.λπ. Τα κέντρα αυτά θα εξυπηρετούν το μεγαλύτερο δυνατό συνδυασμό θαλάσσιων δραστηριοτήτων του τουρισμού». Ένα από τα κέντρα θαλάσσιου τουρισμού είναι η « Σκιάθος σε συνδυασμό με το Βόλο με ακτίνα επιρροής τις Βόρειες Σποράδες, Μαγνησία, Βόρεια Εύβοια και Σκύρο».
- «Η πύκνωση του δικτύου των τουριστικών λιμένων κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η λειτουργική συνοχή του δικτύου κάθε επιμέρους ενότητας θαλάσσιου τουρισμού.
- Η βελτίωση των υποδομών των σημείων ελλιμενισμού (μαρίνες, αγκυροβόλια) και η εποχική αύξηση της χωρητικότητάς τους (ειδικά στο Ιόνιο, τις Κυκλάδες και τις Σποράδες).
- Η ανάπτυξη «πράσινων υποδομών» (ενέργεια, διαχείριση απορριμμάτων κ.λπ.).
- Η ανάπτυξη και λειτουργία συστημάτων ηλεκτρονικής ενημέρωσης για διαθεσιμότητα θέσης, κόστος κ.λπ.». (άρθ. 6 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

• Αθλητικός τουρισμός

«Για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού απαιτείται:

- Η αξιοποίηση των αθλητικών εγκαταστάσεων της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, της Πάτρας, του Ηράκλειου και της Λάρισας - Βόλου, ιδίως για τη διοργάνωση τακτικών διεθνών αθλητικών εκδηλώσεων.
- Η ενίσχυση των υφιστάμενων εξειδικεύσεων (αγώνες ταχύπλοων σκαφών στην Κέρκυρα, κωπηλατικοί αγώνες στα Ιωάννινα, κ.λπ.) σε πόλεις που διαθέτουν υψηλών προδιαγραφών αθλητικές εγκαταστάσεις και ξενοδοχειακή υποδομή καθώς και αεροδρόμια.
- Η ανάπτυξη προπονητικών κέντρων σε περιοχές του ορεινού και ημιορεινού χώρου που διαθέτουν ικανοποιητική πρόσβαση και ξενοδοχειακή υποστήριξη καθώς επίσης σε παραθαλάσσιες και παραλίμνιες περιοχές για τα αθλήματα του θαλάσσιου σκι, ιστιοδρομίες, κ.λπ.
- Τα προπονητήρια και οι λοιπές σχετικές υποδομές πρέπει να εναρμονίζονται με την κλίμακα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής εγκατάστασης.
- Η προώθηση της σύνδεσης δράσεων αθλητικών φορέων (συλλόγων και σωματείων) με την τουριστική δραστηριότητα.»(άρθ. 6 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

Άλλες μορφές αθλητικού τουρισμού:

Γκολφ: Προτείνεται δημιουργία εγκαταστάσεων γκολφ στην ευρύτερη περιοχή του Βόλου

Χιονοδρομικός τουρισμός:

- Προβλέπεται εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων χιονοδρομικών κέντρων
- «Προτείνεται η δημιουργία δικτύων διαδρομών ορειβατικού σκι σε υφιστάμενες δασικές οδούς και ορειβατικά μονοπάτια...»(άρθ. 6 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

• Τουρισμός φύσης

«Ο τουρισμός φύσης αναπτύσσεται στον ορεινό χώρο και σε ενδιαφέρουσες περιβαλλοντικά περιοχές (π.χ. περιοχές του δικτύου Φύση (NATURA) 2000, δάση)».(άρθ. 6 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

3.3.3. ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ

Για την αποφυγή της σύγκρουσης των χρήσεων γης μεταξύ του τουρισμού και άλλων χρήσεων, το ειδικό πλαίσιο δίνει σαφείς κατευθύνσεις.

Δάση και δασικές εκτάσεις

«Τίθεται ως γενική αρχή ότι θα πρέπει να αποφεύγεται η διάσπαση της ενότητας των δασών. Να επιτρέπεται η εγκατάσταση ελαφρών, μη μόνιμων, υποδομών εξυπηρέτησης ειδικών μορφών τουρισμού φύσης, αποκλειστικά για τη φύλαξη εξοπλισμού και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.» (άρθ. 8 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

Αγροτική γη

«Αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας: Επιβάλλεται η διατήρηση του υψηλού καθεστώτος προστασίας που προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία με εξαίρεση τις περιπτώσεις δημιουργίας τουριστικών υποδομών μεγάλης κλίμακας στον ηπειρωτικό χώρο, που συμβάλλουν στην αναβάθμιση ή και εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος ύστερα από στάθμιση παραγόντων κόστους ωφέλειας σε κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.» (άρθ. 8 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

Τουρισμός – Βιομηχανία:

«Σε περιοχές με προτεραιότητα τουρισμού είναι κατά κανόνα επιθυμητή η συγκέντρωση βιομηχανικών εγκαταστάσεων μέσης και υψηλής όχλησης σε οργανωμένους υποδοχείς. Η τυχόν επιτρεπόμενη σημειακή χωροθέτηση της βιομηχανίας δεν πρέπει να θίγει το περιβάλλον και το τοπίο ως τουριστικούς πόρους. Η συνύπαρξη της παραδοσιακής βιοτεχνίας – χειροτεχνίας καθώς και μονάδων τυποποίησης τοπικών προϊόντων ονομασίας προέλευσης με τον τουρισμό κρίνεται επιθυμητή.» (άρθ. 8 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

Τουρισμός – Εξόρυξη:

«Η άσκηση εξορυκτικών δραστηριοτήτων, η πρωτογενής επεξεργασία των ορυκτών πρώτων υλών στους χώρους εξόρυξης και η εξασφάλιση των αναγκαίων θαλάσσιων διεξόδων για τη διακίνηση των προϊόντων εντός των περιοχών που χαρακτηρίζονται με το παρόν ως περιοχές προτεραιότητας τουρισμού δεν μπορεί λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και της φύσης της δραστηριότητας να αποκλειστεί. Η επέκταση της δραστηριότητας στις περιοχές αυτές και σε τμήματα που εντοπίζονται νέα κοιτάσματα, είναι δυνατή ύστερα από συνεκτίμηση κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών (εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων εξόρυξης, επεξεργασίας, μεταφοράς, διαχείρισης αποβλήτων, περιορισμού / αντιμετώπισης των οχλήσεων και αποκατάστασης του τοπίου) παραμέτρων. Η «εκμετάλλευση» της δραστηριότητας ως ειδικού ενδιαφέροντος τουριστικού πόρου, συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης των παλιών μεταλλείων είναι υπό προϋποθέσεις δυνατή και επιθυμητή.» (άρθ. 8 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

Τουρισμός – Αιολικές Εγκαταστάσεις:

«Εντός των περιοχών με προτεραιότητα τουρισμού, απαιτείται η ελεγχόμενη συγκέντρωση ανεμογεννητριών χωρίς να αποκλείεται ο συνδυασμός τους με την ανάπτυξη τουριστικών εγκαταστάσεων με τους όρους που προβλέπει το Ειδικό Πλαίσιο για τις Α.Π.Ε.» (άρθ. 8 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

Τουρισμός – Υδατοκαλλιέργειες:

«Η χωροθέτηση νέων μονάδων υδατοκαλλιέργειών πρέπει να αποφεύγεται στις περιοχές που χαρακτηρίζονται ως ανεπτυγμένες τουριστικά. Στις υπόλοιπες περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος η χωροθέτηση μονάδων επιτρέπεται σε διακριτά τμήματα τους που δεν παρουσιάζουν τουριστικό ενδιαφέρον είτε μεμονωμένα είτε σε οργανωμένους υποδοχείς. Η «εκμετάλλευση» της δραστηριότητας ως ειδικού ενδιαφέροντος τουριστικού πόρου είναι υπό προϋποθέσεις δυνατή και επιθυμητή. Απαραίτητος όρος για τη συνδυασμένη ανάπτυξη τους είναι η διατήρηση υψηλής ποιότητας περιβάλλοντος.» (άρθ. 8 Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

3.3.4. ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΣΤΑΘΕΡΟΥ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΥ

Η ανάπτυξη σύνθετων και ολοκληρωμένων τουριστικών υποδομών σταθερού παραθερισμού προωθείται εφόσον:

- *«Συμβάλλουν στον εμπλουτισμό και την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, ύστερα από συνεκτίμηση και της κατάστασης / δυνατοτήτων του πόρου που τίθεται προς εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένης και της ικανότητας των δικτύων και των υποδομών να υποστηρίξουν υψηλής ποιότητας τουριστικές υπηρεσίες.*
- *Ενισχύουν σημαντικά την κοινωνική, οικονομική, και παραγωγική βάση της ευρύτερης των περιοχής.*
- *Εξασφαλίζουν ικανοποιητική ζήτηση για τη βιωσιμότητα των επιμέρους υποδομών της.*
- *Διαθέτουν ικανοποιητική πρόσβαση»* (άρθ. 9, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

Μέσα στις ενδεικτικές περιοχές για ανάπτυξη σύνθετων και ολοκληρωμένων υποδομών σταθερού παραθερισμού είναι η *«ευρύτερη περιοχή πολεοδομικού συγκροτήματος Βόλου και δυτικών ακτών Παγασητικού».*

Τέλος, *«η ανάπτυξη σύνθετων κι ολοκληρωμένων μορφών τουρισμού είναι δυνατή α) σε οργανωμένους υποδοχείς (ΠΟΤΑ, ΠΟΑΠΔ, ΠΕΡΠΟ) με τους όρους δόμησης που ισχύουν για τις ΠΟΤΑ. και β) σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές με τις διατάξεις για τη δόμηση τουριστικών εγκαταστάσεων στις περιοχές αυτές. Το όριο αρτιότητας στην περίπτωση αυτή ορίζεται σε 150.000 τμ»* (άρθ. 9, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Τουρισμού)

3.4. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΕΙΔΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΠΕ

Το ειδικό χωροταξικό πλαίσιο για τις ΑΠΕ αναφέρεται στην αιολική, υδροηλεκτρική, ηλιακή και γεωθερμική ενέργεια, καθώς και στην ενέργεια βιομάζας ή βιοαερίου.

Σκοπός του είναι:

- *«η διαμόρφωση πολιτικών χωροθέτησης έργων ΑΠΕ, ανά κατηγορία δραστηριότητας και κατηγορία χώρου, βάσει των διαθέσιμων σε εθνικό επίπεδο στοιχείων.*
- *η καθιέρωση κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης που θα επιτρέπουν αφενός την δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων ΑΠΕ και αφετέρου την αρμονική ένταξή τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.*
- *η δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού χωροθέτησης των εγκαταστάσεων ΑΠΕ, ώστε να επιτευχθεί ανταπόκριση στους στόχους των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών.»* (Άρθ. 1, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Ανανεώσιμων πηγών Ενέργειας)

Για τις αιολικές εγκαταστάσεις, το πλαίσιο στοχεύει στη μεγαλύτερη δυνατή συγκέντρωση των εγκαταστάσεων και στην επίτευξη οικονομιών κλίμακας στο δίκτυο που προτείνεται. Ακόμα, σύμφωνα με το ειδικό πλαίσιο, χωρίζεται η χώρα σε περιοχές αιολικής προτεραιότητας(ΠΑΠ) και σε περιοχές αιολικής καταλληλότητας(ΠΑΚ). Οι ΠΑΠ διαθέτουν συγκριτικά πλεονεκτήματα και συγκεντρώνουν μεγάλη ζήτηση, στις περιοχές αυτές ανήκουν οι δήμοι Καλλιφώνου, Μενελαΐδας, Ρεντίνης, Ιτάμου του νομού Καρδίτσας. Οι ΠΑΚ είναι περιοχές που διαθέτουν ικανοποιητικό εκμεταλλεύσιμο αιολικό δυναμικό, αλλά δεν ανήκουν στις ΠΑΠ. Στις ΠΑΚ περιλαμβάνονται ζώνες κατάλληλες για χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων.

Οι περιοχές αποκλεισμού για αιολικές εγκαταστάσεις είναι, συνοπτικά τα κηρυγμένα διατηρητέα μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, οι πυρήνες των εθνικών δρυμών, των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και των αισθητικών δασών, οι οικότοποι προτεραιότητας που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινοτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000, οι περιοχές εντός σχεδίου πόλεως και ορίου οικισμού προ του 1923 ή κάτω των 2.000 κατοίκων, οι ΠΟΤΑ και οι ΠΟΑΠΔ, οι αξιόλογες ακτές και παραλίες, η αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας, οι λατομικές, εξορυκτικές και μεταλλευτικές ζώνες που είναι επιφανειακές και τέλος περιοχές ή ζώνες με ειδικό καθεστώς χρήσεων γης που απαγορεύει τη χρήση αιολικών εγκαταστάσεων.

Για την υδροηλεκτρική ενέργεια, το πλαίσιο αναφέρεται στα μικρά υδροηλεκτρικά έργα. *«Οι περιοχές αξιοποίησης υδατικού δυναμικού εντοπίζονται κυρίως σε ημιορεινές*

και ορεινές περιοχές (δασικές ή χέρσες εκτάσεις), όπου η ύπαρξη του φυσικού πόρου (νερό) σε συνδυασμό με την υψομετρική διαφορά που επιτυγχάνεται από το σημείο υδροληψίας μέχρι τον σταθμό παραγωγής ενέργειας, εξασφαλίζουν την σκοπιμότητα και βιωσιμότητα του έργου» (Άρθ. 13, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας). Συγκεκριμένα, όσον αφορά για κατασκευή ΜΥΗΕ, έχει εκδηλωθεί μικρό ενδιαφέρον από τις πεδινές περιοχές της Θεσσαλίας. Στη δυτικά όρια της Θεσσαλίας υπάρχουν πολλές υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις που βρίσκονται υπό κατασκευή, πολλές που έχουν άδεια λειτουργίας και λιγότερες υπό λειτουργία, ιδιαίτερα στο ν. Τρικάλων.

Οι περιοχές αποκλεισμού για κατασκευή ΜΥΗΕ είναι, τα κηρυγμένα διατηρητέα μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, οι πυρήνες των εθνικών δρυμών, των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και των αισθητικών δασών, οι οικότοποι προτεραιότητας που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινοτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000, οι παραδοσιακοί οικισμοί και τα ιστορικά κέντρα πόλεων, οι λατομικές, εξορυκτικές και μεταλλευτικές ζώνες που είναι επιφανειακές και τέλος περιοχές ή ζώνες με ειδικό καθεστώς χρήσεων γης που απαγορεύει τη χρήση ΜΥΗΕ.

Για την ηλιακή ενέργεια, «ως περιοχές προτεραιότητας για τη χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας (Φωτοβολταϊκά πεδία) μπορεί ενδεικτικά να θεωρηθούν οι γυμνές και άγονες περιοχές σε χαμηλό υψόμετρο της ηπειρωτικής και της νησιωτικής χώρας, κατά προτίμηση αθέατες από πολυσύχναστους χώρους, και με δυνατότητες διασύνδεσης με το Δίκτυο ή το Σύστημα». (Άρθ. 17, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας)

Οι περιοχές αποκλεισμού για χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης ηλιακής ενέργειας είναι, τα κηρυγμένα διατηρητέα μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, οι πυρήνες των εθνικών δρυμών, των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και των αισθητικών δασών, οι οικότοποι προτεραιότητας που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινοτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000, οι πολυσύχναστοι χώροι όπου προκαλεί πρόβλημα η αντανάκλαση του φωτός και τέλος η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας

Για την ενέργεια βιομάζας ή βιοαερίου, «ως προνομιακές περιοχές χωροθέτησης εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της ενέργειας από βιομάζα ή βιοαέριο, θεωρούνται ενδεικτικά, οι χώροι που ευρίσκονται πλησίον γεωργικών εκμεταλλεύσεων παραγωγής της πρώτης ύλης, ΧΥΤΑ, εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων, μεγάλων

κτηνοτροφικών ή πτηνοτροφικών μονάδων, μονάδων παραγωγής χαρτοπολτού, μονάδων παραγωγής χυμών και τοματοπολτού, πάσης φύσεως γεωργικών ή κτηνοτροφικών βιομηχανιών, ζωοτροφών κλπ» (Άρθ. 18, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας). Οι νομοί Λάρισας και Καρδίτσας λόγω του σημαντικού πρωτογενή τους τομέα έχουν δυνατότητες για τέτοιου είδους εγκαταστάσεις.

Οι περιοχές αποκλεισμού για χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης ενέργειας βιομάζας ή βιοαερίου είναι ίδιες με αυτές των αιολικών εγκαταστάσεων.

Τέλος, για τη γεωθερμική ενέργεια, «η χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της γεωθερμικής ενέργειας είναι απόλυτα συνυφασμένη με την ύπαρξη γεωθερμικού πεδίου στο οποίο εντοπίζεται αυτοτελές γεωθερμικό δυναμικό. Εκ του γεγονότος τούτου, σε συνδυασμό με την σπανιότητα της σχετικής ενεργειακής ύλης, ως περιοχές προτεραιότητας για τη χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης της γεωθερμικής ενέργειας ορίζονται οι περιοχές της χώρας που διαθέτουν εκμεταλλεύσιμο γεωθερμικό δυναμικό, ...» (Άρθ. 19, Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας)

Οι περιοχές αποκλεισμού για χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης γεωθερμικής ενέργειας είναι οι κατοικημένες περιοχές. Για άλλες περιοχές απαιτούνται ειδικές ρυθμίσεις για άμβλυση των συνεπειών που προκαλούν τέτοιες εγκαταστάσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον επειδή είναι τέτοια η φύση της γεωθερμικής ενέργειας όπου δεν είναι δυνατή η χωροθέτηση σε διαφορετικό σημείο.

3.5. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 2007 – 2013

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Στόχος είναι η διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της χώρας, η διατήρηση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και η αύξηση της παραγωγικότητας σε επίπεδα υψηλότερα του μέσου κοινοτικού όρου για την τόνωση της απασχόλησης, την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών χωρίς αποκλεισμούς. Η Ελλάδα της νέας περιόδου 2007-2013 στοχεύει στην ανάδειξή της σε μια εξωστρεφή χώρα με ισχυρή διεθνή παρουσία με ανταγωνιστική και παραγωγική οικονομία. Μία Ελλάδα με έμφαση στην εκπαίδευση και τους νέους, στην ποιότητα, στην τεχνολογία και την καινοτομία, στο σεβασμό του περιβάλλοντος.» (ΕΣΠΑ:40)

Για την εξειδίκευση της στρατηγικής αυτής προσέγγισης και την επίτευξη του στόχου αυτού διαμορφώθηκαν 5 θεματικές προτεραιότητες:

- Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας
- Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία
- Απασχόληση και Κοινωνική Συνοχή
- Θεσμικό Περιβάλλον
- Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών, ως τόπο επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης.

Σημαντικό σημείο της στρατηγικής είναι η «*περιφερειακή διάσταση και εξειδίκευση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων*». «*Η στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης εστιάζει στη διαμόρφωση ευρύτερων και ανταγωνιστικότερων χωρικών ενοτήτων με την εφαρμογή προσαρμοσμένης αναπτυξιακής στρατηγικής και τη δημιουργία ενός μικρού αριθμού ανταγωνιστικών πόλων ανάπτυξης σε αυτές*» (ΕΣΠΑ:42). Τέλος, η στρατηγική προσέγγιση τελειώνει με τη χωρική διάσταση της ανάπτυξης, η οποία πρέπει να εκπληρώσει στόχους που σχετίζονται με την οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον. Επισημαίνονται 3 χωρικοί στόχοι: «*η ανάπτυξη ενός ισόρροπου και πολυκεντρικού αστικού συστήματος και μιας νέας σχέσης πόλης – υπαίθρου, η εξασφάλιση της ισότητας πρόσβασης στις υποδομές και στη γνώση, καθώς και η αιεφόρος ανάπτυξη, ορθολογική διαχείριση και η προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς*» (ΕΣΠΑ:43) και προκύπτουν 3 χωρικές προτεραιότητες: η βιώσιμη αστική ανάπτυξη, η ανάπτυξη της υπαίθρου και η διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία.

3.5.1. ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ³⁴

Για την κάθε θεματική προτεραιότητα που αναφέρθηκε παραπάνω, αναφέρονται κάποιοι γενικοί στόχοι, οι οποίοι εξειδικεύονται με δράσεις:

A) Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομία

Γενικοί Στόχοι:

1. *«Η αύξηση της εξωστρέφειας και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων*
 - *τη στοχευμένη προσέλκυση επενδυτών*
 - *τη βελτίωση της εξωστρέφειας του ελληνικού παραγωγικού συστήματος*
 - *την αξιοποίηση του πλεονεκτήματος της χώρας ως πύλης πρόσβασης στην ευρύτερη περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης.*
 - *την εδραίωση της χώρας ως διεθνές επιχειρηματικό και οικονομικό κέντρο.*
2. *Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας*
 - *στην τόνωση της προδιάθεσης για επιχειρηματικότητα*
 - *στη μετατόπιση από την επιχειρηματικότητα ανάγκης στην εταιρική επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων*
 - *στη στήριξη της καινοτομικής επιχειρηματικότητας σε τομείς με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα*
 - *στην προώθηση της επιχειρηματικής διάστασης στην προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος*
3. *Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας.*
 - *στον εμπλουτισμό,*
 - *στην προβολή του τουριστικού προϊόντος της χώρας»*

«Ο «εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος» εστιάζει στην αξιοποίηση φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Αυτό θα επιτευχθεί με τη δυναμική ανάπτυξη των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού μέσω ολοκληρωμένων και καινοτόμων παρεμβάσεων εκσυγχρονισμού του τουριστικού τομέα, καθώς και συμπλήρωσης και αναβάθμισης των υποδομών για την ανάπτυξη παραδοσιακών, ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Η «προβολή του τουριστικού προϊόντος της χώρας» θα επιτευχθεί μέσω της αξιοποίησης των επιτευγμάτων και των εργαλείων της κοινωνίας της γνώσης και των σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.»³⁵ (ΕΣΠΑ:43-45)

B) Κοινωνία της Γνώσης και Καινοτομία

Γενικοί στόχοι:

1. *«Η βελτίωση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο για την αναβάθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.*

³⁴ Στην ενότητα αυτή, ο κάθε στόχος ανά θεματική ενότητα, αναπτύσσεται ανάλογα με τη σημαντικότητα του ως προς την παρούσα εργασία

³⁵ Ο στόχος 3 κρίθηκε σημαντικός για την εργασία και γι αυτό αναλύθηκε πλήρως

2. *Η ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και η προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικό παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.*
 - *στην παραγωγή νέας γνώσης σε τομείς προτεραιότητας, που ενδιαφέρουν τον παραγωγικό ιστό της χώρας και υπηρετούν ασκούμενες πολιτικές σε διάφορους τομείς*
 - *στη μετατροπή της γνώσης σε καινοτομικά προϊόντα, διαδικασίες και υπηρεσίες και στην υποβοήθηση της μεταφοράς τεχνολογίας - τεχνογνωσίας προς τις επιχειρήσεις και ειδικότερα τις ΜΜΕ*
 - *στην προώθηση της εξωστρέφειας μέσω της ευρωπαϊκής και διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της ΕΤΑ*
 - *στην οριζόντια δράση για το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας*

3. *Η ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης.*
 - *στη βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω της χρήσης των ΤΠΕ*
 - *στη βελτίωση της ποιότητας ζωής με τη χρήση των ΤΠΕ». (ΕΣΠΑ:45-47)*

Γ) Απασχόληση και κοινωνική συνοχή

Γενικοί στόχοι:

1. *«Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων*
2. *Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση.*
3. *Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης.*
 - *διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και η πρόληψη των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού.*
4. *Θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας, που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας*
5. *Η ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κορίττες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση – κοινωνική συνοχή)». (ΕΣΠΑ:47-56)*

Δ) Θεσμικό περιβάλλον

Γενικοί στόχοι:

1. *«Η βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και η αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης.» (ΕΣΠΑ:56)*

Ε) Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών ως τόπο επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης.

Γενικοί στόχοι:

1. *«Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας.*
 - στην αντιμετώπιση των ασυνεχειών στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών
 - στην ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών και την ενίσχυση της διατροφικότητας του συστήματος μεταφορών
 - στη σύνδεση των περιοχών της χώρας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών
 - στην ανάπτυξη και επέκταση των αστικών μεταφορών
 - στην αναβάθμιση υποδομών
 - στην προώθηση θεσμικών και οργανωτικών παρεμβάσεων

2. *Ο ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός της χώρας με γνώμονα την αειφορία*
 - στην ολοκλήρωση και τον εκσυγχρονισμό του ηλεκτρικού δικτύου της χώρας
 - στη μείωση της εξάρτησης της χώρας από το πετρέλαιο με τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον

3. *Η αειφόρος διαχείριση του Περιβάλλοντος*
 - στην ορθολογική διαχείριση των εδαφικών συστημάτων
 - στην διαχείριση των Υδατικών Πόρων και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος
 - στην εξασφάλιση και διατήρηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού και του ακουστικού περιβάλλοντος
 - στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
 - στη διαχείριση κινδύνου
 - στην αειφόρο διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος.

Η «αειφόρος διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος» εστιάζει στη δημιουργία ενός συνεκτικού, οργανωμένου και λειτουργικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών. Αυτό θα επιτευχθεί με την προστασία της βιοποικιλότητας, τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων και των πληθυσμών των απειλούμενων και κινδυνεύοντων ειδών και περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος, τη διατήρηση και ανάδειξη φυσικών τοπίων υψηλής αισθητικής αξίας, τον ολοκληρωμένο αναπτυξιακό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό στις προστατευόμενες περιοχές και την ενσωμάτωση της συμμετοχικής διαδικασίας στο σχεδιασμό και τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών.

4. *Η άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής*
 - στη βελτίωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής
 - στην ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών στα θέματα περιβαλλοντικής προστασίας
5. *Ανάδειξη του Πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.*
 - στην ενίσχυση των πολιτιστικών υποδομών της χώρας και
 - στην τόνωση της ζήτησης στον τομέα του Πολιτισμού» (ΕΣΠΑ:58-62)

3.5.2. ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, ΣΤΕΡΕΑΣ, ΗΠΕΙΡΟΥ

Ο βασικός στόχος για αυτήν τη χωρική ενότητα είναι η *«Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της ελκυστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας με τη βελτίωση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής και την υιοθέτηση αειφορικών μεθόδων ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων και διαχείρισης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος»* (ΕΣΠΑ:67). Για την επίτευξη του στόχου αυτού, χρειάζεται αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων με άξονα τις επενδύσεις στη γνώση, την ποιότητα, την καινοτομία και τα δίκτυα στηριζόμενοι στην δυναμική των αστικών πόλων ανάπτυξης. Η ολοκλήρωση του μεταφορικού ιστού και η λειτουργική διασύνδεση των μεταφορικών υποδομών θα συμβάλουν στην περιφερειακή χωρική συνοχή, στην τόνωση των περιφερειακών πόλων ανάπτυξης και στη διαπεριφερειακή συνεργασία.

Για την περιφέρεια Θεσσαλίας συγκεκριμένα, στόχος είναι να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα και η επιχειρηματικότητα προωθώντας συνεργασίες εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και παραγωγικών φορέων. Επιπλέον, προτείνεται να ενισχυθούν οι συλλογικές μορφές δράσης των επιχειρήσεων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων πιστοποιημένης ποιότητας. Παράλληλα, προωθείται η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη με βασικό μέλημα τη διαφύλαξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και ειδικότερα επιδιώκεται η ορθολογική διαχείριση των υδάτων και η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τον τουρισμό, τη γεωργία και την υπεραλίευση.

Σχετικά με τη στρατηγική για το ανθρώπινο δυναμικό, κύριος στόχος είναι *«ο μετασχηματισμός του προτύπου απασχόλησης από την σημερινή του μορφή σε μια πλέον σύγχρονη»*, που θα είναι προσανατολισμένο στην αγορά και στους πόλους ανάπτυξης με τις δικτυώσεις και το δυναμισμό τους και ακόμα, δεν θα εξαρτάται από τον παλιό τρόπο οργάνωσης της παραγωγικής διαδικασίας. *«Η στρατηγική του ΕΚΤ³⁶ στοχεύει στην διευκόλυνση της απασχόλησης και στην αύξηση της απασχολησιμότητας του διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού, στην ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας, στην δια βίου μάθηση με έμφαση στην προώθηση του αγροτικού μετασχηματισμού και*

³⁶ ΕΚΤ: Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

της απασχόλησης στους λοιπούς τομείς της τοπικής οικονομίας, στην αξιοποίηση των προγραμμάτων κατάρτισης για την κατάρτιση των αγροτών στην διαχείριση σύγχρονων αγροτικών εκμεταλλεύσεων και την αντιμετώπιση της μακροχρόνιας ανεργίας, στην προώθηση της αυτοαπασχόλησης μέσω κινήτρων, στην κατάρτιση τοπικών συμφωνιών απασχόλησης σε περιοχές – θύλακες ανεργίας, καθώς και στην κατάρτιση και κοινωνική ενσωμάτωση μεταναστών και ειδικών ομάδων πληθυσμού.» (ΕΣΠΑ:73)

3.5.3. ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η χωρική διάσταση του αναπτυξιακού σχεδιασμού αφορά το οικιστικό δίκτυο, την ύπαιθρο (ορεινές, αγροτικές, νησιωτικές περιοχές) καθώς και συνεργασίες σε διεθνικό, διασυνοριακό και διαπεριφερειακό επίπεδο.

3.5.3.1. ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το ΕΣΠΑ αντιμετωπίζει το οικιστικό δίκτυο τόσο σε πολεοδομικό επίπεδο (φυσικός σχεδιασμός), όσο και σε στρατηγικό επίπεδο (χωροταξικός σχεδιασμός). Ο βασικός στόχος για τις πόλεις είναι «η συνοχή του χώρου και η βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη». Τα κύρια στοιχεία με βάση τα οποία αναπτύσσεται η στρατηγική ανάπτυξης των αστικών πόλεων είναι τα παρακάτω:

- «Πολυκεντρικότητα
- Ενίσχυση των τάσεων δικτύωσης μεταξύ αστικών κέντρων
- Βελτίωση και ανάπτυξη των υποδομών και περιορισμός της αστικής διάχυσης
- Αειφόρος ανάπτυξη των πόλεων (αύξηση πρασίνου και κοινοχρήστων χώρων, ολοκληρωμένες υποδομές αστικών εξυπηρετήσεων, αστικές αναπλάσεις, δίκτυα πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων, μείωση των οικιακών αποβλήτων)
- Αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων στα αστικά κέντρα
- Βελτίωση των πληροφοριών σχετικά με τις εξελίξεις στα αστικά κέντρα (παρατηρητήριο)» (ΕΣΠΑ:78)

Οι παραπάνω δράσεις αναφέρονται τόσο σε συνολικά ζητήματα των πόλεων, όσο και σε ειδικές χωρικές περιπτώσεις που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Ιδιαίτερα έμφαση δίνεται στην ισχυροποίηση συγκεκριμένων πόλεων που μπορούν να λειτουργήσουν ως πόλοι ανάπτυξης. «Η ανάπτυξη των κέντρων αυτών θα κινητοποιήσει, μέσα από τις αναδυόμενες δικτυώσεις, και την ανάπτυξη των περιοχών αμέσου επιρροής και συγκεκριμένων αστικών κέντρων, δηλ. την ύπαιθρο που τα περιβάλλει, αλλά και την

ανάπτυξη μικρότερων αστικών κέντρων, που βρίσκονται στην ακτίνα επιρροής τους» (ΕΣΠΑ:79)

Μετά από αξιολόγηση του ιεραρχημένου αστικού συστήματος και με τη βοήθεια κάποιων κριτηρίων, το ΕΣΠΑ κατέληξε στις πόλεις που μπορούν να λειτουργήσουν ως πόλοι ανάπτυξης και μέσα σε αυτές βρίσκεται το δίπολο Λάρισα – Βόλος.

«Λάρισα –Βόλος Ο συγκεκριμένος πόλος αποτελείται από δύο σημαντικά πληθυσμιακού μεγέθους αστικά κέντρα της χώρας, που βρίσκονται σε μικρή απόσταση μεταξύ τους και παρουσιάζουν αυξανόμενα στοιχεία δικτύωσης, καθώς και συμπληρωματικές υποδομές (λιμάνι, αεροδρόμιο, σιδηροδρομικό δίκτυο). Και τα δύο αυτά κέντρα αποτελούν καθοριστικά στοιχεία του αστικού συστήματος της Θεσσαλίας και βρίσκονται στο κέντρο του ηπειρωτικού κορμού της χώρας, το οποίο περιλαμβάνει και τα αστικά κέντρα της Δυτικής Θεσσαλίας, καθώς και ορισμένα μικρότερα αστικά κέντρα και αναπτύσσεται περιμετρικά του συγκεκριμένου πόλου. Και τα δύο αστικά κέντρα παρουσιάζουν σημαντικό για την χώρα πληθυσμιακό μέγεθος...

Το παραγωγικό τους πρότυπο παρουσιάζει συγγενική εικόνα αλλά και τάσεις εκσυγχρονισμού. Η Λάρισα αποτελεί κέντρο των κλάδων αγροδιατροφής και μεταποίησης βιομηχανικών φυτών, ενώ ο Βόλος παραδοσιακά συνδέεται με την μεταλλουργία και την τσιμεντοβιομηχανία. Το παραγωγικό πρότυπο της Λάρισας εμφανίζεται σταθεροποιημένο, ενώ το αντίστοιχο του Βόλου παρουσιάζει μικρές αλλαγές οι οποίες συνίστανται στον περιορισμό της σημασίας της μεταποίησης. Η Λάρισα αποτελεί έδρα Περιφέρειας, ενώ και στις δύο πόλεις έχουν την έδρα τους σημαντικά τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Στη Λάρισα εδρεύει η Ιατρική Σχολή με το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο. Και οι δύο πόλεις αποτελούν κεντρικά στοιχεία του κύριου αναπτυξιακού άξονα της χώρας ενώ μπορεί να θεωρηθεί, ότι αυτές αποτελούν τμήματα του αναδυόμενου άξονα ανάπτυξης Βόλος-Λάρισα-Τύρναβος-Κοζάνη-Εγνατία-Πτολεμαίδα - Φλώρινα-σύνορα (π ΠΓΔΜ). Επίσης, ο συγκεκριμένος πόλος ανάπτυξης βρίσκεται σε άμεση επαφή με το σχεδιαζόμενο οδικό άξονα Ε65 Λαμία –Γρεβενά (Εγνατία), που θα αναπτυχθεί δυτικότερα. Τέλος, και τα δύο αστικά κέντρα αποτελούν κέντρα ημερησίων συστημάτων τα οποία ανατολικά της Λάρισας και δυτικά του Βόλου τείνουν να διαμορφώσουν μια ενότητα (τάση δικτύωσης). Ο πόλος αυτός μπορεί να αποτελέσει τον κεντρικό (γεωγραφικά) αναπτυξιακό πόλο της χώρας ασκώντας ακτινωτά επιρροή στην Δυτική Μακεδονία, την Ήπειρο, την Δυτική Ελλάδα και την Στερεά Ελλάδα και να λειτουργήσει ως ένα σημείο, εξισορροπητικά στην Αθήνα – Αττική και την Θεσσαλονίκη.» (ΕΣΠΑ:83-84)

3.5.3.2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

3.5.3.2.1. Ορεινές περιοχές

Η πολιτική για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών είναι οριζόντια σε εθνικό επίπεδο και εξαρτάται από τα διαρθρωτικά ταμεία. «Η στρατηγική ανάπτυξης του ορεινού χώρου αποσκοπεί στην ανασυγκρότηση των δραστηριοτήτων παραγωγής και κατοίκησης, οι οποίες παρουσιάζουν σημαντική εποχικότητα και υποχώρηση, με αποτέλεσμα πολλές

ορεινές περιοχές να είναι αραιοκατοικημένες και να διακυβεύεται η οικονομική και περιβαλλοντική βιωσιμότητά τους και στην αντιμετώπιση των πιέσεων, που εμφανίζεται σε ορισμένες ορεινές περιοχές εξαιτίας της τουριστικής και οικιστικής ανάπτυξης.». Ο τρόπος για την ανάπτυξη αυτή θα είναι μέσω της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης «συνδύζοντας παραδοσιακές με σύγχρονες επιχειρηματικές δραστηριότητες σε συμβατά με το περιβάλλον και το τοπίο όρια», και των κανόνων της αγοράς. (ΕΣΠΑ:86-87)

Παρεμβάσεις που σχετίζονται με τα παραπάνω είναι «η ανάπτυξη του τουρισμού και ιδιαίτερα του τουρισμού μικρής κλίμακας, η διατήρηση της άσκησης της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, η ανάδειξη της οικολογικής και κοινωνικής σημασίας των δασών και η δημιουργία/διατήρηση της μικρής βιοτεχνίας» Ειδικότερα, «Η ανασυγκρότηση αυτή μπορεί να αναπτυχθεί μέσα από την στήριξη στη παραγωγή επώνυμων (ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικά) γεωργικών προϊόντων σε μακροχρόνια προοπτική, και σε συνδυασμό με την ήπια τουριστική ανάπτυξη,» κάτω από την ομπρέλα της ελεγχόμενης οικιστικής ανάπτυξης μέσα από το σχεδιασμό. «Άρα είναι επιθυμητή η συγκρότηση ενός πολυλειτουργικού προτύπου ανάπτυξης.» Τέλος, καθοριστικό ρόλο για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών παίζει «η συγκρότηση λειτουργικών διασυνδέσεων με τα γειτονικά αστικά κέντρα σε μια λογική ημερησίων μετακινήσεων. Τα κέντρα αυτά μπορούν να αποτελέσουν ολοκληρωμένα σημεία υποστήριξης της αναπτυξιακής δραστηριότητας στον ορεινό χώρο». (ΕΣΠΑ:87)

3.5.3.2.2. Νησιωτικές περιοχές

Η στρατηγική για την ανάπτυξη των νησιωτικών περιοχών βασίζεται στην «ανασυγκρότηση ενός βιώσιμου και διαφοροποιημένου παραγωγικού προτύπου στηριζόμενη στην ιδιωτική επιχειρηματική πρωτοβουλία, επίλυση των κρίσιμων ζητημάτων προσπελασιμότητας και υποδομών των νησιών, και προστασία του φυσικού και πολιτιστικού τους περιβάλλοντος». Οι παρεμβάσεις για την εξυπηρέτηση της στρατηγικής αυτής κατευθύνονται:

- «στη μείωση των ενδο- και διαπεριφερειακών ανισοτήτων, που πηγάζουν από τη νησιωτικότητα: η ολοκλήρωση των υποδομών πρόσβασης (δίκτυα μεταφορών, υπηρεσίες και ενέργεια),
- στην ανάπτυξη του επιχειρείν και την ανάδειξη των ιδιαιτεροτήτων και συγκριτικών πλεονεκτημάτων του νησιωτικού χώρου,
- στην αξιοποίηση των φυσικών προϋποθέσεων των νησιών (ΑΠΕ),

- στην περιβαλλοντική μέριμνα, για τη διατήρηση και ανάδειξη του φυσικού και του δομημένου περιβάλλοντος,
- στη διοικητική ενίσχυση και εξασφάλιση υποδομών υγείας,
- στην ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας,
- στην ανάδειξη και προστασία του ιστορικού και πολιτισμικού πλούτου,
- στην επιδίωξη των απαραίτητων διαπεριφερειακών και διασυνοριακών συνεργασιών για την από κοινού αντιμετώπιση προβλημάτων,
- στην ενδυνάμωση των σχέσεων των αστικών κέντρων, των νησιών, τόσο με την ενδοχώρα τους όσο και μεταξύ τους αλλά και με τις ηπειρωτικές ακτές» (ΕΣΠΑ:88-89)

3.5.3.2.3. Λοιπές Αγροτικές περιοχές & Αλιεία

«Η αναπτυξιακή στρατηγική για τις αγροτικές περιοχές σε επίπεδο χώρας εστιάζει στην ενίσχυση και των τριών πυλώνων, που συνθέτουν την αειφόρο ανάπτυξη, δηλαδή την οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική.

Η μείωση των πιέσεων, που επιφέρει η νέα ΚΓΠ στις αγροτικές περιοχές της χώρας και ιδιαίτερα στις περιοχές παραγωγής προϊόντων, που απολάμβαναν υψηλή στήριξη από τον πρώτο πυλώνα (όπως βαμβάκι, καπνός, κλπ) θα αντιμετωπισθεί κυρίως μέσω της βελτίωσης της προσβασιμότητας των περιοχών αυτών με την αναβάθμιση των μεταφορικών υποδομών και ιδιαίτερα των μεγάλων οδικών αξόνων. Η Ιόνια οδός, ο εγκάρσιος οδικός άξονας της Κεντρικής Ελλάδος (Ε-65), η ολοκλήρωση του οδικού άξονα Τρίπολη Καλαμάτα Σπάρτη και η Εγνατία οδός διέρχονται από κυρίαρχα αγροτικές περιφέρειες, η ολοκλήρωσή τους θα δώσει τη δυνατότητα διάχυσης της ανάπτυξης αλλά και μείωση της εξάρτησης από τον πρωτογενή τομέα.» (ΕΣΠΑ:89)

Παράλληλα δίνεται έμφαση στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα, σε σχέση με το ανθρώπινο κεφάλαιο. Ακόμα παρεμβάσεις θα πραγματοποιηθούν για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και για τη διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης των αγροτικών περιοχών. Σχετικά με το σχεδιασμό, υιοθετείται μια προσέγγιση «εκ των άνω προς τα κάτω» στη φάση της κατάρτισης των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων στα τομεακά προγράμματα, ΠΕΠ, Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και Ε.Π. Αλιείας και παράλληλα «υιοθετείται και η «εκ κάτω προς τα άνω» προσέγγιση στη βάση ολοκληρωμένων στρατηγικών για τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές». Τέλος, προωθούνται «παρεμβάσεις για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών». (ΕΣΠΑ:89)

Τέλος, το ΕΣΠΑ αναφέρεται στους στόχους για την ανάπτυξη της υπαίθρου γενικά, από τα διαρθρωτικά ταμεία, το ΕΓΤΑΑ³⁷ και το ΕΤΑ³⁸:

³⁷ ΕΓΤΑΑ: Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης

³⁸ ΕΤΑ: Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης

- «Βραχυπρόθεσμα στη διασφάλιση της πρόσβασης σε υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών.
- Στη διασφάλιση της ευρύτερης οικολογικής και πολιτιστικής σημασίας των περιοχών της υπαίθρου καθώς και μιας βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, που συνδυάζει παραδοσιακές με σύγχρονες επιχειρηματικές δραστηριότητες σε συμβατά με το περιβάλλον και το τοπίο όρια
- Στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα μέσω της οργάνωσής του σε σύγχρονα επιχειρηματικά πρότυπα, με περαιτέρω ενδυνάμωση της εξωστρέφειας του, αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που έχει σε μια σειρά προϊόντων αλλά και μεθόδων παραγωγής
- Στη δημιουργία υποδομών που σχετίζονται με την αλιευτική δραστηριότητα
- Στην ανάδειξη του πολυλειτουργικού χαρακτήρα της γεωργίας και του ρόλου της σαν σημαντικού «διαχειριστή» των φυσικών πόρων αλλά και διατήρησης του αγροτικού τοπίου, φυσικού και ανθρωπογενούς
- Στη βελτίωση του περιβάλλοντος μέσω της μείωσης των πιέσεων και προστασίας εδάφους επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, προστασίας της βιοποικιλότητας αλλά και επίτευξης των στόχων της χώρας σε σχέση με το πρωτόκολλο του Κιότο
- Στη διαφοροποίηση της οικονομίας των αγροτικών περιοχών, μέσω της περαιτέρω ενίσχυσης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και της συμβολής τους στη διαφοροποίηση /εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος
- Στη διάδοση της χρήσης των ΤΠΕ³⁹ στις επιχειρήσεις αλλά και στη βελτίωση των προσφερομένων υπηρεσιών στον πολίτη
- Στην αναβάθμιση του μορφωτικού επιπέδου των κατοίκων των αγροτικών περιοχών
- Στην αύξηση της ελκυστικότητας τους σαν περιοχών κατοικίας αλλά και επιχειρηματικής δραστηριότητας ιδιαίτερα στο τομέα του τουρισμού
- Στη δημιουργία δικτύων με τα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα με τα επιλεγμένα ημιαστικά και αστικά κέντρα που θα αποτελέσουν τους πόλους ανάπτυξης των ευρύτερων γεωγραφικών ενοτήτων και αποτυπώνονται στον εθνικό χωροταξικό σχεδιασμό.
- Στην αειφόρο ανάπτυξη επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών, μέσω της δημιουργίας ενός προτύπου πολυαπασχόλησης και διασύνδεσης των διαφόρων τομέων μεταξύ τους (π.χ. τουρισμός – πρωτογενής τομέας, τουρισμός - πολιτισμός, κλπ) που συνδυάζεται με εξειδικεύσεις στην κατεύθυνση της βελτίωσης της ποιότητας και της επιχειρηματικότητας.
- Στη διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής ενημερίας των επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών, στη διατήρηση και δημιουργία θέσεων απασχόλησης, μέσω της στήριξης που παρέχεται για τη διαφοροποίηση ή την οικονομική και κοινωνική αναδιάρθρωση των περιοχών αυτών και στη διατήρηση και προαγωγή της ποιότητας του παράκτιου περιβάλλοντος.» (ΕΣΠΑ:89-90)

³⁹ ΤΠΕ: Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών

3.5.3.3. ΔΙΑΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ⁴⁰

«Η διαπεριφερειακή συνεργασία... στοχεύει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και μέσων για την περιφερειακή ανάπτυξη, καθώς και στην εξομάλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων, αξιοποιώντας την εμπειρία του διαπεριφερειακού προγράμματος της προηγούμενης περιόδου.

Οι προτεραιότητες, που τίθενται από τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις, σε επίπεδο διαπεριφερειακής συνεργασίας είναι η καινοτομία, η κοινωνία της γνώσης, θέματα προστασίας και ανάδειξης περιβάλλοντος και η πρόληψη κινδύνων. Οι παραπάνω προτεραιότητες μπορούν να προωθηθούν μέσω της ανταλλαγής εμπειριών και της διάδοσης των καλύτερων πρακτικών...» (ΕΣΠΑ:92)

⁴⁰ Από το στόχο της Διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας, η παρούσα εργασία ενδιαφέρεται για την διαπεριφερειακή συνεργασία

4. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ – ΠΡΟΤΑΣΗ

4.1. ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

4.1.1. ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΕΣΠΑ

Το Γενικό Χωροταξικό Πλαίσιο υιοθετεί ένα ιεραρχημένο πολυκεντρικό μοντέλο οργάνωσης του χώρου που βασίζεται στη δημιουργία «ιστού» με πόλους και άξονες ανάπτυξης, που θα εξυπηρετούν την ενίσχυση της χώρας σε διεθνές επίπεδο, θα προωθούν την οικονομική και κοινωνική συνοχή διαχέοντας την ανάπτυξη και θα εξασφαλίζουν την προστασία του περιβάλλοντος. Τα χαρακτηριστικά του «ιστού» αυτού είναι ότι διαρθρώνεται από τις πόλεις, οι οποίες ιεραρχούνται, από τις υποδομές (μεταφοράς, ενέργειας, επικοινωνιών) που συγκροτούν ένα δίκτυο το οποίο ενώνει τους πόλους ανάπτυξης, από τις περιοχές ανάπτυξης των παραγωγικών δραστηριοτήτων και από τη μορφολογία του ανάγλυφου που είτε δημιουργεί περιορισμούς είτε δίνει ευκαιρίες ανάπτυξης. Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας περιλαμβάνονται πρωτεύοντες και λοιποί εθνικοί πόλοι με βάση το Γενικό Πλαίσιο καθώς και σημαντικοί άξονες ανάπτυξης.

Το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας βασίζεται και οργανώνεται γύρω από το δίπολο Λάρισα-Βόλος που αποτελεί πρωτεύοντα εθνικό πόλο, στην Ανατολική Θεσσαλία και από την Καρδίτσα και τα Τρίκαλα στη Δυτική Θεσσαλία. Οι βασικοί άξονες ανάπτυξης που διασχίζουν τη Θεσσαλία είναι ο άξονας Βορά-Νότου που διασχίζει την Ανατολική Θεσσαλία και είναι ο κύριος εθνικός άξονας (ΠΑΘΕ) και ο άξονας της Κεντρικής ενδοχώρας που αναπτύσσεται κατά μήκος του Ε65 και διασχίζει τη Δυτική Θεσσαλία έχοντας σαν τελικό σημείο την Εγνατία Οδό. Σημαντικός άξονας είναι και ο διαγώνιος άξονας (Πάτρα- κεντρική Ελλάδα) διότι ενώνει τους πόλους ανάπτυξης της Περιφέρειας με την Πάτρα που αποτελεί διεθνή πύλη της χώρας από τα δυτικά και πρωτεύοντα εθνικό πόλο. Από την άλλη μεριά το ΕΣΠΑ αναφέρει, εκτός από τον ΠΑΘΕ και τον Ε65, τον αναδυόμενο άξονα Βόλος – Λάρισα – Τύρναβος – Κοζάνη – Εγνατία – Πτολεμαΐδα – Φλώρινα – σύνορα.

Αναλυτικά, για τους πόλους ανάπτυξης και συγκεκριμένα για το δίπολο Λάρισα-Βόλος προτείνεται η ανάπτυξη δραστηριοτήτων και υπηρεσιών διεθνούς και εθνικής εμβέλειας καθώς και η συμμετοχή σε διεθνή δίκτυα συνεργασίας. Ακόμα, προτείνεται να ενισχυθεί το δίπολο με υποδομές ανώτατης εκπαίδευσης, υγείας και έρευνας-

τεχνολογίας καθώς και με συμπληρωματικές εξειδικεύσεις και δικτυώσεις. Όσον αφορά τις διαπεριφερειακές συνεργασίες, προτείνεται να ενισχυθούν οι σχέσεις με τους δύο εθνικούς μητροπολιτικούς πόλους της χώρας καθώς και με τα Ιωάννινα και την Πάτρα που αποτελούν διεθνείς πύλες της χώρας, σε επόμενο επίπεδο προτείνεται η ενίσχυση των σχέσεων του δίπολου με τη Λαμία και με τους πόλους της Δυτικής Θεσσαλίας. Σχετικά με το ρόλο που θα παίζουν οι δυο πόλεις του δίπολου, προτείνεται για τη Λάρισα να ενισχυθεί ως κέντρο αγροδιατροφής και μεταποίησης βιομηχανικών φυτών ενώ για το Βόλο να αποτελέσει κέντρο παραδοσιακής βιομηχανίας με εξειδίκευση στους κλάδους της τσιμεντοβιομηχανίας και της μεταλλουργίας και παράλληλα κέντρο τουριστικής ανάπτυξης για την ευρύτερη περιοχή. Παρόμοια προσέγγιση για το δίπολο Λάρισα – Βόλος έχει και το ΕΣΠΑ, τόσο ως προς τους πόλους ανάπτυξης όσο και για τους ρόλους των δυο παραπάνω πόλεων. Για την Καρδίτσα και τα Τρίκαλα που κατατάσσονται στους λοιπούς εθνικούς πόλους με βάση το Γενικό Πλαίσιο προτείνεται να ενισχυθεί ο παραγωγικός και πολιτιστικός τους χαρακτήρας και να αναβαθμιστεί το αστικό τους περιβάλλον ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των κατοίκων, και τέλος, να βελτιωθούν οι δικτυώσεις μεταξύ των δυο πόλεων έτσι ώστε να αρθούν οι φραγμοί για τη δημιουργία του δίπολου Καρδίτσα-Τρίκαλα.

4.1.2 ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στο ΦΕΚ του περιφερειακού πλαισίου οι πόλοι ανάπτυξης που αναφέρονται είναι κατά σειρά: η Λάρισα για την οποία προτείνεται ανάληψη λειτουργιών στους τομείς του εμπορίου και της διαμετακόμισης και προσανατολισμό στο βόρειο μέτωπο ανάπτυξης προς τη Θεσ/νίκη, ο Βόλος για τον οποίο τονίζεται η διαπεριφερειακότητα του λιμανιού, του τουρισμού και του Πανεπιστημίου καθώς και προτείνεται η βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, για το Βόλο και τη Λάρισα προτείνεται η ενίσχυση του δίπολου, η Καρδίτσα και τα Τρίκαλα για τις οποίες τονίζεται ο ρόλος τους ως περιφερειακή πύλη προς τα δυτικά και βόρεια της περιφέρειας και για τα Τρίκαλα επιπλέον, ανάληψη λειτουργιών ως προς το εμπόριο και τις υπηρεσίες.

Ως προς τους άξονες ανάπτυξης, το περιφερειακό πλαίσιο τονίζει τη σημασία του ΠΑΘΕ και του Ε65, ενώ γίνεται αναφορά για τη δευτερεύουσα σημασία της Εγνατίας και της Ιόνιας Οδού. Ενδοπεριφερειακά προτείνεται η ενίσχυση των δικτυώσεων των

αστικών κέντρων και ιδιαίτερα των δυο διπόλων. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για τη διαπεριφερειακή λειτουργία του τουρισμού και προτείνεται η σύνδεση των τουριστικών πόλων ανάπτυξης με νέες, ήπιες μορφές τουρισμού. Τέλος, ως προς τις ζώνες εσωτερικής οργάνωσης, η περιφέρεια χωρίζεται σε: α) ζώνη Λάρισας-Βόλου και Καρδίτσας-Τρικάλων, β) ζώνη εντατικής γεωργίας στον κάμπο, γ) ορεινή περιμετρική ζώνη Β, Δ, Α (γεωργικές χρήσεις, ήπιες μορφές τουρισμού), δ) νησιωτική ζώνη (παραδοσιακός Τουρισμός)

4.1.3. ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Αρχικά, είναι απαραίτητο να αναφερθεί ότι το ΦΕΚ του περιφερειακού πλαισίου προηγήθηκε αυτό του εθνικού πλαισίου και ως εκ τούτου διαταράσσεται η συσχέτιση μεταξύ των επιπέδων σχεδιασμού. Η σωστή σχέση μεταξύ των επιπέδων του γενικού, ειδικού και περιφερειακού είναι το γενικό και τα ειδικά πλαίσια να δίνουν οδηγίες και το περιφερειακό πλαίσιο να ακολουθεί τις ανώτερες οδηγίες και να τις εξειδικεύει.

Σε γενικές γραμμές, το περιφερειακό πλαίσιο ακολουθεί το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης που προτείνει το εθνικό πλαίσιο, εκτός από τις παρακάτω περιπτώσεις: α) ως προς τους ρόλους των πόλων ανάπτυξης στο εθνικό πλαίσιο γίνεται αναφορά στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα για τις πόλεις του Βόλου και της Λάρισας ενώ για την Καρδίτσα και τα Τρίκαλα γίνεται μια γενική αναφορά για το πολιτιστικό, παραγωγικό και αστικό περιβάλλον, σε αντίθεση το περιφερειακό πλαίσιο είναι περισσότερο προσανατολισμένο στον τριτογενή τομέα για την εκάστοτε πόλη, β) ως προς τα δίκτυα συνεργασίας μεταξύ των πόλων στο εθνικό πλαίσιο γίνονται αναφορές σε συγκεκριμένους πόλους, για βελτίωση των δικτύων συνεργασίας είτε σε διεθνές επίπεδο είτε σε εθνικό σε αντίθεση με το περιφερειακό πλαίσιο που δεν δίνει τόση σημασία, γ) τέλος, μια γενική παρατήρηση ως προς το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης είναι ότι το περιφερειακό πλαίσιο είναι προσανατολισμένο στο βορρά σε αντίθεση με το εθνικό πλαίσιο που οι συνδέσεις της περιφέρειας που προτείνει είναι πιο ισοκατανεμήμενες. Τέλος ως προς τη σχέση του γενικού πλαισίου με το ΕΣΠΑ, παρατηρείται ότι αντιμετωπίζουν με τον ίδιο τρόπο το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης καθώς σε ζητήματα όπως οι πόλοι ανάπτυξης με τις δικτυώσεις και το δυναμισμό τους, οι ρόλοι των πόλεων και οι άξονες ανάπτυξης, τα δυο πλαίσια έχουν κοινή πολιτική.

4.1.4. ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Με βάση την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο πρώτο κεφάλαιο καθώς και τις προτάσεις του γενικού πλαισίου και του περιφερειακού πλαισίου που έχει πραγματοποιηθεί, προκύπτει η πρόταση. Ακολουθούνται οι γενικές αρχές του γενικού πλαισίου για το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης που έχουν αναφερθεί.

Συγκεκριμένα, για την περιφέρεια υιοθετείται η οργάνωση του χώρου γύρω από το δίπολο Λάρισας-Βόλου για την ανατολική Θεσσαλία και από το δίπολο Καρδίτσας-Τρικάλων για τη δυτική Θεσσαλία. Επιπλέον, υιοθετούνται οι άξονες ανάπτυξης και η ενίσχυση των δυο δίπολων όπως αναφέρονται στο γενικό πλαίσιο καθώς και οι δικτυώσεις σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Σχετικά με τους ρόλους των πόλεων, προτείνεται: α) για την πόλη της Λάρισας να ενισχυθεί ως κέντρο αγροδιατροφής και μεταποίησης προϊόντων, β) για την πόλη του Βόλου να τονισθούν οι λειτουργίες του εμπορίου μέσω του λιμανιού, της ανώτατης εκπαίδευσης και του τουρισμού σε συνδυασμό με το ρόλο του βιομηχανικού κέντρου που προτείνει το εθνικό πλαίσιο, γ) για την πόλη της Καρδίτσας να ενισχυθεί σαν κέντρο αγροδιατροφής και μεταποίησης προϊόντων, μικρότερο αλλά και συμπληρωματικό με τη Λάρισα, δ) τέλος, για την πόλη των Τρικάλων προτείνεται να ενισχυθεί ο ρόλος της ως δυτική πύλη της περιφέρειας, συνδυάζοντας τουρισμό, υπηρεσίες και εμπόριο.

Οι ζώνες εσωτερικής οργάνωσης, στις οποίες μπορεί να χωριστεί η Περιφέρεια είναι: 1) δίπολο Λάρισα-Βόλος, Καρδίτσα-Τρίκαλα που περιλαμβάνει τα αστικά συγκροτήματα των δύο πόλεων, τον άξονα που συνδέει τις δύο πόλεις καθώς και τον ευρύτερο χώρο που επηρεάζεται άμεσα από τις κεντρικές λειτουργίες του αστικού χώρου, 2) Θεσσαλικός κάμπος που βασίζεται στον πρωτογενή τομέα και ιδιαίτερα στην εντατική γεωργία, 3) οι ορεινές-ημιορεινές περιοχές που είναι υποανάπτυκτες και ασχολούνται με τον πρωτογενή τομέα και έχουν δυνατότητα ανάπτυξης ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, 4) οι ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές που είτε είναι ορεινές, είτε παράκτιες, είτε νησιωτικές περιοχές και βέβαια, η κάθε κατηγορία αντιμετωπίζεται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της και έχει διαφορετικές προοπτικές, 5) οι περιοχές που βρίσκονται εκατέρωθεν των αξόνων ανάπτυξης και έχουν

δυνατότητα ανάπτυξης διαπεριφερειακών λειτουργιών καθώς και σοβαρών κινδύνων που μπορεί να αντιμετωπίσουν.

Οι βασικές στρατηγικές επιλογές του προτύπου χωρικής ανάπτυξης στη περιφέρεια Θεσσαλίας για τις παραγωγικές δραστηριότητες είναι:

- 1) η αναδιάρθρωση του πρωτογενούς τομέα που σχετίζεται με το Θεσσαλικό κάμπο και περιλαμβάνει την αγροτική γη υψηλής προτεραιότητας έτσι ώστε να προσανατολιστεί στην αγορά όπως ουσιαστικά επιβάλλει η νέα ΚΑΠ, δηλαδή να στραφεί σε βιολογικές καλλιέργειες, σε βιομηχανικά και ενεργειακά φυτά, στην κτηνοτροφία καθώς επίσης ο στόχος της πρωτογενούς παραγωγής να είναι προς την ποιότητα και όχι την ποσότητα. Αυτή η μετάβαση βέβαια πρέπει να γίνει με σταθερά βήματα και βοήθεια από την πολιτεία. Επίσης και στους νομούς των Τρικάλων και της Μαγνησίας ο προσανατολισμός του πρωτογενούς τομέα να είναι στην ποιότητα με ΠΟΠ και βιολογικές καλλιέργειες.
- 2) Ο δευτερογενής τομέας στους νομούς της Λάρισας και της Καρδίτσας να βασιστεί στη μεταποίηση των προϊόντων του κάμπου έτσι ώστε να συνδεθεί η πρωτογενής παραγωγή με το δευτερογενή τομέα και να δημιουργεί προστιθέμενη αξία συνολικά στην περιφέρεια. Για την περιοχή της Μαγνησίας προτείνεται να αποτελέσει παραδοσιακό βιομηχανικό κέντρο με εξειδίκευση στους κλάδους της τσιμεντοβιομηχανίας και της μεταλλουργίας καθώς και του μαρμάρου.
- 3) Για τον τριτογενή τομέα και συγκεκριμένα για τον τουρισμό προτείνεται η βιώσιμη ανάπτυξη στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές (Πήλιο, Β. Σποράδες) έτσι ώστε να αποφευχθούν οι αρνητικές συνέπειες από την αλόγιστη και υπέρμετρη ανάπτυξη των περιοχών αυτών. Συγχρόνως για τις αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές (ορεινή δυτική Θεσσαλία, Όλυμπος-Κίσσαβος-Μαυροβούνι) να δοθούν κίνητρα για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Συνοψίζοντας, το κεφάλαιο για το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης που προτείνεται να ακολουθηθεί για την περιφέρεια Θεσσαλίας, αναφέρουμε τα βασικά χαρακτηριστικά, που αποτελούν το γενικότερο πλαίσιο του προτεινόμενου σχεδίου.

- Η ενίσχυση του δίπολου Λάρισας-Βόλου και Καρδίτσας-Τρικάλων με βελτίωση των συνδέσεων των δυο πόλεων, με κίνητρα για ανάληψη κοινών δράσεων έτσι ώστε να ενταθούν οι σχέσεις των δυο πόλεων όσον αφορά την κίνηση ανθρώπων,

εμπορευμάτων και υπηρεσιών και σαν αποτέλεσμα η ένωση αυτή να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα τους.

- Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας κοινών βιομηχανικών ζωνών στα δυο δίπολα έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να αναφέρονται σε μεγαλύτερο πληθυσμό βάσης
- Συγκεντροποίηση των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα σε βιομηχανικές ζώνες, περιορισμός-κατάργηση της διάσπαρτης βιομηχανίας.
- Σύνδεση του Θεσσαλικού κάμπου με τη μεταποίηση.
- Αναδιάρθρωση του πρωτογενούς τομέα με προσανατολισμό την αγορά και την ποιότητα.
- Ανάπτυξη των μειονεκτικών ορεινών και ημιορεινών περιοχών με προσανατολισμό τον πρωτογενή τομέα (δυνατότητες της ΚΑΠ) και τον εναλλακτικό τουρισμό.
- Λεπτομερή σχεδιασμό των χρήσεων γης στις περιοχές που υπάρχουν συγκρούσεις στις χρήσεις γης.
- Βελτίωση του υπάρχοντος περιβάλλοντος στα τέσσερα μεγάλα αστικά συγκροτήματα της περιφέρειας
- Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές και κίνητρα για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στις αναπτυσσόμενες περιοχές.
- Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.
- Προώθηση των ΑΠΕ, ιδιαίτερα στη δυτική ορεινή Θεσσαλία με αιολικά πάρκα στο ν. Καρδίτσας και μικρών υδροηλεκτρικών φραγμάτων στη Θεσσαλική Πίνδο σε συνδυασμό με άλλες μορφές ΑΠΕ (βιομάζας, ηλιακή) έτσι ώστε οι ημιορεινοί και ορεινοί ΟΤΑ να αποτελέσουν πρότυπο για ολοκληρωμένη και συνδυασμένη ανάπτυξη των ΑΠΕ και να έχουν θετικές επιπτώσεις στο τουρισμό που σχετίζεται με διαδρομές φύσης σε συνδυασμό με ΑΠΕ.
- Βελτίωση της μεταφορικής σύνδεσης της περιφέρειας με τους βασικούς εθνικούς άξονες και άρση της περιφερειακότητας της Δ. Θεσσαλίας.

4.1.5 ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η πρόταση για το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης στηρίχτηκε όπως αναφέρθηκε παραπάνω στην ανάλυση καθώς και στη μελέτη εθνικού και του περιφερειακού πλαισίου που περιείχαν προτάσεις που ήταν επαρκείς και είχαν συνέπεια. Ένα σημείο που με προβλημάτισε ήταν η απουσία κάποιου ουσιαστικού ρόλου για τις πόλεις της Καρδίτσας και των Τρικάλων από το γενικό πλαίσιο.

4.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

4.2.1. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΕΣΠΑ

Στο γενικό πλαίσιο δεν αναφέρονται προγραμματικά μεγέθη που να αφορούν το περιφερειακό επίπεδο και τη Θεσσαλία, κάτι που είναι εν μέρει λογικό. Βέβαια, υπάρχουν κάποιες γενικές τοποθετήσεις που αφορούν έμμεσα την περιφέρεια και σχετίζονται με την αναπτυξιακή φυσιογνωμία της χώρας. Συγκεκριμένα, αναφέρεται το πρόβλημα της δημογραφικής στασιμότητας, ιδιαίτερα στις περιοχές που έχουν γεροντικό πληθυσμό, αναφέρεται το πρόβλημα της ανεργίας που σε συνδυασμό με την εκτίμηση για την μείωση της απασχόλησης στη γεωργία, κάνει εντονότερο το πρόβλημα. Ως προς τη διάρθρωση της οικονομίας αναφέρεται η περαιτέρω μείωση της γεωργίας ως προς το ΑΕΠ και την απασχόληση και τονίζεται το διαρθρωτικό πρόβλημα της Θεσσαλίας για το βαμβάκι το οποίο δεν είναι ανταγωνιστικό και δεν μπορεί να προσαρμοστεί στην νέα ΚΑΠ.

Τα στοιχεία που αναφέρει το ΕΣΠΑ και μπορούν να εισαχθούν στο αναπτυξιακό πλαίσιο της περιφέρειας, αφορούν δράσεις για τις επιχειρήσεις, για το ανθρώπινο δυναμικό και για τη διάρθρωση της απασχόλησης. Ειδικότερα, στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας προωθώντας συνεργασίες εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και παραγωγικών φορέων, ακόμα για τις επιχειρήσεις του πρωτογενή τομέα προτείνει να ενισχυθούν οι συλλογικές μορφές δράσης των επιχειρήσεων για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητά τους. Ως προς τη διάρθρωση της απασχόλησης, προτείνει το μετασχηματισμό του προτύπου απασχόλησης σε μια πιο σύγχρονη μορφή όπου δεν θα εξαρτάται από τον παλιό τρόπο οργάνωσης της παραγωγικής διαδικασίας αλλά θα είναι προσανατολισμένο στους πόλους ανάπτυξης και στην αγορά. Όσον αφορά την ανθρώπινο δυναμικό προωθεί δράσεις που

εστιάζονται στην κοινωνική συνοχή όπως η διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση και η προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, αλλά και δράσεις που σχετίζονται με την κοινωνία της γνώσης και την καινοτομία όπως η δια βίου μάθηση και η κατάρτιση των αγροτών στην διαχείριση σύγχρονων αγροτικών εκμεταλλεύσεων.

4.2.2. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στο ΦΕΚ του περιφερειακού χωροταξικού της Θεσσαλίας δεν υπάρχουν, στο στάδιο της πρότασης, προγραμματικά μεγέθη για το αναπτυξιακό πλαίσιο της περιφέρειας. Αντιθέτως, στο στάδιο της αξιολόγησης της υπάρχουσας κατάστασης και των προοπτικών της περιφέρειας, διατυπώνονται κάποιοι στόχοι, που για μερικούς από αυτούς διακρίνεται η πρόταση για την αναπτυξιακή φυσιογνωμία της περιφέρειας, με ποιοτικά χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα, προβλέπεται μείωση της απασχόλησης στη γεωργία και καλύτερη προσαρμογή στην αγορά, ανάκαμψη και ανάπτυξη της μεταποίησης, μεγέθυνση του τριτογενούς τομέα (υπηρεσίες προς επιχειρήσεις και τουρισμό), αντιμετώπιση της δημογραφικής αδυναμίας και σταθεροποίηση και πτώση της ανεργίας.

4.2.3. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Παρατηρείται ότι το γενικό πλαίσιο συμφωνεί με το περιφερειακό στα αναπτυξιακά προβλήματα της περιφέρειας. Συγκεκριμένα, θέτονται ως ζητήματα προς αντιμετώπιση η ανεργία και η δημογραφική στασιμότητα, ενώ γίνεται αναφορά για τη διάρθρωση της οικονομίας, τονίζοντας την πτώση της γεωργίας και την αύξηση του τριτογενούς τομέα. Άξιο αναφοράς είναι ότι το γενικό πλαίσιο τονίζει το διαρθρωτικό πρόβλημα της Θεσσαλίας ως προς τις βαμβακοκαλλιέργειες, ενώ το περιφερειακό πλαίσιο δεν αναφέρεται σε αυτό, κάτι τέτοιο όμως δικαιολογείται μιας και το γενικό πλαίσιο είναι πιο πρόσφατο και λαμβάνει υπόψη την νέα ΚΑΠ σε αντίθεση με το περιφερειακό. Τέλος, αξιοπρόσεκτη είναι η διαφορετική προσέγγιση του χωροταξικού και του αναπτυξιακού σχεδιασμού ως προς το αναπτυξιακό πλαίσιο.

4.2.4. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Η ενότητα αυτή θα αναφερθεί στα προγραμματικά μεγέθη και σε εκτιμήσεις πάνω στα δημογραφικά στοιχεία, στον ενεργό πληθυσμό και στην ανεργία καθώς και σε ποιοτικά χαρακτηριστικά που προκύπτουν από τον αναπτυξιακό σχεδιασμό. Για τον κάθε τομέα και όπου είναι δυνατό υπολογίζονται οι προβολές των μεγεθών και σε συνδυασμό με τις προτάσεις που προτείνει το παρόν πλαίσιο, προβλέπονται για το έτος στόχο τα μεγέθη που θέλουμε να επιτευχθούν.

A) Δημογραφικά

Για την πρόβλεψη των πληθυσμιακών μεγεθών της περιφέρειας θα ασχοληθούμε με το επίπεδο του νομού καθώς και με τις πρωτεύουσες τους. Το επίπεδο των δήμων, στην προκειμένη περίπτωση, δεν θεωρείται αξιόπιστο εξαιτίας της ανυπαρξίας στοιχείων μόνιμου πληθυσμού στην απογραφή του 1991 και επειδή παρατηρούνται σημαντικές μεταβολές μεταξύ πραγματικού και μόνιμου πληθυσμού στους ορεινούς ΟΤΑ, δεν δίνεται η δυνατότητα αξιοποίησης των πληθυσμιακών στοιχείων επιπέδου ΟΤΑ για δημιουργία αξιόπιστων προβολών πληθυσμού. Ως εκ τούτου, θα αναφερθούμε για τα πληθυσμιακά μεγέθη των νομών με βάση τον πραγματικό πληθυσμό διότι οι βασικές μεταβολές μεταξύ μόνιμου-πραγματικού καλύπτονται στο επίπεδο του νομού. Για την περίπτωση των πρωτευουσών των νομών θα αναφερθούμε σε στοιχεία μόνιμου πληθυσμού, που είναι σαφώς πιο αξιόπιστα.

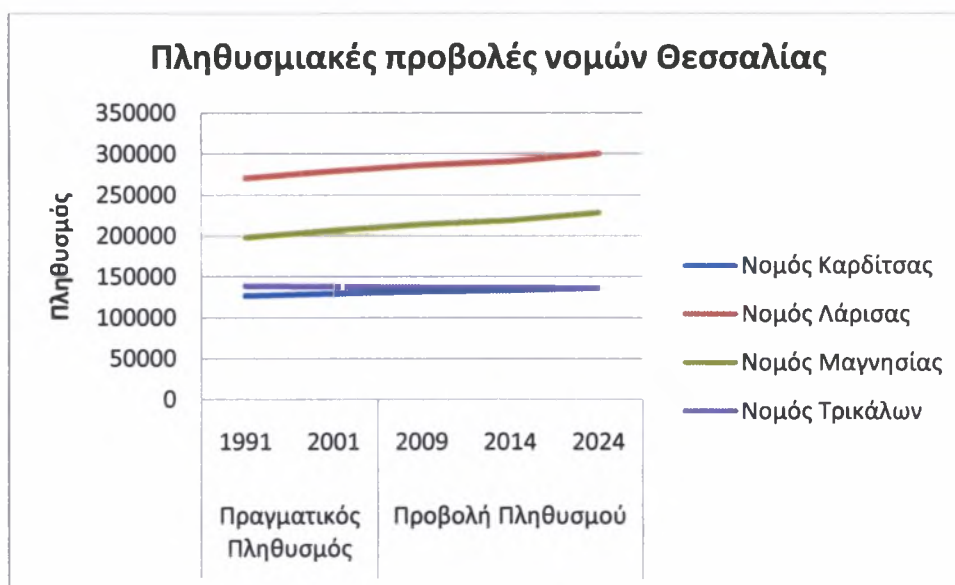
Για τον προσδιορισμό των πληθυσμιακών μεγεθών της περιφέρειας αποτυπώνουμε τις τάσεις με τον τύπο του ανατοκισμού ($P_0 = P_t(1 + r)^x$) (Κοτζαμάνης., 2001) και με βάση την ενδογενή πληθυσμιακή δυναμική και τις προτάσεις που δίνει το παρόν χωροταξικό πλαίσιο προσεγγίζεται ένας πληθυσμός-στόχος για τον εκάστοτε νομό και πρωτεύουσα νομού της περιφέρειας.

Πίνακας 4.2.4. – Π1 Πληθυσμιακή προβολή των νομών της Θεσσαλίας

	Πραγματικός Πληθυσμός		ρυθμός μεταβολής ⁴¹	Προβολή Πληθυσμού		
	1991	2001	1991-2001	2009	2014	2024
Νομός Καρδίτσας	126854	129541	0,00209826	131732	133119	135939
Νομός Λάρισας	270612	279305	0,003166835	286460	291025	300373
Νομός Μαγνησίας	198434	206995	0,004232742	214109	218679	228113
Νομός Τρικάλων	138946	138047	-0,00064891	137332	136887	136001
Περιφέρεια Θεσσαλίας	734846	753888		769633	779710	800427

Πηγή: ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 4.2.4. – Δ1 Πληθυσμιακές προβολές νομών Θεσσαλίας

Ο στόχος για τον πληθυσμό των νομών στο έτος-στόχο 2024 είναι: για τον ν. Καρδίτσας και Τρικάλων να κυμανθεί μεταξύ 140-150 χιλιάδες, για το ν. Μαγνησίας να προσεγγίσει τις 250 χιλιάδες και για το ν. Λάρισας να κυμανθεί περίπου στις 330 χιλιάδες.

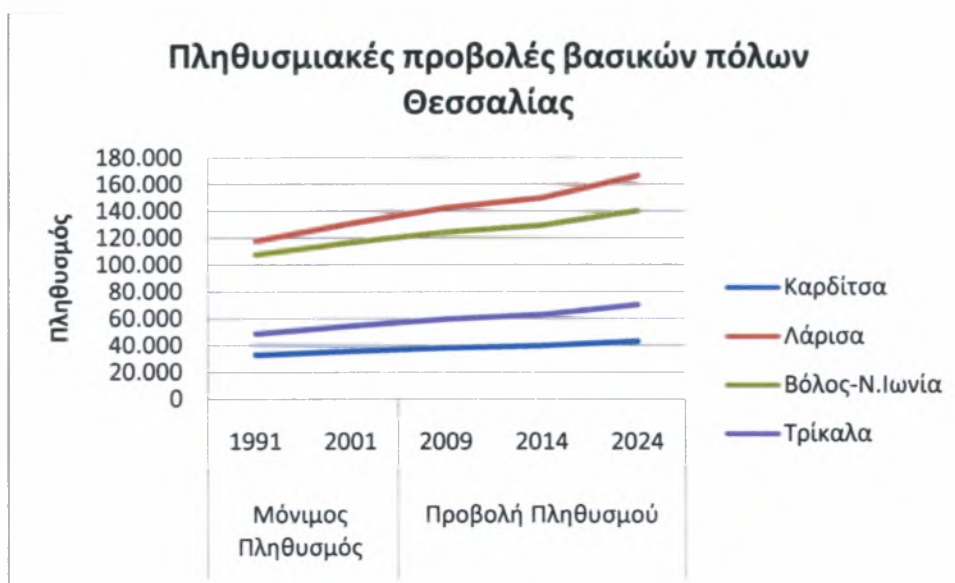
⁴¹ Θεωρήθηκε σκόπιμο να χρησιμοποιηθεί, μόνο η δεκαετία 1991-2001 ως βάση για την εξαγωγή των προβολών του πληθυσμού, διότι η μεταβολή στη δεκαετία 1981-1991 θεωρείται ακατάλληλη για πρότυπο εξαγωγής συμπερασμάτων στα σημερινά δεδομένα αφού έχουν περάσει 20 χρόνια περίπου και οι συνθήκες είναι διαφορετικές.

Πίνακας 4.2.4. – Π2 Πληθυσμιακή προβολή των πρωτευουσών των νομών της Θεσσαλίας

	Μόνιμος Πληθυσμός		Ρυθμός μεταβολής	Προβολή Πληθυσμού		
	1991	2001	1991-2001	2009	2014	2024
Καρδίτσα	32.884	35.750	0,00839142	38222	39852	43326
Λάρισα	118.090	131.095	0,01050229	142523	150166	166703
Βόλος-Ν. Ιωνία	107.846	116.848	0,00804919	124588	129683	140508
Τρίκαλα	48.857	54.605	0,01118487	59687	63100	70524

Πηγή: ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 4.2.4. – Δ2 Πληθυσμιακές προβολές βασικών πόλων Θεσσαλίας

Ο στόχος για τον πληθυσμό των βασικών πόλων της Θεσσαλίας είναι να διατηρήσουν ως το έτος 2024 τον αυξητικό ρυθμό που παρουσιάζουν με βάση τις προβολές, για την περίπτωση της Καρδίτσας προβλέπεται να ενταθεί ο ρυθμός αύξησης πέραν των πληθυσμιακών προβολών.

B) Ενεργός πληθυσμός

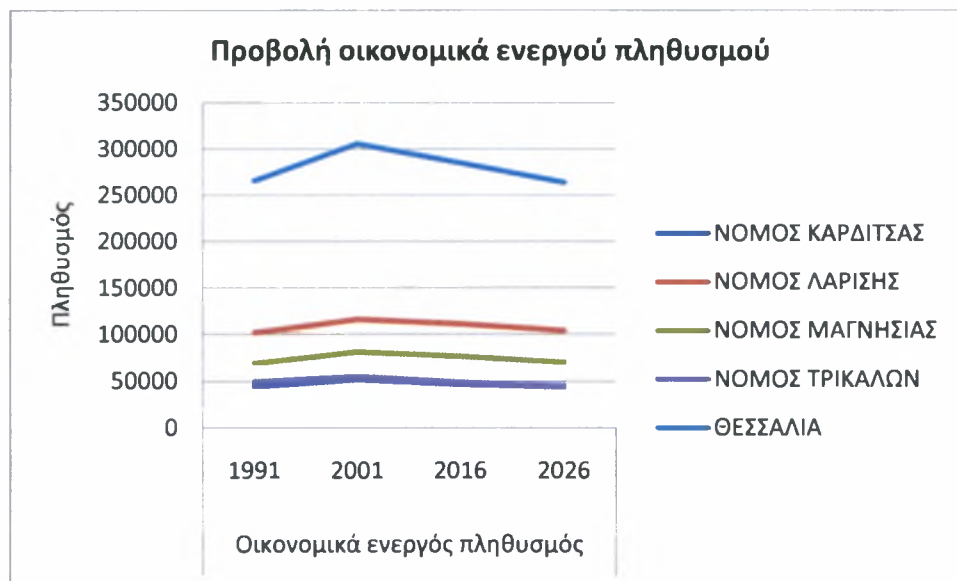
Για την πρόβλεψη του ενεργού πληθυσμού της περιφέρειας χρειάζεται να μελετηθούν οι πληθυσμιακές πυραμίδες της περιφέρειας και των νομών έτσι ώστε να δηχθεί ποιες πληθυσμιακές ομάδες θα μπουν και θα βγουν από τον ενεργό πληθυσμό του εκάστοτε επιπέδου. Από τη μελέτη των πληθυσμιακών πυραμίδων προέκυψαν τα παρακάτω στοιχεία.

Πίνακας 4.2.4. – Π3 Προβολή του ενεργού πληθυσμού των νομών της Θεσσαλίας

	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός			
	1991	2001	2016	2026
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	44915	52378	47.249	44.376
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ	102658	116835	112.085	104.773
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	69322	81880	77.120	70.297
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	49039	54714	48.544	44.635
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	265934	305807	284.998	264.082

Πηγή: ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 4.2.4 – Δ3 Προβολή ενεργού πληθυσμού των νομών της Θεσσαλίας

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι η Θεσσαλία με βάση την πληθυσμιακή της διάρθρωση, θα αντιμετωπίσει πρόβλημα στο ανθρώπινο δυναμικό που θα βρίσκεται σε κατάλληλη ηλικία για να εργαστεί. Βέβαια, με βάση τις προτάσεις του παρόντος πλαισίου και τις εισηγήσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού που αναφέρονται παραπάνω, θα δημιουργηθούν κατάλληλες συνθήκες ώστε να αποτελέσει η περιφέρεια ελκυστικό περιβάλλον για εισροές ανθρωπίνου δυναμικού καθώς και να «αναβαθμιστεί» το υπάρχον δυναμικό. Από την άλλη μεριά η φυσική μείωση του ενεργού πληθυσμού οδηγεί σε μείωση της ανεργίας με αποτέλεσμα τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης. Συνοψίζοντας, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, η περιφέρεια με την εφαρμογή των κατάλληλων προτάσεων θα αποτελέσει ένα ελκυστικό και ανταγωνιστικό περιβάλλον για την προσέλκυση ανθρωπίνων πόρων και

υπολογίζεται να φτάσει σε έναν αριθμό-στόχο ενεργού πληθυσμού που θα είναι παρόμοιος με το 2001.

Γ) Ανεργία

Σχετικά με την ανεργία, παρατηρώντας τα στοιχεία του 2001 σε συνάρτηση με στοιχεία του ΟΑΕΔ για το 2005 που αναφέρουν σχετικά με το πλήθος των ανέργων ότι η περιφέρεια απαριθμεί 36.230 ανέργους και συγκεκριμένα ο ν. Λάρισας 13.938, ο ν. Καρδίτσας 6.374, ο ν. Μαγνησίας 8.269 και ο ν. Τρικάλων 7.147 (Περιφέρεια Θεσσαλίας, 2009) . Ουσιαστικά, παρατηρείται ότι η περιφέρεια από το 2001 ως το 2005 σημειώνει αύξηση κατά 3.803 ανέργους. Συγκεκριμένα ο ν. Λάρισας σημειώνει αύξηση κατά 2.664 ανέργους, ο ν. Καρδίτσας κατά 502, ο ν. Τρικάλων κατά 1945 και ο ν. Μαγνησίας σημειώνει μείωση κατά 1.308.

Αναλύοντας τα δεδομένα και με την παραδοχή ότι το εργατικό δυναμικό δεν μεταβλήθηκε συνταρακτικά από το 2001 στο 2005, παρατηρείται ότι ο ν. Τρικάλων σημείωσε μεγάλη αύξηση στο ποσοστό της ανεργίας του, επιπλέον και ο ν. Λαρίσης πραγματοποίησε αύξηση στο ποσοστό της ανεργίας, μικρότερη από αυτή του ν. Τρικάλων αν και έχει μεγαλύτερη αύξηση σε ανέργους, διότι έχει περισσότερο εργατικό δυναμικό. Ακόμα ο ν. Καρδίτσας σημειώνει μικρή αύξηση του ποσοστού ανεργίας ενώ ο ν. Μαγνησίας είναι ο μόνος νομός της Περιφέρειας που πραγματοποιεί μείωση του ποσοστού της ανεργίας. Με βάση τα παραπάνω στοιχεία και την παραδοχή που έγινε, το 2005, η περιφέρεια Θεσσαλίας είχε περίπου ποσοστό ανεργίας 12.1%.

Με βάση τις μεταβολές της ανεργίας κατά τη δεκαετία '91-'01, καθώς επίσης και από το '01-'05, με βάση ακόμα την οικονομική κρίση καθώς και τις προτάσεις που αναφέρονται στο παρόν πλαίσιο, αναμένεται, μετά από κάποιες αυξομειώσεις, το ποσοστό ανεργίας να πέσει στο 10%, το 2014. Για το 2024-ετός στόχο της μελέτης, προβλέπεται η ανεργία να πέσει γύρω στο 7%, αν βέβαια εφαρμοσθούν τα σχέδια που προτείνονται.

Συνοψίζοντας, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό να εφαρμοστούν οι προτάσεις του ΕΣΠΑ που σχετίζονται με το αναπτυξιακό πλαίσιο καθώς θα βελτιώσουν συνολικά, τα αναπτυξιακά «συστατικά» (επιχειρήσεις, ανθρώπινο δυναμικό, κ.α.) της περιφέρειας

και σε συνδυασμό με τις παρεμβάσεις που προτείνονται από την παρούσα εργασία, θα εκπληρωθούν οι στόχοι για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της Θεσσαλίας.

4.2.5 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Αυτό που παρατηρείται από την πρόταση για το αναπτυξιακό πλαίσιο είναι ότι οι πόλοι ανάπτυξης σημειώνουν μεγαλύτερη αύξηση από τους νομούς, δηλαδή παρατηρείται πληθυσμιακή συγκέντρωση στις μεγάλες πόλεις που σε κάποιο βαθμό οφείλεται σε εσωτερική μετανάστευση εντός της περιφέρειας και αυτό είναι κάτι που επιδιώκεται να αποφευχθεί. Κάτι ακόμα που αξίζει να αναφερθεί είναι η ενδογενής τάση μείωσης του ενεργού πληθυσμού που σε συνδυασμό με την τάση αύξησης του συνολικού πληθυσμού μας οδηγεί σε ένα παράδοξο συμπέρασμα που μπορεί να ερμηνευθεί με εισροή ανθρωπίνου δυναμικού από άλλες περιοχές, κάτι που είναι και στόχος της πρότασης. Όσον αφορά το γενικό πλαίσιο, υπάρχει ένα σημείο στο οποίο αντιφάσκει, διότι ναι μεν αναφέρει το διαρθρωτικό πρόβλημα της περιφέρειας λόγω των πολλών βαμβακοκαλλιεργειών στη Θεσσαλία, αλλά από την άλλη θέτει ως βασικό ρόλο της πόλης της Λάρισας, το κέντρο μεταποίησης βιομηχανικών φυτών. Έτσι, ναι μεν εντοπίζει το πρόβλημα, όμως η πρόταση του, ουσιαστικά δεν το λαμβάνει υπόψη. Τέλος, μια γενική επισήμανση είναι ότι ούτε το γενικό πλαίσιο ούτε το περιφερειακό δίνουν ιδιαίτερη σημασία στο αναπτυξιακό πλαίσιο και μάλλον το ίδιο το κεφάλαιο του αναπτυξιακού πλαισίου έχει σημασία μόνο για το μελετητή και όχι ως προς τα μεγέθη στόχους αλλά ως προς τη διαδικασία της προβολής των μεγεθών σε συνάρτηση του πως τα επηρεάζουν οι προτάσεις. Αντίθετα, ο αναπτυξιακός σχεδιασμός με το ΕΣΠΑ, αντιμετωπίζει περισσότερο ολοκληρωμένα το αναπτυξιακό πλαίσιο.

4.3. ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

4.3.1. ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

4.3.1.1. ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Με βάση το εθνικό χωροταξικό, η περιφέρεια οργανώνεται γύρω από το δίπολο Λάρισα-Βόλος στην Ανατολική Θεσσαλία και γύρω από το δίπολο Καρδίτσα-Τρίκαλα στη Δυτική Θεσσαλία. Οι βασικοί άξονες ανάπτυξης είναι ο ΠΑΘΕ που διασχίζει το ανατολικό τμήμα της περιφέρειας και ο προβλεπόμενος άξονας Κεντρικής ενδοχώρας

που αναπτύσσεται κατά μήκος του Ε65. Επίσης, για το δίπολο Λάρισα-Βόλος προτείνεται να αποτελέσει διεθνή και εθνικό πόλο. Τέλος, οι βασικές αρχές του γενικού πλαισίου, που επηρεάζουν περισσότερο από τις άλλες τη χωρική δομή, είναι το ιεραρχημένο πολυκεντρικό μοντέλο με άξονες και πόλους ανάπτυξης, η ισόρροπη διάχυση της ανάπτυξης καθώς και η συνεργασία περιφερειακών και τοπικών συστημάτων ανάπτυξης.

4.3.1.2. ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο, σχετικά με τη χωρική δομή, έχει τους παρακάτω στόχους: α) το Ανατολικό τμήμα να καταστεί εθνικός και διεθνής πόλος, β) ενίσχυση του Δυτικού τμήματος, ώστε να αποτελέσει Πύλη προς τα Βόρεια και Δυτικά καθώς και ενίσχυση της σύνδεσης των κέντρων με τη Λάρισα, γ) βελτίωση της θέσης των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών με αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Η διάρθρωση της χωρικής δομής βασίζεται στα παρακάτω: α) άξονας Βόλος-Λάρισα, β) άξονας Καρδίτσα-Τρίκαλα, γ) ζώνες ανάπτυξης με βάση τις ΖΗΜ⁴², με κύριους πόλους τις πρωτεύουσες των νομών, δ) οργάνωση του χώρου με βάση αναπτυξιακές ζώνες των οικισμών 3^{ου} επιπέδου.

4.3.1.3 ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Στην ενότητα αυτή, το περιφερειακό πλαίσιο ακολουθεί, αν και ετεροχρονισμένο, τις οδηγίες του εθνικού πλαισίου διότι: α) και στα δύο πλαίσια η περιφέρεια οργανώνεται από τα δυο δίπολα (Λάρισα-Βόλος στην Ανατολική Θεσσαλία, Καρδίτσα-Τρίκαλα στη Δυτική), β) οι άξονες ανάπτυξης παραμένουν οι ίδιοι, γ) η αρχή της ισόρροπης διάχυσης της ανάπτυξης περιλαμβάνεται έμμεσα στο στόχο της ανάπτυξης της Δ. Θεσσαλίας από την αξιοποίηση των φυσικών πόρων του περιφερειακού πλαισίου, δ) το ιεραρχημένο πολυκεντρικό μοντέλο εξυπηρετείται από τη διάκριση στην οργάνωση του χώρου μεταξύ του δίπολου Λάρισα-Βόλος σε πρώτο επίπεδο, του δίπολου Καρδίτσα-Τρίκαλα και των οικισμών 3^{ου} επιπέδου.

⁴² ΖΗΜ: ζώνες ημερήσιων μετακινήσεων

4.3.1.4 ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση που υιοθετείται από την παρούσα εργασία είναι παρόμοια με αυτήν του ΦΕΚ για το περιφερειακό πλαίσιο. Όσον αφορά τη διάρθρωση της χωρικής δομής, η περιφέρεια οργανώνεται: α) από το δίπολο Λάρισας-Βόλου, την ζώνη ανάπτυξης του και τον άξονα του, β) από το δίπολο Καρδίτσας-Τρικάλων την ζώνη ανάπτυξης και τον άξονα του, γ) από τους οικισμούς 3^{ου} επιπέδου με τις αναπτυξιακές ζώνες που διαθέτουν, χωρίς να έχει η κάθε ζώνη παρόμοια χαρακτηριστικά. Σχετικά με τους στόχους που τίθενται, το δίπολο Λάρισας – Βόλου να αποτελέσει τον πόλο ανάπτυξης της περιφέρειας με εθνική και διεθνή εμβέλεια, το δίπολο Καρδίτσας – Τρικάλων να ενισχυθεί ώστε να αποτελέσει τον πόλο της Δ. Θεσσαλίας σε συνδυασμό με βελτίωση των βασικών συνδέσεων του ώστε να αρθεί η απομόνωση του και να αποτελέσει πύλη της περιφέρειας προς τα Βόρεια και Δυτικά, ενίσχυση των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών που θα βασίζεται στην τοπική πολυτομεακή ανάπτυξη με την αξιοποίηση των φυσικών πόρων και τέλος, προστίθεται ο στόχος της σύνδεσης των αναπτυξιακών ζωνών διαφορετικού επιπέδου οικισμών έτσι ώστε να δημιουργείται ένα πλέγμα λειτουργιών και συνδέσεων που να συμβάλει στη συνοχή και στη διάχυση της ανάπτυξης στο χώρο. (Λαμπριανίδης, 2006 · McCann, 2002 · Αλέγρας, 2003)

4.3.1.5 ΧΩΡΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η παρούσα ενότητα, αν και είχε δύσκολο θεωρητικό υπόβαθρο, είχε σχετικά σαφείς οδηγίες από το γενικό πλαίσιο που σε συνδυασμό με τις θεωρίες των πόλων ανάπτυξης και των κεντρικών τόπων οδήγησαν στην πρόταση. Επιπλέον, επειδή δεν έχει αλλάξει η υπάρχουσα κατάσταση ως προς τη χωρική δομή στην περιφέρεια, οι στόχοι του προηγούμενου περιφερειακού πλαισίου συνέβαλαν στην επιλογή των προτάσεων.

4.3.2. ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

4.3.2.1 ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΕΣΠΑ

Οι βασικές αρχές που δίδονται από το γενικό πλαίσιο για την οικιστική οργάνωση είναι: α) η ανάπτυξη ιεραρχημένου οικιστικού δικτύου που θα βασίζεται σε πόλους ανάπτυξης εθνικής και υπερεθνικής εμβέλειας, β) η ανάπτυξη δράσεων στους πόλους

ανάπτυξης και ιδιαίτερα στις περιπτώσεις του α) που στοχεύουν στη συμπληρωματικότητα των ρόλων των πόλεων, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και του οικονομικού δυναμισμού, στη βελτίωση της προσπελασιμότητας και της ποιότητας του αστικού περιβάλλοντος και τέλος, στη βελτίωση των υπηρεσιών και ιδιαίτερα της υγείας και της γνώσης με περαιτέρω ενίσχυση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και στις υποδομές έρευνας, γ) η ανάπτυξη της συνεργασίας πόλης-υπαιθρου, δ) τέλος, η προώθηση συνεργασίας μεταξύ πόλεων σε μικρή απόσταση.

Συγκεκριμένα για τη περιφέρεια Θεσσαλίας, το γενικό πλαίσιο προτείνει για το δίπολο Λάρισα-Βόλος να αναπτυχθούν δραστηριότητες και υπηρεσίες, διεθνούς και εθνικής εμβέλειας, και διεθνή δίκτυα συνεργασίας, ακόμα να ισχυροποιηθεί το δίπολο και να ενισχυθούν οι συνδέσεις με Αθήνα, Θεσ/νίκη και Πάτρα καθώς και με την Καρδίτσα, τα Τρίκαλα και την Λαμία. Επίσης να βελτιωθούν οι υποδομές στους τομείς της υγείας, της ανωτάτης εκπαίδευσης και της έρευνας – τεχνολογίας, τέλος να ενισχυθεί ο ρόλος της Λάρισας ως κέντρο αγροδιατροφής και μεταποίησης βιομηχανικών φυτών και του Βόλου ως παραδοσιακού βιομηχανικού κέντρου στη τσιμεντοβιομηχανία και μεταλλουργία και ως κέντρο ευρύτερης περιοχής ανάπτυξης τουρισμού. Για τη Καρδίτσα και τα Τρίκαλα προτείνει να ενισχυθεί ο παραγωγικός και πολιτιστικός χαρακτήρας τους, να αναβαθμιστεί το αστικό περιβάλλον και να ενισχυθούν τα δίκτυα συνεργασίας μεταξύ των δυο πόλων (δίπολο Καρδίτσα – Τρίκαλα)

Τέλος, ως προς τη σχέση του ΕΣΠΑ με το γενικό πλαίσιο, παρατηρείται ότι ακολουθεί παρόμοια προσέγγιση σχετικά με το οικιστικό δίκτυο, ως προς τους πόλους ανάπτυξης, τους ρόλους των πόλεων, την πολυκεντρικότητα και τις δικτυώσεις μεταξύ των πόλων καθώς και ως προς τον περιορισμό της αστικής διάχυσης και την προώθηση της διάχυσης της ανάπτυξης. Συνοψίζοντας, μπορεί να ειπωθεί ότι το ΕΣΠΑ βασίζεται στην θεωρία των πόλων ανάπτυξης του Peggoux και με τη σωστή λειτουργία αυτού του μοντέλου ανάπτυξης θα διαχυθεί η ανάπτυξη στην ενδοχώρα και στην ύπαιθρο, που βρίσκεται στην περιοχή επιρροής του πόλου.

4.3.2.2 ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο, σχετικά με το οικιστικό δίκτυο δίνει τους παρακάτω ρόλους στους βασικούς πόλους της Θεσσαλίας:

Λάρισα: μεγάλο αστικό κέντρο, διοικητικό κέντρο Περιφερειακό/Νομαρχιακό, κόμβος επικοινωνιών, κέντρο υπηρεσιών προς την αγροτική παραγωγή, κέντρο εμπορίου και μεταποίησης με εξειδίκευση στα γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα, κέντρο παροχής υπηρεσιών υγείας, πολιτιστικό κέντρο

Βόλος: μεγάλο αστικό κέντρο, διοικητικό κέντρο Νομαρχιακό, λιμάνι- συγκοινωνιακός κόμβος, παραδοσιακό βιομηχανικό κέντρο, τουριστικό-πολιτιστικό κέντρο, έδρα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας-έρευνα και τεχνολογία

Καρδίτσα: αστικό κέντρο, διοικητικό κέντρο Νομαρχιακό, υπερνομαρχιακό κέντρο υπηρεσιών προς την αγροτική παραγωγή (βαμβάκι, κτηνοτροφία), κέντρο μεταποίησης τοπικά παραγόμενων αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού εθνικής εμβέλειας με δυνατότητες εξέλιξης σε διεθνή εμβέλεια

Τρίκαλα: αστικό κέντρο, διοικητικό κέντρο Νομαρχιακό, κέντρο υπηρεσιών προς την αγροτική παραγωγή(ζωική, δασική), συγκοινωνιακός κόμβος, εμπορική δραστηριότητα, τουρισμός διεθνούς εμβέλειας

Ως προς την ιεράρχηση του οικιστικού δικτύου, προτείνονται τα παρακάτω: 1^ο επίπεδο: δίπολο Λάρισα-Βόλος, 2^ο επίπεδο: δίπολο Καρδίτσα-Τρίκαλα, 3^ο επίπεδο: οι οικισμοί που διαθέτουν αναπτυξιακές ενότητες ή προοπτικές καθώς και αυτοί που συμβάλλουν στην πληθυσμιακή ανασχεση των υψηλότερων επιπέδων, 4^ο επίπεδο: οι υπόλοιποι οικισμοί

4.3.2.3 ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Ως προς το οικιστικό δίκτυο, αρχικά πρέπει να αναφερθεί ότι το γενικό πλαίσιο δίνει κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να ακολουθούνται από τα κατώτερα επίπεδα. Ως προς τους ρόλους των πόλεων ασχολείται ουσιαστικά, μόνο με το δίπολο Λάρισα-Βόλος, διότι για το δίπολο Καρδίτσα-Τρίκαλα κάνει γενικές παρατηρήσεις. Το περιφερειακό πλαίσιο, ως προς τους ρόλους των πόλεων ήταν γενικά «προσαρμοσμένο» ως προς το εθνικό πλαίσιο. Ως προς την ιεράρχηση του οικιστικού

δικτύου το περιφερειακό πλαίσιο ακολουθεί τις αρχές του ανώτερου επιπέδου σχεδιασμού.

4.3.2.4 ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση που υιοθετείται στην παρούσα εργασία είναι παρόμοια, κατά βάση με τη πρόταση του περιφερειακού. Ως προς τους ρόλους των πόλεων προτείνονται τα παρακάτω:

Για το ρόλο της Λάρισας προτείνονται τα παρακάτω: είναι το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της περιφέρειας, ως προς τις διοικητικές λειτουργίες αποτελεί κέντρο Περιφερειακό και Νομαρχιακό, να αποτελεί κέντρο υπηρεσιών προς την αγροτική παραγωγή καθώς και κέντρο μεταποίησης και εμπορίου των αγροτικών προϊόντων που παράγονται, κέντρο παροχής υπηρεσιών υγείας, συγκοινωνιακός κόμβος και πολιτιστικό κέντρο,

Για το ρόλο του Βόλου προτείνεται προτείνονται τα παρακάτω: μεγάλο αστικό κέντρο, διοικητικές λειτουργίες νομαρχιακού επιπέδου, εμπορικό κέντρο-διαπεριφερειακή λειτουργία λιμανιού, έδρα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας-έρευνα & τεχνολογία, παραδοσιακό βιομηχανικό κέντρο ιδιαίτερα στη μεταλλουργία και στη τσιμεντοβιομηχανία, τουριστικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής Πηλίου - Β.Σποράδων και τέλος πολιτιστικό κέντρο,

Για το ρόλο της Καρδίτσας: αστικό κέντρο, διοικητικές λειτουργίες νομαρχιακού επιπέδου, κέντρο υπηρεσιών προς την αγροτική παραγωγή, κέντρο μεταποίησης τοπικών προϊόντων που να έχει δικτύώσεις με τη Λάρισα και να είναι συμπληρωματικό της, τουριστικό κέντρο ήπιων μορφών τουρισμού και πολιτιστικό κέντρο,

Για το ρόλο των Τρικάλων: αστικό κέντρο, διοικητικές λειτουργίες νομαρχιακού επιπέδου, κέντρο υπηρεσιών προς την αγροτική παραγωγή, συγκοινωνιακός κόμβος, τουριστικό κέντρο ήπιων μορφών τουρισμού, εμπορικές δραστηριότητες και πολιτιστικό κέντρο.

Κάνοντας μια σύνοψη για τα παραπάνω, μπορεί να ειπωθεί ότι δεν υπάρχουν σημαντικές εξειδικεύσεις με εξαίρεση το δίπολο Λάρισα-Βόλος, που από τη μία πλευρά η Λάρισα βασίζεται στη μεταποίηση, το εμπόριο και την παροχή υπηρεσιών προς τον πρωτογενή τομέα, και από την άλλη πλευρά ο Βόλος βασίζεται στις

διαπεριφερειακές λειτουργίες του λιμανιού, του Πανεπιστημίου, στον δευτερογενή τομέα (μεταλλουργεία & τσιμεντοβιομηχανία) και στον τουρισμό.

Ως προς την ιεράρχηση του οικιστικού δικτύου και με βάση τις γενικές αρχές του γενικού πλαισίου ακολουθείται η πρόταση του περιφερειακού πλαισίου. Δηλαδή, ως 1^ο επίπεδο επιλέγεται το δίπολο Λάρισα-Βόλος που αποτελεί πρωτεύοντα εθνικό πόλο και προτείνεται να αναπτυχθούν δραστηριότητες, υπηρεσίες και συνεργασίες διεθνούς εμβέλειας καθώς και ενίσχυση των δικτυώσεων εντός του δίπολου και σύνδεση με τους αστικούς πόλους της Αθήνας, Θεσ/νίκης, Πάτρας, Λαμίας, Τρικάλων και Καρδίτσας. Ως 2^ο επίπεδο επιλέγεται το δίπολο Καρδίτσα-Τρίκαλα που θα αποτελεί το κέντρο της Δυτικής Θεσσαλίας και που προτείνεται να ενισχυθούν οι δικτυώσεις, τόσο εντός του δίπολου όσο και με την Λάρισα. Ως 3^ο επίπεδο επιλέγονται οι οικισμοί που έχουν τη δυνατότητα να επιτελέσουν τον ενδιάμεσο ρόλο μεταξύ των πόλων ανάπτυξης και των μικρών οικισμών, στους οποίους οι λειτουργίες τους μπορεί να ποικίλουν από πρωτογενή μέχρι τριτογενή τομέα. Ο ρόλος του 3^{ου} επιπέδου είναι ιδιαίτερα κρίσιμος, διότι πρέπει να αποτρέψει την πληθυσμιακή αποψίλωση της υπαίθρου, να συνδέσει τα τοπικά συστήματα με τους τέσσερις πόλους της περιφέρειας και να συμβάλλει στη προώθηση της συνεργασίας πόλης – υπαίθρου.

Με βάση τα παραπάνω, οι οικισμοί 3^{ου} επιπέδου που προτείνονται είναι οι ήδη θεσμοθετημένοι δηλαδή, για το ν. Λαρίσης η Ελασσόνα με ζώνη επιρροής την ορεινή περιοχή βόρεια του νομού, οι Γόννοι και ο Πυργετός με ζώνη επιρροής τα Τέμπη και την ευρύτερη ζώνη στο δέλτα του Πηνειού, η Αγιά με ζώνη επιρροής την ορεινή περιοχή της Όσσας και του Μαυροβουνίου καθώς και τον παράκτιο χώρο της περιοχής, ο Τύρναβος με χώρο επιρροής την πεδινή περιοχή βόρεια της πόλης της Λαρίσας, τα Φάρσαλα με ζώνη επιρροής τα νοτιοδυτικά όρια του νομού, επιπλέον προτείνεται η Νίκαια να χαρακτηριστεί οικισμός 3^{ου} επιπέδου με ζώνη επιρροής την ευρύτερη πεδινή περιοχή νότια της πρωτεύουσας. Για το ν. Μαγνησίας, οι ήδη θεσμοθετημένοι Ζαγορά και Αργαλαστή με ζώνες επιρροής το βόρειο και το νότιο Πήλιο αντίστοιχα, η Σκιάθος και η Σκόπελος με χώρο επιρροής τις Β. Σποράδες, το Βελεστίνο στο βορειοδυτικό χώρο του νομού και ο Αλμυρός για την ευρύτερη ορεινή και πεδινή περιοχή νοτιοανατολικά της πρωτεύουσας, επιπλέον προτείνεται η Αγριά να χαρακτηριστεί 3^{ου} επιπέδου, ως κέντρο των γύρω παράκτιων και ορεινών οικισμών του Πηλίου. Για το ν. Καρδίτσας, οι ήδη θεσμοθετημένοι Σοφάδες ως κέντρο στα νοτιοανατολικά του νομού,

το Μουζάκι ως κέντρο της ορεινών περιοχών βόρεια και δυτικά του νομού και ο Παλαμάς ως κέντρο της ευρύτερης περιοχής βορειοανατολικά του νομού, επιπλέον προτείνεται το Νεοχώρι να χαρακτηριστεί οικισμός 3^{ου} επιπέδου ως κεφαλοχώρι της ευρύτερης ορεινής περιοχής του νομού. Για το ν. Τρικάλων οι ήδη θεσμοθετημένοι Πύλη ως κέντρο της ορεινής δυτικής περιοχής του νομού, η Καλαμπάκα ως κέντρο της ευρύτερης περιοχής βόρεια του νομού και τέλος, η Φαρκαδώνα για τη δυτική περιοχή του νομού. Τέλος, ως 4^ο επίπεδο, επιλέγονται όλοι οι υπόλοιποι οικισμοί. (Λαμπριανίδης, 2006 · McCann, 2002)

4.3.2.5 ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Στην ενότητα του οικιστικού δικτύου, η πρόταση επηρεάστηκε από τη θεωρία των πόλων ανάπτυξης του Perroux σε συνδυασμό με αυτήν των κεντρικών τόπων του Christaller και του Losch. Ως προς τους ρόλους των πόλεων, κάτι που προξενεί εντύπωση είναι ότι ενώ το γενικό πλαίσιο αναφέρει για τον πρωτογενή τομέα και τη γεωργία ότι πρέπει να προσαρμοστεί στην αγορά και στη νέα ΚΑΠ, συγχρόνως προτείνει ως ρόλο για τη Λάρισα να είναι κέντρο βιομηχανικών φυτών, δηλαδή βαμβακιού. Ουσιαστικά με αυτόν τον τρόπο, αναιρεί θέσεις που προτείνει να ακολουθηθούν και προκαλεί σύγχυση.

4.3.3. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

4.3.3.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το γενικό πλαίσιο για τη διοικητική διάρθρωση δίνει κατευθύνσεις για τη διοικητική ανασυγκρότηση της χώρας. Οι κατευθύνσεις αυτές, επηρεάζουν ολόκληρη τη χώρα, συνεπώς και την Θεσσαλία. Η κυριότερη οδηγία είναι η αναβάθμιση του α' βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης έτσι ώστε να διαμορφωθούν ισχυρότεροι και λιγότεροι ΟΤΑ. Η επόμενη οδηγία στηρίζεται στην ανάπτυξη ισχυρής εταιρικής σχέσης πόλης – υπαίθρου μέσω της οργάνωσης του αστικού-περιφερειακού δικτύου έτσι ώστε να στηριχθεί η ύπαιθρος. Ακόμα, προβλέπεται για τη διοικητική ανασυγκρότηση να λαμβάνονται υπόψη, κριτήρια γεωμορφολογικά, ιστορικά, πολιτιστικά κ.α..

4.3.3.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το προηγούμενο περιφερειακό χωροταξικό δεν πρότεινε παρεμβάσεις σε νομαρχιακό και δημοτικό επίπεδο, αλλά έκανε αναφορά για τη δημιουργία διαπεριφερειακής ζώνης ανάπτυξης με κέντρο το δίπολο Λάρισα – Βόλος και ακόμα σε δημοτικό επίπεδο, οι επόμενες αναθεωρήσεις να βασιστούν στις ζώνες ανάπτυξης των οικισμών 3^{ου} επιπέδου.

4.3.3.3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Το γενικό πλαίσιο, σχετικά με τη διοικητική διάρθρωση, ενθαρρύνει τα περιφερειακά πλαίσια να διατυπώσουν προτάσεις για την αναμόρφωση των ΟΤΑ α' και β' βαθμού. Οι μακροπρόθεσμες οδηγίες που διατυπώνει το προηγούμενο χωροταξικό συμβαδίζουν με τις αρχές του γενικού πλαισίου για τη διοικητική ανασυγκρότηση, όμως, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, δεν προτείνει κάποια αλλαγή.

4.3.3.4 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση που υιοθετείται από την παρούσα εργασία για την διοικητική διάρθρωση είναι, με βάση την οδηγία του γενικού πλαισίου, να δημιουργηθούν λιγότεροι και ισχυρότεροι δήμοι, που θα προκύψουν μέσα από ενώσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού. Τα κριτήρια για τις ενώσεις των δήμων είναι χωρικά, έτσι ώστε να αναφέρονται οι νέοι δήμοι σε μεγαλύτερες χωρικές ενότητες και να μπορεί να εφαρμόζεται σχεδιασμός σε αυτό το επίπεδο χωρίς να υπάρχουν χωρικοί περιορισμοί και προβλήματα μεταξύ διαφορετικών δήμων. Ακόμα τα κριτήρια είναι πληθυσμιακά, έτσι ώστε ο κάθε ΟΤΑ να αναφέρεται σε μια πληθυσμιακή βάση, που να έχει ουσία η στελέχωση των διοικητικών υπηρεσιών με εξειδικευμένο προσωπικό. Επίσης, τη διοικητική ανασυγκρότηση επηρεάζουν και παράγοντες που αναφέρονται σε πολιτιστικά και γεωμορφολογικά στοιχεία, έτσι ώστε οι νέοι ΟΤΑ να έχουν κοινά στοιχεία και χαρακτηριστικά. Συμπερασματικά και με βάση τα παραπάνω κριτήρια, οι νέοι ΟΤΑ πρέπει να ανταποκρίνονται στις χωρικές ενότητες των αναπτυξιακών ζωνών των οικισμών 3^{ου} επιπέδου.

4.3.3.5 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Στην ενότητα αυτή, η πρόταση που υιοθετείται, ακολουθεί τις αρχές του γενικού πλαισίου και δίνει ποιοτικές οδηγίες, με τις οποίες προτείνεται να εφαρμοσθεί η διοικητική ανασυγκρότηση. Ακόμα, θεωρήθηκε ότι στα πλαίσια της παρούσας εργασίας δεν ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί ολοκληρωμένη πρόταση για τη διοικητική αναδιάρθρωση.

4.3.4. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

4.3.4.1. ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ

4.3.4.1.1 ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η βασική οδηγία που δίνεται από το εθνικό πλαίσιο, είναι η προώθηση της αρχής της συμπαγούς πόλης. Στο πλαίσιο αυτό, οι όποιες επεκτάσεις πρέπει να δικαιολογούνται με αντικειμενικά κριτήρια που να έχουν χαρακτήρα δημογραφικό, παραγωγικό, οικιστικό.

4.3.4.1.2 ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στο περιφερειακό πλαίσιο προβλέπεται να πραγματοποιηθούν δυο ρυθμιστικά σχέδια, ένα για το δίπολο Λάρισα-Βόλος και ένα για το Καρδίτσα-Τρίκαλα. Στο επίπεδο του φυσικού σχεδιασμού, που περιλαμβάνονται τα ΓΠΣ και τα ΣΧΟΟΑΠ (Οικονόμου, 2006), το περιφερειακό ΦΕΚ έδωσε τις παρακάτω οδηγίες: α) ιεράρχηση-οργάνωση οικιστικού δικτύου, β) συγκράτηση του πληθυσμού, που θα προέλθει από την αγροτική έξοδο, εντός της περιφέρειας, γ) χρήση συγκεντρωτικών χωρικά πολεοδομικών μηχανισμών καθώς και λεπτομερή, ακριβή σχεδιασμό των χρήσεων γης σε οικιστικά κέντρα 3^{ου} επιπέδου και πάνω καθώς και κατά μήκος των αξόνων ανάπτυξης και στις ζώνες ημερήσιων μετακινήσεων, δ) κατάργηση-περιορισμό της εκτός σχεδίου δόμησης.

4.3.4.1.3 ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Στην ενότητα της οικιστικής χρήσης γης, το περιφερειακό πλαίσιο τηρεί τις κατευθύνσεις που δίνει το γενικό πλαίσιο, διότι εκτός από την πρόταση για τα ρυθμιστικά σχέδια, προβλέπει την ιεράρχηση του οικιστικού δικτύου, ακολουθεί την αρχή της συμπαγούς πόλης με τη χρήση συγκεντρωτικών χωρικά πολεοδομικών μηχανισμών, περιορίζει την εκτός σχεδίου δόμηση και προβλέπει τον ακριβή σχεδιασμό των χρήσεων γης στις περιοχές που υπάρχουν ή προβλέπεται να υπάρξουν συγκρούσεις στις χρήσεις γης.

4.3.4.1.4 ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Όπως έχει αναφερθεί στην ανάλυση της παρούσας εργασίας, η οικιστική χρήση γης α' κατοικίας συγκεντρώνεται στα μεγάλα αστικά συγκροτήματα, οι περιοχές β' κατοικίας συγκεντρώνονται κυρίως, στο Πήλιο, στα παραλιακό μέτωπο της περιφέρειας, στα νησιά και στα ορεινά. Επιπλέον, υπάρχουν ζώνες παραθεριστικής κατοικίας με αυθαίρετη κυρίως δόμηση, στα παράλια του ν. Λάρισας (Αγιόκαμπος – Δ. Πηνειού) και στη Ν. Αγχίαλο του ν. Μαγνησίας. Συνολικά, υιοθετείται η πρόταση του προηγούμενου περιφερειακού πλαισίου, ως προς τα ρυθμιστικά σχέδια και τις οδηγίες στα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ και επιπλέον, για τις περιοχές που αναφέρθηκαν παραπάνω και προέκυψαν από την ανάλυση ότι αναμένεται να υπάρξουν ή υπάρχουν ήδη συγκρούσεις στις χρήσεις γης, προτείνεται λεπτομερής σχεδιασμός των χρήσεων γης με κατευθύνσεις την αρχή της «συμπαγούς» πόλης και την προστασία της υπαίθρου και του περιβάλλοντος έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν τέτοιου είδους προβλήματα.

4.3.4.1.5 ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Στην ενότητα αυτή, υιοθετήθηκε η πρόταση του προηγούμενου περιφερειακού πλαισίου και προστέθηκαν κάποιες χωρικές ενότητες που αντιμετωπίζουν προβλήματα σχετικά με τη σύγκρουση της οικιστικής χρήσης με την ύπαιθρο.

4.3.4.2. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ

4.3.4.2.1 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Για τη χωροταξική οργάνωση της βιομηχανίας και κατ' επέκταση τη βιομηχανική χρήση γης υπάρχουν σημαντικά στοιχεία από το γενικό και το ειδικό πλαίσιο βιομηχανίας, που δημιουργούν ένα πλαίσιο για την οργάνωση της βιομηχανίας. Το γενικό πλαίσιο θα περιοριστεί στις βασικές αρχές που έχουν σχέση με τη χωρική οργάνωση του τομέα και το ειδικό πλαίσιο της βιομηχανίας θα αναφερθεί σε πιο εξειδικευμένες και συγκεκριμένες προτάσεις. Το γενικό πλαίσιο δίνει τους παρακάτω στόχους: α) να βελτιωθεί με κατάλληλες χωρικές ρυθμίσεις, η ανταγωνιστικότητα και η επιχειρηματικότητα του τομέα, β) να βασιστεί η χωροθέτηση της βιομηχανίας στην οργάνωση των υποδοχέων για τη μεταποίηση και στην στήριξη τους με κίνητρα σε κλαδικές ρυθμίσεις για μονάδες με συγκεκριμένες ανάγκες χωροθέτησης και στην αντιμετώπιση των συγκρούσεων στις χρήσεις γης.

Το ειδικό πλαίσιο, παράλληλα διατυπώνει τους παρακάτω στόχους: α) να εξασφαλιστεί κατάλληλη και επαρκής γη για ανάπτυξη νέων μονάδων, για μετεγκατάσταση ή μετασχηματισμό υφιστάμενων, β) να εξορθολογισθεί και να εξυγιανθεί η βιομηχανία στο επίπεδο των χρήσεων γης προς την οργανωμένη χωροθέτηση, γ) να προσδιοριστούν όροι και προϋποθέσεις για τη διάσπαρτη χωροθέτηση και να διαμορφωθούν όροι για τις μονάδες που εξαρτώνται από συγκεκριμένα στοιχεία της οργάνωσης του χώρου, δ) να αντιμετωπισθούν οι συγκρούσεις στις χρήσεις γης μεταξύ της βιομηχανίας και άλλως κλάδων. Συγκεκριμένα, για τον παράκτιο χώρο(ιδιαίτερα τουριστικές και παραθεριστικές περιοχές) προτείνεται να αποφεύγεται η χωροθέτηση μονάδων, εκτός από τις περιπτώσεις που αποτελεί για την μονάδα, ανάγκη το θαλάσσιο μέτωπο. Στον ορεινό χώρο προτείνεται να διατηρηθούν οι μονάδες, διότι συμβάλουν στην αγροτική πολυαπασχόληση.

Συγκεκριμένα στην περιφέρεια, υπάρχει ανάγκη για δημιουργία νέων υποδοχών λόγω μετεγκατάστασης υφιστάμενων μονάδων, δημιουργίας νέων μονάδων και εξυγιάνσης των υπάρχοντων υποδοχέων. Σχετικά με τη διάσπαρτη χωροθέτηση της βιομηχανίας, προβλέπονται οι παρακάτω διατάξεις: α) αποτροπή της παρόδιας ανάπτυξης μονάδων μεταποίησης στους μη-κλειστούς δρόμους και στο βασικό οδικό δίκτυο που σχετίζεται με τα ισχυρά στοιχεία της βιομηχανίας, β) λεπτομερής σχεδιασμός των χρήσεων γης

από τα ρυθμιστικά σχέδια που προβλέπονται, γ) απαγόρευση της διάσπαρτης χωροθέτησης μονάδων στην περιοχή ευθύνης των δύο ρυθμιστικών, δ) η στήριξη των μονάδων που δεν ανήκουν στις περιπτώσεις α) και β).

Στην κατά νομό ανάλυση του ειδικού πλαισίου αναφέρονται τα παρακάτω:

Ν. Καρδίτσας: σχετικά με το χωροταξικό πρότυπο, κέντρο της περιορισμένης μεταποίησης είναι η Καρδίτσα. Η βιομηχανία επεκτείνεται στις κοντινές γύρω περιοχές (πεδινές και ημιορεινές), χωρίς όμως να δημιουργείται συνεκτική ζώνη. Προτείνεται να ενισχυθεί, να διευρυνθεί και να επεκταθεί το κέντρο αυτό προς τα Τρίκαλα. Όσον αφορά την οργανωμένη χωροθέτηση της βιομηχανίας, πρέπει η υπάρχουσα ΒΙ.ΠΕ να καταστεί πιο ελκυστική, διότι ως τώρα δεν έχει προκαλέσει επενδυτικό ενδιαφέρον. Ως προς τις συγκρούσεις στις χρήσεις γης, τίθεται το ζήτημα μεταξύ της διάσπαρτης βιομηχανίας και του ορεινού τουρισμού και προτείνεται να ρυθμιστεί η σχέση αυτή σε πολεοδομικό επίπεδο.

Ν. Λάρισας: σχετικά με το χωροταξικό πρότυπο, η βιομηχανία συγκεντρώνεται κατά μήκος του ΠΑΘΕ, στην πόλη της Λάρισας και στη ΒΙΠΕ. Προτείνεται η γραμμική επέκταση της ζώνης προς τα δυτικά (Δ. Θεσσαλία) κατά μήκος των οδικού άξονα και προς νότια (Βόλο) κατά μήκος του ΠΑΘΕ, χωρίς βέβαια η ζώνη αυτή να λειτουργεί σε βάρος της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας. Σχετικά με την οργανωμένη χωροθέτηση της βιομηχανίας, αν και η ΒΙΠΕ διαθέτει χωρητικότητα, θα απαιτηθούν και άλλοι οργανωμένοι υποδοχείς για νέες μονάδες και μετεγκαταστάσεις. Σχετικά με τη διάσπαρτη χωροθέτηση, δυνατότητες μετασχηματισμού υφιστάμενων μονάδων είναι αποδεκτές στον αστικό χώρο, ενώ στον εξωαστικό εκτός της ζώνης του δίπολου.

Ν. Μαγνησίας: σχετικά με το χωροταξικό πρότυπο, η μεταποίηση αναπτύσσεται στο Βόλο, στη ΒΙΠΕ και στον Αλμυρό. Προτείνεται η ζώνη αυτή, να αναπτυχθεί προς τα ΒΔ, ενώ να αποφευχθεί η παράκτια χωροθέτηση προς το νότο. Σχετικά με την οργανωμένη χωροθέτηση, θα απαιτηθούν νέοι οργανωμένοι υποδοχείς, γιατί έχει εξαντληθεί η χωρητικότητα της υπάρχουσας ΒΙΠΕ. Για τη διάσπαρτη χωροθέτηση ισχύουν ότι ακριβώς έχει αναφερθεί, παραπάνω, στο ν. Λάρισας. Για την αντιμετώπιση των συγκρούσεων στις χρήσεις γης, επιβάλλεται λεπτομερής σχεδιασμός των χρήσεων γης σε μεγάλο μέρος του νομού, λόγω της ανάπτυξης του τουρισμού και

της μεταποίησης, ιδιαίτερα στις παράκτιες περιοχές όπου η βιομηχανία δεν έχει προτεραιότητα, αλλά χρειάζεται διεξόδους με θαλάσσιο μέτωπο.

Ν. Τρικάλων: σχετικά με το χωροταξικό πρότυπο, η μεταποίηση εστιάζεται στα Τρίκαλα και επεκτείνεται σε γύρω περιοχές, χωρίς όμως να αποτελεί μια συνεκτική ζώνη. Προτείνεται να δημιουργηθεί πιο σαφής ζώνη, που ενδεχομένως να διευρύνεται προς το δίπολο και μελλοντικά προς τα δυτικά στην Εγνατία. Σχετικά με την αντιμετώπιση των συγκρούσεων στις χρήσεις γης, προτείνεται να αντιμετωπιστούν, σε πολεοδομικό επίπεδο, η διάσπαρτη βιομηχανία με τον ορεινό τουρισμό.

4.3.4.2.2 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο, για τη χωρική οργάνωση της βιομηχανίας, θέτει τρεις στόχους: α) την εξυγίανση της υπάρχουσας υποδομής, β) τη συγκέντρωση των δραστηριοτήτων σε οργανωμένους υποδοχείς, γ) την αποτροπή της διάσπαρτης χωροθέτησης. Για την εφαρμογή των στόχων προτείνεται η πλήρης αξιοποίηση των υπάρχοντων οργανωμένων υποδοχέων, η δημιουργία νέων και η χωρική εξειδίκευση των κινήτρων. Συγκεκριμένα, προτείνει νέα ΒΕΠΕ στην παράκτια περιοχή του Αλμυρού, επαναξιοποίηση της μισής α' ΒΙΠΕ και δημιουργία ΒΙΟΠΑ για το ν. Μαγνησίας. Για το ν. Λάρισας επέκταση ή δημιουργία ΒΙΠΕ και ΒΙΟΠΑ, και για το ν. Καρδίτσας και Τρικάλων οργάνωση ΒΙΟΠΑ σε κάθε πόλη.

4.3.4.2.3 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Το γενικό και το ειδικό πλαίσιο, διατυπώνουν παρόμοιους στόχους για την χωρική οργάνωση της βιομηχανίας, με τη διαφορά ότι το ειδικό είναι πιο συγκεκριμένο, κάτι που είναι αναμενόμενο και λογικό, όσον αφορά αυτά τα επίπεδα σχεδιασμού. Το ειδικό πλαίσιο ακόμα, δίνει συγκεκριμένες χωρικές οδηγίες, σχετικά με την περιφέρεια, για τη διάσπαρτη χωροθέτηση της βιομηχανίας, καθώς και για τη σχέση της βιομηχανίας με τον ορεινό και τον παράκτιο χώρο. Επίσης, το ειδικό, κάνει κατά νομό ανάλυση και πρόταση πάνω στο χωροταξικό πρότυπο, στους οργανωμένους υποδοχείς, στη διάσπαρτη χωροθέτηση και στις χρήσεις γης. Το περιφερειακό πλαίσιο, ενώ έχει παρόμοιους στόχους με τα ανώτερα επίπεδα σχεδιασμού, δεν διαθέτει σαφείς

προτάσεις για τη διάσπαρτη χωροθέτηση και την αντιμετώπιση της σύγκρουσης στις χρήσεις γης και το σημαντικότερο είναι ότι δεν φαίνεται να εξυπηρετεί ένα γενικότερο χωροταξικό πρότυπο για την οργάνωση του τομέα της βιομηχανίας.

4.3.4.2.4 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Με βάση την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας, καθώς και της εμπειριστατωμένης ανάλυσης του ειδικού πλαισίου βιομηχανίας για τη Θεσσαλία, προκύπτει η πρόταση. Στην πρόταση ακολουθούνται οι γενικοί στόχοι του εθνικού και του ειδικού πλαισίου, που αναφέρονται παραπάνω. Ακόμα, υιοθετούνται σαφέστατα οι πολιτικές του ειδικού πλαισίου για τη διάσπαρτη χωροθέτηση της βιομηχανίας, που είναι η αποτροπή της παρόδιας ανάπτυξης της βιομηχανίας σε μη-κλειστούς δρόμους και στο οδικό δίκτυο που σχετίζεται με τα ισχυρά στοιχεία της βιομηχανίας, ο λεπτομερής σχεδιασμός των δυο ρυθμιστικών, η απαγόρευση της διάσπαρτης χωροθέτησης μονάδων στο χώρο επιρροής τους και τέλος, η στήριξη σε μονάδες που δεν ανήκουν στις παραπάνω περιπτώσεις. Επιπλέον, είναι επιθυμητή η διατήρηση των βιοτεχνικών μονάδων στον ορεινό χώρο, διότι συμβάλλουν στην απασχόληση και στο πολυτομεακό πρότυπο ανάπτυξης της ορεινής υπαίθρου. Τέλος, για τη σχέση της βιομηχανίας με τον παράκτιο χώρο, προτείνεται να αποφεύγεται η σύνδεση τους, εκτός από την περίπτωση που ο παράκτιος χώρος αποτελεί ανάγκη για τη λειτουργία της μονάδας

Το χωροταξικό πρότυπο της βιομηχανίας χωρίζεται ουσιαστικά στα δυο δίπολα (Λάρισα – Βόλος , Καρδίτσα – Τρίκαλα) με τις βιομηχανικές ζώνες της κάθε πόλης να επεκτείνονται προς το «έτερον ήμισυ». Εξάιρεση αποτελεί η ανάπτυξη μιας δεύτερης ζώνης από τη Λάρισα προς τα δυτικά, που είναι απαραίτητη στο πλαίσιο της σύνδεσης και των δικτυώσεων της Δ. Θεσσαλίας με την πρωτεύουσα της περιφέρειας. Ακόμα, σημαντικός είναι και ο δεύτερος προσανατολισμός της χωροταξικής οργάνωσης της βιομηχανίας, στο ν. Τρικάλων, προς τα ΒΔ και την Εγνατία οδό, μια ευνοϊκή συγκυρία για το νομό και την περιφέρεια που καθιστά την περιοχή συγκοινωνιακό κόμβο και αναμένεται να άρει την απομόνωση της και που αποτελεί στρατηγικό στόχο της εργασίας αυτής.

Ακόμα, ανάλογα με τα χωρικά χαρακτηριστικά και ιδιαίτερα τα ενδογενή ζητήματα της βιομηχανίας, ο θεσσαλικός χώρος χωρίζεται σε 4 κατηγορίες, δηλαδή σε περιοχές εντατικοποίησης, επέκτασης, ποιοτικής αναδιάρθρωσης και στήριξης με βάση την κατηγοριοποίηση του ειδικού πλαισίου.

1. Για το δίπολο Λάρισας – Βόλου προτείνεται η ενίσχυση της σχετικά ισχυρής βιομηχανικής βάσης που αυτό διαθέτει, δηλαδή σε κλάδους μεταποίησης αγροτικών προϊόντων που αναφέρεται περισσότερο στη Λάρισα καθώς και σε κλάδους βαριάς βιομηχανίας που διαθέτει ο Βόλος, σε συνδυασμό με μέτρα για αποφυγή χωρικών και περιβαλλοντικών συνεπειών που υπάρχουν ή είναι δυνατόν να προκύψουν, όπως η αποφυγή της παρόδιας ανάπτυξης και η υιοθέτηση περιβαλλοντικών μέτρων.
2. Για το δίπολο Καρδίτσας – Τρικάλων και την ευρύτερη Δ. Θεσσαλία προτείνεται η στήριξη και ενίσχυση της βιομηχανίας, ιδιαίτερα της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, η οποία σε συνδυασμό με την σημαντική βελτίωση των μεταφορικών υποδομών (Ε65 – Εγνατία Οδό) μπορεί να οδηγήσει σε αναπτυξιακή πρόοδο τον τομέα και την ευρύτερη περιοχή. Βέβαια, πάντα σε συνάρτηση με μέτρα χωρικού (αποφυγή διάσπαρτης και παρόδιας βιομηχανίας) και περιβαλλοντικού χαρακτήρα για την αποφυγή αρνητικών συνεπειών.
3. Για την αγροτική περιοχή του θεσσαλικού κάμπου που στηρίζεται στη γεωργία και δέχεται πιέσεις εξαιτίας της παραγωγικής του βάσης, προτείνεται να εφαρμοσθούν ήπιες και σταδιακές παρεμβάσεις που θα βασίζονται στα νέα προϊόντα του κάμπου (ενεργειακά φυτά, βιολογικές καλλιέργειες, κτηνοτροφία, ΠΟΠ, κ.α.). Σημαντικό κρίνεται να αποφευχθούν δράσεις που θα οδηγήσουν σε γρήγορη αποβιομηχάνιση και ανεργία
4. Τέλος, για το Βόλο που διαθέτει ανεπτυγμένη βιομηχανική βάση προτείνεται ποιοτική αναδιάρθρωση της βιομηχανικής βάσης, που θα βασίζεται στην ενίσχυση δυναμικών κλάδων με προώθηση της έρευνας και τεχνολογίας και μέσω συνεργασιών με το Πανεπιστήμιο.

Η οργανωμένη χωροθέτηση της βιομηχανίας περιλαμβάνει τις παρακάτω προτάσεις:

α) προτείνεται νέα ΒΙΠΕ στο δίπολο Λάρισας - Βόλου επί του ΠΑΘΕ, έτσι ώστε να συγκεντρώσει τις μονάδες που αναπτύσσονται παρόδια και γραμμικά στον ΠΑΘΕ, να εκμεταλλευτεί τις υπάρχουσες μεταφορικές υποδομές, και να εκμεταλλευτεί τα πλεονεκτήματα από το μεγάλο πληθυσμό βάσης που θα έχει καθώς και από τις

οικονομίες συσπείρωσης και βιομηχανικών συμπλεγμάτων (Πετράκος και Ψυχάρης, 2004).

β) προτείνεται νέα ΒΙΠΕ στο δίπολο Καρδίτσας – Τρικάλων πάνω στον Ε65, έτσι ώστε να προλάβει την παρόδια ανάπτυξη βιομηχανιών στο νέο άξονα και να εξυπηρετήσει τους δυο κύριους πόλους της Δ. Θεσσαλίας καθώς και την ενδοχώρα της. Επιλέγεται να είναι κοντά στον Ε65 και στις σιδηροδρομικές συνδέσεις έτσι ώστε οι μονάδες να εκμεταλλευτούν τις μεταφορικές υποδομές, να έχουν μεγαλύτερη ακτίνα επιρροής και να είναι περισσότερο ανταγωνιστικές.

γ) προτείνεται νέα ΒΙΠΕ στην οδική σύνδεση Λάρισας – Τρικάλων που θα εξυπηρετεί την ενδοχώρα μεταξύ ανατολικής και δυτικής Θεσσαλίας και θα βελτιώσει την παραγωγική σύνδεση και τις δικτυώσεις της Δ. Θεσσαλίας με την πρωτεύουσα. Ακόμα, θα συγκεντρώσει την παρόδια ανάπτυξη βιομηχανιών και θα αποτρέψει την περαιτέρω παρόδια και διάσπαρτη χωροθέτηση.

δ) για τις υπάρχουσες οριοθετημένες ζώνες προτείνεται να εξαντληθεί η χωρητικότητα τους και να ενισχυθεί η ελκυστικότητα τους με κίνητρα.

Επίσης, προτείνεται να εκτιμηθεί η ανάγκη δημιουργίας βιομηχανικής ζώνης στα ΒΔ της Θεσσαλίας, στην Εγνατία. Όσο για τη άτυπη βιομηχανική ζώνη, στα νότια του ν. Μαγνησίας, στο δ. Αλμυρού, μεταξύ ΠΑΘΕ και όρμου Σούρπης, προτείνεται η δημιουργία οργανωμένου υποδοχέα, που θα βρίσκεται κοντά στο προτεινόμενο εμπορευματικό λιμάνι του Αλμυρού. Τέλος, οι συγκρούσεις στις χρήσεις γης, όπως αναφέρει το ειδικό πλαίσιο, να αντιμετωπισθούν με λεπτομερή σχεδιασμό των χρήσεων γης, σε επίπεδο κυρίως, πολεοδομικού σχεδιασμού που σαν κατευθύνσεις θα έχει την προστασία της υπαίθρου σε συνδυασμό με τη διατήρηση του βασικού βιομηχανικού ιστού της περιφέρειας.

4.3.4.2.5 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Σαν γενικό συμπέρασμα για την ενότητα αυτή, είναι ότι το εθνικό σε συνάρτηση με το ειδικό πλαίσιο της βιομηχανίας παρείχαν ένα ευρύ και συγχρόνως συγκεκριμένο και χωρικά εξειδικευμένο πλαίσιο, που δίνει τη δυνατότητα να οργανωθεί σε ουσιαστικό επίπεδο ο τομέας. Γι' αυτό το λόγο ήταν σχετικά μεγάλη η έκταση της ενότητας 4.3.4.2.1 και επιπλέον είναι η μόνη χρήση γης, που δίνονται τόσο ουσιαστικές οδηγίες και πληροφορίες. Για τους παραπάνω λόγους, υιοθετήθηκαν οι προτάσεις των

ανώτερων επιπέδων σχεδιασμού στο παρών κεφάλαιο και εξειδικεύτηκαν χωρικά ώστε να εξυπηρετούν τους στόχους του υπερκείμενου σχεδιασμού.

4.3.4.3. ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΣ

4.3.4.3.1 ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΣ – ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΕΣΠΑ

Οι βασικοί στόχοι του γενικού πλαισίου για τον Τουρισμό, δεν αναφέρονται τόσο στη χωροταξική του οργάνωση και ιδιαίτερα στις χρήσεις γης, όσο στο γενικότερο αναπτυξιακό πλαίσιο του τουρισμού. Υπάρχουν βέβαια έμμεσες προεκτάσεις στις χρήσεις γης, αλλά δεν κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν. Η βασική συμβολή του ειδικού πλαισίου του Τουρισμού, όσον αφορά τις χρήσεις γης, είναι οι σαφείς κατευθύνσεις που δίνει για την αποφυγή των συγκρούσεων στις χρήσεις γης μεταξύ του Τουρισμού και άλλων χρήσεων. Κατά κατηγορία αναφέρονται τα παρακάτω:

- Ως προς τη σχέση με τα δάση, προτείνει να αποφεύγεται η διάσπαση των δασών και να επιτρέπονται μόνο ελαφρές και μη μόνιμες υποδομές για την εξυπηρέτηση του τουρισμού Φύσης.
- Σε σχέση με την αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας, επιβάλλεται η διατήρηση του καθεστώτος προστασίας της εκτός από τις περιπτώσεις μεγάλων τουριστικών υποδομών στον ηπειρωτικό χώρο, που μετά από στάθμιση των παραγόντων, προκύπτει ότι παρουσιάζουν πολλαπλασιαστικά οφέλη ως προς το τουριστικό προϊόν συνολικά.
- Σε σχέση με τη βιομηχανία, σε τουριστικές περιοχές η βιομηχανία πρέπει να χωροθετείται σε οργανωμένους υποδοχείς και οι σημειακές χωροθετήσεις δεν πρέπει να θίγουν το τοπίο και το περιβάλλον. Η συνύπαρξη παραδοσιακής βιοτεχνίας και μονάδων τυποποίησης ΠΟΠ με τουρισμό κρίνεται επιθυμητή.
- Σε σχέση με την εξόρυξη, η εξορυκτική δραστηριότητα δεν μπορεί να αποκλειστεί στις περιοχές που έχουν προτεραιότητα τουριστική λόγω της φύσης της δραστηριότητας, όσον αφορά τις επεκτάσεις για την εξορυκτική χρήση πρέπει να συνεκτιμηθούν τα κόστη και τα οφέλη. Τέλος, είναι δυνατή και επιθυμητή η αξιοποίηση της εξόρυξης ως ειδικού τουριστικού πόρου.

- Σε σχέση με τις αιολικές εγκαταστάσεις, σε περιοχές με τουριστική προτεραιότητα απαιτείται η ελεγχόμενη συγκέντρωση των ανεμογεννητριών, χωρίς να αποτρέπεται και ο συνδυασμός των δυο χρήσεων.
- Τέλος, σε σχέση με τις υδατοκαλλιέργειες, σε αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές αποτρέπεται η χωροθέτηση μονάδων, προτείνεται να χωροθετούνται σε διακριτά μέρη είτε μεμονωμένα είτε σε οργανωμένους υποδοχείς και τέλος, ο συνδυασμός των δυο χρήσεων είναι δυνατός αλλά απαιτείται η διατήρηση υψηλής ποιότητας περιβάλλοντος.

Παράλληλα, με βάση την κατηγοριοποίηση που κάνει το ειδικό πλαίσιο, προβλέπει:

α) για αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές, δράσεις για εξυγίανση και αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος, για προστασία του περιβάλλοντος, για αναβάθμιση των υπηρεσιών και δράσεις για αύξηση της χωρητικότητας με παράλληλη διάχυση της ανάπτυξης,

β) για τις αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές (μαζικός τουρισμός), δράσεις για εξυγίανση του αστικού περιβάλλοντος, για προστασία του περιβάλλοντος, για αναβάθμιση των υπηρεσιών, για βελτίωση της προσβασιμότητας και για πρόληψη φαινομένων υποβάθμισης,

γ) για περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού, δράσεις για προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, για σύνδεση και αξιοποίηση του τουριστικού πόρου με τα τοπικά χαρακτηριστικά, για δημιουργία θεματικών και οριζόντιων δικτύων, για πρόληψη φαινομένων υποβάθμισης, για βελτίωση της προσβασιμότητας και των υποδομών και τέλος, για αναβάθμιση των υπηρεσιών,

δ) για περιοχές με κυρίαρχες χρήσεις άλλες από τον τουρισμό και δυνατότητα ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών, δράσεις για προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, για σύνδεση και αξιοποίηση του τουριστικού πόρου με τα τοπικά χαρακτηριστικά, για δημιουργία θεματικών και οριζόντιων δικτύων και τέλος για αναβάθμιση των υπηρεσιών και των υποδομών,

ε) για νησιωτικές περιοχές όπως οι Σποράδες, δράσεις για την αντιμετώπιση των συγκρούσεων μεταξύ των δραστηριοτήτων, για τον έλεγχο των περιβαλλοντικών πιέσεων από την ανάπτυξη και για την αποτροπή της εξάρτησης μόνο από τον τουρισμό,

στ) για ορεινές περιοχές, δράσεις για διατήρηση της ποιότητας του δομημένου και του φυσικού περιβάλλοντος, για μειωμένη κατανάλωση ενέργειας, για δημιουργία θεματικών και οριζόντιων δικτύων και για προσαρμογή της ανάπτυξης στα τοπικά χαρακτηριστικά,

ζ) για περιοχές NATURA 2000, δράσεις για σύνδεση και αξιοποίηση του τουριστικού πόρου με τα τοπικά χαρακτηριστικά, για ανάδειξη και προστασία του περιβάλλοντος, για προώθηση αγροτικών δραστηριοτήτων φιλικών στο περιβάλλον, για δημιουργία υποδομών σχετικών με το περιβάλλον των περιοχών και δράσεις για τη διαχείριση του εκάστοτε φορέα,

η) για τους παραδοσιακούς οικισμούς, δράσεις για την προστασία και ανάδειξη του δομημένου παραδοσιακού και φυσικού περιβάλλοντος καθώς και δράσεις για τον έλεγχο της εκτός σχεδίου δόμησης

θ) τέλος, για τους αρχαιολογικούς χώρους, δράσεις για την προσβασιμότητα, τις χρήσεις γης, τον περιβάλλοντα χώρο τους και τα δίκτυα υποδομής έτσι ώστε να αναδεικνύονται.

Σχετικά με τις κατηγορίες των τουριστικών περιοχών που προτείνει το ειδικό πλαίσιο, η Σκιάθος κατατάσσεται στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές. Οι υπόλοιπες Σποράδες, το Πήλιο, τα Δυτικά παράλια του ν. Μαγνησίας καθώς και η περιοχή της Πίνδου – Ζαγορίου - Τζουμέρκων (Ορεινός χώρος Δυτικής Θεσσαλίας) και η περιοχή στα βουνά Όλυμπο – Κίσσαβο – Μαυροβούνι κατατάσσονται στις αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού, η περιοχή του Βόλου μέχρι τη Ν. Αγχίαλο στις τουριστικά αναπτυσσόμενες με περιθώρια ανάπτυξης μαζικού τουρισμού. Ως προς τις ειδικές μορφές τουρισμού προτείνεται στο Βόλο αστικός τουρισμός καθώς και στην ευρύτερη περιοχή ενδεικτική θέση γκολφ. Επιπλέον, προτείνεται κέντρο θαλάσσιου τουρισμού στη Σκιάθο με ακτίνα επιρροής τα παράλια της Θεσσαλίας, τις υπόλοιπες Σποράδες, τη Σκύρο και τα παράλια της Εύβοιας.

Η προσέγγιση του ΕΣΠΑ σχετικά με τον τουρισμό, εστιάζεται στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, που θα επιτευχθεί με την αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος ώστε να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος. Σε αυτό θα συμβάλει η ανάπτυξη εναλλακτικών και ειδικών μορφών τουρισμού μέσω ολοκληρωμένων και καινοτόμων παρεμβάσεων εκσυγχρονισμού του τουριστικού

τομέα καθώς και μέσω αναβάθμισης των υποδομών. Τέλος, προτείνεται η προβολή του τουριστικού προϊόντος μέσω των σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Για τις ορεινές περιοχές, προτείνεται ήπια τουριστική ανάπτυξη σε συνδυασμό με άλλες δραστηριότητες της ορεινής υπαίθρου έτσι ώστε να συγκροτείται ένα πολυλειτουργικό μοντέλο ανάπτυξης.

4.3.4.3.2 ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΣ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο ορίζει δυο τουριστικές ζώνες (ανατολικά: Όλυμπος – Όσσα – Μαυροβούνι – Πήλιο – Σποράδες, και δυτικά: το τμήμα της οροσειράς της Πίνδου) και εντός αυτών κάνει διάκριση σε ανεπτυγμένες και υποανάπτυκτες τουριστικά περιοχές. Οι γενικές κατευθύνσεις που αφορούν συνολικά τον τουριστικό χώρο είναι: 1) η αξιοποίηση του κτιριακού αποθέματος, 2) η ανάπτυξη εναλλακτικών ήπιων μορφών τουρισμού, 3) η παράλληλη ανάπτυξη και η αποφυγή των συγκρούσεων στις χρήσεις γης. Οι κατευθύνσεις για τις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές είναι η χωρική συγκεντροποίηση και η αναβάθμιση των υπηρεσιών. Για τις υπανάπτυκτες αντίστοιχα, είναι ο καθορισμός των χρήσεων γης και ο τρόπος διαχείρισης των φυσικών πόρων με χωροταξικές – περιβαλλοντικές μελέτες, η πολυλειτουργικότητα του αγροτικού τομέα, η ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού και η προστασία του περιβάλλοντος (συγκεκριμένη αναφορά στις εκβολές του Πηνειού – καθορισμός χρήσεων γης)

4.3.4.3.3 ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Σχετικά με τη χωροταξική οργάνωση του τουρισμού, το γενικό πλαίσιο περιορίστηκε στους γενικούς στόχους που περισσότερο εξυπηρετούν γενικές αρχές, παρά προωθούν τη χωροταξική οργάνωση του τομέα με σαφές περιεχόμενο και συγκεκριμένο πρότυπο χωρικής οργάνωσης. Το ειδικό πλαίσιο κατηγοριοποιεί τρεις φορές τον ελληνικό χώρο, ανάλογα με την τουριστική του ανάπτυξη, με τα φυσικά – γεωμορφολογικά και δομημένα χαρακτηριστικά και τέλος ανάλογα με ειδικές μορφές τουρισμού. Οι κατηγοριοποιήσεις αυτές, που αναφέρονται πολλές φορές στον ίδιο χώρο, περισσότερο δημιουργούν σύγχυση στα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού, παρά εξυπηρετούν ένα γενικότερο πλαίσιο χωρικής οργάνωσης του τομέα. Επιπλέον, το ειδικό πλαίσιο για

κάθε κατηγορία προτείνει ένα πλαίσιο δράσεων τόσο συγκεκριμένο, που ουσιαστικά παρακάμπτει τον Περιφερειακό σχεδιασμό. Βέβαια, από την άλλη πλευρά, οι επιχειρησιακού τύπου δράσεις που προτείνει το ειδικό πλαίσιο αποτυπώνουν έμμεσα ένα γενικότερο προσανατολισμό για την κάθε κατηγορία. Σημαντικές κρίνονται οι οδηγίες ως προς την αποφυγή των συγκρούσεων στις χρήσεις γης μεταξύ του τουρισμού και άλλων δραστηριοτήτων. Το περιφερειακό πλαίσιο, από την άλλη μεριά διαθέτει ένα χωρικό πρότυπο ανάπτυξης και ακολουθεί κάποιες βασικές αρχές από τα υπερκείμενα επίπεδα, όμως φτάνει στο επίπεδο να είναι απλοϊκό και γενικό για έναν τόσο σημαντικό τομέα, όπως είναι ο τουρισμός. Σαν γενικό συμπέρασμα, προκύπτει το οξύμωρο φαινόμενο, ο ειδικός σχεδιασμός να είναι πιο συγκεκριμένος από τον περιφερειακό σχεδιασμό, χωρίς κανένας όμως, να μην εξυπηρετεί σωστά τη λειτουργία του.

4.3.4.3.4 ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΣ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση που προτείνεται στην ενότητα αυτή έχει σαν στόχο να αξιοποιήσει τη κατηγοριοποίηση και τις δράσεις που προτείνει το ειδικό πλαίσιο του Τουρισμού σε ένα πλαίσιο που να ακολουθεί το ευρύτερο πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της περιφέρειας. Προτείνεται ο ορισμός τριών τουριστικών ζωνών, το Πήλιο σε συνδυασμό με τις Β. Σποράδες, η ορεινή δυτική Θεσσαλία, και η ορεινή βόρειο –ανατολική Θεσσαλία (Ολυμπος – Κίσαβος – Μαυροβούνι). Ως προς τη διευθέτηση των συγκρούσεων στις χρήσεις γης, υιοθετείται πλήρως η πρόταση του ειδικού πλαισίου. Επιπλέον, υιοθετούνται οι δράσεις που προτείνει το ειδικό πλαίσιο ανά κατηγορία «τουρισμού», με συνθετική όμως προσέγγιση έτσι ώστε ο κάθε τουριστικός τόπος να είναι μοναδικός.

Αποτέλεσμα αυτής της προσέγγισης είναι η κατηγοριοποίηση των παρακάτω τουριστικών τόπων:

- Σκιάθος – αναπτυγμένος τουριστικά τόπος: δράσεις για εξυγίανση και αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος, για προστασία του περιβάλλοντος, για αναβάθμιση των υπηρεσιών, για αύξηση της χωρητικότητας με παράλληλη διάχυση της ανάπτυξης, για την αντιμετώπιση των συγκρούσεων μεταξύ των δραστηριοτήτων, για τον έλεγχο των περιβαλλοντικών πιέσεων από την ανάπτυξη και για την αποτροπή της εξάρτησης μόνο από τον τουρισμό,

- Σκόπελος & Αλόνησος – αναπτυσσόμενος τουριστικά τόπος (προϋποθέσεις μαζικού τουρισμού στα παράλια, εναλλακτικού στην ενδοχώρα): δράσεις για προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, για σύνδεση και αξιοποίηση του τουριστικού πόρου με τα τοπικά χαρακτηριστικά, για δημιουργία θεματικών και οριζόντιων δικτύων, για πρόληψη φαινομένων υποβάθμισης, για βελτίωση της προσβασιμότητας και των υποδομών, για αναβάθμιση των υπηρεσιών, για την αντιμετώπιση των συγκρούσεων μεταξύ των δραστηριοτήτων, για τον έλεγχο των περιβαλλοντικών πιέσεων από την ανάπτυξη και για την αποτροπή της εξάρτησης μόνο από τον τουρισμό,
- Πήλιο – αναπτυσσόμενος τουριστικά τόπος (εναλλακτικός): δράσεις για διατήρηση της ποιότητας του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, για σύνδεση και αξιοποίηση του τουριστικού πόρου με τα τοπικά χαρακτηριστικά, για δημιουργία θεματικών και οριζόντιων δικτύων, για πρόληψη φαινομένων υποβάθμισης, για βελτίωση της προσβασιμότητας και των υποδομών, για αναβάθμιση των υπηρεσιών, για μειωμένη κατανάλωση ενέργειας, για προσαρμογή της ανάπτυξης στα τοπικά χαρακτηριστικά, και δράσεις για τον έλεγχο της εκτός σχεδίου δόμησης
- Ορεινές – ημιορεινές περιοχές Θεσσαλίας εκτός των παραπάνω – αναπτυσσόμενος τουριστικά τόπος (εναλλακτικός): δράσεις για προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, για σύνδεση και αξιοποίηση του τουριστικού πόρου με τα τοπικά χαρακτηριστικά, για δημιουργία θεματικών και οριζόντιων δικτύων, για πρόληψη φαινομένων υποβάθμισης, για βελτίωση της προσβασιμότητας και των υποδομών, για αναβάθμιση των υπηρεσιών, για μειωμένη κατανάλωση ενέργειας και για προσαρμογή της ανάπτυξης στα τοπικά χαρακτηριστικά

Ως προς τις ειδικές μορφές του Τουρισμού, προτείνεται αστικός και πολιτισμικός τουρισμός στα τέσσερα κέντρα της περιφέρειας, συνεδριακός τουρισμός στο Βόλο σε συνδυασμό με έρευνα, τεχνολογία και την ύπαρξη του Πανεπιστημίου, αθλητικός τουρισμός στο δίπολο Λάρισα – Βόλος, χιονοδρομικός αθλητικός τουρισμός στις ορεινές περιοχές της Περιφέρειας, θρησκευτικός τουρισμός στα Μετέωρα, θαλάσσιος τουρισμός με κέντρο τη Σκιάθο και ακτίνα επιρροής τα παράλια της Θεσσαλίας, της Εύβοιας, τις υπόλοιπες Σποράδες και τη Σκύρο, τέλος τουρισμός φύσης σε

περιβαλλοντικά ενδιαφέρουσες ορεινές περιοχές. Σε κάθε κατηγορία ειδικού τουρισμού, ακολουθούνται οι δράσεις που προτείνει το ειδικό πλαίσιο.

4.3.4.3.5 ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Για την ενότητα αυτή, ο στόχος ήταν να υιοθετηθούν οι δράσεις του ειδικού πλαισίου, κάτω από ένα γενικότερο πλαίσιο και πρότυπο ανάπτυξης που να ξεχωρίζει τις διαφορετικές τουριστικά χωρικές ενότητες και να τις δικτυώνει ταυτόχρονα. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, τα υπερκείμενα επίπεδα σχεδιασμού για τον τομέα αυτό, δεν ανταποκρίνονται στη λειτουργία τους επαρκώς με συνέπεια ο περιφερειακός χωροταξικός και ο φυσικός σχεδιασμός να αντιμετωπίζουν προβλήματα στην εφαρμογή των κατευθύνσεων που προκύπτουν από αυτά. Όσον αφορά το ΕΣΠΑ, η προσέγγιση του για τον τουρισμό είναι συνοπτική και σχετίζεται με το αναπτυξιακό «προφίλ», όπως ήταν αναμενόμενο και όχι με τη χωροταξική του οργάνωση⁴³.

4.3.4.4. ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΕΞΟΡΥΞΗ

4.3.4.4.1 ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΕΞΟΡΥΞΗ – ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το γενικό πλαίσιο ασχολείται ιδιαίτερα με την οργάνωση της χρήσης της εξόρυξης. Αρχικά, αναφέρει ότι πρέπει να διαμορφωθούν ειδικοί όροι χωροθέτησης για τις μονάδες που αντιμετωπίζουν έντονα στοιχεία εξάρτησης από συγκεκριμένα στοιχεία του χώρου, όπως οι μονάδες εξόρυξης. Συγκεκριμένα, παραθέτει τις παρακάτω κατευθύνσεις: α) διατήρηση της εξορυκτικής δραστηριότητας στις υπάρχουσες περιοχές εκμετάλλευσης και δυνατότητα επέκτασης σε περιοχές που εντοπίζονται νέα κοιτάσματα και ορυκτά, σε πλαίσια βέβαια, της προστασίας του περιβάλλοντος και της αποφυγής των συγκρούσεων στις χρήσεις γης, β) χωρικός σχεδιασμός για τα λατομεία αδρανών υλικών, έτσι ώστε να εξυπηρετούν τις παραγωγικές και λοιπές υποδομές, γ) εξασφάλιση των προϋποθέσεων λειτουργίας των εξορυκτικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναφέρονται εκτενέστερα από το ειδικό πλαίσιο παρακάτω, δ) τέλος, εξασφάλιση των προϋποθέσεων για τη σταδιακή και οριστική αποκατάσταση των μεταλλείων και των λατομείων.

⁴³ Για το αναπτυξιακό «προφίλ» του τουρισμού διέθετε αρκετά στοιχεία και το ειδικό χωροταξικό πλαίσιο του τουρισμού, όμως επιλέχθηκε να δοθεί βάση στη χωροταξική οργάνωση του τομέα.

Το ειδικό πλαίσιο βιομηχανίας εξειδικεύει τις παραπάνω κατευθύνσεις για τον τομέα αυτόν. Ορίζει ποιες δραστηριότητες εντάσσονται στον τομέα της εξόρυξης και αντιμετωπίζουν χωροθετική εξάρτηση από πρώτες ύλες. Συγκεκριμένα, είναι οι εγκαταστάσεις που σχετίζονται με την πρωτογενή επεξεργασία ορυκτών/μεταλλευτικών πρώτων υλών στις περιοχές εξόρυξης, ακόμα μονάδες μεταποίησης ορυκτών / μεταλλευτικών πρώτων υλών που είναι χωροθετημένες σε περιοχές εκμετάλλευσης των, τέλος μονάδες ηλεκτροπαραγωγής με εξάρτηση από ορυκτές πρώτες ύλες. Ως προς την ίδρυση ή το μετασχηματισμό μονάδων που εντάσσονται σε αυτές τις κατηγορίες, ισχύουν τα παρακάτω: α) επιτρέπεται η χωροθέτηση των παραπάνω μονάδων σε χωροθετημένα λατομεία ή μεταλλεία, β) σε περιοχές NATURA 2000 είναι δυνατή η χωροθέτηση των μονάδων αυτών, εκτός από τους οικοτόπους κοινοτικής προτεραιότητας, γ) είναι δυνατή η χωροθέτηση μονάδων σε δασικές εκτάσεις στην περίπτωση που δεν είναι εφικτή η εγκατάσταση εκτός των περιοχών αυτών.

4.3.4.4.2 ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΕΞΟΡΥΞΗ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο αναφέρει ότι επιβάλλεται να συνεχιστεί η αξιοποίηση των κοιτασμάτων μαρμάρου και βιομηχανικών ορυκτών. Σε περιπτώσεις συγκρούσεων στις χρήσεις γης με πλούσιο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον επιβάλλονται περιορισμοί στην εξόρυξη. Ακόμα, προτείνεται να διερευνηθεί η δυνατότητα αξιοποίησης των κοιτασμάτων λιγνίτη στις περιοχές Δομένικου Αμουρίου Ελασσόνας, των γεωθερμικών πεδίων ανατολικά των Σοφάδων και των Ιαματικών Πηγών Σμόκοβου, Κτημένης. Τέλος, τα αδρανή υλικά να εξορύσσονται εντός λατομικών ζωνών.

4.3.4.4.3 ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΕΞΟΡΥΞΗ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Το γενικό και το ειδικό πλαίσιο της βιομηχανίας διατυπώνουν ένα σαφή πλαίσιο για την οργάνωση της δραστηριότητας της εξόρυξης, τόσο σε επίπεδο κατευθύνσεων και στη διευθέτηση των χρήσεων γης όσο και στη διασαφήνιση των μονάδων που ανήκουν στην κατηγορία της εξόρυξης. Το περιφερειακό πλαίσιο ακολουθεί σε γενικές γραμμές τα υπερκείμενα επίπεδα, εκτός από τις συγκρούσεις στις χρήσεις γης. Βέβαια, κάτι

τέτοιο είναι αναμενόμενο μιας και το περιφερειακό είναι προγενέστερο των άλλων δυο επιπέδων.

4.3.4.4.4 ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΕΞΟΡΥΞΗ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση για τον τομέα της εξόρυξης προκύπτει από την ανάλυση που έχει πραγματοποιηθεί στο πρώτο κεφάλαιο και από το σαφές πλαίσιο, που προσφέρουν ο γενικός και ο ειδικός σχεδιασμός για τη συγκεκριμένη χρήση γης. Υιοθετούνται σαφώς, οι κατευθύνσεις του γενικού και του ειδικού πλαισίου και μέσα από αυτές προκύπτουν τα παρακάτω. Συγκεκριμένα, προτείνεται να διατηρηθεί η εξορυκτική δραστηριότητα στα κοιτάσματα μαρμάρου και στα βιομηχανικά ορυκτά. Ακόμα, να διερευνηθεί η δυνατότητα εκμετάλλευσης του λιγνίτη στην Ελασσόνα.

4.3.4.4.5 ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ ΕΞΟΡΥΞΗ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Συνολικά, η πρόταση της παρούσας μελέτης είναι παρόμοια με του προηγούμενου περιφερειακού πλαισίου, με τη διαφορά ότι υπακούει στις υπερκείμενες κατευθύνσεις. Στον τομέα αυτόν, το υπερκείμενο πλαίσιο είναι σαφές και υιοθετείται από την πρόταση. Δεν κρίθηκε αναγκαίο, στην ενότητα της πρότασης να επαναληφθούν τα όσα αναφέρθηκαν για το γενικό και ειδικό πλαίσιο, εξ ου και η μικρή έκταση της παραπάνω ενότητας.

4.3.4.5. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ

4.3.4.5.1 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΕΣΠΑ

Ο εθνικός χωροταξικός σχεδιασμός ασχολείται με τη χωροταξική οργάνωση των αγροτικών χρήσεων γης και δίνει χωρικές κατευθύνσεις, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε περιοχής. Συγκεκριμένα, προτείνει να διατηρηθούν η γεωργία και η εντατική κτηνοτροφία στις πεδινές γόνιμες περιοχές, προστατεύοντας παράλληλα την αγροτική γη. Επιπλέον, προβλέπει την προστασία και την αειφόρο διαχείριση της γεωργικής γης Α' προτεραιότητας με δραστικό περιορισμό της διάχυσης των αστικών πιέσεων, αλλαγή της παραπάνω χρήσης να γίνεται μόνο στην περίπτωση που συμβάλει στην προώθηση των αρχών του εθνικού πλαισίου μετά από στάθμιση των παραγόντων σε περιβαλλοντικό οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Επίσης,

προβλέπει και την προστασία των περιαστικών αγροτικών περιοχών από την άναρχη αστικοποίηση. Ακόμα, προτείνει την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, με βάση τη νέα ΚΑΠ και την εκλογίκευση της χρήσης λιπασμάτων και άρδευσης, τέλος προωθεί την αναδάσωση φτωχών καλλιεργειών.

Για την κτηνοτροφία, προτείνεται η στήριξη της εγχώριας κτηνοτροφίας, η προστασία και η αξιοποίηση των βοσκοτόπων. Επιπλέον, σημαντική κρίνεται η οριοθέτηση, η ορθολογική χρήση και η βελτίωση της παραγωγής των βοσκοτόπων μέσα από διαχειριστικά σχέδια. Ακόμα, προτείνεται η εκτατικοποίηση της κτηνοτροφίας σε συνδυασμό με αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος.

Για τις υδατοκαλλιέργειες, προωθεί τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων υποδομών και τη δημιουργία μιας πιο φιλικής σχέσης με το περιβάλλον. Όσον αφορά τη χωροθέτηση τους, προτείνεται να γίνεται είτε μεμονωμένα, σε περιοχές που αντιμετωπίζουν αναπτυξιακή υστέρηση ή δεν αναμένονται σε αυτές σημαντικές πιέσεις, είτε σε οργανωμένους υποδοχείς και παράλληλα να ενθαρρύνεται με κίνητρα η απομάκρυνση τους από ακατάλληλες θέσεις. Τέλος, προωθείται η εφαρμογή ΠΟΑΥ (Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών) σε περιπτώσεις περιοχών με μεγάλη συγκέντρωση υδατοκαλλιεργειών.

Το ΕΣΠΑ δεν αντιμετωπίζει τομεακά τις αγροτικές χρήσεις, αλλά τις εντάσσει «οριζόντια» στην ευρύτερη ανάπτυξη του χώρου, διαχωρίζοντας τις περιοχές της υπαίθρου σε ορεινές και σε λοιπές αγροτικές περιοχές (μαζί με αλιεία). Για τις ορεινές περιοχές προτείνει ένα πολυλειτουργικό πρότυπο ανάπτυξης που θα συνδυάζει παραδοσιακές και σύγχρονες επιχειρηματικές δραστηριότητες που θα είναι συμβατές με το περιβάλλον, δηλαδή ήπιες μορφές τουρισμού, μικρές βιοτεχνίες που σχετίζονται με το τοπικό στοιχείο καθώς βέβαια και διατήρηση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας που θα βασίζεται στην παραγωγή τοπικών, επώνυμων προϊόντων (ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικά). Για τις λοιπές αγροτικές περιοχές, προτείνεται να αντιμετωπιστούν οι πιέσεις από τη νέα ΚΑΠ με βελτίωση της προσβασιμότητας και αναβάθμιση των μεταφορικών υποδομών (Ε65) έτσι ώστε να διαχέεται η ανάπτυξη και να μειωθεί η εξάρτηση από τον πρωτογενή τομέα. Παράλληλα, όπως αναφέρθηκε στο αναπτυξιακό πλαίσιο της εργασίας αυτής, προωθούνται δράσεις για το ανθρώπινο δυναμικό που

αφορούν την κοινωνική συνοχή και την κοινωνία της γνώσης σε συνδυασμό με την καινοτομία.

4.3.4.5.2 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η γεωργική γη Α' προτεραιότητας περιλαμβάνει: τις πεδινές εκτάσεις του Θεσσαλικού κάμπου, την παραποτάμια ζώνη της Ελασσόνας, τις δενδρώδεις καλλιέργειες στην Αγιά και στο Πήλιο, τη ζώνη κηπευτικών και οπωροφόρων ανατολικά των ορίων του δήμου Βόλου, την πεδινή περιοχή Βελεστίνου, Ν.Αγχιάλου, Βράχου, Αλμυρού, Σούρπης και άλλες μικρότερες εκτάσεις με ΠΟΠ.

Για την αειφόρο διαχείριση του φυσικού πόρου «Θεσσαλικός κάμπος» επιβάλλεται: 1) οι άλλες χρήσεις να οργανώνονται σε υποδοχείς και η εκτός σχεδίου δόμηση να καταργηθεί/περιορισθεί, 2) η καθιέρωση μέτρων ώστε να είναι ασύμφορη η κατοχή γεωργικής γης Α' προτεραιότητας από μη αγρότες, 3) η περιβαλλοντική εξυγίανση των εδαφών, 4) η υλοποίηση έργων που θα συμβάλλουν στο υδατικό έλλειμμα και θα αναβαθμίσουν τους υδατικούς πόρους, 5) ο περιορισμός της σπατάλης του νερού κατά την άρδευση, 6) η προσαρμογή του γεωργικού τομέα στους κανόνες της αγοράς και σχετικά με το βαμβάκι, να τύχει ευνοϊκής μεταχείρισης με βάση το νέο κοινοτικό κανονισμό για την «Κοινή Οργάνωση Αγοράς Βάμβακος» λόγω συγκριτικών πλεονεκτημάτων, 7) η προστασία και η προώθηση των ΠΟΠ, 8) η υποστήριξη των βιολογικών προϊόντων.

Σχετικά με την κτηνοτροφία, η μη εντατική της χρήση είναι συμβατή με όλες της χρήσεις πλην της έντονης οικιστικής/τουριστικής ανάπτυξης. Η βασική χωρική οργάνωση του τομέα που προτείνεται είναι μέσω ευρύτερων ΠΟΑΠΔ κτηνοτροφίας. Τέτοιες περιοχές είναι καταρχάς: το οροπέδιο βόρεια της Ελασσόνας και η περιοχή των δήμων Νέσσωνος και Λακέρειας στο ν. Λάρισας, οι υπώρειες της Όθρυος και η περιοχή μεταξύ Καναλίων-Κεραμιδίου στο Πήλιο, οι υπώρειες της Πίνδου νότια της Καρδίτσας, η ημιορεινή περιοχή στα Αντιχάσια ΒΑ των Τρικάλων. Όσον αφορά τις ιχθυοκαλλιέργειες, η μόνη κατάλληλη περιοχή βρίσκεται στα νοτιοδυτικά παράλια του Δ. Σηπιάδος καθώς και το δέλτα του Πηνειού που αποτελεί ειδική περίπτωση.

4.3.4.5.3 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Η ακολουθία του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού με τον περιφερειακό πραγματοποιείται με αρμονικό τρόπο για τις γεωργικές χρήσεις γης. Οι δράσεις που προτείνει το περιφερειακό πλαίσιο, βασίζονται στη προστασία της γεωργικής γης α' προτεραιότητας και στην αειφορική διαχείριση των εδαφών. Σημεία του γενικού πλαισίου που δεν αναφέρονται στο περιφερειακό, είναι η αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, η αναδάσωση των πτωχών σε παραγωγή εκτάσεων καθώς και η προστασία των γεωργικών περιαστικών εκτάσεων. Αντιθέτως, το Περ. πλαίσιο αναφέρεται στο βαμβάκι και στη δημιουργία «Κοινής Αγοράς Βάμβακος». Για την κτηνοτροφία το Περ. πλαίσιο αναφέρεται στην ανάπτυξη ΠΟΑΠΔ κτηνοτροφίας για την χωρική οργάνωση, σημείο στο οποίο συμφωνεί εν μέρει το εθνικό πλαίσιο καθώς και μεν αναφέρεται στην οργάνωση των βοσκότοπων όμως δίνει και κατευθύνσεις για εκτατικοποίηση της κτηνοτροφίας που θα είναι φιλική στο περιβάλλον. Τέλος, για τις υδατοκαλλιέργειες, το Περ. πλαίσιο, προτείνει δυο κατάλληλες περιοχές για ανάπτυξη αυτής της δραστηριότητας. Συνολικά, παρατηρώντας την αντιμετώπιση του πρωτογενή τομέα ως προς τη χωρική του οργάνωση, ο εθνικός χωρικός σχεδιασμός αντιμετωπίζει περισσότερο ολοκληρωμένα τον χώρο αυτό, δίνοντας κατευθύνσεις και αρχές για την οργάνωση των τριών δραστηριοτήτων. Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει η προσέγγιση του ΕΣΠΑ με την κατηγοριοποίηση των αγροτικών περιοχών.

4.3.4.5.4 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Αρχικά, υιοθετείται η κατεύθυνση του εθνικού πλαισίου για την προστασία και την αειφόρο διαχείριση της γεωργικής γης. Πάνω σε αυτή την οδηγία, ο κύριος σκοπός της αειφορικής γεωργίας θα είναι η διασφάλιση των διατροφικών αναγκών και η αύξηση της παραγωγής με τρόπο αειφορικό. Ειδικότερα, χρειάζεται *«η παροχή κατάλληλης εκπαιδευτικής υποστήριξης, η λειτουργία μοντέλων εφαρμογής αειφορικών συστημάτων, η κατάλληλη χρηματοδοτική φορολογική πολιτική, η ενίσχυση της σχετικής έρευνας... και η δημιουργία λοιπών κατάλληλων μηχανισμών παρακολούθησης και ελέγχου των συστημάτων αειφορικής διαχείρισης»* (Σιάρδος, 2004:79-80). Συνολικά, η ενδεδειγμένη προσέγγιση για τον αγροτικό χώρο πρέπει να είναι ολιστική, να περιλαμβάνει συνεργασία και συντονισμό των δραστηριοτήτων όλων των εμπλεκόμενων φορέων

καθώς επίσης η συμμετοχή των γεωργών και η τοπική γνώση να παίζει ενεργό ρόλο. (Σιάρδος, 2004)

Βασικός στόχος, όσον αφορά τις αγροτικές χρήσεις γης, είναι η προστασία της αγροτικής γης. Για να προστατευθεί η αγροτική γη επιβάλλεται να περιορισθεί η εκτός σχεδίου δόμηση με την καθιέρωση μέτρων που θα καθιστούν αυτήν λιγότερο ευνοϊκή, όπως για παράδειγμα την αύξηση του ορίου αρτιότητας. Ακόμα, για την γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας προτείνεται τα μέτρα να είναι περισσότερο ισχυρά ώστε η κατοχή γης να είναι ασύμφορη για μη αγρότες καθώς επίσης όπως αναφέρει και το εθνικό πλαίσιο, αλλαγή της παραπάνω χρήσης να γίνεται μόνο, μετά από στάθμιση οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων. Επίσης, προβλέπεται η προστασία της αγροτικής περιαστικής γης από την άναρχη αστικοποίηση, στα πλαίσια της αρχής της συμπαγούς πόλης που προωθεί το εθνικό χωροταξικό πλαίσιο.

Σχετικά με την αναδιάρθρωση των καλλιεργειών προτείνεται να στραφεί η παραγωγή σε προϊόντα που είναι προσανατολισμένα στην αγορά, η παραγωγή επιπλέον, να έχει στόχο την ποιότητα και όχι την ποσότητα, διότι η εντατική γεωργία που είναι προσανατολισμένη στην ποσότητα δεν είναι ανταγωνιστική σε διεθνές επίπεδο, σε αντίθεση με την ποιοτική παραγωγή που διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα που είναι μοναδικά για κάθε περιοχή. Τομείς όπως, η ζωική παραγωγή, τα ενεργειακά φυτά, τα βιολογικά προϊόντα καθώς επίσης και η περαιτέρω στήριξη προϊόντων με ονομασία προέλευσης, αποτελούν πιθανή λύση για την άμβλυση των πιέσεων που θα δεχτεί η περιοχή εξαιτίας της εξάρτησης της από το βαμβάκι, όπως έχει φανεί από την ανάλυση. Άλλες δράσεις που συνιστώνται είναι η επεξεργασία αγροτικών κατάλοιπων για ενεργειακούς σκοπούς και για την προστασία του περιβάλλοντος, η μείωση των λιπασμάτων και των φυτοφαρμάκων, η προστασία της βιοποικιλότητας και η κατεύθυνση για την αναδάσωση των φτωχών σε παραγωγή καλλιεργειών. Τέλος, καθοριστική σημασία για τον αγροτικό χώρο έχει η εφαρμογή των δράσεων κατάρτισης του ανθρωπίνου δυναμικού που προέρχονται από τον αναπτυξιακό σχεδιασμό του ΕΣΠΑ.

Για την αγροτική ύπαιθρο και ιδιαίτερα για τους ορεινούς αγροτικούς οικισμούς, προτείνεται η ανάπτυξη εναλλακτικής γεωργίας που θα βασίζεται στα παρακάτω χαρακτηριστικά. Οι μονάδες παραγωγής, όντας μικρές, χαμηλές σε ένταση κεφαλαίου

και με εξάρτηση από την εργασία, βασίζονται στην τοπική γνώση και εμπειρία και έχουν μικρή εξάρτηση από πηγές ενέργειας και εισροές. Ακόμα, η αγορά των προϊόντων αυτών είναι κυρίως σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο εκτός από τις περιπτώσεις ΠΟΠ που στοχεύουν σε ευρύτερο επίπεδο. Επίσης, εξαρτώνται από την συνεργασία και συμβάλλουν στη συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο. Ως προς την ποικιλότητα, διαθέτουν πολλαπλές καλλιέργειες, συνδυασμένο σύστημα φυτικής και ζωικής παραγωγής καθώς και τα παραγωγικά συστήματα είναι τοπικά προσαρμοσμένα. Τέλος, βασίζονται κατά βάση, σε ανανεώσιμους πόρους και έχουν ολοκληρωμένη ενεργειακή προσέγγιση ως προς τις ΑΠΕ. Με βάση τα παραπάνω, προτείνεται ενίσχυση των τοπικών παραγωγικών μονάδων και ειδικότερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που σχετίζονται με το πρωτογενή τομέα και των συνεταιρισμών. (Σιάρδος, 2004:122-123)

Για τις γεωργικές χρήσεις γης, η πρόταση υιοθετεί το χαρακτηρισμό της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας όπως αναφέρεται στην ανάλυση της εργασίας, δηλαδή:

- στο νομό Λάρισας περιλαμβάνει κυρίως: α) το σύνολο της πεδινής έκτασης που εν γένει αρδεύεται, β) ημιορεινές εκτάσεις με μόνιμες καλλιέργειες στην επαρχία Αγιάς, γ) την παραποτάμια ζώνη στην επαρχία Ελασσόνας.
- στο νομό Μαγνησίας η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας περιλαμβάνει κυρίως: α) πεδινή παραλιακή ζώνη Πηλίου από Αγριά ως Κορόπη (Παγασητικός) β) ζώνη Ανατολικού Πηλίου από Πουρί ως Μούρεσι γ) περιοχή που περιλαμβάνεται στις κοινότητες Ν. Αγχίαλος - Μικροθήβες - Αϊδίνι - Κρόκιο - Μαυρόλοφος - Πέρδικα - Βράχος - Ζαρκαδοχώρι - Ανθότοπος - Νεράιδα - Ευξεινούπολη - Αλμυρός - Πλάτανος - Σούρπη - Αγ. Τριάδα δ) πεδινή περιοχή Αχιλείου - Πτελεού ε) περιοχή που περιλαμβάνεται στις κοινότητες Βελεστίνο - Χλόη - Ριζόμυλος - Στεφανοβίκειο - Κάρλα.
- στους νομούς Τρικάλων και Καρδίτσας: όλη την πεδινή έκταση τους. Σημειώνεται ότι στο ν. Τρικάλων απαιτείται ιδιαίτερα η προστασία της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας επειδή η έκταση της είναι περιορισμένη σε σχέση με την συνολική έκταση του νομού.

Για την κτηνοτροφία υιοθετούνται οι κτηνοτροφικές περιοχές από το προηγούμενο περιφερειακό πλαίσιο, δηλαδή: το οροπέδιο βόρεια της Ελασσόνας και η περιοχή των

δήμων Νέσσωνας και Λακέρειας στο ν. Λάρισα, οι υπώρειες της Όθρυος και η περιοχή μεταξύ Καναλίων-Κεραμιδίου στο Πήλιο, οι υπώρειες της Πίνδου νότια της Καρδίτσας, η ημιορεινή περιοχή στα Αντιχάσια ΒΑ των Τρικάλων. Η οργάνωση των παραπάνω περιοχών να πραγματοποιηθεί μέσω ΠΟΑΠΔ με κύρια χρήση την κτηνοτροφία (Άρθ. 10, Ν. 2742/99). Προτείνεται στις παραπάνω περιοχές να οριοθετηθούν, να προστατευθούν και να αξιοποιηθούν οι βοσκότοποι, οι οποίοι θα πρέπει να αντιμετωπίζονται σε πλαίσια ολοκληρωμένης διαχείρισης και να επιβάλλονται κίνητρα και κυρώσεις στους ιδιοκτήτες στα πλαίσια της αειφόρου και ολοκληρωμένης ανάπτυξης και διαχείρισης της υπαίθρου. Ακόμα, τα διαχειριστικά σχέδια πρέπει να βασίζονται σε ομάδες επιστημόνων διαφορετικών ειδικοτήτων (κτηνιάτρων, γεωπόνων, μηχανικών, οικονομολόγων κ.α.) ώστε να αντιμετωπίζεται ολοκληρωμένα το ζήτημα. Επίσης, το σχέδιο πρέπει να εξυπηρετεί την οικονομική ευρωστία της επιχείρησης, τη δημόσια υγεία και ασφάλεια. Σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των παραπάνω παίζουν και οι νέες τεχνολογίες. Ως προς το λειτουργικό επίπεδο, χρειάζεται σχεδιασμός για την παραγωγή της κάθε μονάδας, για τη συλλογή, την αποθήκευση, την επεξεργασία, την μεταφορά και την επαναχρησιμοποίηση των αποβλήτων. Συνοψίζοντας, ο στόχος για την κτηνοτροφική παραγωγή είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση των εκμεταλλεύσεων που σέβεται το περιβάλλον και προωθεί την ανάπτυξη του τομέα. (Σωσσίδου, 2003)

Για τις υδατοκαλλιέργειες, προτείνεται με βάση την πρόταση του προηγούμενου περιφερειακού πλαισίου, τις αρχές του γενικού πλαισίου και την ανάλυση, να πραγματοποιηθεί ΠΟΑΥ στα νοτιοδυτικά παράλια του Δ. Σηπιάδος, καθώς και στο δέλτα του Πηνειού να αναπτυχθούν υδατοκαλλιέργειες που θα συνδυάζουν με συμβατό τρόπο, το ευαίσθητο περιβάλλον με τη παραγωγική ικανότητα της περιοχής αυτής. Τέλος, σαφώς υιοθετούνται τα κριτήρια του εθνικού σχεδιασμού για τις υδατοκαλλιέργειες, με την εφαρμογή κινήτρων και περιορισμών για τη χωροθέτηση ή απομάκρυνση τέτοιου είδους δραστηριοτήτων.

4.3.4.5.5 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΓΗΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Σαν συμπέρασμα για τις αγροτικές χρήσεις γης, είναι ότι ο εθνικός χωροταξικός σχεδιασμός δίνει σαφείς κατευθύνσεις για την ολοκληρωμένη οργάνωση και διαχείριση των περιοχών αυτών και σε συνδυασμό με τις εξειδικευμένες χωρικά

παρεμβάσεις που προτείνει το προηγούμενο περιφερειακό πλαίσιο, προκύπτει η πρόταση της παρούσας μελέτης, διότι δεν άλλαξε η υπάρχουσα κατάσταση της περιφέρειας όσον αφορά τις δραστηριότητες αυτές. Τέλος, σχετικά με το ΕΣΠΑ, ο τρόπος άμβλυνσης των πιέσεων που προέρχονται από τη νέα ΚΑΠ με αναβάθμιση των μεταφορικών υποδομών, θεωρώ ότι αν δεν συνδυαστεί με πολιτικές που θα στοχεύουν στη διατήρηση του πληθυσμού στις περιοχές του καθώς και πολιτικές που να δίνουν λύσεις στο αγροτικό παραγωγικό μοντέλο, θα οδηγήσουν στο αντίθετο αποτέλεσμα από αυτό της διάχυσης της ανάπτυξης.

4.3.5. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ

4.3.5.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΕΣΠΑ

Το εθνικό χωροταξικό πλαίσιο αφιερώνει ένα ολόκληρο άρθρο για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος καθώς και για τη διαχείριση των φυσικών πόρων. Αρχικά κατηγοριοποιεί τις περιοχές φυσικού και πολιτιστικού πλούτου και προτείνει δράσεις για τη διαχείριση τους, ενώ στη συνέχεια ασχολείται με τους φυσικούς πόρους και προτείνει δράσεις για τη διαχείριση τους ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο αναφέρεται (υδατικοί πόροι, έδαφος, ατμόσφαιρα, δάση, κλιματικές αλλαγές).

Οι περιοχές που αναγνωρίζονται από το γενικό πλαίσιο ως περιοχές προτεραιότητας φυσικού πλούτου είναι: α) Οι 27 περιοχές με Φορέα Διαχείρισης (ΦΔ), που έχουν ήδη θεσμοθετηθεί και εντός αυτών βρίσκονται οι Σποράδες, ο Όλυμπος και η Κάρλα με το Μαυροβούνι, β) Οι περιοχές προστασίας της φύσης και του τοπίου καθώς και οι περίπου 80 περιοχές, για τις οποίες έχουν εκπονηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες ή σχέδια κήρυξής τους ως προστατευόμενων περιοχών, δ) Οι υπόλοιπες περιοχές που έχουν ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000. Από την άλλη μεριά, οι περιοχές που λαμβάνονται ως προτεραιότητας πολιτιστικού πλούτου και βρίσκονται στην Θεσσαλία είναι: α) τα Μετέωρα ως πόρος διεθνούς εμβέλειας, β) η Καλαμπάκα στη Δυτική Θεσσαλία, οι οικισμοί του Πηλίου, το αρχαίο θέατρο της Λάρισας, οι προϊστορικοί οικισμοί Σέσκλου και Διμηνίου και το Αρχαίο Θέατρο Φθιώτιδων Θηβών στη Μαγνησία», ως πολιτιστικοί πόροι εθνικής εμβέλειας, γ) διάσπαρτα μεμονωμένα μνημεία ή σύνολα μαζί με τους παραδοσιακούς οικισμούς, ως πολιτιστικοί πόροι περιφερειακής εμβέλειας.

Οι κατευθύνσεις που διατυπώνει το εθνικό χωροταξικό πλαίσιο για τις παραπάνω περιοχές είναι οι εξής: α) ολοκλήρωση και εφαρμογή της οριοθέτησης και των χειριστικών σχεδίων για τις 27 περιοχές, ολοκλήρωση της μελέτης και κήρυξης των 80 περιοχών ως το 2013 και εκπόνηση ειδικών περιβαλλοντικών μελετών για τις υπόλοιπες περιοχές, β) προώθηση της δημιουργίας δικτύων μεταξύ περιοχών φυσικής ή πολιτιστικής προτεραιότητας για την ανάδειξη και αξιοποίηση τους, γ) προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, γ) ανάδειξη και προστασία των περιοχών πολιτιστικής προτεραιότητας, δ) διατύπωση όρων και προϋποθέσεων για την προστασία των μικρών αγροτικών και αστικών τοπίων σε συνδυασμό με εναλλακτικό τουρισμό ήπιας μορφής.

Για την βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων και του θαλασσίου περιβάλλοντος, το εθνικό πλαίσιο προτείνει τα παρακάτω: α) να καταρτιστεί πρόγραμμα ολοκληρωμένης διαχείρισης και προστασίας των υδατικών πόρων ανά υδατικό διαμέρισμα, β) διασφάλιση της ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων συνολικά, γ) ισόρροπη κάλυψη των υδατικών αναγκών μεταξύ διαφορετικών ενοτήτων, συγκεκριμένα αναφέρεται η εκτροπή του Αχελώου για την κάλυψη των αναγκών της Θεσσαλίας, δ) προστασία του υπόγειου υδροφορέα από υπερεκμετάλλευση και υποβάθμιση, ε) μέτρα για δραστική μείωση των ρύπων σε υδατικούς υποδοχείς και ειδικότερα εγκαταστάσεις βιολογικών καθαρισμών σε κάθε οικισμό μεγαλύτερο από 2000 κατοίκους, εντός πέντε ετών, στ) συστηματική παρακολούθηση της ποιότητας όλων των υδάτινων σωμάτων (ποτάμιων, λιμναίων, υπόγειων, παράκτιων).

Για το έδαφος προτείνεται: α) η ολοκληρωμένη διαχείριση και η πρόληψη για τη δημιουργία αποβλήτων, ειδικότερα κατάργηση και εξυγίανση των χωματερών και χωροθέτηση εγκαταστάσεων για ανακύκλωση απορριμμάτων στην πηγή, ενίσχυση της εφαρμογής των δεσμεύσεων που προκύπτουν από τους Εθνικούς και Περιφερειακούς Σχεδιασμούς Διαχείρισης Αποβλήτων (Επικινδύνων ή μη). Ακόμα, ενίσχυση της εφαρμογής δράσεων ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων με στόχο την αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης, επέκταση των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης, εξάλειψη της ανεξέλεγκτης διάθεσης αποβλήτων και περιβαλλοντική αποκατάσταση των ΧΑΔΑ⁴⁴, β) επιπλέον, αντιμετώπιση της ρύπανσης και αποκατάσταση των εδαφών

⁴⁴ Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων

από τη βιομηχανία και τις αγροτικές χρήσεις, γ) αποφυγή διάβρωσης και απερίμωσης των εδαφών με προγράμματα φυσικής αναγέννησης και αναδάσωση, δ) έλεγχο των αντλήσεων από τον υπόγειο υδροφόρο για τον περιορισμό της υφαλμύρισης.

Για την ατμόσφαιρα, προτείνεται: α) λήψη χωροταξικών μέτρων για την εφαρμογή επιχειρησιακών σχεδίων δράσης, για περιορισμό των ρύπων από οχήματα που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, β) υποδομές για χρήση καυσίμων (φυσικό αέριο) με μικρότερες εκπομπές ρύπων, γ) επέκταση και ενίσχυση του αστικού και περιαστικού πρασίνου. Για τις κλιματικές αλλαγές, προτείνεται: α) σχέδια χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, β) προώθηση λιγότερο ενεργοβόρων μέσων μεταφοράς, γ) υποδομές για γενίκευση της χρήσης φυσικού αερίου (ιδιαίτερα στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας), δ) υποχρεωτική μείωση εκπομπών αερίων ρύπων, που συμβάλλουν στη διόγκωση του φαινομένου του θερμοκηπίου, από βιομηχανίες, ε) εφαρμογή βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών στις βιομηχανίες, στ) μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας, η) μέτρα πρόληψης των δασικών πυρκαγιών και αναδάσωσης, θ) εφαρμογές βιοκλιματικής αρχιτεκτονικής κ.ά. ι) ενίσχυση των φυσικών αναδραστικών μηχανισμών (δάση, υγρότοποι κλπ.) αλλά και της βιοποικιλότητας τους.

Τέλος, για τη δάση προτείνεται: α) αναδάσωση καμένων δασών με ανθεκτικά στην πυρκαγιά δέντρα, β) εφαρμογή σύγχρονων δασοκομικών και διαχειριστικών μεθόδων και επεμβάσεων, γ) σχεδιασμό και σύγχρονη διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων, δ) μετατροπή των μη παραγωγικών αγροτικών και δασικών γαιών σε εναλλακτικού τύπου οικοσυστήματα με δασικά προϊόντα.

Στο ίδιο «μήκος κύματος» με το εθνικό χωροταξικό πλαίσιο, βρίσκεται και το ΕΣΠΑ που διατυπώνει 3 γενικούς στόχους που σχετίζονται με την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, αναφέρεται στη αειφόρο διαχείριση του περιβάλλοντος που σκοπεύει στην ορθολογική διαχείριση των εδαφών, των υδατικών πόρων, στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, στην εξασφάλιση και διατήρηση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού και ακουστικού περιβάλλοντος. Ακόμα, αναφέρεται γενικότερα, στην προώθηση ενός ολοκληρωμένου δικτύου προστατευόμενων περιοχών

με προστασία και ανάδειξη των φυσικών χαρακτηριστικών των περιοχών που θα συνδυάζει τον ολοκληρωμένο περιβαλλοντικό και αναπτυξιακό σχεδιασμό με τη συμμετοχική διαδικασία. Επιπλέον, αναφέρεται στην άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής που στοχεύει στη βελτίωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής των πολιτικών που σχετίζονται με το περιβάλλον καθώς και στην ενεργοποίηση των πολιτών για τα σχετικά ζητήματα. Τέλος, προωθεί και την ανάδειξη των περιοχών πολιτιστικής προτεραιότητας ενισχύοντας τις πολιτιστικές υποδομές και τονώνοντας τη ζήτηση των περιοχών αυτών.

4.3.5.2 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό ΦΕΚ της Θεσσαλίας αναφέρει ότι πρέπει να αυξηθούν οι προστατευόμενες εκτάσεις. Θεωρεί ότι σε μερικές κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών κρίνεται απαραίτητη η ανθρώπινη δραστηριότητα μέσα σε πλαίσια όμως που δεν επηρεάζουν αρνητικά το περιβάλλον. Επιπλέον, αναφέρει τις περιοχές του δικτύου NATURA 2000 καθώς και άλλες σημαντικές περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος και τονίζει τη σημασία ολοκλήρωσης του δικτύου NATURA για την προστασία των περιοχών αυτών.

Οι περιοχές Natura 2000, που βρίσκονται στην περιφέρεια Θεσσαλίας είναι οι παρακάτω: ν. Καρδίτσας: περιοχή λίμνης Ταυρωπού (ΖΟΕ⁴⁵), Άγραφα, ν. Λάρισας: κάτω Όλυμπος, αισθητικό δάσος Όσσας (ΑΔ⁴⁶, ΖΟΕ), αισθητικό δάσος κοιλάδας Τεμπών (ΑΔ, ΤΙΦΚ⁴⁷), ν. Μαγνησίας: όρος Πήλιο (ΤΙΦΚ), Κουρί Αλμυρού (ΑΔ), Κουκουναριές Σκιάθου (ΑΔ, ΤΙΦΚ), Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο – Αλοννήσου – Β. Σποράδων – Αν. Σκόπελος (ΕΘΠ⁴⁸, ΔΙΜΦ⁴⁹, ΒΑΡ⁵⁰), Νησιά Κυρά Παναγιά – Πιπέρι – Ψαθούρα και γύρω νησίδες (ΕΘΠ, ΔΙΜΦ, ΒΑΡ), Κάρλα – Μαυροβούνι – Κεφαλόβρυσο Βελεστίνου, όρος Μαυροβούνι, ν. Τρικάλων: Ασπροπόταμος, Κερκέτιο

⁴⁵ ΖΟΕ: Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου

⁴⁶ ΑΔ: Αισθητικό Δάσος

⁴⁷ ΤΙΦΚ: Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλους

⁴⁸ ΕΘΠ: Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο

⁴⁹ ΔΙΜΦ: Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης

⁵⁰ ΒΑΡ: Περιοχή που προστατεύεται από τη σύμβαση της Βαρκελώνης

όρος, Αντιχασιά όρη – Μετέωρα (ΤΙΦΚ, ΔΜΦ, UN⁵¹), ποταμός Πηνειός – Αντιχασιά όρη (ΤΙΦΚ, ΔΜΦ, UN), στενά Καλαμακίου.

Επιπλέον, το ΦΕΚ αναφέρει και άλλες σημαντικές περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος, οι οποίες είναι: λουτρά Σμοκόβου (COR⁵²), δέλτα Πηνειού – κοιλάδα Τεμπών (NAT ΕΠ.⁵³, COR, IBA⁵⁴), ταμιευτήρες Κάρλας, Στενό Ροδιάς Τυρνάβου (COR), ποταμός Ενιπεύς Φαρσάλων (COR), Ύψωμα Γεντίκι (COR), Μάτι Τυρνάβου (COR), λιβάδια Τερψιθέας (COR), 70 οικισμοί μεταξύ Λάρισας, Φαρσάλων & Κάρλας σημαντικοί για το φώλιασμα του Κιρκινεζίου, παραποτάμια δάση Πηνειού, όρμος Σούρπης – Στόμιο Μαγνησίας (NAT ΕΠ., COR, IBA), βουνά Γκούρας Μαγνησίας (COR, IBA), πέρασμα αρκούδας – Σήραγγα Μετσόβου, Αθαμανικά όρη (IBA).

Σχετικά με τους φυσικούς πόρους, τονίζει την εκτροπή του Αχελώου που θα συμβάλει στην κάλυψη των υδατικών αναγκών, και αναφέρεται στην ορθή διαχείριση των υπαρχόντων υδατικών πόρων. Επιπλέον, προτείνει τη δημιουργία Συστήματος διαχείρισης των υδατικών πόρων, τονίζει την ανάγκη παρουσίας μονάδων επεξεργασίας λυμάτων στις πόλεις και τέλος τη πραγματοποίηση ελέγχου για τη ρύπανση του Παγασητικού και του Πηνειού.

4.3.5.3 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Είναι φανερό από τη μελέτη του τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος και τη διαχείριση των φυσικών πόρων, όσον αφορά το γενικό χωροταξικό πλαίσιο, ότι το αντιμετωπίζει ολοκληρωμένα, δίνοντας προσοχή στη συνολική διαχείριση του περιβάλλοντος. Δίνει συγκεκριμένες κατευθύνσεις για τον κάθε φυσικό πόρο, καθώς και για την αξιοποίηση και προστασία των περιοχών με πολιτιστική ή φυσική προτεραιότητα. Στο ίδιο πνεύμα κινείται και το ΕΣΠΑ, έχοντας βέβαια λιγότερο χωρική προσέγγιση από το εθνικό χωροταξικό πλαίσιο, αντιμετωπίζοντας τη διαχείριση

⁵¹ UN: Περιοχή που έχει χαρακτηριστεί από την Unesco ως τόπος παγκόσμιας κληρονομιάς

⁵² COR: Πρόγραμμα καταγραφής CORINE

⁵³ NAT ΕΠ.: Επιστημονικός κατάλογος NATURA 2000

⁵⁴ IBA: Περιοχή σημαντική για τα πουλιά της Ευρώπης

του περιβάλλοντος σε όλες τις πτυχές της. Το περιφερειακό ΦΕΚ, από την άλλη μεριά, διατυπώνει το στόχο να αυξηθούν οι προστατευόμενες περιοχές, χωρίς όμως να αναφέρεται προς τα πού πρέπει να κινηθεί αυτή η δραστηριότητα, ορίζει βέβαια, τις περιοχές NATURA καθώς και άλλες σημαντικές περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος για την περιφέρεια. Ακόμα, όσον αφορά τους φυσικούς πόρους, το περιφερειακό ασχολείται μόνο με τους υδατικούς πόρους, ακολουθώντας βέβαια, τις αρχές του εθνικού πλαισίου. Συμπερασματικά, το γενικό πλαίσιο αντιμετωπίζει τον τομέα αυτόν, με ολοκληρωμένο τρόπο σε αντίθεση με το περιφερειακό που το αντιμετωπίζει μονομερώς και έχοντας κάποιες ασάφειες.

4.3.5.4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Στο πλαίσιο της επιδίωξης της αειφορίας και στην εισαγωγή της εννοίας αυτής στο σχεδιασμό, το περιβάλλον διαθέτει διπλή διάσταση. Από τη μια μεριά υπάρχει η περιβαλλοντική προστασία, που έχει ως στόχο την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και επιπτώσεων από την ανάπτυξη και από την άλλη είναι η αξιοποίηση των περιβαλλοντικών πόρων ως μέσο για την τοπική ανάπτυξη. Στόχος είναι η συνδυασμένη επίτευξη και των δυο διαστάσεων. Για την εφαρμογή του σκοπού αυτού, σημαντικό ρόλο ,εκτός από το εθνικό και το περιφερειακό επίπεδο με τις δομές τους, παίζει και το τοπικό επίπεδο στο οποίο κρίνεται αναγκαία η ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης. (Αλεγράς, 2003)

Η πρόταση σε αυτή την ενότητα προκύπτει από τις αρχές και κατευθύνσεις του εθνικού πλαισίου, από την ανάλυση που προηγήθηκε στο 1^ο κεφάλαιο αλλά και από τις προστατευόμενες περιοχές που αναφέρει το προηγούμενο χωροταξικό πλαίσιο της Θεσσαλίας. Αρχικά, με βάση την κατηγοριοποίηση του εθνικού πλαισίου για τις περιοχές προτεραιότητας φυσικού πλούτου, στην Θεσσαλία υπάρχουν το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο των Σποράδων, ο Εθνικός Δρυμός του Ολύμπου και η περιοχή που περιλαμβάνει την Κάρλα και το Μαυροβούνι, που κατατάσσονται στις περιοχές με Φορέα Διαχείρισης. Για τις παραπάνω περιοχές προτείνεται να πραγματοποιηθεί οριοθέτηση και διαχειριστικό σχέδιο για την αξιοποίηση και την προστασία τους. Επιπλέον, προτείνεται να πραγματοποιηθούν Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες, με σειρά προτεραιότητας τις προστατευόμενες περιοχές διεθνούς, εθνικής, περιφερειακής

και τοπικής σημασίας, με βάση την κατηγοριοποίηση της ανάλυσης στον πίνακα 5.5. – Π5.

Επιπλέον, όπως αναφέρει το γενικό πλαίσιο, προτείνεται η δημιουργία δικτύων μεταξύ περιοχών με φυσικό ή πολιτιστικό κάλλος, η προστασία των μικρών αγροτικών και αστικών τοπίων και η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Επίσης, προτείνεται η αξιοποίηση και η προστασία των περιοχών πολιτιστικής προτεραιότητας, δηλαδή των Μετεώρων αρχικά, που έχουν διεθνή εμβέλεια, της Καλαμπάκα στη Δυτική Θεσσαλία, των οικισμών του Πηλίου, του αρχαίου θεάτρου της Λάρισας, των προϊστορικών οικισμών Σέσκλου και Διμηγιού και του Αρχαίου Θεάτρου Φθιώτιδων Θηβών στη Μαγνησία, που έχουν εθνική εμβέλεια και τέλος των διάσπαρτων μεμονωμένων μνημείων μαζί με τους παραδοσιακούς οικισμούς που έχουν περιφερειακή εμβέλεια.

Με βάση τις αρχές του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού για τις περιοχές φυσικού και πολιτιστικού πλούτου προτείνονται ενδεικτικά κάποιες δράσεις. Σχετικά με τους χώρους φυσικής προτεραιότητας προτείνονται υποδομές όπως παρατηρητήρια άγριας ζωής, κέντρα εκπαίδευσης, οικολογικά μουσεία και ψυχαγωγικές υπηρεσίες με άξονα τη φύση, καθώς και προώθηση υλικού προς πληροφόρηση ώστε να είναι πιο αναγνωρίσιμοι οι χώροι αυτοί. Για τους χώρους πολιτιστικής προτεραιότητας προτείνεται να δημιουργηθεί μόνιμη πολιτιστική υποδομή, να αξιοποιηθεί η παραδοσιακή τεχνογνωσία, να αναπτυχθούν και να προωθηθούν βιοτεχνίες τοπικής τέχνης. Ακόμα, να αναδειχθεί η αρχιτεκτονική κληρονομιά και η τοπική παράδοση, να αξιοποιηθεί ο αγροτικός πολιτισμός και να οργανωθούν οι πολιτιστικές δραστηριότητες. Οι δράσεις και οι υποδομές που προτάθηκαν στην παράγραφο αυτή, σαφώς και είναι ενδεικτικές και προωθούνται από την παρούσα εργασία, δράσεις που εξειδικεύουν τις αρχές του υπερκείμενου σχεδιασμού. (Αλεγράς, 2003)

Τέλος, για τη διαχείριση των φυσικών πόρων υιοθετούνται οι κατευθύνσεις που δίνει το γενικό πλαίσιο διότι αντιμετωπίζει την κάθε κατηγορία φυσικών όρων με ξεχωριστό τρόπο και διατυπώνει τις κατάλληλες ενέργειες για την ολοκληρωμένη διαχείριση τους.

4.3.5.5 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Στην ενότητα αυτή υιοθετήθηκαν οι αρχές και οι κατευθύνσεις του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού και προσαρμόστηκαν στην περιφέρεια Θεσσαλίας. Ένα σημείο του γενικού πλαισίου, που κατά την άποψη, υπάρχει ασάφεια είναι στην κατηγοριοποίηση των περιοχών φυσικής προτεραιότητας, στην οποία υπάρχει η κατηγορία «περιοχές προστασίας της φύσης και του τοπίου», χωρίς όμως να υπάρχουν διευκρινιστικές πληροφορίες για το ποιες περιοχές είναι αυτές αλλά και τι δράσεις πρέπει να πραγματοποιηθούν.

4.3.6. ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

4.3.6.Α ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στην ενότητα αυτή, θα αναφερθούμε αρχικά στις βασικές κατευθύνσεις που διατυπώνει το εθνικό χωροταξικό πλαίσιο, έτσι ώστε να διαμορφωθεί μια γενικότερη εικόνα για την αντιμετώπιση των μεταφορών, προτού γίνει ανάλυση της κάθε είδους μεταφορικής υποδομής. Οι βασικοί στόχοι και αρχές του γενικού πλαισίου είναι οι παρακάτω: α) τα δίκτυα υποδομών να διατάσσονται στο χώρο με σκοπό την ένταξη της χώρας στα διεθνή δίκτυα, την ομαλή λειτουργία του πλέγματος των οικισμών, την εξυπηρέτηση και υλοποίηση των αναπτυξιακών αξόνων και τη διάχυση της ανάπτυξης, β) βελτίωση της ποιότητας των υποδομών έτσι ώστε να αυξάνεται ο βαθμός προσβασιμότητας και προσπελασιμότητας, η ασφάλεια και να μειώνεται το κόστος, γ) ενίσχυση υπηρεσιών μεταφοράς σταθερής τροχιάς και ναυτιλίας μικρών αποστάσεων, δ) προώθηση και διατήρηση υποδομών που συμβάλουν στο ισοζύγιο προστασίας περιβάλλοντος και ανάπτυξης, ε) τέλος, προώθηση ολοκληρωμένων συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών.

4.3.6.1 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

4.3.6.1.1 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΕΣΠΑ

Οι ειδικές κατευθύνσεις του γενικού πλαισίου για το οδικό δίκτυο είναι σαφείς και συγκεκριμένες, δηλαδή: α) ολοκλήρωση και συνεχής αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών του διευρωπαϊκού οδικού άξονα ΠΑΘΕ και β) του Αυτοκινητόδρομου

Κεντρικής Ελλάδας – Ε65 (Λαμία – Εγνατία Οδό), γ) αναβάθμιση της σύνδεσης των πρωτευουσών των νομών ή άλλων σημαντικών περιοχών, που βρίσκονται πλησίον των παραπάνω οδικών αξόνων. Ιδιαίτερη αναφορά δίδεται στους οδικούς άξονες: Λάρισα – Κοζάνη, Λάρισα – Φάρσαλα – σύνδεση με Ε65, Τρίκαλα – Άρτα (βελτίωση υφιστάμενου δικτύου). Τέλος, το ΕΣΠΑ εκτός από τον ΠΑΘΕ και τον Ε65, αναφέρεται και στον αναδυόμενο άξονα Βόλος – Λάρισα – Τύρναβος – Κοζάνη – Εγνατία – Πτολεμαΐδα – Φλώρινα – σύνορα.

4.3.6.1.2 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο κατηγοριοποιεί το οδικό δίκτυο σε τοπικό και υπερτοπικό, με το τελευταίο να αποτελείται από τις συνδέσεις της περιφέρειας με εθνικούς πόλους ανάπτυξης και με τις όμορες περιφέρειες και ακόμα από τις συνδέσεις των τεσσάρων νομαρχιακών κέντρων, τέλος το υπόλοιπο δίκτυο κατατάσσεται στο τοπικό. Τα βασικά έργα του υπερτοπικού δικτύου είναι: α) αναβάθμιση των υπηρεσιών και υποδομών του ΠΑΘΕ, β) υλοποίηση του Ε65 (εναλλακτικά, κατασκευή του τμήματος Παναγιά-Τρίκαλα-Καρδίτσα-Λαμία), γ) βελτίωση των συνδέσεων της Λάρισας με την Καρδίτσα και τα Τρίκαλα, δ) αναβάθμιση των δικτύων i) Λάρισα-Τύρναβος-Ελασσόνα-Κοζάνη, ii) Τρίκαλα-Πύλη-Ελάτη-Μεσοχώρα-Άρτα, iii) Καρδίτσα-Μούχα-Νεράιδα-Καρπενήσι-Αγρίνιο, iv) Καρδίτσα-Μουζάκι-Αργιθέα-Καρυά-Συκιά-Άρτα. Για το τοπικό δίκτυο, βασική επιδίωξη είναι η ασφάλεια και σύνδεση των οικισμών με την ενδοχώρα τους καθώς και με τα ανώτερα οικιστικά κέντρα. Ακόμα ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για τη συμβολή του τοπικού δικτύου στη δημιουργία τουριστικών δικτύων, στην οδική σύνδεση Μαγνησίας – Λάρισας παραλιακά και στο δρόμο Πύλη-Καλαμπάκα.

4.3.6.1.3 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Το γενικό πλαίσιο με τους γενικούς στόχους για τις μεταφορές καθώς και με τις ειδικές κατευθύνσεις για τα οδικά δίκτυα, αντιμετωπίζει τον τομέα ολοκληρωμένα δίνοντας τις γενικές αρχές και συγκεκριμένα προτείνοντας κατασκευή και αναβάθμιση συγκεκριμένων αξόνων. Το περιφερειακό πλαίσιο αρμονικά αφομοιώνει τις οδηγίες του γενικού πλαισίου, υιοθετώντας τις αρχές του, είτε προτείνοντας τα ίδια έργα, είτε ακολουθώντας προτάσεις που προωθούν τις κατευθύνσεις του εθνικού σχεδιασμού.

Ακόμα το περιφερειακό πλαίσιο προτείνει κάποιες συνδέσεις που δεν αναφέρονται στο εθνικό πλαίσιο όπως την αναβάθμιση των δικτύων της Καρδίτσας – Αγρινίου, της Καρδίτσας – Άρτας, της παραλιακής σύνδεσης Λάρισας – Μαγνησίας και τέλος της Πύλης – Καλαμπάκας. Τέλος, το ΕΣΠΑ αναφέρεται και στον αναδυόμενο άξονα Βόλος – Λάρισα – Τύρναβος – Κοζάνη – Εγνατία – Πτολεμαΐδα – Φλώρινα – σύνορα.

4.3.6.1.4 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση για το οδικό δίκτυο που υιοθετείται από την παρούσα εργασία, αρχικά έχει σαν στόχο να εξυπηρετεί τους οικισμούς, τους αναπτυξιακούς άξονες, να συμβάλει στη διάχυση της ανάπτυξης, να βελτιώνει την προσπελασιμότητα και την προσβασιμότητα, να αυξάνει την ασφάλεια και γενικότερα να βελτιώνει την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Τα έργα και οι ενέργειες που προτείνονται από το γενικό πλαίσιο υιοθετούνται και συγκεκριμένα είναι:

- α) η αναβάθμιση του ΠΑΘΕ, που αποτελεί τον κύριο άξονα της χώρας και της περιφέρειας και συνδέει τη Θεσσαλία και ιδιαίτερα τη Λάρισα και το Βόλο με τους εθνικούς πόλους ανάπτυξης,
- β) η κατασκευή του Ε65 που θα συνδέει τη Λαμία με τη Καρδίτσα και τα Τρίκαλα και θα φτάνει μέχρι την Εγνατία οδό, η οποία θα συμβάλει στην άρση της απομόνωσης της Δυτικής Θεσσαλίας δίνοντας της συνδέσεις προς τα νότια και τα βορειοδυτικά και ενώνοντας τη με στρατηγικά οδικά δίκτυα (ΠΑΘΕ, Εγνατία οδό) και έτσι θα δώσει νέες αναπτυξιακές δυνατότητες στην μειονεκτική αυτή περιοχή,
- γ) αναβάθμιση της σύνδεσης των νομαρχιακών κέντρων και ιδιαίτερα της Λάρισας με τα άλλα τρία κέντρα έτσι ώστε να βελτιωθεί η προσβασιμότητα και η προσπελασιμότητα, να αυξηθούν οι αναπτυξιακές ζώνες των περιφερειακών πόλων ανάπτυξης και γενικότερα είναι απαραίτητη αυτή η ενέργεια τόσο για τη δημιουργία των δυο δίπολων όσο και για τη συνοχή της περιφέρειας και τη διάχυση της ανάπτυξης,
- δ) αναβάθμιση της σύνδεσης Λάρισας – Κοζάνης και Λάρισας – Φαρσάλων – Ε65 έτσι ώστε να δημιουργηθεί ικανό οδικό δίκτυο από το νότο ως το βορρά της περιφέρειας για την κεντρική Θεσσαλία που θα εξυπηρετεί την ενδοχώρα και τους οικισμούς των Φαρσάλων, του Τυρνάβου και της Ελασσόνας και ουσιαστικά θα συμβάλει στη διάχυση της ανάπτυξης, στη προσπελασιμότητα και προσβασιμότητα και στην αναβάθμιση των μεταφορικών υπηρεσιών,

ε) αναβάθμιση των συνδέσεων Τρίκαλα-Πύλη-Ελάτη-Μεσοχώρα-Άρτα, Καρδίτσα-Μούχα-Νεράιδα-Καρπενήσι-Αγρίνιο, Καρδίτσα-Μουζάκι-Αργιθέα-Καρυά-Συκιά-Άρτα έτσι ώστε να βελτιωθεί η σύνδεση της Δυτικής Θεσσαλίας με τη δυτική Ελλάδα, η οποία θα συμβάλει στην άρση της απομόνωσης και στη συνοχή,

στ) τέλος, αναβάθμιση των οδικών δικτύων που συνδέουν τους οικισμούς 3^{ου} επιπέδου με μεγαλύτερα και μικρότερα επίπεδα οικισμών έτσι ώστε να συμβάλει στη διάχυση της ανάπτυξης, στη συνοχή του χώρου και ειδικότερα να προωθήσει τη σύνδεση της ενδοχώρας με τους αναπτυξιακούς πόλους της Θεσσαλίας.

Με τα παραπάνω έργα θεωρείται ότι η περιφέρεια θα έχει ένα οδικό πλέγμα που θα μπορεί να εξυπηρετήσει τους οικισμούς της, τους παραγωγικούς τομείς τόσο ενδοπεριφερειακά όσο και διαπεριφερειακά. Γενικότερα θα συμβάλει στην επίλυση του χωροταξικού προβλήματος των μεταφορών που είναι πρακτικά οι διαπεριφερειακές συνδέσεις και πιο συγκεκριμένα η σχετική απομόνωση των κεντρικών περιοχών (Δ. Θεσσαλία) καθώς και η σύνδεση των δυτικών περιφερειών με τις ανατολικές (Θεσσαλία & Μακεδονία – Ήπειρος Δ. Στερεά Ελλάδα). (Σκιάγιαννης, 1994)

4.3.6.1.5 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Στον τομέα αυτόν, υιοθετήθηκαν οι αρχές και τα έργα που προτείνει το γενικό πλαίσιο και προσαρμόστηκαν στην περιφέρεια έτσι ώστε να προωθούν το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης της Θεσσαλίας και κατ' επέκταση της Ελλάδας.

4.3.6.2 ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

4.3.6.2.1 ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το γενικό χωροταξικό πλαίσιο, όσον αφορά το σιδηροδρομικό δίκτυο, διατυπώνει ειδικές κατευθύνσεις, οι οποίες είναι οι παρακάτω: α) εφαρμογή υπηρεσιών «τρένων υψηλών ταχυτήτων» για τις επιβατικές μεταφορές καθώς και ειδικών εμπορευματικών διαδρόμων για ταχεία και αποκλειστική διακίνηση των εμπορευμάτων, β) να δημιουργηθούν ολοκληρωμένα συστήματα συνδυασμένων εμπορευματικών και επιβατικών μεταφορών με βασικό άξονα τον σιδηρόδρομο, γ) επέκταση του δικτύου προς Καλαμπάκα – Δ. Μακεδονία καθώς και Καλαμπάκα – Ιωάννινα – Ηγουμενίτσα, δ) αναβάθμιση της σύνδεσης Βελεστίνο-Παλαιοφάρσαλα, ε) διερεύνηση για την

ανάγκη επέκτασης και αναβάθμισης του άξονα Βόλος – Λάρισας με προαστιακού τύπου σιδηρόδρομο.

4.3.6.2.2 ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο προτείνει σε πρώτο επίπεδο: α) βελτίωση της σύνδεσης Βόλου – Λάρισας, β) βελτίωση του δικτύου από Παλαιοφάρσαλα σε Καλαμπάκα . Σε δεύτερο επίπεδο προτείνει: α) σιδηροδρομική σύνδεση των λιμανιών Βόλου – Αλμυρού – Ηγουμενίτσας, β) σύνδεση της παραπάνω γραμμής με αυτήν της Δ. Μακεδονίας.

4.3.6.2.3 ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Το γενικό πλαίσιο δίνει δυο κατευθύνσεις για τα σιδηροδρομικά δίκτυα, προτείνει μια επέκταση του δικτύου και δυο αναβαθμίσεις υφιστάμενων συνδέσεων. Το περιφερειακό πλαίσιο προτείνει τη βελτίωση της σύνδεσης Λάρισας – Βόλου όπως το εθνικό πλαίσιο, προτείνει την βελτίωση του δικτύου προς την Καλαμπάκα χωρίς όμως να αναφέρει τη συνέχεια του δικτύου μετά από αυτήν. Ακόμα αναφέρει τη σύνδεση των λιμανιών Βόλου – Αλμυρού – Ηγουμενίτσας και σύνδεση της γραμμής αυτής με αυτήν της Δ. Μακεδονίας, πρόταση η οποία υιοθετεί την αρχή του εθνικού πλαισίου για τη δημιουργία ολοκληρωμένων συστημάτων εμπορευματικών μεταφορών με βάση το σιδηρόδρομο. Συμπερασματικά, μπορεί να ειπωθεί ότι και τα δυο πλαίσια έχουν παρόμοια προσέγγιση, διατηρώντας όμως, κάποιες διαφορές.

4.3.6.2.4 ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Με βάση τις κατευθύνσεις και τις προτάσεις του γενικού πλαισίου καθώς και την ανάλυση που έχει προηγηθεί στο 1^ο κεφάλαιο, προτείνονται τα παρακάτω:

α) αναβάθμιση της σύνδεσης Λάρισας – Βόλου με προαστιακού τύπου σιδηρόδρομο, που θα συμβάλει στην αύξηση των μετακινήσεων των προσώπων και των αγαθών, κατάσταση που είναι σημαντική για την ορθή λειτουργία του δίπολου καθώς συνδέει λειτουργικά τις πόλεις, β) επέκταση του δικτύου από την Καλαμπάκα προς τα βόρεια στη Δ. Μακεδονία και προς τα δυτικά στα Ιωάννινα και στην Ηγουμενίτσα, που θα

ολοκληρώσει τις σιδηροδρομικές συνδέσεις της περιφέρειας καθώς τη παρούσα στιγμή παρατηρείται ασυνέχεια στο δίκτυο προς τα δυτικά και τα βορειοδυτικά με αποτέλεσμα την απομόνωση της Δ. Θεσσαλίας, για την οποία ο στόχος είναι να αρθεί η περιφερειακότητα και η απομόνωση της περιοχής αυτής, γ) σιδηροδρομική σύνδεση των λιμανιών του Βόλου – Αλμυρού – Ηγουμενίτσας και ακολούθως σύνδεση της γραμμής αυτής με τη Δ. Μακεδονία. Θεωρείται στρατηγικής σημασίας η σιδηροδρομική ένωση δυο εκ των σημαντικότερων λιμανιών της Ελλάδας, που θα συμβάλει στην γενικότερη ανάπτυξη της περιφέρειας και της Ελλάδος γενικότερα, δράση η οποία είναι σύμφωνη με τις αρχές και τις κατευθύνσεις του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού καθώς προωθεί τις εμπορευματικές σιδηροδρομικές μεταφορές σε συνάρτηση με τα λιμάνια,

δ) δημιουργία δυο εμπορευματικών κόμβων στην περιφέρεια Θεσσαλίας, στην σύνδεση της σιδηροδρομικής γραμμής των λιμανιών Βόλου – Αλμυρού – Ηγουμενίτσας με τον ΠΑΘΕ και στη σύνδεση της παραπάνω σιδηροδρομικής γραμμής με τους οδικούς άξονες Ε65 και Εγνατία οδό. Δράση η οποία προωθεί τα ολοκληρωμένα συστήματα συνδυασμένων μεταφορών που είναι βασική κατεύθυνση του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού και επί της ουσίας αποτελεί σημαντική ενέργεια για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των μεταφορών στη Θεσσαλία και συμβάλει στην εξυπηρέτηση των παραγωγικών τομέων και στην υλοποίηση των αναπτυξιακών αξόνων,

ε) αναβάθμιση της σύνδεσης Βελεστίνο – Καλαμπάκα που θα συμβάλει στην αύξηση της προσβασιμότητας και προσπελασιμότητας των περιοχών της κεντρικής – νότιας με τη δυτική Θεσσαλία, ακόμα θα προωθήσει τη διάχυση της ανάπτυξης και γενικότερα θα βελτιώσει το επίπεδο των υποδομών στις περιοχές αυτές που δεν αποτελούν τις πιο ανεπτυγμένες της περιφέρειας

στ) τέλος, σχετικά με τη σύνδεση της ενδοχώρας με τα δίκτυα και τους εμπορευματικούς κόμβους, προτείνεται να γίνει συγκεκριμένη μελέτη ώστε να βρεθούν τα κατάλληλα σημεία όπου θα συνδέεται η τοπική παραγωγή με τις υπερτοπικές μεταφορές.

4.3.6.2.5 ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Για το σιδηροδρομικό δίκτυο υιοθετήθηκαν οι αρχές και οι προτάσεις του γενικού χωροταξικού σχεδιασμού και προσαρμόστηκαν στην Θεσσαλία ώστε να εξυπηρετούν

την περιοχή και την ευρύτερη χωρική ενότητα της κεντρικής Ελλάδος. Συμπερασματικά, η περιφέρεια διαθέτει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά για τον τομέα των μεταφορών που αν αξιοποιηθούν ολοκληρωμένα, θα αλλάξει προς το καλύτερο η συνολική εικόνα της.

4.3.6.3. ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

4.3.6.3.1 ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το γενικό πλαίσιο για τις υποδομές των θαλάσσιων μεταφορών τονίζει τη σημασία του λιμανιού του Βόλου. Συγκεκριμένα, θέτει ως στόχο την ανάδειξη του λιμένος ως μια από τις κύριες θαλάσσιες πύλες της χώρας, ειδικότερα προτείνει επενδύσεις σε υποδομές ακτοπολίας, φιλοξενίας κρουαζιέρας και θαλάσσιου τουρισμού, καθώς και σε υποδομές εμπορευματικών μεταφορών όπως αυτοκίνητα, σιτηρά, χημικά. Επίσης, το πλαίσιο συμπεριλαμβάνει το λιμάνι στο εθνικό δίκτυο αποκλειστικών εμπορευματικών μεταφορών και γι' αυτό προτείνει να εφοδιαστεί με «ελαφρές» υποδομές υποστήριξης τυποποιημένων εσωτερικών εμπορευματικών μεταφορών. Τέλος, προτείνει την ύπαρξη ολοκληρωμένης σιδηροδρομικής σύνδεσης και την παροχή υψηλής ποιότητας συνδυασμένων μεταφορών στα λιμάνια που βρίσκονται κοντά στο εθνικό σιδηροδρομικό δίκτυο.

Το ειδικό πλαίσιο του Τουρισμού στην κατηγορία του θαλάσσιου τουρισμού αναφέρει ως ένα από τα κέντρα αυτού του είδους τουρισμού τη Σκιάθο σε συνδυασμό με το Βόλο με ακτίνα επιρροής τις Βόρειες Σποράδες, Μαγνησία, Βόρεια Εύβοια και Σκύρο. Για την ανάπτυξη του επιβάλλει: α) σύγχρονες υποδομές ελλιμενισμού, ανεφοδιασμού, επισκευών και υπηρεσίες διοικητικής υποστήριξης για πρακτορεύσεις, ενοικιάσεις, αγοραπωλησίες κλπ, β) την πύκνωση του δικτύου των τουριστικών λιμένων ώστε να εξασφαλίζεται η λειτουργική συνοχή του δικτύου, γ) τη βελτίωση των υποδομών και την εποχική αύξηση της χωρητικότητας τους (μαρίνες, αγκυροβόλια), δ) την ανάπτυξη «πράσινων υποδομών», ε) τέλος, την ανάπτυξη και λειτουργία συστημάτων ηλεκτρονικής ενημέρωσης.

4.3.6.3.2 ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο προτείνει την αναβάθμιση του λιμένα του Βόλου ως εμπορικό εθνικής και διεθνούς εμβέλειας και ως κύριο επιβατικό, τουριστικό, αλιευτικό λιμάνι της Θεσσαλίας. Επίσης, προτείνει την κατασκευή εμπορευματικού λιμένα στο Τσιγκέλι Αλμυρού που θα λειτουργεί συμπληρωματικά με του Βόλου και θα αναλάβει τις οχλούσες δραστηριότητες. Ακόμα, αναφέρει τον εκσυγχρονισμό των λιμενικών εγκαταστάσεων στα νησιά και επιπλέον, προβλέπει την αναβάθμιση των αλιευτικών καταφυγίων και την εξυπηρέτηση σκαφών αναψυχής σε περιοχές όπου υπάρχει δυνατότητα τουριστικής ανάπτυξης. Τέλος, αναφέρει τα σημαντικότερα αλιευτικά καταφύγια: Στόμιο, Αγίοκαμπος, Κεραμίδι/Αγρελιά, Πλατανιά, Τρίκερι, Πτελεός, Βόλος, Σκιάθου, Σκοπέλου, Γλώσσας, Εληός, Βότση.

4.3.6.3.3 ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Για τις θαλάσσιες μεταφορές τα παραπάνω πλαίσια έχουν κάποιες ομοιότητες και διαφορές. Για το λιμάνι του Βόλου προτείνεται η αναβάθμιση του και η ανάδειξη του ως μια από τις θαλάσσιες πύλες της χώρας και από το εθνικό και από το περιφερειακό πλαίσιο, με τη διαφορά ότι το περιφερειακό προτείνει ένα ρόλο τουριστικό στο Βόλο και το προτεινόμενο λιμάνι στο Τσιγκέλι Αλμυρού να αναλάβει τις οχλούσες δραστηριότητες, ενώ το εθνικό πλαίσιο προτείνει να τα αναλάβει όλα το λιμάνι του Βόλου. Ακόμα το ειδικό πλαίσιο του Τουρισμού προτείνει τη δημιουργία ενός θαλάσσιου κέντρου τουρισμού αναφέροντας δράσεις που πρέπει να γίνουν για να εφαρμοσθεί αυτή η πρόταση. Βέβαια, το περιφερειακό πλαίσιο με τις προτάσεις του, σε γενικά πλαίσια, περιλαμβάνει τη λογική των παραπάνω δράσεων. Συνολικά, εκτός από τη διαφορά που αναφέρθηκε στην αρχή, η λογική των υπερκείμενων σχεδίων υιοθετείται από το περιφερειακό.

4.3.6.3.4 ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση για τις θαλάσσιες μεταφορές υιοθετεί τους ρόλους των λιμανιών από το προηγούμενο περιφερειακό πλαίσιο, τις αρχές του γενικού πλαισίου και τις δράσεις για τον θαλάσσιο τουρισμό από το ειδικό πλαίσιο.

Ειδικότερα, προτείνεται: α) να αναβαθμιστεί το λιμάνι του Βόλου με επενδύσεις σε υποδομές ακτοπλοΐας, φιλοξενίας κρουαζιέρας και θαλάσσιου τουρισμού καθώς και σε υποδομές εμπορευματικών μεταφορών, έτσι ώστε να αναδειχτεί ως μια από τις κύριες θαλάσσιες πύλες της χώρας. Επιπλέον, να στοχεύσει σε δραστηριότητες μη οχλούσες ώστε να μην δημιουργείται σύγκρουση με τις αστικές χρήσεις, β) να κατασκευαστεί λιμάνι στο Τσιγκέλι Αλμυρού που θα αναλάβει τις οχλούσες δραστηριότητες και θα είναι συμπληρωματικό του Βόλου, γ) να πραγματοποιηθεί σιδηροδρομική σύνδεση των δυο λιμένων σε εμπορευματικό κόμβο, όπως έχει αναφερθεί στην ενότητα των σιδηροδρομικών μεταφορών, δ) υιοθέτηση της πρότασης για τον θαλάσσιο τουρισμό με τις 5 δράσεις που αναφέρονται παραπάνω, ε) να αναβαθμιστούν τα αλιευτικά καταφύγια έτσι ώστε να μπορούν να υποδεχτούν τα αλιευτικά σκάφη.

4.3.6.3.5 ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Για την πρόταση στην παρούσα ενότητα, στηρίχτηκε περισσότερο η πρόταση του προηγούμενου περιφερειακού χωροταξικού διότι ανταποκρίνεται περισσότερο στην πραγματικότητα, η οποία πρόταση φιλτραρίστηκε από τις αρχές του γενικού πλαισίου και συμπληρώθηκε με τις υποδομές του θαλάσσιου τουρισμού του ειδικού πλαισίου.

4.3.6.4. ΕΝΑΕΡΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

4.3.6.4.1 ΕΝΑΕΡΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το γενικό πλαίσιο για τις υποδομές των εναερίων μεταφορών προτείνει την αξιοποίηση των στρατιωτικών αεροδρομίων και την μετατροπή τους σε πολιτικά αεροδρόμια τακτικών ή εκτάκτων πτήσεων ή σε αερολιμένες γενικής αεροπορίας. Ακόμα προβλέπει την αναβάθμιση των υποδομών και των υπηρεσιών στα αεροδρόμια της Αγχιάλου και της Σκιάθου για την εξυπηρέτηση της τουριστικής ικανότητας της περιφέρειας. Επίσης, προτείνει τη δημιουργία νέων αερολιμένων και ελικοδρομίων σε μειονεκτικές και απομονωμένες περιοχές και τέλος, την ενίσχυση της υπηρεσίας των υδροπλάνων.

4.3.6.4.2 ΕΝΑΕΡΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο προτείνει την αξιοποίηση των υπαρχόντων αεροδρομίων, ειδικότερα την δημιουργία ενός σύγχρονου αεροδρομίου στη Ν. Αγχίαλο, την αναβάθμιση αυτού της Σκιάθου και τη διενέργεια εξέτασης για τη λειτουργία του αεροδρομίου της Λάρισας σε μέσο-μακροπρόθεσμο επίπεδο. Ακόμα, αναφέρει ως πιθανή λύση για τη Δ. Θεσσαλία, τη δημιουργία ιδιωτικού αεροδρομίου και για τις δυσπρόσιτες περιοχές την κατασκευή σύγχρονων ελικοδρομίων.

4.3.6.4.3 ΕΝΑΕΡΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Τα παραπάνω πλαίσια έχουν παρόμοια προσέγγιση, καθώς οι προτάσεις του εθνικού εξειδικεύονται στο περιφερειακό. Ειδικότερα, οι προτάσεις για τα αεροδρόμια στην Αγχίαλο και στη Σκιάθο αναφέρονται και στα δυο, ενώ η δημιουργία ιδιωτικού αεροδρομίου και ελικοδρομίων στη Δ. Θεσσαλία και στις δυσπρόσιτες περιοχές του περιφερειακού, ακολουθεί οδηγία του εθνικού πλαισίου.

4.3.6.4.4 ΕΝΑΕΡΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Για τις υποδομές των εναέριων μεταφορών υιοθετούνται οι προτάσεις του γενικού χωροταξικού σχεδιασμού και προτείνονται τα παρακάτω: α) αναβάθμιση των υπηρεσιών και των υποδομών του αεροδρομίου της Αγχιάλου έτσι ώστε να μπορεί να εξυπηρετήσει την τουριστική δυναμική της πόλης του Βόλου και την υπόλοιπη Θεσσαλία, με πτήσεις «charter» καθώς και να μπορεί να εξυπηρετεί ελαφριά σκάφη και ελικόπτερα, β) αναβάθμιση των υποδομών και των υπηρεσιών του αεροδρομίου της Σκιάθου για να μπορεί να εξυπηρετεί και να τροφοδοτεί το ανεπτυγμένο τουριστικά νησί καθώς και τις υπόλοιπες Β. Σποράδες. Ο κύριος ρόλος του αεροδρομίου θα είναι πολιτικός αερολιμένας έκτακτων πτήσεων, γ) κατασκευή σύγχρονων ελικοδρομίων στις δυσπρόσιτες και μειονεκτικές περιοχές, ειδικότερα στην Αλόνησο και στη Σκόπελο καθώς και στους δυο βασικούς πόλους της Δ. Θεσσαλίας, ε) διενέργεια εξέτασης για δημιουργία διαπεριφερειακού δικτύου με υδροπλάνο και συγκεκριμένα στο Βόλο και στη λίμνη Πλαστήρα σε συνδυασμό με άλλες περιοχές.

4.3.6.4.5 ΕΝΑΕΡΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Στην ενότητα αυτή ακολουθήθηκαν οι προτάσεις του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού και εξειδικεύτηκαν για τη Θεσσαλία.

4.3.7. ΛΟΙΠΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

4.3.7.1. ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

4.3.7.1.1 ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το γενικό πλαίσιο διατυπώνει κατευθύνσεις για τη λοιπή τεχνική υποδομή και συγκεκριμένα για κάθε κατηγορία δίνει τις παρακάτω αρχές:

Για την ενέργεια αναφέρει τα παρακάτω: α) κάλυψη των ενεργειακών αναγκών σε όλη την επικράτεια σε συνδυασμό με εξοικονόμηση ενέργειας, β) πλήρη ανάπτυξη των ΑΠΕ, προώθηση της χρήσης εναλλακτικών καυσίμων και αξιοποίηση εγχώριων πόρων, γ) μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του ενεργειακού τομέα, δ) κατασκευή αγωγού φυσικού αερίου προς Καρδίτσα – Τρίκαλα.

Για τις επικοινωνίες αναφέρει τα παρακάτω: α) ψηφιακή διασύνδεση όλης της επικράτειας, β) εκσυγχρονισμό των υποδομών, γ) τεχνολογική υποστήριξη του αποκεντρωμένου δημοσίου τομέα, δ) αναβάθμιση των υποδομών με τεχνολογίες αιχμής στις τηλεπικοινωνίες και στη πληροφορική για τη Λάρισα και το Βόλο.

4.3.7.1.2 ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο για τις υποδομές ενέργειας αναφέρει ότι για τον ηλεκτρισμό δεν προβλέπονται μεγάλα έργα, ενώ για τις υποδομές φυσικού αερίου απαιτεί επιτάχυνση των έργων για τη Ανατ. Θεσσαλία και δημιουργία υποδομών για τη Δ. Θεσσαλία. Για τις υποδομές επικοινωνιών προβλέπει έργα εκσυγχρονισμού στο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο, καθώς επίσης και ειδικές υπηρεσίες υψηλού επιπέδου σε επιλεγμένους οικισμούς (αναπτυξιακός ρόλος, απομονωμένες περιοχές).

4.3.7.1.3 ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Για την ενότητα αυτή, η συσχέτιση των πλαισίων δεν οδηγεί σε κάποιο αποτέλεσμα διότι οι τομείς αυτοί αναπτύσσονται ταχύτατα με αποτέλεσμα να είναι το προηγούμενο περιφερειακό πλαίσιο παρωχημένο. Τα μόνα σημεία του περιφερειακού πλαισίου που αξίζουν αναφοράς σε σχέση με τον υπερκείμενο σχεδιασμό είναι η συμφωνία των δυο πλαισίων για τις υποδομές φυσικού αερίου στη Δ. Θεσσαλία και ο εκσυγχρονισμός των υποδομών της τηλεπικοινωνίας του περιφερειακού πλαισίου που συμφωνεί με τις υπερκείμενες αρχές.

4.3.7.1.4 ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Για την παρούσα ενότητα, η πρόταση για την ενέργεια περιορίζεται στα παρακάτω: α) υιοθέτηση των αρχών του γενικού πλαισίου για την ενέργεια, δηλαδή κάλυψη των ενεργειακών αναγκών σε όλη την περιφέρεια, εξοικονόμηση ενέργειας, προώθηση των ΑΠΕ και εναλλακτικών καυσίμων, αξιοποίηση των εγχώριων πόρων με τη διερεύνηση για την αξιοποίηση των κοιτασμάτων λιγνίτη στην Ελασσόνα και τέλος μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ούτως ώστε η περιφέρεια να συμβάλει στους εθνικούς στόχους, β) σχετικά με τα έργα για την ενέργεια, προτείνεται η κατασκευή αγωγού φυσικού αερίου προς Καρδίτσα – Τρίκαλα που συμβάλει στην εφαρμογή των κατευθύνσεων του α). Για τις υποδομές των επικοινωνιών υιοθετούνται οι τέσσερις αρχές του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού.

4.3.7.1.5 ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Για την ενότητα αυτή υιοθετηθήκαν οι αρχές και οι δράσεις του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού

4.3.7.2. ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

4.3.7.2.1 ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το ειδικό πλαίσιο για τις ΑΠΕ δίνει κατευθύνσεις για τη χωροθέτηση και τη χωροταξική οργάνωση των ΑΠΕ. Έχει ως στόχο: α) την διαμόρφωση πολιτικών

χωροθέτησης, β) την καθιέρωση κανόνων και κριτηρίων χωροθέτησης που θα επιτρέπουν αφενός την δημιουργία βιώσιμων εγκαταστάσεων ΑΠΕ και αφετέρου την αρμονική ένταξή τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, γ) την δημιουργία ενός αποτελεσματικού μηχανισμού χωροθέτησης των εγκαταστάσεων ΑΠΕ. Ακόμα το ειδικό πλαίσιο, για την εφαρμογή των παραπάνω στόχων, χωρίζει τις ΑΠΕ σε αιολική, υδροηλεκτρική, ηλιακή και γεωθερμική ενέργεια, καθώς και στην ενέργεια βιομάζας ή βιοαερίου και ορίζει τις κατάλληλες και ακατάλληλες περιοχές για την χωροθέτηση της κάθε μορφής ΑΠΕ.

Για την αιολική ενέργεια, το ειδικό πλαίσιο στοχεύει στην κατασκευή αιολικών εγκαταστάσεων με τη μεγαλύτερη δυνατή συγκέντρωση έτσι ώστε να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας στο δίκτυο. Χωρίζει τις περιοχές σε προτεραιότητας και καταλληλότητας με τις πρώτες να έχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα και μεγάλη ζήτηση, ενώ οι δεύτερες αποτελούν ζώνες κατάλληλες για δημιουργία αιολικών πάρκων, αλλά δεν ανήκουν στις ΠΑΠ⁵⁵. Στη Θεσσαλία, οι δήμοι Καλλιφώνου, Μενελαΐδας, Ρεντίνης, Ιτάμου του νομού Καρδίτσας ανήκουν στις ΠΑΠ. Οι περιοχές αποκλεισμού για αιολικές εγκαταστάσεις είναι, συνοπτικά τα κηρυγμένα διατηρητέα μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, οι πυρήνες των εθνικών δρυμών, των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και των αισθητικών δασών, οι οικότοποι προτεραιότητας που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινοτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000, οι περιοχές εντός σχεδίου πόλεως και ορίου οικισμού προ του 1923 ή κάτω των 2.000 κατοίκων, οι ΠΟΤΑ και οι ΠΟΑΠΔ, οι αξιόλογες ακτές και παραλίες, η αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας, οι λατομικές, εξορυκτικές και μεταλλευτικές ζώνες που είναι επιφανειακές και τέλος περιοχές ή ζώνες με ειδικό καθεστώς χρήσεων γης που απαγορεύει τη χρήση αιολικών εγκαταστάσεων.

Για την υδροηλεκτρική ενέργεια, το ειδικό πλαίσιο στοχεύει στην κατασκευή μικρών υδροηλεκτρικών εγκαταστάσεων σε περιοχές που μπορεί να αξιοποιηθεί ο πόρος αυτός, συνήθως αναφέρεται σε ορεινές ή ημιορεινές περιοχές και βασική προϋπόθεση είναι η βιωσιμότητα του έργου. Ειδικότερα, στην πεδινή Θεσσαλία έχει εκδηλωθεί μικρό ενδιαφέρον, αντίθετα στα δυτικά όρια της Θεσσαλίας υπάρχουν πολλές

⁵⁵ ΠΑΠ: Περιοχές Αιολικής Προτεραιότητας

υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις που βρίσκονται υπό κατασκευή, μερικές που έχουν άδεια λειτουργίας και λιγότερες υπό λειτουργία, ιδιαίτερα στο ν. Τρικάλων. Οι περιοχές αποκλεισμού για κατασκευή ΜΥΗΕ είναι τα κηρυγμένα διατηρητέα μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, οι πυρήνες των εθνικών δρυμών, των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και των αισθητικών δασών, οι οικότοποι προτεραιότητας που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινοτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000, οι παραδοσιακοί οικισμοί και τα ιστορικά κέντρα πόλεων, οι λατομικές, εξορυκτικές και μεταλλευτικές ζώνες που είναι επιφανειακές και τέλος περιοχές ή ζώνες με ειδικό καθεστώς χρήσεων γης που απαγορεύει τη χρήση ΜΥΗΕ.

Για την ηλιακή ενέργεια, κατάλληλες περιοχές για χωροθέτηση φωτοβολταϊκών πεδίων θεωρούνται οι γυμνές και άγονες περιοχές με χαμηλό υψόμετρο, που συνίσταται να διαρθρώνονται σε δίκτυα και να μην έχουν επαφή με πολυσύχναστους χώρους. Οι περιοχές αποκλεισμού για χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης ηλιακής ενέργειας είναι τα κηρυγμένα διατηρητέα μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, οι πυρήνες των εθνικών δρυμών, των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και των αισθητικών δασών, οι οικότοποι προτεραιότητας που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινοτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000, οι πολυσύχναστοι χώροι όπου προκαλεί πρόβλημα η αντανάκλαση του φωτός και τέλος η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας.

Για την ενέργεια βιομάζας ή βιοαερίου, οι περιοχές που συστήνεται να χωροθετούνται εγκαταστάσεις είναι πλησίον γεωργικών εκμεταλλεύσεων από τις οποίες παίρνουν τις πρώτες ύλες, ΧΥΤΑ, εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων, μεγάλων κτηνοτροφικών ή πτηνοτροφικών μονάδων, πάσης φύσεως γεωργικών ή κτηνοτροφικών βιομηχανιών κ.α. Οι περιοχές αποκλεισμού για χωροθέτηση εγκαταστάσεων εκμετάλλευσης ενέργειας είναι: συνοπτικά τα κηρυγμένα διατηρητέα μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, οι περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, οι πυρήνες των εθνικών δρυμών, των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και των αισθητικών δασών, οι οικότοποι προτεραιότητας που έχουν ενταχθεί ως τόποι κοινοτικής σημασίας στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000, οι περιοχές εντός σχεδίου πόλεως και ορίου οικισμού προ του 1923 ή κάτω των 2.000 κατοίκων, οι ΠΟΤΑ και οι ΠΟΑΠΔ, οι αξιόλογες ακτές και παραλίες, η αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας, οι λατομικές, εξορυκτικές και

μεταλλευτικές ζώνες που είναι επιφανειακές και τέλος περιοχές ή ζώνες με ειδικό καθεστώς χρήσεων γης που απαγορεύει τη χρήση τέτοιου είδους εγκαταστάσεων.

Για τη γεωθερμική ενέργεια, λόγω των ειδικών χωρικών εξαρτήσεων που έχει από τη φύση της αυτή η ενέργεια, κατάλληλες περιοχές θεωρούνται αυτές που διαθέτουν εκμεταλλεύσιμο γεωθερμικό δυναμικό, αρκεί να μην είναι σε κατοικημένες περιοχές. Απαιτούνται ειδικές ρυθμίσεις για την άμβλυνση των συγκρούσεων που προκαλούν στο ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον οι εγκαταστάσεις για την εκμετάλλευση της γεωθερμικής ενέργειας, μιας και δεν είναι δυνατή η μεταφορά της χωροθέτησης.

4.3.7.2.2 ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο δεν αναφέρει κάτι για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

4.3.7.2.3 ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Από τη στιγμή που το περιφερειακό πλαίσιο δεν αναφέρεται στις ΑΠΕ, δεν τίθεται ζήτημα αξιολόγησης του εθνικού σε αντιστοιχία με τον περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό. Στην ενότητα αυτή όμως, θα αξιολογηθεί το ειδικό πλαίσιο των ΑΠΕ και αυτή η αξιολόγηση θα προετοιμάσει την πρόταση που θα ακολουθηθεί. Το ειδικό πλαίσιο, αρχικά διατυπώνει τρεις στόχους για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου σχετικά με τις ΑΠΕ, όμως οι στόχοι αυτοί, κατά την άποψη μου δεν εξυπηρετούνται στο βαθμό που χρειάζεται. Η βασικότερη λειτουργία του πλαισίου είναι, για την κάθε μορφή ΑΠΕ, να προβλέπει προτεινόμενες και κατάλληλες περιοχές καθώς και περιοχές αποκλεισμού. Σημαντική η λειτουργία αυτή για τον ελληνικό χώρο που μέχρι τώρα δεν είχε ένα τέτοιο πλαίσιο, όμως εκτός από αυτό, υπήρχε ανάγκη για ένα πρότυπο χωρικής οργάνωσης για την κάθε είδους ΑΠΕ που να εξειδικεύει χωρικά και να εξυπηρετεί ευρύτερους σκοπούς που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με την ανάπτυξη. Το πλαίσιο προσεγγίζει ολοκληρωμένα την αιολική ενέργεια, όμως δεν δίνει τόση σημασία στις άλλες ΑΠΕ.

Η επιλογή των περιοχών αποκλεισμού θεωρείται ορθή, κατά την άποψη μου, εκτός από την περίπτωση της ενέργειας βιομάζας και βιοαερίου. Στην κατηγορία αυτή, η

αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας και οι ΠΟΑΠΔ θεωρούνται ως περιοχές αποκλεισμού, ενώ από την άλλη πλευρά οι εγκαταστάσεις για την εκμετάλλευση της ενέργειας αυτής πρέπει να βρίσκονται κοντά σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και σε μεγάλες κτηνοτροφικές μονάδες. Με τον τρόπο αυτό οι προτεινόμενες περιοχές κρίνονται ακατάλληλες και ουσιαστικά δημιουργείται σοβαρό πρόβλημα για την χωροθέτηση των εγκαταστάσεων αυτών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εγκαταστάσεις αυτές είναι σημειακές και όχι εκτατικές στο χώρο, θεωρώ ότι η επιλογή των παραπάνω περιοχών αποκλεισμού είναι άστοχη και ο κατάλληλος τρόπος για την αντιμετώπιση του προβλήματος είναι να υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις που θα αμβλύνουν τις συγκρούσεις των παραπάνω χρήσεων έτσι ώστε η συνύπαρξή τους να είναι όσο πιο αρμονική γίνεται.

4.3.7.2.4 ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση για την παρούσα ενότητα, προκύπτει από το ειδικό πλαίσιο καθώς και από τα φυσικά χαρακτηριστικά της περιφέρειας. Η βασική ιδέα της εργασίας αυτής για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι η ενεργοποίηση των ΟΤΑ α' βαθμού και ιδιαίτερα των ορεινών δήμων και κοινοτήτων για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των ΑΠΕ που να συνδυάζει τις πράσινες υποδομές εντός των οικισμών με τη ενέργεια βιομάζας ή βιοαερίου από τις κτηνοτροφικές ή αγροτικές δραστηριότητες των κατοίκων, την υδροηλεκτρική ενέργεια από την εκμετάλλευση του υδατικού δυναμικού, την ηλιακή ενέργεια και τη γεωθερμική ενέργεια στις περιοχές όπου υπάρχουν αποθέματα. Δηλαδή, για τις ΑΠΕ πλην της αιολικής ενέργειας προτείνεται η προώθηση και ανάπτυξη τους από το χαμηλό επίπεδο των δήμων με εκμετάλλευση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της κάθε χωρικής ενότητας σε συνδυασμό με τα ευρωπαϊκά αναπτυξιακά προγράμματα. Ακόμα, προτείνεται η δημιουργία πάρκων που να συνδυάζουν τις παραπάνω δραστηριότητες έτσι ώστε να αποτελούν πρότυπες μορφές ανάπτυξης ΑΠΕ και να συμβάλουν με τον τρόπο αυτό στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού που σχετίζονται με τη φύση.

Εκτός από τα παραπάνω και με βάση το ειδικό πλαίσιο προτείνονται τα παρακάτω: α) υιοθετείται η επιλογή του ειδικού για τους δήμους Καλλιφώνου, Μενελαΐδας, Ρεντίνης, Ιτάμου του νομού Καρδίτσας ως περιοχές ΠΑΠ, στις οποίες προτείνεται η δημιουργία αιολικών πάρκων που θα είναι ενταγμένα σε δίκτυο με τις υπόλοιπες ορεινές περιοχές

νότια των δήμων αυτών, β) προτείνονται ως ΠΑΚ το σύνολο της ορεινής δυτικής Θεσσαλίας, το κεντρικό και νότιο Πήλιο καθώς και η ορεινή περιοχή της Όθρυος, γ) προωθείται η αξιοποίηση του υδατικού δυναμικού της ορεινής Δ. Θεσσαλίας, δ) προωθείται η ανάπτυξη φωτοβολταϊκών πεδίων σε άγονες περιοχές με χαμηλό υψόμετρο, ε) προωθείται η αξιοποίηση της γεωθερμικής ενέργειας στις περιοχές που διαθέτουν εκμεταλλεύσιμο γεωθερμικό δυναμικό, αρκεί να μην είναι σε κατοικημένες περιοχές, στ) υιοθετούνται οι περιοχές αποκλεισμού σε όλες τις μορφές των ΑΠΕ εκτός από την ενέργεια βιομάζας ή βιοαερίου, στην οποία προτείνεται οι ΠΟΑΠΔ και η γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας να αποτελούν κατάλληλες περιοχές για εγκαταστάσεις ανάπτυξης αυτής της μορφής ενέργειας λόγω της ιδιαίτερης φύσης της, που έχει ανάγκη από χωρική εγγύτητα με κτηνοτροφικές, γεωργικές κ.α. δραστηριότητες. Παράλληλα προτείνονται ειδικές ρυθμίσεις που θα αμβλύνουν την ασυμβατότητα των χρήσεων, όπως τοπικός λεπτομερής σχεδιασμός των χρήσεων γης που δεν θα επιτρέπει εκτατική ανάπτυξη των μονάδων αυτών και θα προστατεύει την αγροτική γη και την ύπαιθρο

4.3.7.2.5 ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Ο τομέας αυτός προσεγγίστηκε με δυο τρόπους, από τη μια μεριά με συνδυασμένη ανάπτυξη ΑΠΕ σε μικρές χωρικές ενότητες (δήμους / κοινότητες) και από την άλλη με υιοθέτηση των χωρικών διατάξεων του ειδικού πλαισίου για τις χωροθετήσεις των εγκαταστάσεων των ΑΠΕ.

4.3.8. ΥΠΑΙΘΡΟΣ – ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

4.3.8.1. ΥΠΑΙΘΡΟΣ – ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ – ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ / ΕΣΠΑ

Το γενικό πλαίσιο προσεγγίζει την ύπαιθρο διαχωρίζοντας το χώρο σε παράκτιο – νησιωτικό, ορεινό και αγροτικό. Οι γενικές κατευθύνσεις που αφορούν συνολικά την ύπαιθρο είναι η ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της σύνδεσης υπαίθρου – πόλης, έτσι ώστε να προωθηθεί η συνοχή και η περιφερειακή ισορροπία. Ακόμα, να διαφυλαχθεί το τοπίο, η βιοποικιλότητα και η αρμονική συνύπαρξη ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος.

Για τον ορεινό χώρο προβλέπει: 1) να ενισχυθούν οι υποδομές, οι υπηρεσίες και οι δυνατότητες απασχόλησης, 2) να αναδειχθούν τα συγκριτικά παραγωγικά πλεονεκτήματα, 3) να στηριχθούν οι τοπικές δραστηριότητες, 3) να αναδειχθούν και να διαφυλαχθούν οι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι, 4) να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε υποδομές, επικοινωνία και γνώση, 5) να ενισχυθούν οι δυναμικοί ορεινοί οικισμοί βελτιώνοντας τις τεχνικές και κοινωνικές υποδομές, ώστε να αποτελέσουν κέντρα στήριξης των ορεινών περιοχών, 6) να προωθηθούν οι πολλαπλές πρωτογενείς δραστηριότητες που να είναι φιλικές προς το περιβάλλον, συνδυάζοντας τον εναλλακτικό τουρισμό, τον παραθερισμό και δίνοντας έμφαση στα τοπικά προϊόντα ποιότητας.

Για το νησιωτικό – παράκτιο χώρο προβλέπει: 1) να αναπτυχθούν οι υποδομές υγείας, διοίκησης και κοινωνίας της πληροφορίας, 2) να προωθηθούν εναλλακτικές μορφές τουρισμού (κυρίως ορεινό νησιωτικό χώρο), 3) να αναβαθμιστούν οι τουριστικές εγκαταστάσεις και υπηρεσίες και να καθιερωθούν υψηλότερες προδιαγραφές για τις καινούργιες μονάδες, 4) να αποκατασταθούν τα υποβαθμισμένα οικοσυστήματα και να διαχειριστούν ολοκληρωμένα οι προστατευόμενες φυσικές περιοχές, 5) να αναδειχθεί και να προστατευθεί ο ιστορικός και πολιτιστικός πλούτος, 6) να είναι βιώσιμη η πολεοδομική οργάνωση των παραθεριστικών οικισμών, 7) να πραγματοποιείται ολοκληρωμένη διαχείριση στα απόβλητα, 8) να προωθηθούν οι πολλαπλές πρωτογενείς δραστηριότητες που να είναι φιλικές προς το περιβάλλον, συνδυάζοντας τον εναλλακτικό τουρισμό, τον παραθερισμό και δίνοντας έμφαση στα τοπικά προϊόντα ποιότητας.⁵⁶

Το ΕΣΠΑ διαχωρίζει τις περιοχές της υπαίθρου σε ορεινές και σε λοιπές αγροτικές περιοχές (μαζί με αλιεία). Για τις ορεινές περιοχές προτείνει ένα πολυλειτουργικό πρότυπο ανάπτυξης που θα συνδυάζει παραδοσιακές και σύγχρονες επιχειρηματικές δραστηριότητες που θα είναι συμβατές με το περιβάλλον. Δηλαδή, θα περιλαμβάνει ήπιες μορφές τουρισμού, μικρές βιοτεχνίες που σχετίζονται με το τοπικό στοιχείο καθώς βέβαια και διατήρηση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας που θα βασίζεται στην παραγωγή τοπικών, επώνυμων προϊόντων (ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικά). Παράλληλα, όπως αναφέρθηκε στο αναπτυξιακό πλαίσιο της εργασίας αυτής, προωθούνται δράσεις

⁵⁶ Οι κατευθύνσεις για τον αγροτικό χώρο δεν αναφέρθηκαν ολοκληρωμένα, γιατί έχουν αναφερθεί στο κεφάλαιο με τις αγροτικές χρήσεις γης.

για το ανθρώπινο δυναμικό που αφορούν την κοινωνική συνοχή και την κοινωνία της γνώσης σε συνδυασμό με την καινοτομία.⁵⁷

4.3.8.2 ΥΠΑΙΘΡΟΣ – ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ – ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το περιφερειακό πλαίσιο δεν ασχολείται με την ύπαιθρο σε ξεχωριστή ενότητα, όπως το γενικό πλαίσιο που δίνει κατευθύνσεις ανάλογα με την χωρική κατηγορία, αλλά αναφέρει χωρικές ενότητες που αντιμετωπίζουν προβλήματα και χωρίζει το θεσσαλικό χώρο σε παράκτιο – νησιωτικό και σε ορεινό.

Ειδικότερα για τον παράκτιο – νησιωτικό χώρο:

- 1) Δέλτα Πηνειού: περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή, προέχει η προστασία από την ανάπτυξη, προωθούνται ήπιες μορφές τουρισμού που αξιοποιούν το συγκριτικό πλεονέκτημα του φυσικού πόρου,
- 2) τα παράλια του ν. Λάρισας με κέντρο τον Αγιοκάμπο: χαρακτήρας της περιοχής είναι η αναψυχή, συμπτώματα υποβάθμισης από την έντονη τάση ανάπτυξης, προτείνεται περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης και εκτόνωση της ζήτησης μέσω οργανωμένων υποδοχέων,
- 3) τα «εξωτερικά» παράλια του ν. Μαγνησίας: «υψηλή ποιότητα περιβαλλοντικής αισθητικής», διαφύλαξη του χαρακτήρα αυτού
- 4) τα παράλια του Παγασητικού κόλπου: περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή, διακρίνεται σε τρεις υποενότητες α) παράλια Πηλίου που έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά με την κατηγορία 3 αλλά με εντονότερη την παρουσία του Βόλου, β) παραλιακή ζώνη Βόλου-Αλμυρού που απαιτείται λεπτομερής σχεδιασμός, γ) δυτικά παράλια (Αμαλιάπολη-Πτελεός) που αναπτύσσεται η Β' κατοικία και προβλέπεται οργάνωση της σε υποδοχείς.
- 5) το νησιωτικό χώρο: περιλαμβάνει περιοχές προστασίας καθώς και έντονης ανάπτυξης (τουρισμός – Β' κατοικία), απαιτείται λεπτομερής και ολοκληρωμένος σχεδιασμός, περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης και εκτόνωση της ζήτησης σε οργανωμένους υποδοχείς.

⁵⁷ Οι κατευθύνσεις του ΕΣΠΑ για την ύπαιθρο αναφέρθηκαν και στο κεφάλαιο των αγροτικών χρήσεων γης

Για τον ορεινό χώρο:

- 1) η ενότητα Όσσα-Μαυροβούνι-Πήλιο που συνδυάζει την ανεπτυγμένη κεντρική περιοχή του Πηλίου και την παράκτια ζώνη,
- 2) η ενότητα της Πίνδου που περιλαμβάνει περιοχές, που αναπτύσσονται γρήγορα και άλλες που θα υποστούν πιέσεις, που θα μεταβληθεί σε συγκοινωνιακό κόμβο με βάση τα προτεινόμενα έργα και τέλος που πρέπει να αντιμετωπισθεί σαν ορεινός χώρος συνολικά και όχι σε περιφερειακό επίπεδο,
- 3) η ενότητα του Θεσσαλικού Ολύμπου που πρέπει να αντιμετωπισθεί συνολικά με στόχο την πλήρη προστασία και την αξιοποίηση του διεθνώς,
- 4) η ημιορεινή ενότητα (Χασιά-Αντιχασιά, Όθρυς) που έχει δυνατότητα ανάπτυξης αγροτικών δραστηριοτήτων.

Το περιφερειακό πλαίσιο τέλος, αναφέρει τις περιοχές των τεχνικών λιμνών στην Πίνδο, την Κάρλας και τη ζώνη εκατέρωθεν του Ε65 ως περιοχές που εκπληρώνουν τις προϋποθέσεις για τις ΠΕΧΠ.

4.3.8.3 ΥΠΑΙΘΡΟΣ – ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Για την παρούσα ενότητα, ο εθνικός με τον περιφερειακό σχεδιασμό εναρμονίζονται μεν, αλλά αντιμετωπίζουν το ζήτημα με διαφορετικό τρόπο. Το γενικό πλαίσιο δίνει αναπτυξιακές και χωρικές κατευθύνσεις για τον ορεινό, παράκτιο – νησιωτικό και αγροτικό χώρο, καθώς και για την ύπαιθρο συνολικά. Το περιφερειακό πλαίσιο εντοπίζει τις προβληματικές περιοχές και δίνει συγκεκριμένες κατευθύνσεις που δεν αντιβαίνουν στις αρχές του γενικού χωροταξικού πλαισίου. Τέλος, το ΕΣΠΑ προσεγγίζει τις ορεινές περιοχές δίνοντας κατευθύνσεις που συμβαδίζουν με αυτές του εθνικού χωροταξικού σχεδιασμού, στοχεύοντας περισσότερο στα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά.

4.3.8.4 ΥΠΑΙΘΡΟΣ – ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ – ΠΡΟΤΑΣΗ

Η πρόταση υιοθετεί τις κατευθύνσεις του γενικού πλαισίου που αφορούν την ύπαιθρο τόσο συνολικά όσο και ανά κατηγορία χώρου. Οι προτάσεις που έχουν προκύψει στην παρούσα εργασία και έχουν σχέση με τις κατηγορίες χώρου, που αναφέρονται στην ενότητα αυτή, έχουν συμπεριλάβει τις κατευθύνσεις που δίνονται. Δεν κρίνεται

σκόπιμο να αναφερθεί ο τρόπος οργάνωσης και ανάπτυξης των ορεινών – πεδινών αγροτικών περιοχών, διότι έχει αναφερθεί σε προηγούμενα σημεία της εργασίας που σχετίζονται με τις χρήσεις γης, τις υποδομές, το οικιστικό δίκτυο και το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης.

Στην ενότητα αυτή, θα δοθεί έμφαση σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες της Θεσσαλίας και στις ενέργειες που πρέπει να πραγματοποιηθούν για να αποφευχθούν οι αρνητικές συνέπειες. Πριν παρατεθούν οι περιοχές αυτές, χρήσιμο είναι να αναφερθεί ο ρόλος των ΠΕΧΠ και των ΠΟΑΠΔ. Οι ΠΕΧΠ χρησιμοποιούνται σε περιοχές που αντιμετωπίζουν *«ιδιαίτερα ή κρίσιμα προβλήματα χωρικής ανάπτυξης που απαιτούν ειδικό σχεδιασμό και ρύθμιση»* (Άρθ. 11, Ν. 2742/99). Ακόμα, το εργαλείο αυτό επιτρέπει τον λεπτομερή σχεδιασμό περιοχών με ειδικές ανάγκες που βρίσκονται εκτός σχεδίου και περιλαμβάνει τη χωρική οργάνωση και τη χρήση οικονομικών εργαλείων (Οικονόμου, 2005: 103). Από την άλλη μεριά, οι ΠΟΑΠΔ χρησιμοποιούνται *«για την ανάπτυξη παραγωγικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του πρωτογενούς, δευτερογενούς ή τριτογενούς τομέα»* (Άρθ. 10, Ν. 2742/99) και διακρίνονται σε περιοχές κύριας ή αποκλειστικής χρήσης. Με βάση τα παραπάνω, ο τρόπος αντιμετώπισης των προβληματικών χωρικών ενότητων καθώς και περιοχών που παρουσιάζουν ειδικά χαρακτηριστικά, που θα αναφερθούν παρακάτω, προτείνεται να πραγματοποιηθεί μέσω του εργαλείου των ΠΕΧΠ και των ΠΟΑΠΔ αντίστοιχα.

Οι περιοχές στις οποίες προτείνονται ζώνες αναζήτησης ΠΕΧΠ είναι:

- 1) Η ορεινή Δ. Θεσσαλία, που αντιμετωπίζει προβλήματα απομόνωσης και περιφερειακότητας. Προτείνονται δράσεις που εναρμονίζονται με τις κατευθύνσεις του γενικού χωροταξικού πλαισίου που αφορούν τον ορεινό χώρο. Οι χωρικές κατευθύνσεις που δίνονται σχετίζονται με την προώθηση των υποδομών, των υπηρεσιών και των τοπικών παραγωγικών τομέων. Επιπλέον, προωθείται η αρμονική συνύπαρξη των παραγωγικών τομέων μεταξύ τους και με το περιβάλλον μέσω λεπτομερούς σχεδιασμού των χρήσεων γης σε περιοχές που υπάρχουν ή αναμένεται να υπάρξουν συγκρούσεις. Ακόμα, προβλέπεται ολοκληρωμένο πρόγραμμα μέτρων και δράσεων που να προωθεί το χωρικό και

αναπτυξιακό τρόπο οργάνωσης των ορεινών αυτών περιοχών⁵⁸. Τέλος, να χρησιμοποιηθούν οικονομικά εργαλεία, όπως προβλέπει ο νόμος, για την προώθηση του ορεινού μοντέλου ανάπτυξης.

- 2) Η παρόδια ζώνη του οδικού άξονα Ε65, στην οποία να εξετασθεί η ανάγκη για χαρακτηρισμό της ως ΠΕΧΠ. Ο άξονας αυτός αποτελεί μεγάλης κλίμακας έργο με σημαντικές χωρικές επιπτώσεις. Για την ζώνη αυτή προβλέπεται η απαγόρευση της παρόδιας ανάπτυξης της βιομηχανίας, εκτός από τις περιπτώσεις των οργανωμένων υποδοχέων. Ακόμα, μέσω του ολοκληρωμένου προγράμματος δράσεων και μέτρων να προωθηθούν παρεμβάσεις που να εστιάζουν στην αντιμετώπιση των τοπικών χωρικών προβλημάτων που θα προκύψουν.

Οι περιοχές στις οποίες προτείνονται ζώνες αναζήτησης ΠΟΑΠΔ είναι:

- 1) Η παράκτια περιοχή του ν. Λαρίσης ανάμεσα στην Όσσα και στο Μαυροβούνι, με κέντρο τον Αγίοκαμπο, στην οποία προτείνεται ΠΟΑΠΔ με κύρια χρήση την αναψυχή. Η περιοχή αντιμετωπίζει χωρικά προβλήματα που προκύπτουν από την έντονη τάση ανάπτυξης, με αποτέλεσμα να υπάρχουν συμπτώματα υποβάθμισης στο χώρο. Προτείνεται, όπως αναφέρει και το προηγούμενο περιφερειακό πλαίσιο, μείωση της εκτός σχεδίου δόμησης και δημιουργία οργανωμένων υποδοχέων για την εκτόνωση της ζήτησης.
- 2) Οι ορεινές περιοχές, δηλαδή το οροπέδιο βόρεια της Ελασσόνας και η περιοχή των δήμων Νέσσωνος και Λακέρειας στο ν. Λάρισας, οι υπώρειες της Όθρυος και η περιοχή μεταξύ Καναλίων-Κεραμιδίου στο Πήλιο, οι υπώρειες της Πίνδου νότια της Καρδίτσας, η ημιορεινή περιοχή στα Αντιχάσια ΒΑ των Τρικάλων, στις οποίες προτείνονται ΠΟΑΠΔ με κύρια χρήση την κτηνοτροφία. Τα βασικά χαρακτηριστικά των περιοχών αυτών έχουν αναφερθεί στην ενότητα της κτηνοτροφίας, στις αγροτικές χρήσεις γης.
- 3) Ο θαλάσσιος χώρος, στα νοτιοδυτικά παράλια του δ. Σηπιάδος, στον οποίο προτείνεται ΠΟΑΥ.

Τέλος, για τις συγκεκριμένες περιοχές που ακολουθούν, προτείνονται τα παρακάτω:

- 1) Στον παράκτιο χώρο, που βρίσκεται το δέλτα του Πηνειού και στην ευρύτερη ζώνη προτείνεται λεπτομερής σχεδιασμός των χρήσεων γης. Οι βασικές

⁵⁸ Ο τρόπος οργάνωσης και ανάπτυξης των ορεινών περιοχών έχει αναφερθεί σε άλλη ενότητα του κεφαλαίου και γι αυτό δεν αναφέρεται σε αυτό το σημείο.

κατευθύνσεις που δίνονται είναι η προστασία του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού που σχετίζονται με τα τοπικά χαρακτηριστικά.

- 2) Στον παράκτιο χώρο εντός του Παγασητικού κόλπου προτείνεται λεπτομερής σχεδιασμός των χρήσεων γης για την αποφυγή των συγκρούσεων. Οι βασικές κατευθύνσεις προκύπτουν 1) από τη σχέση της βιομηχανίας με τον παράκτιο χώρο όπως προβλέπει το ειδικό πλαίσιο της βιομηχανίας, 2) από τις δράσεις που προτείνονται από το ειδικό πλαίσιο του τουρισμού για τις ανεπτυγμένες / αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές, 3) από την οργάνωση των παραθεριστικής ανάπτυξης σε οργανωμένους υποδοχείς, 4) τέλος, από την προστασία και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος.
- 3) Στα εξωτερικά παράλια του Πηλίου προτείνεται λεπτομερής χωρικός σχεδιασμός που θα βασίζεται κυρίως στην προστασία του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού.
- 4) Στον νησιωτικό παράκτιο χώρο προτείνεται λεπτομερειακός χωρικός σχεδιασμός με βασικές κατευθύνσεις ίδιες με αυτές του 2).

4.3.8.5 ΥΠΑΙΘΡΟΣ – ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ – ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Στην ενότητα αυτή αναφέρθηκαν συγκεκριμένες χωρικές ενότητες που παρουσιάζουν ειδικά χαρακτηριστικά. Ο τρόπος χωρικής οργάνωσης και ανάπτυξης των περιοχών αυτών βασίστηκε στα εργαλεία των ΠΟΑΠΔ και των ΠΕΧΠ, όπου ήταν δυνατόν και στις υπόλοιπες περιπτώσεις προβλέφθηκε να πραγματοποιηθεί λεπτομερής χωρικός σχεδιασμός, που να εξυπηρετεί τις αρχές των υπερκείμενων πλαισίων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αρχικά, πριν παρατεθούν τα κυριότερα συμπεράσματα της εργασίας θα ήταν καλό να αναφερθεί ο κύριος στόχος της διπλωματικής. Ο βασικός λόγος διεκπεραίωσης της διπλωματικής ήταν να φανερωθούν οι επιπτώσεις του γενικού χωροταξικού πλαισίου, των τριών ειδικών πλαισίων (Τουρισμός, ΑΠΕ, βιομηχανία) και του ΕΣΠΑ στον περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε σύνοψη του ΦΕΚ για την έγκριση του περιφερειακού πλαισίου έτσι ώστε να φανούν οι μεταβολές που επιφέρει ο υπερκείμενος σχεδιασμός. Ειδικότερα, τα συμπεράσματα που προκύπτουν αναφέρονται στο κεφάλαιο 4, τόσο στις υποενότητες που αξιολογείται η σύνδεση των διαφορετικών επιπέδων σχεδιασμού, όσο και στις υποενότητες των προτάσεων και των γενικών κρίσεων που αφορούν κάθε πτυχή του περιφερειακού χωροταξικού σχεδίου.

Ένα επιπλέον ζήτημα που πρέπει να αναφερθεί είναι ότι το περιφερειακό πλαίσιο της Θεσσαλίας προηγήθηκε των υπερκείμενων πλαισίων και έτσι παρουσιάζουν ενδιαφέρον οι περιπτώσεις που εναρμονίζονται ή «διαφωνούν» τα πλαίσια. Δηλαδή, η ετεροχρονισμένη πραγματοποίηση των πλαισίων δίνει τη δυνατότητα να ελεγχθούν ποιά σημεία παρουσιάζουν «διαφωνία» και πως πρέπει να προσεγγίσει ο περιφερειακός σχεδιασμός αυτές τις περιπτώσεις. Από την άλλη μεριά, υπάρχουν και περιπτώσεις που το γενικό και τα ειδικά πλαίσια παρουσιάζουν ελλείψεις και αντιμετωπίζουν τα ζητήματα λιγότερο ολοκληρωμένα από τον υπάρχον περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό.

Αναφερόμενοι στο γενικό και στα ειδικά χωροταξικά πλαίσια, καθώς και στο εθνικό αναπτυξιακό πλαίσιο, η σημαντικότερη συμβολή τους είναι ότι παρέχουν ένα σύνολο κατευθύνσεων, που σε κάποιες περιπτώσεις έχει περισσότερο επιχειρησιακό και σε άλλες στρατηγικό χαρακτήρα. Αυτό το «πακέτο» κατευθύνσεων – μέτρων ορίζει σχεδόν ολοκληρωμένα το πλαίσιο που μπορεί να κινηθεί ο περιφερειακός χωροταξικός σχεδιασμός έτσι ώστε να μην αντιμετωπίζεται η κάθε περιφέρεια μεμονωμένα και με διαφορετικό τρόπο οργάνωσης και ανάπτυξης αλλά να εξυπηρετεί κοινές εθνικές αναπτυξιακές και χωροταξικές έννοιες. Βέβαια, αυτό δεν σημαίνει ότι όλες οι περιφέρειες αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο. Από την άλλη μεριά όμως, υπάρχουν ελλείψεις, όπως στην περίπτωση των ειδικών πλαισίων του Τουρισμού και των ΑΠΕ, που δεν υπάρχει ένα ευρύτερο πλαίσιο χωροταξικής οργάνωσης που να εξυπηρετεί

κάποιες αρχές. Επίσης, σημαντική κρίνεται και η έλλειψη ειδικών χωροταξικών πλαισίων για τον παράκτιο και ορεινό χώρο που αναμένεται όμως να πραγματοποιηθούν για να καλύψουν αυτό το κενό.

Αναλυτικότερα, κάποια από τα συμπεράσματα που προκύπτουν αναφέρονται παρακάτω:

1. Κρίνεται σημαντική η συμβολή του γενικού χωροταξικού πλαισίου, ιδιαίτερα στους τομείς του πρότυπου χωρικής ανάπτυξης της περιφέρειας, του οικιστικού δικτύου, της χωρικής δομής και της διοικητικής διάρθρωσης. Επιπλέον, στην οργάνωση των χρήσεων γης, των παραγωγικών υποδομών και τομέων καθώς και στην οργάνωση των δικτύων. Τέλος, σημαντική είναι και η συνεισφορά του στο περιβάλλον και στις προστατευόμενες περιοχές. Από την άλλη μεριά κάποια ειδικότερα σημεία που δεν αντιμετωπίζει επαρκώς είναι ο τρόπος οργάνωσης του Θεσσαλικού κάμπου και ο ρόλος της Καρδίτσας και των Τρικάλων.
2. Το ειδικό πλαίσιο της βιομηχανίας προσφέρει σημαντικά στοιχεία στον περιφερειακό σχεδιασμό. Τόσο από πλευράς χωρικής οργάνωσης και αναπτυξιακών χαρακτηριστικών όσο και από την εμπειριστατωμένη ανάλυση και πρόταση που πραγματοποιεί ανά νομό. Σε συνάρτηση με το γενικό πλαίσιο παρέχει ένα ευρύ και συγχρόνως συγκεκριμένο και χωρικά εξειδικευμένο πλαίσιο, που δίνει τη δυνατότητα να οργανωθεί σε ουσιαστικό επίπεδο ο τομέας.
3. Το ειδικό πλαίσιο του Τουρισμού κατηγοριοποιεί τρεις φορές τον ελληνικό χώρο, ανάλογα με την τουριστική του ανάπτυξη, με τα φυσικά – γεωμορφολογικά και δομημένα χαρακτηριστικά και τέλος ανάλογα με ειδικές μορφές τουρισμού. Οι κατηγοριοποιήσεις αυτές, που αναφέρονται πολλές φορές στον ίδιο χώρο, περισσότερο δημιουργούν σύγχυση στα κατώτερα επίπεδα σχεδιασμού, παρά εξυπηρετούν ένα γενικότερο πλαίσιο χωρικής οργάνωσης του τομέα. Επιπλέον, το ειδικό πλαίσιο για κάθε κατηγορία προτείνει ένα πλαίσιο δράσεων τόσο συγκεκριμένο, που ουσιαστικά παρακάμπτει τον Περιφερειακό σχεδιασμό. Βέβαια, από την άλλη πλευρά, οι επιχειρησιακού τύπου δράσεις που προτείνει το ειδικό πλαίσιο αποτυπώνουν έμμεσα ένα γενικότερο προσανατολισμό για την κάθε κατηγορία. Σημαντικές κρίνονται οι οδηγίες ως προς την αποφυγή των συγκρούσεων στις χρήσεις γης μεταξύ του τουρισμού και άλλων δραστηριοτήτων.

4. Για το πλαίσιο των ΑΠΕ, η βασικότερη λειτουργία του με χωροταξικά κριτήρια είναι, για την κάθε μορφή ΑΠΕ, να προβλέπει προτεινόμενες και κατάλληλες περιοχές καθώς και περιοχές αποκλεισμού. Σημαντική η λειτουργία αυτή για τον ελληνικό χώρο που μέχρι τώρα δεν είχε ένα τέτοιο πλαίσιο, όμως εκτός από αυτό, υπάρχει ανάγκη για ένα πρότυπο χωρικής οργάνωσης για την κάθε είδους ΑΠΕ που να εξειδικεύει χωρικά και να εξυπηρετεί ευρύτερους σκοπούς που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με την ανάπτυξη. Το πλαίσιο προσεγγίζει ολοκληρωμένα την αιολική ενέργεια, όμως δεν δίνει τόση σημασία στις άλλες ΑΠΕ. Επιπλέον, η επιλογή των περιοχών αποκλεισμού θεωρείται ορθή, κατά την άποψη μου, εκτός από την περίπτωση της ενέργειας βιομάζας και βιοαερίου. Στην κατηγορία αυτή, η αγροτική γη υψηλής παραγωγικότητας και οι ΠΟΑΠΔ θεωρούνται ως περιοχές αποκλεισμού, ενώ από την άλλη πλευρά οι εγκαταστάσεις για την εκμετάλλευση της ενέργειας αυτής πρέπει να βρίσκονται κοντά σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και σε μεγάλες κτηνοτροφικές μονάδες. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εγκαταστάσεις αυτές είναι σημειακές και όχι εκτατικές στο χώρο, θεωρώ ότι η επιλογή των παραπάνω περιοχών αποκλεισμού είναι άστοχη και ο κατάλληλος τρόπος για την αντιμετώπιση του προβλήματος είναι να υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις που θα αμβλύνουν τις συγκρούσεις των παραπάνω χρήσεων έτσι ώστε η συνύπαρξή τους να είναι όσο πιο αρμονική γίνεται.

Εκτός από την αναφορά των σημαντικότερων επιπτώσεων που επέφεραν το γενικό και τα ειδικά πλαίσια στον περιφερειακό σχεδιασμό, σημαντικό κρίνεται να αναφερθούν οι περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ του εγκριθέντος ΦΕΚ για την περιφέρεια Θεσσαλίας και της πρότασης της μελέτης. Ιδιαίτερης αναφοράς και προσοχής χρήζουν οι περιπτώσεις των χρήσεων γης βιομηχανίας, τουρισμού καθώς και των αγροτικών χρήσεων γης. Επιπλέον, σημαντικές διαφορές παρατηρούνται στον τομέα του περιβάλλοντος, στη διαχείριση των φυσικών πόρων όπως επίσης και στην ενότητα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Μικρότερες διαφορές παρατηρούνται στο οικιστικό δίκτυο, τη χωρική δομή, την οικιστική χρήση γης καθώς και στις μεταφορικές υποδομές.

Τέλος, θα αναφερθούν τα βασικότερα σημεία της πρότασης, όπως παραθέτονται στην ενότητα του πρότυπου χωρικής ανάπτυξης έτσι ώστε να τονισθούν οι κύριες επιλογές στις οποίες στηρίχθηκε οι πρόταση:

- Η ενίσχυση του δίπολου Λάρισας-Βόλου και Καρδίτσας-Τρικάλων με βελτίωση των συνδέσεων των δυο πόλεων, με κίνητρα για ανάληψη κοινών δράσεων έτσι ώστε να ενταθούν οι σχέσεις των δυο πόλων όσον αφορά την κίνηση ανθρώπων, εμπορευμάτων και υπηρεσιών και σαν αποτέλεσμα η ένωση αυτή να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα τους.
- Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας κοινών βιομηχανικών ζωνών στα δυο δίπολα έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να αναφέρονται σε μεγαλύτερο πληθυσμό βάσης
- Συγκεντροποίηση των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα σε βιομηχανικές ζώνες, περιορισμός-κατάργηση της διάσπαρτης βιομηχανίας.
- Σύνδεση του Θεσσαλικού κάμπου με τη μεταποίηση.
- Αναδιάρθρωση του πρωτογενούς τομέα με προσανατολισμό την αγορά και την ποιότητα.
- Ανάπτυξη των μειονεκτικών ορεινών και ημιορεινών περιοχών με προσανατολισμό τον πρωτογενή τομέα (δυνατότητες της ΚΑΠ) και τον εναλλακτικό τουρισμό.
- Λεπτομερή σχεδιασμό των χρήσεων γης στις περιοχές που υπάρχουν συγκρούσεις στις χρήσεις γης.
- Βελτίωση του υπάρχοντος περιβάλλοντος στα τέσσερα μεγάλα αστικά συγκροτήματα της περιφέρειας
- Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές και κίνητρα για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στις αναπτυσσόμενες περιοχές.
- Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος.
- Προώθηση των ΑΠΕ, ιδιαίτερα στη δυτική ορεινή Θεσσαλία με αιολικά πάρκα στο ν. Καρδίτσας και μικρών υδροηλεκτρικών φραγμάτων στη Θεσσαλική Πίνδο σε συνδυασμό με άλλες μορφές ΑΠΕ (βιομάζας, ηλιακή) έτσι ώστε οι ημιορεινοί και ορεινοί ΟΤΑ να αποτελέσουν πρότυπο για ολοκληρωμένη και συνδυασμένη ανάπτυξη των ΑΠΕ και να έχουν θετικές επιπτώσεις στο τουρισμό που σχετίζεται με διαδρομές φύσης σε συνδυασμό με ΑΠΕ.

- Βελτίωση της μεταφορικής σύνδεσης της περιφέρειας με τους βασικούς εθνικούς άξονες και άρση της περιφερειακότητας της Δ. Θεσσαλίας.

Οι προτάσεις για τον κάθε τομέα του περιφερειακού χωροταξικού σχεδίου προέκυψαν από την αξιολόγηση των υπαρχόντων πλαισίων, από την ανάλυση που προηγήθηκε στο 1^ο κεφάλαιο, από τη βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε καθώς και από τις γνώσεις που αποκόμισε ο μελετητής κατά τη διάρκεια της 5ετής φοίτησης στο πανεπιστήμιο. Δεν έγινε νέα έρευνα πεδίου για την πραγματοποίηση της ανάλυσης και χρησιμοποιήθηκε κατά βάση η ανάλυση της μελέτης του προηγούμενου περιφερειακού χωροταξικού πλαισίου αφού προηγουμένως πραγματοποιήθηκε επικαιροποίηση στα στοιχεία που ήταν δυνατόν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α' ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 5.1. – ΠΙ Διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων και εκτάσεων ανά είδος καλλιέργειας και κατά τάξεις με μεγέθους – Θεσσαλία

Οι εκτάσεις αναφέρονται σε χιλ. στρέμματα

ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΑΥΤΩΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΑΞΕΙΣ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ									
	εκμεταλλεύσεις		χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση	Κατανομή των εκτάσεων ανά είδος καλλιέργειας					
	σύνολο	με γεωργική χρήση		ετήσιες καλλιέργειες		δενδρώδεις καλλιέργειες		αμπέλια και σταφιδάμπελα	
				εκμεταλλεύσεις	εκτάσεις	εκμεταλλεύσεις	εκτάσεις	εκμεταλλεύσεις	εκτάσεις
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	79477	78215	4110156	57266	3331976	29594	457788	10519	39312,8
Μέχρι 4,9 στρ.	8303	8303	21585,4	2758	6281,2	4209	10726,1	1645	2367,8
5 - 9,9 στρ.	8540	8540	58839,1	4345	24342,4	4613	26827,6	1136	2662,3
10 - 19,9 στρ.	13931	13931	195151	9089	106152	6294	66967,2	1794	5815,3
20 - 29,9 στρ.	10662	10662	255370	7871	159746	4278	71462,6	1585	5902,3
30 - 49,9 στρ.	12627	12627	480608	10396	348272	4411	98573,7	1887	8697,3
50 - 79,9 στρ.	9580	9580	594703	8685	488544	2717	78665	1242	6942,5
80 - 99,9 στρ.	3526	3526	311180	3324	273233	804	28315,3	372	1852,5
100 - 149,9 στρ.	5103	5103	615049	4969	563010	1018	34087,7	455	2853,6
150 - 199,9 στρ.	2455	2455	418806	2419	393763	440	14648,2	187	891,2
200 - 249,9 στρ.	1407	1407	310313	1389	291028	290	9459,8	95	574,7
250 - 299,9 στρ.	757	757	205019	746	188534	178	6165	40	191,3
300 - 399,9 στρ.	734	734	247443	724	228899	177	5202,8	43	307,3
400 - 499,9 στρ.	271	271	118373	268	106712	68	2124,1	20	101,1
500 - 999,9 στρ.	266	266	167581	240	122012	79	3511,6	16	147,2
1000 στρ. και άνω	53	53	110136	43	31448,2	18	1051	2	6,4

ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΑΥΤΩΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΑΞΕΙΣ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ									
Κατανομή των εκτάσεων ανά είδος καλλιέργειας									
	μόνιμα λιβάδια & βοσκότοποι		αγραναπαύσεις		οικογενειακοί λαχανόκηποι		φυτώρια καρποφόρων δένδρων		
	εκμεταλλεύσεις	εκτάσεις	εκμεταλλεύσεις	εκτάσεις	εκμεταλλεύσεις	εκτάσεις	εκμεταλλεύσεις	εκτάσεις	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	5042	21459,2	3481	54974,9	28032	10291,1	60	1222	
Μέχρι 4,9 στρ.	314	610,7	122	257,7	2909	1336,6	4	5,3	
5 - 9,9 στρ.	628	2594,5	286	1251,2	2601	1145,1	3	16	
10 - 19,9 στρ.	1195	9229,7	687	5096,1	4553	1830,3	7	60,1	
20 - 29,9 στρ.	815	10076,5	669	6685,1	3823	1417,6	8	80,5	
30 - 49,9 στρ.	821	13787,1	732	9601,9	4859	1639,4	8	37	
50 - 79,9 στρ.	475	10775,9	463	8223,8	3828	1219,1	13	333,6	
80 - 99,9 στρ.	146	4444,6	121	2769,2	1458	438,2	4	127	
100 - 149,9 στρ.	237	11096,8	156	3223,5	2053	635,8	5	142	
150 - 199,9 στρ.	107	6906,9	62	2112	921	289,5	3	195,5	
200 - 249,9 στρ.	64	6792,3	58	2268,3	492	161,6	1	28	
250 - 299,9 στρ.	55	9367,9	19	602,2	236	75,1	1	83	
300 - 399,9 στρ.	50	10878,2	37	1990,7	192	64,2	2	100	
400 - 499,9 στρ.	27	7630	27	1788,1	51	17,6	0	0	
500 - 999,9 στρ.	74	35637	36	6256,1	48	17,4	0	0	
1000 στρ. και άνω	34	74763,5	6	2849	8	3,6	1	14	

Πηγή : απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000

Πίνακας 5.2. – Π2 Διάρθρωση των καλλιεργειών – Θεσσαλία & νομοί

Οι εκτάσεις αναφέρονται σε χιλ. στρέμματα

περιφέρεια & νομός	Αριθμός εκμεταλλεύσεων και εκτάσεις αυτών κατά κατηγορία χρήσεως							
	ετήσιες καλλιέργειες		αμπέλια και σταφιδάμπελα		δενδρώδεις καλλιέργειες		λοιπές εκτάσεις	
	εκμεταλλεύσεις	εκτάσεις	εκμεταλλεύσεις	εκτάσεις	εκμεταλλεύσεις	εκτάσεις	εκμεταλλεύσεις	εκτάσεις
Σύνολο Ελλάδος	405.034	18.716	171.271	976	564.882	9.031	285.331	7.109
Θεσσαλία	57.266	3.332	10.519	39	29.594	458	32.033	281
Ν. Καρδίτσας	16.646	839	3.020	5	1.492	8	11.568	40
Ν. Λαρίσης	21.986	1.641	2.659	26	9.984	159	8.008	66
Ν. Μαγνησίας	5.266	384	802	3	14.372	271	2.846	67
Ν. Τρικάλων	13.368	468	4.038	5	3.746	19	9.611	108

Πηγή :απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000

Πίνακας 5.3. – Π3 Διάρθρωση των βαμβακοκαλλιεργειών – Θεσσαλία

Οι εκτάσεις αναφέρονται σε χιλ. στρέμματα

	Βαμβάκι	
	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	26656	1520167
Μέχρι 4,9 στρέμματα	321	1105,5
5 - 9,9	1528	11014,7
10 - 19,9	4445	62924,5
20 - 29,9	4302	102172,3
30 - 39,9	2938	99202,7
40 - 49,9	2366	103434
50 - 99,9	6393	446231,5
100 - 199,9	3537	469895,4
200 - 299,9	631	147135,7
300 - 399,9	144	47675,9
400 - 499,9	30	13365,9
500 και άνω	21	16008,9

Πηγή :απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000

Πίνακας 5.4. – Π4 Διάρθρωση της κτηνοτροφίας – Θεσσαλία

Εκμεταλλεύσεις και αριθμός ζώων κατά είδος, Περιφέρεια και νομό										
	βοοειδή				προβατοειδή		αίγες		χοίροι	
	Σύνολο		Θηλυκά							
	Εκμεταλλεύσεις	αριθμός ζώων	Εκμεταλλεύσεις	αριθμός ζώων	Εκμεταλλεύσεις	αριθμός ζώων	Εκμεταλλεύσεις	αριθμός ζώων	Εκμεταλλεύσεις	αριθμός ζώων
Σύνολο Ελλάδος	28.325	652.386	26.511	447.930	128.551	8.752.668	138.251	5.327.201	36.251	969.852
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2.445	88.661	2.306	63.340	12.923	1.140.063	10.246	530.232	5.196	171.699
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	892	9.426	832	6.098	3.647	182.412	2.358	52.536	2.701	31.717
ΛΑΡΙΣΗΣ	582	37.342	555	27.057	3.977	603.015	2.761	241.993	503	49.875
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	258	17.767	251	13.404	1.421	105.909	2.279	114.197	208	17.834
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	713	24.126	668	16.781	3.878	248.727	2.848	121.506	1.784	72.273

Συνέχεια

Εκμεταλλεύσεις και αριθμός ζώων κατά είδος, Περιφέρεια και νομό								
	ιπποειδή		κουνέλια		πουλερικά		κυψέλες μελισσών	
	Εκμεταλλεύσεις	αριθμός ζώων	Εκμεταλλεύσεις	αριθμός ζώων	Εκμεταλλεύσεις	αριθμός ζώων	Εκμεταλλεύσεις	αριθμός ζώων
Σύνολο Ελλάδος	31.019	44.362	47.807	1.109.121	326.851	39.324.397	10.892	630.397
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	2.909	4.560	2.083	60.888	40.453	2.071.669	830	53.621
ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	780	1.225	745	23.322	13.695	681.698	296	19.333
ΛΑΡΙΣΗΣ	692	1.256	435	13.977	11.865	555.600	187	11.080
ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	492	777	346	8.523	4.559	298.200	135	9.868
ΤΡΙΚΑΛΩΝ	945	1.302	557	15.066	10.334	536.171	212	13.340

ηγή : απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000

Πίνακας 5.5. – Π5 Παραδοσιακοί οικισμοί - Θεσσαλία

Παραδοσιακοί Οικισμοί		
Νομοί	ΟΤΑ	Οικισμοί
Ν. Λάρισας	Δ. Αγιάς	Μεταξοχώριο
		Μεγαλόβρυσο
	Δ. Κάτω Ολύμπου	Κρανέα
	Δ. Λακέρειας	Ανατολή
	Κ. Αμπελακίων	Αμπελάκια
		Τέμπη
Ν. Μαγνησίας	Δ. Αγριάς	Δράκεια
		Αγριά
	Δ. Αργαλαστής	Αργαλαστή
		Κάλαμος
		Λεφόκαστρο
		Μετόχι
		Ξυνόβρυση
		Χόρτο
	Δ. Αρτέμιδας	Αγ. Λαυρέντιος
		Αγ. Βλάσιος
		Άνω Λεχώνια
		Κάτω Λεχώνια
		Πλατανίδια
		Άφισσος
	Δ. Αφετών	Νεωχώριο
		Αφέται
		Καλαμάκι
		Λαμπίνου
		Σύκη
		Ζαγορά
Δ. Ζαγοράς	Πούριο	
	Χορευτό	
	Μακρυράχη	
	Κανάλια	
Δ. Κάρλας	Κερασιά	
	Αγ. Γεώργιος	
Δ. Μηλεών	Βυζίτσα	
	Μηλιές	
	Πινακάτες	
	Άνω Γατζέα	
	Κάτω Γατζέα	
	Καλά Νερά	

	Δ. Μουρεσίου	Κισσός Νταμουχάρι Τσαγκαράδα Αγ. Δημήτριος Ανήλιο Μούρεσι Ξουρίτσι
	Δ. Νέας Ιωνίας	Γλαφυραί Μελισσιάτικα
	Δ. Πορταριάς	Πορταριά Κατηγιώργης Κατηχώρι Σταγιάτες
	Δ. Σηπιάδος	Λαύκος Λύρη Μηλίνα Προμύρι Πλατανιά
	Δ. Σκοπέλου	Σκόπελος
	Δ. Σούρπης	Αγ. Ιωάννης
	Δ. Αλοννήσου	Αλόννησος
	Δ. Βόλου	Αγ. Παρασκευή
	Δ. Ιωλκού	Άνω Βόλος Αγ. Ονούφριος Ανακασιά
	Κ. Κεραμιδίου	Κεραμίδιον Βενέτο
	Κ. Μακρυνίτης	Μακρυνίτσα
	Κ. Τρικέρου	Τρικέριον Παναγιά Τρικερίου Αγ. Κυριακή
Ν. Τρικάλων	Κ. Ασπροποτάμου	Ανθούσα Χαλίκιον
	Δ. Τρικαίων	Τρίκαλα-Βαρούσι
Ν. Καρδίτσας	Δ. Αργιθέας	Καρυά
	Δ. Ιθώμης	Ελληνόπυργος
	Δ. Ρεντίνης	Ρεντίνα

Πηγή: Υπουργείο ΥΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε

Πίνακας 5.6. – Π6 Τοπική εξειδίκευση ανά παραγωγικό τομέα σε ΟΤΑ α' επιπέδου – Θεσσαλία

ΟΤΑ Α ΕΠΙΠΕΔΟΥ (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ)	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ	ΛQ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ	ΛQ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ	ΛQ ΤΡΙΤΟΓΕΝΗ
ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	132779	2739	12414	35819	0,20	1,24	1,44
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	85001	947	7500	21617	0,11	1,17	1,35
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	57914	1579	4806	15478	0,26	1,10	1,42
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	41411	1567	2789	10480	0,37	0,89	1,35
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	32979	327	3518	6906	0,10	1,42	1,12
ΔΗΜΟΣ ΤΥΡΝΑΒΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	17401	2956	1107	2486	1,65	0,84	0,76
ΔΗΜΟΣ ΕΛΑΣΣΟΝΟΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	11347	799	811	2426	0,68	0,95	1,14
ΔΗΜΟΣ ΣΟΦΑΔΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	14291	1779	1110	2374	1,21	1,03	0,88
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΥΡΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	13198	1312	869	2199	0,96	0,87	0,89
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	10000	528	1395	1962	0,51	1,85	1,04
ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	11216	1419	711	1882	1,23	0,84	0,89
ΔΗΜΟΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	5788	134	514	1348	0,22	1,18	1,24
ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΑΜΑ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	8463	1281	741	1269	1,47	1,16	0,80
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΥΚΑΜΠΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	12377	2829	340	1246	2,21	0,36	0,54
ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΩΝΟΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	9644	2166	363	1190	2,18	0,50	0,66
ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΑΙΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	6877	868	546	1146	1,22	1,05	0,89
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	9187	1144	507	1104	1,21	0,73	0,64
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΔΑΜΑΝΤΑ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	5835	382	542	1077	0,63	1,23	0,98
ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΚΑΔΟΝΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	6720	1185	549	1041	1,71	1,08	0,83
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΑΓΧΙΑΛΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	8191	1811	684	1002	2,14	1,11	0,65
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	6210	873	475	908	1,36	1,02	0,78
ΔΗΜΟΣ ΦΕΡΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	4706	180	420	822	0,37	1,18	0,93
ΔΗΜΟΣ ΣΕΛΛΑΝΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	6297	1178	291	816	1,81	0,61	0,69
ΔΗΜΟΣ ΚΑΜΠΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	6755	1478	465	749	2,12	0,91	0,59
ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΣΩΝΟΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	5362	893	473	686	1,61	1,17	0,68
ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	4397	623	353	675	1,37	1,07	0,82

ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	4901	866	353	624	1,71	0,96	0,68
ΔΗΜΟΣ ΟΙΚΑΛΙΑΣ (ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ) (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	4015	431	325	622	1,04	1,07	0,83
ΔΗΜΟΣ ΕΝΙΠΠΕΑ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	5040	876	295	548	1,68	0,78	0,58
ΔΗΜΟΣ ΠΟΤΑΜΙΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	4146	413	386	541	0,97	1,24	0,69
ΔΗΜΟΣ ΓΟΜΦΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	5457	1189	266	525	2,11	0,65	0,51
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΛΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	5360	1252	312	520	2,26	0,77	0,52
ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	3946	767	275	479	1,88	0,93	0,65
ΔΗΜΟΣ ΠΑΜΙΣΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	6371	1869	358	476	2,84	0,75	0,40
ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	2081	15	180	476	0,07	1,15	1,22
ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	3059	181	357	453	0,57	1,55	0,79
ΔΗΜΟΣ ΦΑΛΩΡΕΙΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	4447	988	183	447	2,15	0,55	0,54
ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΙΝΑΙΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	3507	581	294	431	1,61	1,11	0,65
ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΡΠΗΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	3100	639	152	412	2,00	0,65	0,71
ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	2033	55	167	410	0,26	1,09	1,07
ΔΗΜΟΣ ΤΑΜΑΣΙΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	3834	367	408	400	0,93	1,41	0,56
ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	2425	183	242	376	0,73	1,32	0,83
ΔΗΜΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	2927	601	162	368	1,99	0,73	0,67
ΔΗΜΟΣ ΠΙΑΛΕΙΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	3698	782	298	367	2,05	1,07	0,53
ΔΗΜΟΣ ΑΡΝΗΣ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	3021	539	219	364	1,73	0,96	0,64
ΔΗΜΟΣ ΟΛΥΜΠΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	3548	721	187	357	1,97	0,70	0,54
ΔΗΜΟΣ ΚΟΙΛΑΔΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	4987	1756	96	342	3,41	0,26	0,37
ΔΗΜΟΣ ΜΑΚΡΥΧΩΡΙΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	3098	705	168	339	2,21	0,72	0,58
ΔΗΜΟΣ ΑΝΤΙΧΑΣΙΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	2872	500	175	334	1,69	0,81	0,62
ΔΗΜΟΣ ΚΡΑΝΝΩΝΟΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	2956	708	241	318	2,32	1,08	0,57
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΛΗΘΑΙΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	4753	1394	159	314	2,84	0,44	0,35
ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΗΟΚΑΣΤΡΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	3354	378	225	305	1,09	0,89	0,48
ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΕΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	3097	779	157	303	2,44	0,67	0,52
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΩ ΟΛΥΜΠΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	2690	434	170	302	1,56	0,84	0,60
ΔΗΜΟΣ ΚΙΛΕΛΕΡ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	3759	1217	97	301	3,14	0,34	0,43

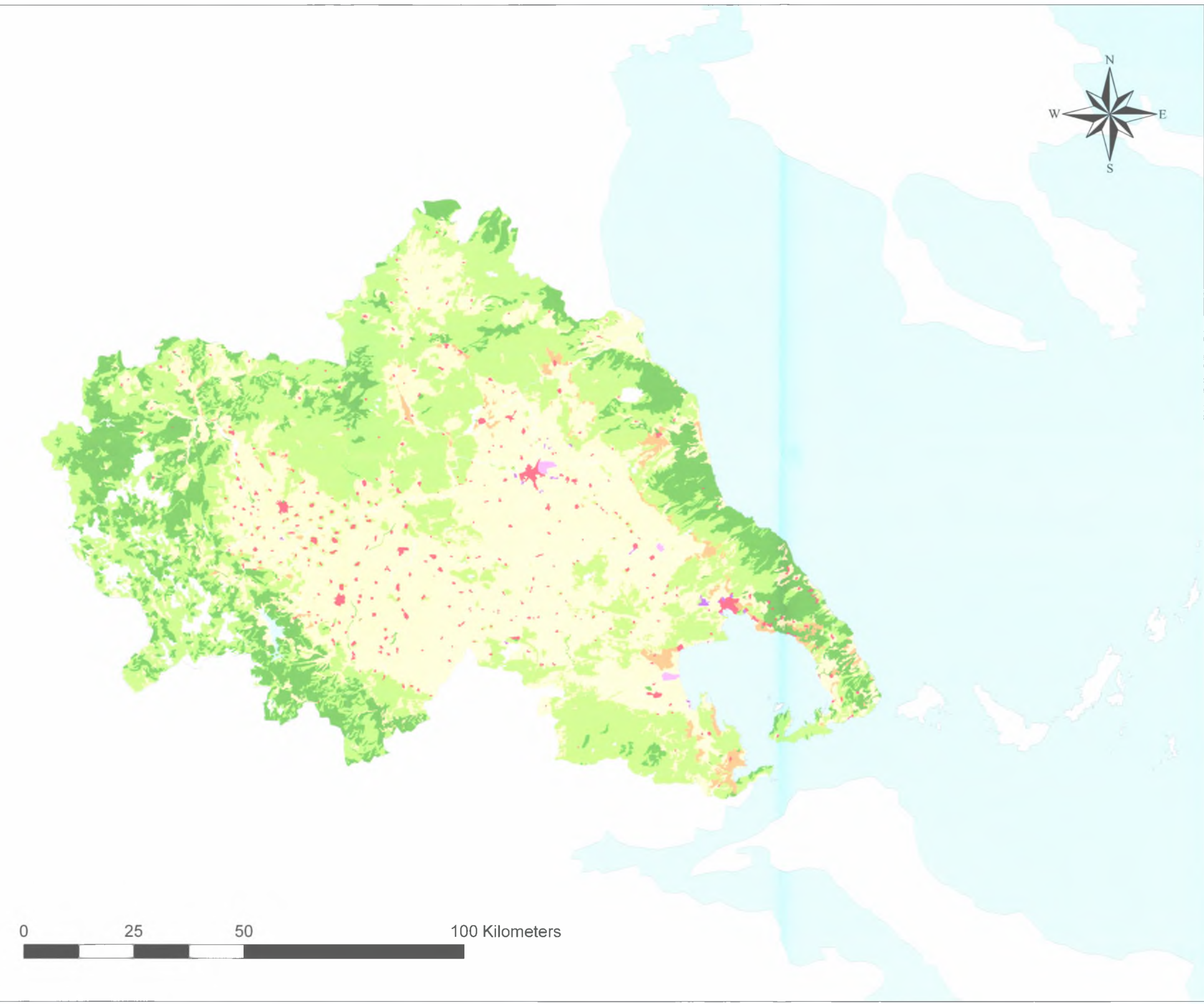
ΔΗΜΟΣ ΧΑΣΙΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	4394	1464	137	293	3,23	0,41	0,36
ΔΗΜΟΣ ΕΣΤΙΑΙΩΤΙΔΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	2365	180	140	288	0,74	0,79	0,65
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΥΒΙΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	3164	949	73	283	2,91	0,31	0,48
ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	2311	407	254	283	1,71	1,46	0,65
ΔΗΜΟΣ ΜΕΛΙΒΟΙΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	2350	453	142	282	1,87	0,80	0,64
ΔΗΜΟΣ ΛΙΒΑΔΙΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	2921	1069	141	276	3,55	0,64	0,50
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΦΩΝΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	2973	881	96	275	2,87	0,43	0,49
ΔΗΜΟΣ ΓΟΝΝΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	2246	392	137	266	1,69	0,81	0,63
ΔΗΜΟΣ ΑΙΣΩΝΙΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	2648	496	169	263	1,82	0,85	0,53
ΔΗΜΟΣ ΑΡΜΕΝΙΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	2874	731	112	262	2,46	0,52	0,49
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΔΕΝΔΡΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	3722	1077	70	260	2,80	0,25	0,37
ΔΗΜΟΣ ΠΤΕΛΕΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	3202	854	189	260	2,58	0,78	0,43
ΔΗΜΟΣ ΙΤΑΜΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	1998	295	115	254	1,43	0,76	0,68
ΔΗΜΟΣ ΜΟΥΡΕΣΙΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	3869	1207	115	252	3,02	0,39	0,35
ΔΗΜΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	3446	938	121	245	2,64	0,47	0,38
ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΙΑΚΑ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	2267	625	87	245	2,67	0,51	0,58
ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	2503	427	199	227	1,65	1,06	0,48
ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΥΜΕΝΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	3518	720	210	224	1,98	0,79	0,34
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΒΕΡΔΙΚΟΥΣΣΗΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	2818	689	100	222	2,37	0,47	0,42
ΔΗΜΟΣ ΣΗΠΙΑΔΟΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	1713	138	43	214	0,78	0,33	0,67
ΔΗΜΟΣ ΝΑΡΘΑΚΙΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	3337	733	168	207	2,13	0,67	0,33
ΔΗΜΟΣ ΜΕΝΕΛΑΪΔΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	2983	744	141	205	2,42	0,63	0,37
ΔΗΜΟΣ ΛΑΚΕΡΕΙΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	2773	352	53	193	1,23	0,25	0,37
ΔΗΜΟΣ ΙΩΛΚΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	1360	147	111	183	1,05	1,08	0,72
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΑΛΑΣΤΗΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	2012	434	74	177	2,09	0,49	0,47
ΔΗΜΟΣ ΑΦΕΤΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	2568	905	78	176	3,41	0,40	0,37
ΔΗΜΟΣ ΚΛΕΙΝΟΒΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	2180	476	111	176	2,12	0,68	0,43
ΔΗΜΟΣ ΠΟΡΤΑΡΙΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	2126	506	99	167	2,31	0,62	0,42
ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΣΤΗΡΑ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	1657	184	81	151	1,08	0,65	0,49

ΔΗΜΟΣ ΙΘΩΜΗΣ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	1694	551	61	139	3,15	0,48	0,44
ΔΗΜΟΣ ΑΙΘΗΚΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	1754	342	172	137	1,89	1,30	0,42
ΔΗΜΟΣ ΤΥΜΦΑΙΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	1703	498	44	135	2,83	0,34	0,42
ΔΗΜΟΣ ΝΕΒΡΟΠΟΛΗΣ ΑΓΡΑΦΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	661	49	60	131	0,72	1,20	1,06
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΕΡΙΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	1820	454	98	93	2,42	0,71	0,27
ΔΗΜΟΣ ΠΥΝΔΑΙΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	1187	151	98	93	1,23	1,10	0,42
ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	1067	164	45	90	1,49	0,56	0,45
ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΙΘΕΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	1536	268	70	79	1,69	0,60	0,27
ΔΗΜΟΣ ΑΧΕΛΩΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	1116	184	57	67	1,60	0,68	0,32
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΥΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	972	189	30	66	1,88	0,41	0,36
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΒΡΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	1063	117	49	63	1,07	0,61	0,32
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΙΝΙΤΣΗΣ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	874	166	33	60	1,84	0,50	0,37
ΔΗΜΟΣ ΜΑΛΑΚΑΣΙΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	575	98	28	55	1,65	0,65	0,51
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΥΡΟΦΥΛΛΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	580	95	36	44	1,59	0,82	0,40
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΑΜΙΔΙΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ)	415	47	39	41	1,10	1,25	0,53
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΜΠΕΛΑΚΙΩΝ (ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ)	484	26	18	35	0,52	0,49	0,39
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΘΑΜΑΝΩΝ	595	216	8	19	3,52	0,18	0,17
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΝΕΡΑΙΔΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	341	40	24	19	1,14	0,93	0,30
ΔΗΜΟΣ ΡΕΝΤΙΝΑΣ (ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	449	61	16	18	1,32	0,47	0,21
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΟΥ (ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ)	103	28	5	11	2,63	0,64	0,57

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001, ίδια επεξεργασία

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β' ΧΑΡΤΕΣ

ΧΑΡΤΗΣ 1. Κατηγορίες χρήσεων γης - Corine

Υπόμνημα

Χρήσεις γης
CORINE

- Δομημένο αστικό περιβάλλον
- Αεροδρόμια
- Βιομηχανικές περιοχές
- Αροτριάιες καλλιέργειες
- Δενδρώδεις καλλιέργειες
- Ετερογενείς αγροτικές εκτάσεις
- Δασικές εκτάσεις
- Θαμνώδεις εκτάσεις
- Εκτάσεις με χαμηλή/καθόλου βλάστηση
- Υδάτινες εκτάσεις
- Εκτάσεις άγνωστης χρήσης

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

**Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας,
Πολοδομίας και
Περιφερειακής Ανάπτυξης**

Διπλωματική Εργασία

Θέμα:
Κατάρτιση Περιφερειακού
Χωροταξικού Σχεδίου
Θεσσαλίας με βάση τον
υπερκείμενο σχεδιασμό

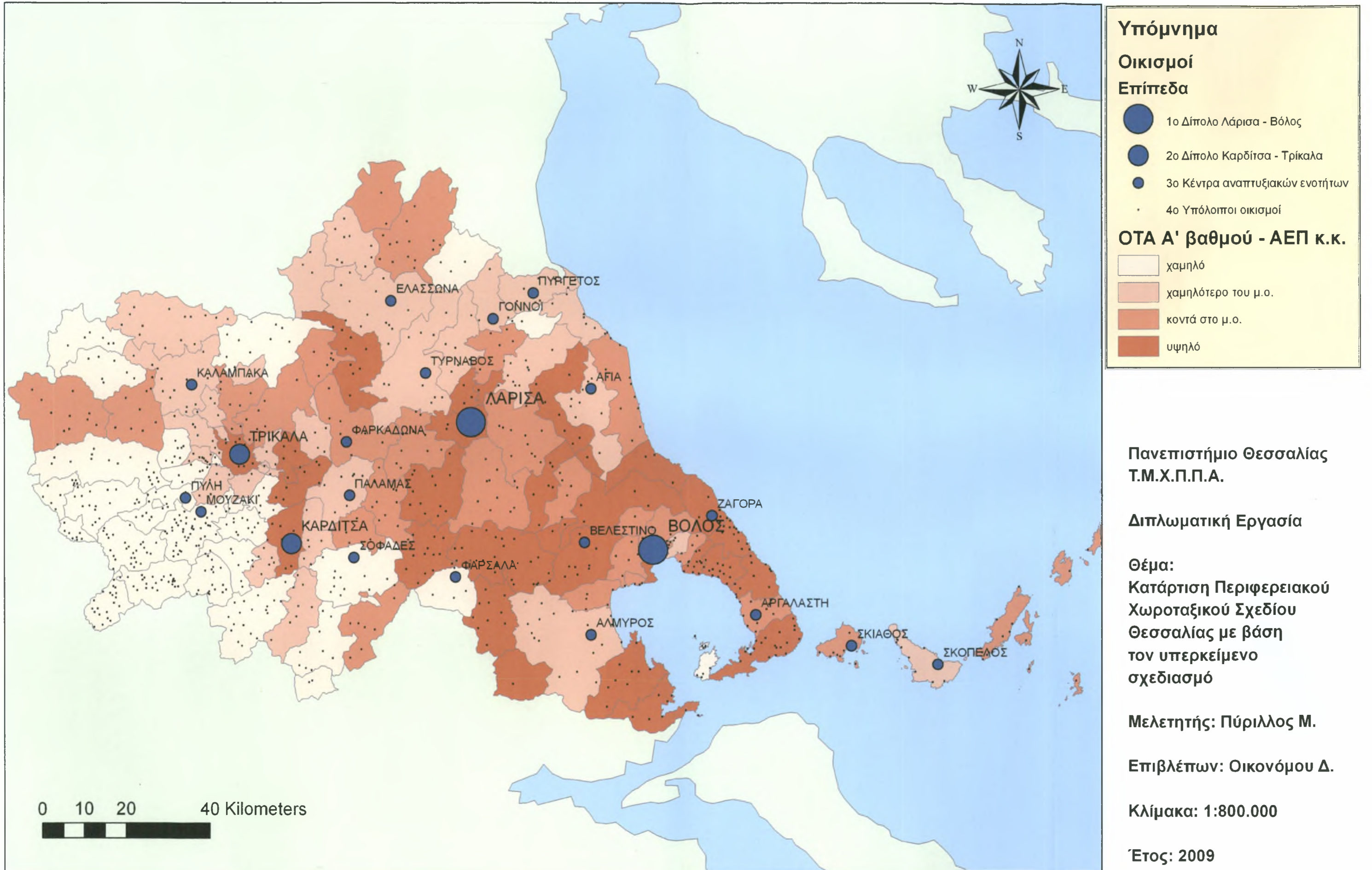
Μελετητής: Πύριλλος Μ.

Επιβλέπων: Οικονόμου Δ.

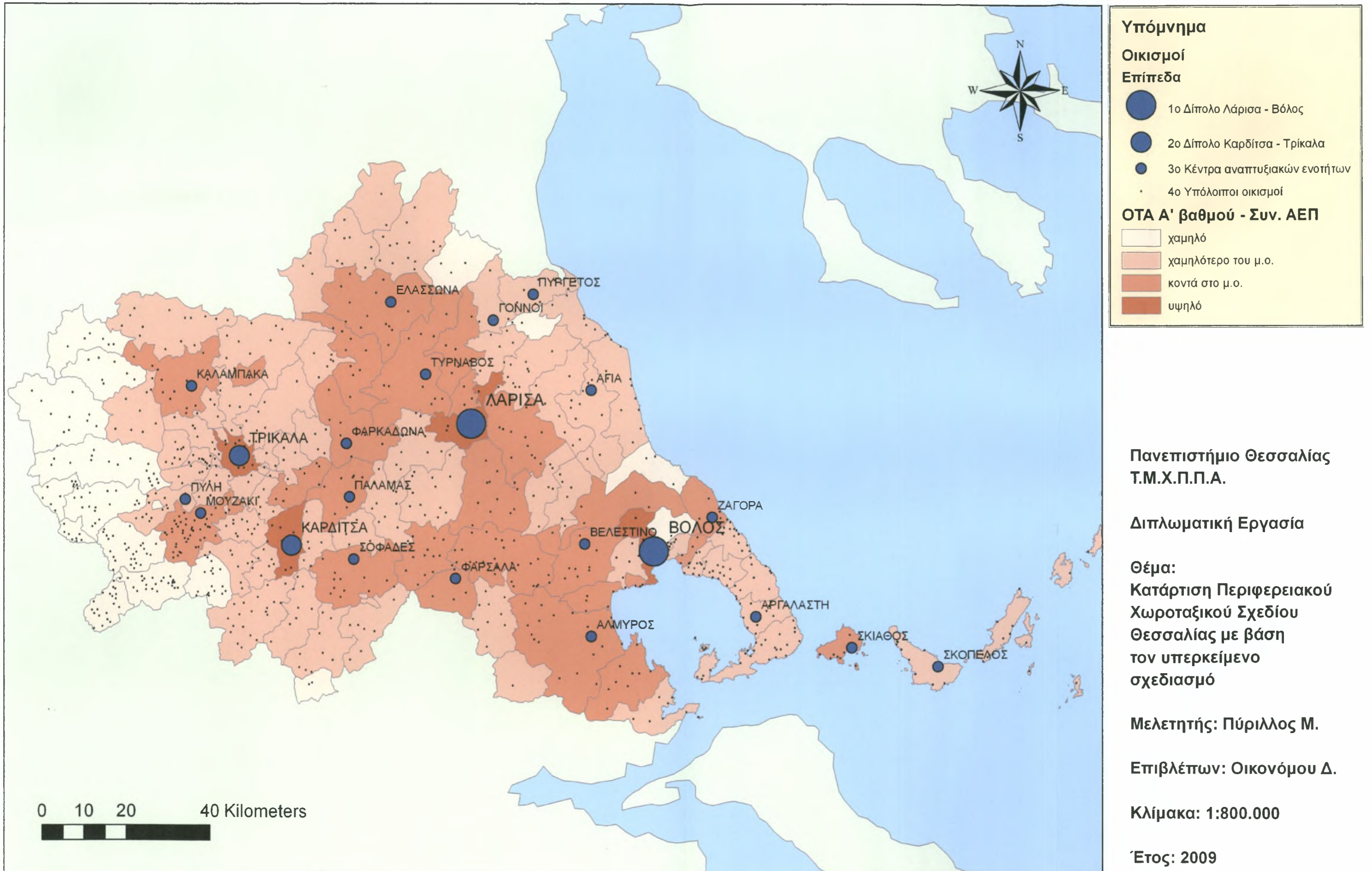
Κλίμακα: 1 : 450.000

Έτος: 2009

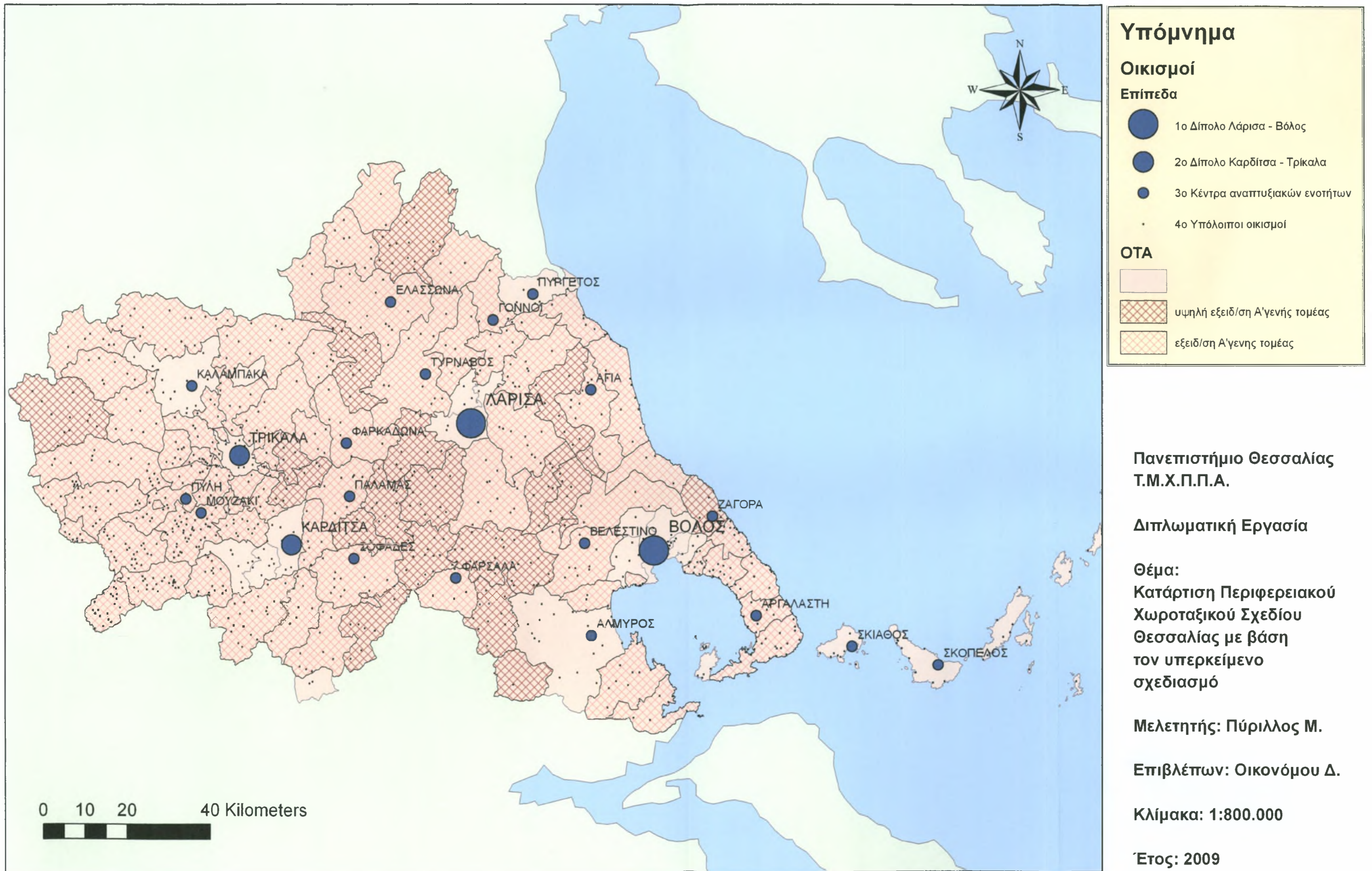
ΧΑΡΤΗΣ 1.1. Ανάλυση της Αναπτυξιακής Φυσιογνωμίας με βάση το ΑΕΠ κ.κ. ανά ΟΤΑ

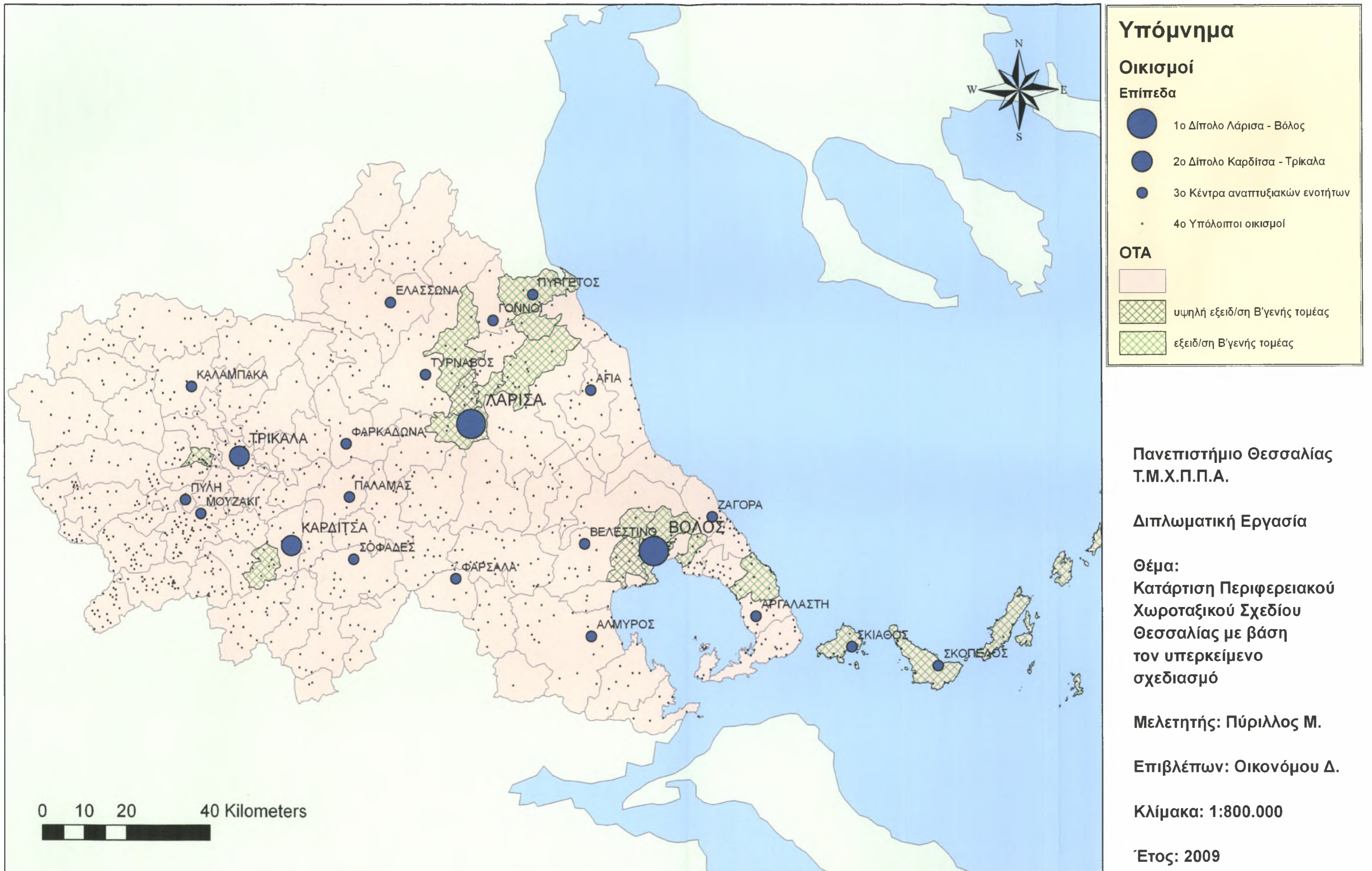
ΧΑΡΤΗΣ 1.2. Ανάλυση της Αναπτυξιακής Φυσιογνωμίας με βάση το συνολικό ΑΕΠ ανά ΟΤΑ

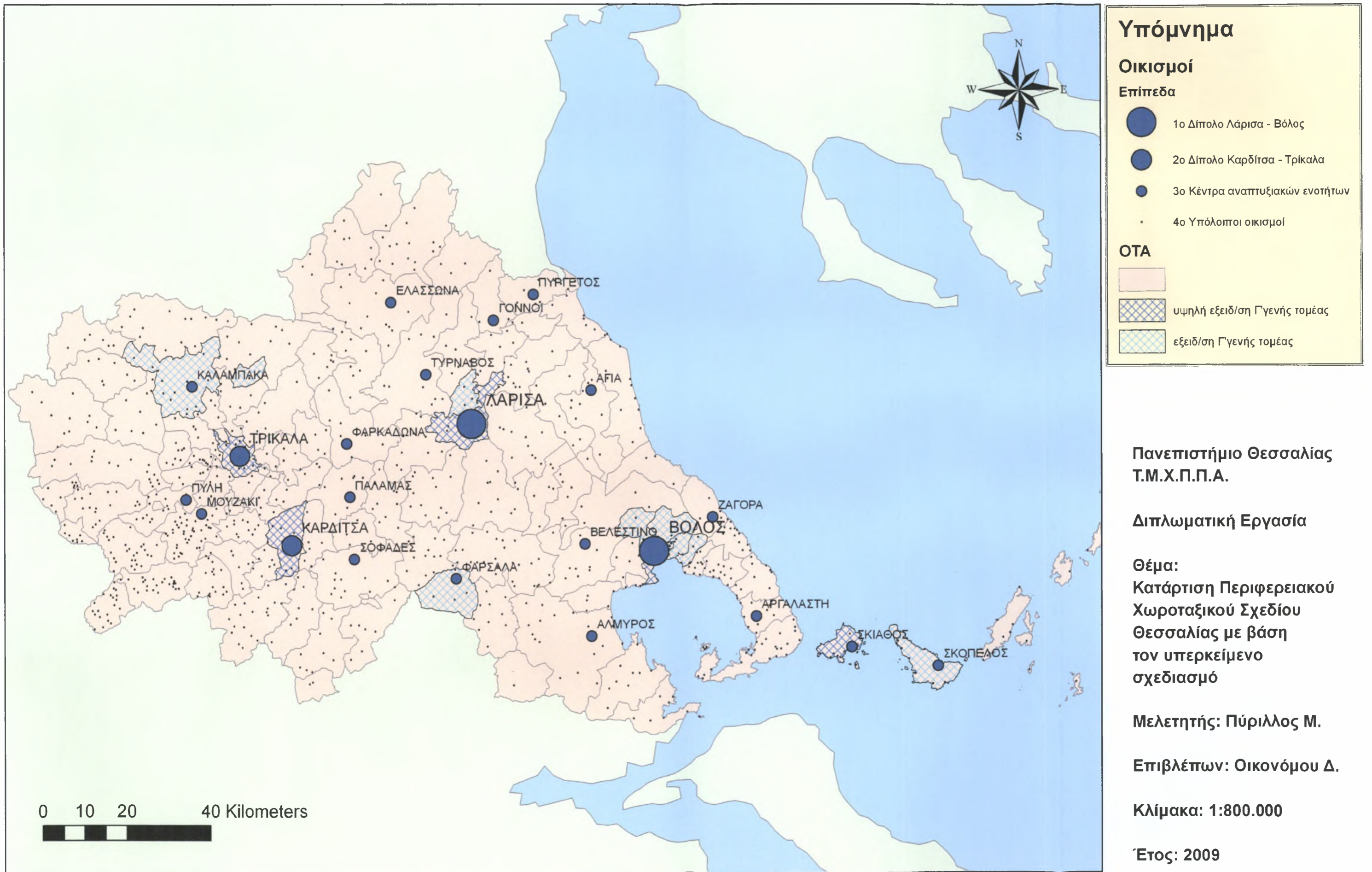
ΧΑΡΤΗΣ 1.3. Χωρική κατανομή της εξειδίκευσης στον Α'γενή τομέα ανα ΟΤΑ

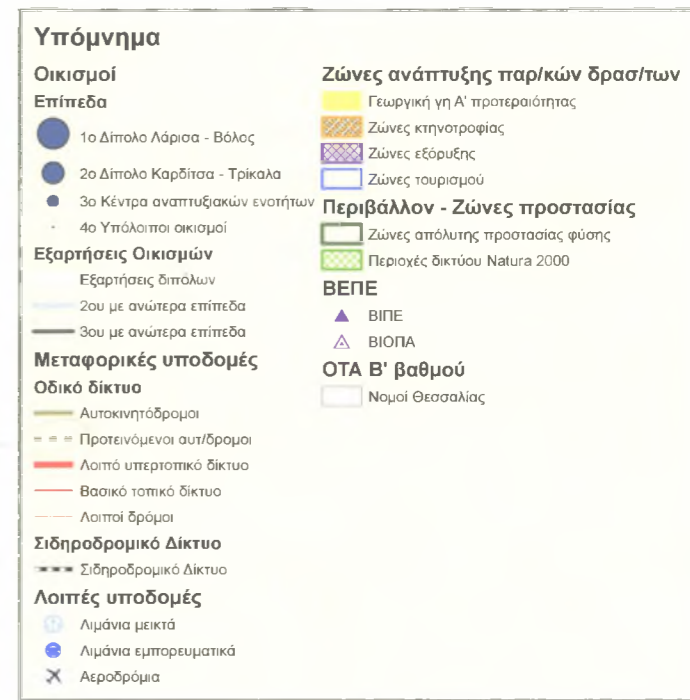
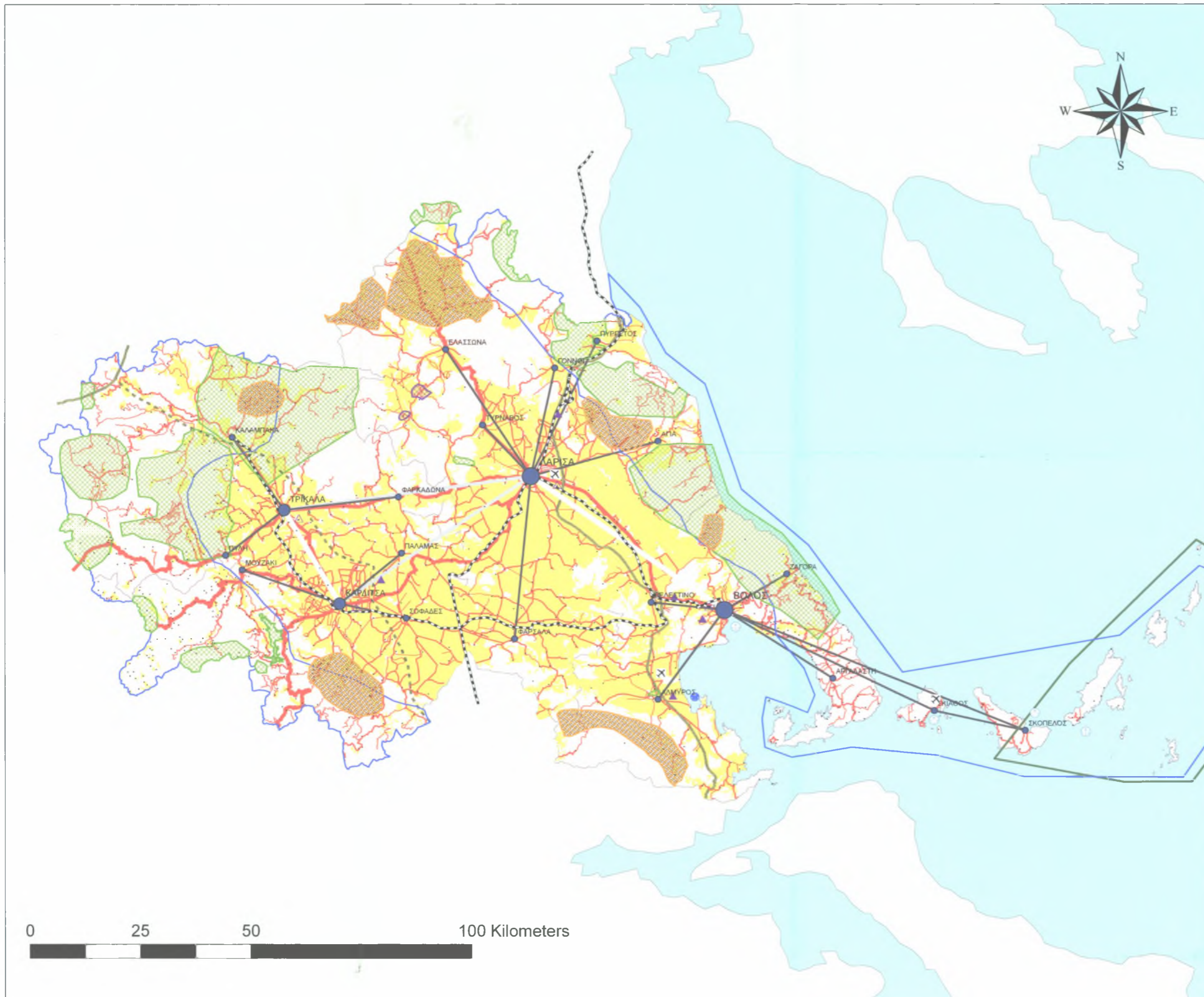
ΧΑΡΤΗΣ 1.4. Χωρική κατανομή της εξειδίκευσης στον Β'γενή τομέα ανα ΟΤΑ

ΧΑΡΤΗΣ 1.5. Χωρική κατανομή της εξειδίκευσης στον Γ'γενή τομέα ανα ΟΤΑ

ΧΑΡΤΗΣ 2. Χωροταξική οργάνωση περιφέρειας Θεσσαλίας

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας,
Πολεοδομίας και
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Διπλωματική Εργασία

Θέμα:
Κατάρτιση Περιφερειακού
Χωροταξικού Σχεδίου
Θεσσαλίας με βάση τον
υπερκείμενο σχεδιασμό

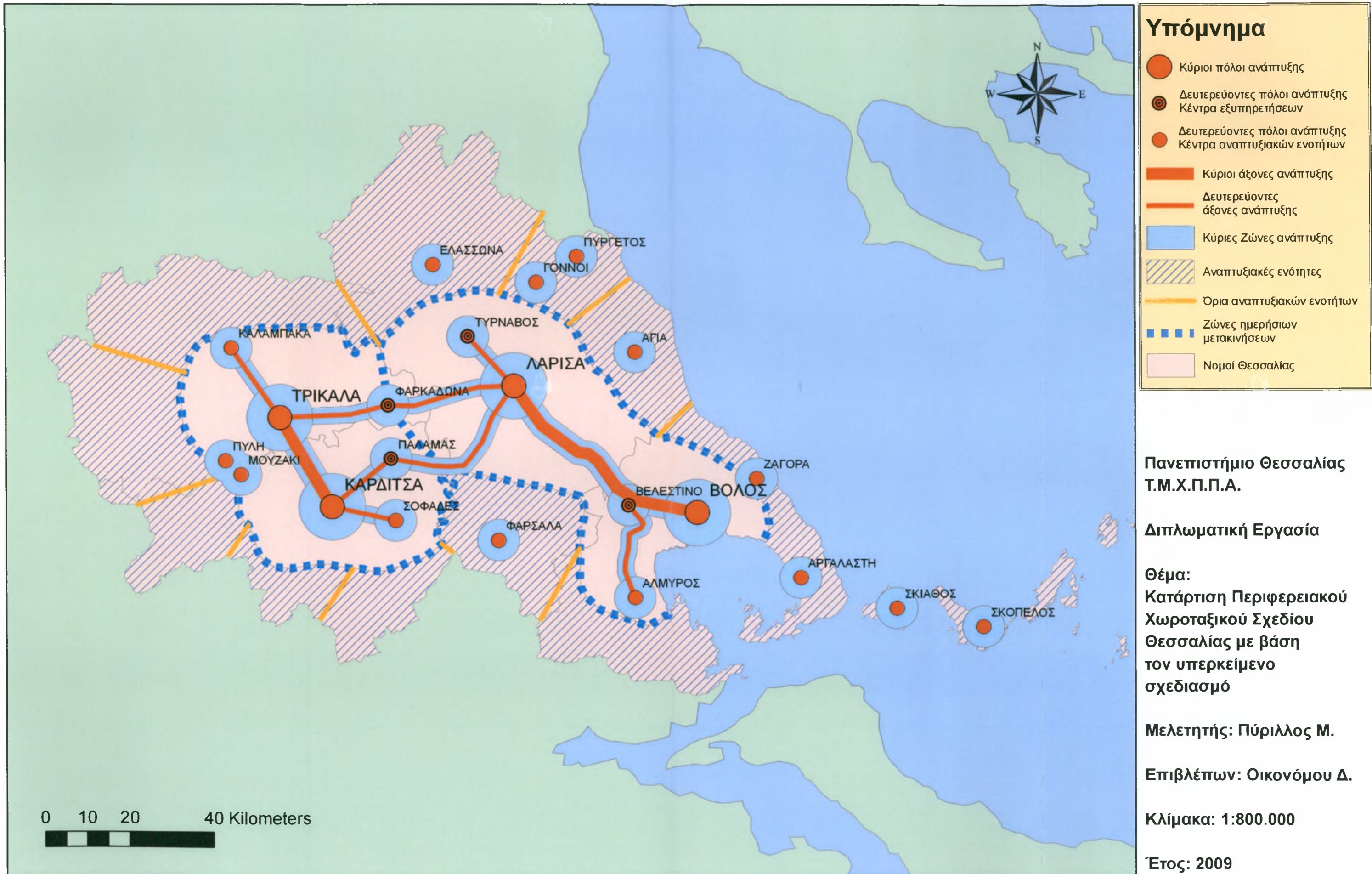
Μελετητής: Πύριλλος Μ.

Επιβλέπων: Οικονόμου Δ.

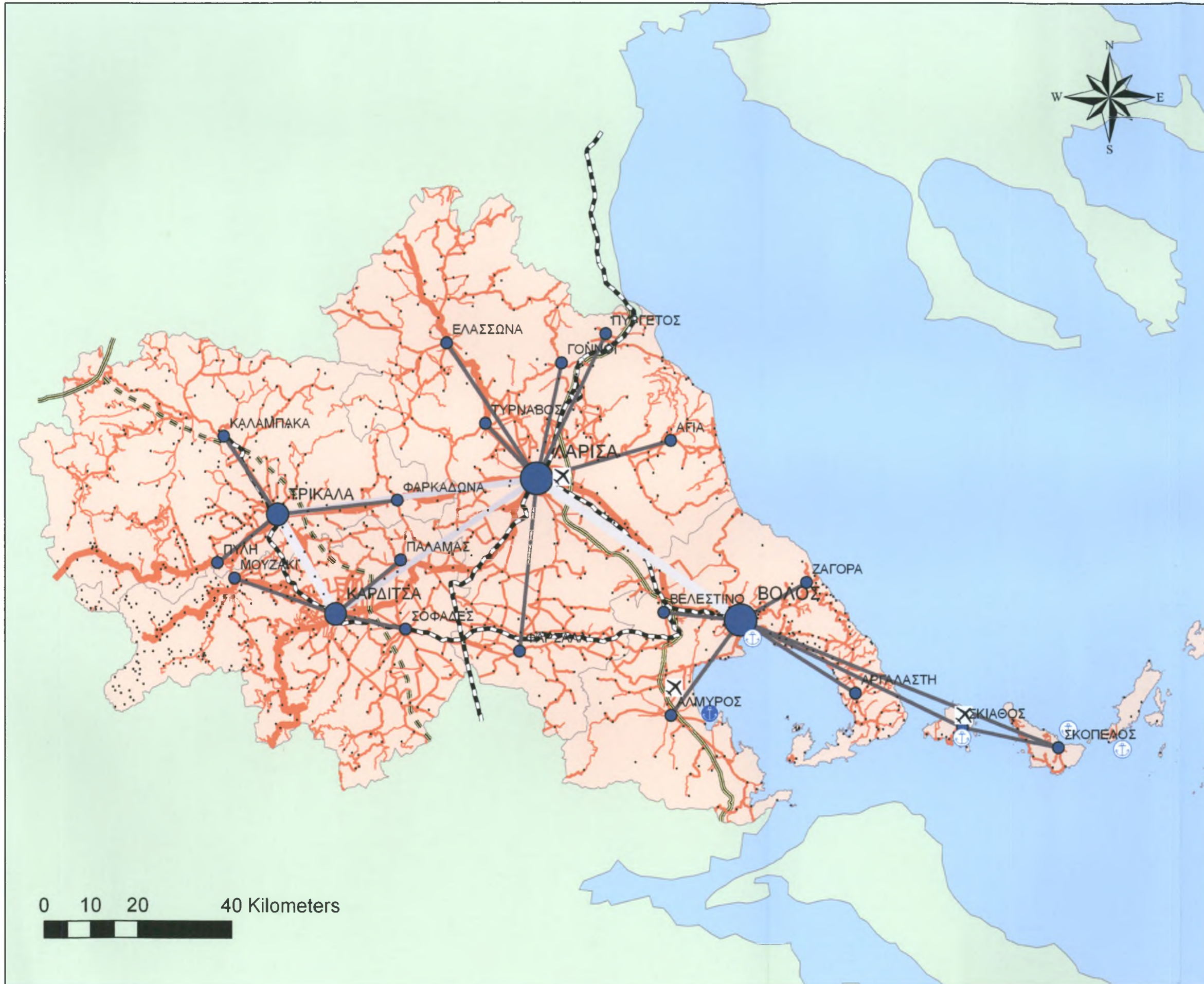
Κλίμακα: 1 : 450.000

Έτος: 2009

ΧΑΡΤΗΣ 2.1. Πόλοι και Άξονες ανάπτυξης - Αναπτυξιακές ενότητες - Ζώνες ημερήσιων μετακινήσεων

ΧΑΡΤΗΣ 2.2. Οικιστικό δίκτυο - Υποδομές

Υπόμνημα

Οικισμοί

Επίπεδα

- 1ο Δίπολο Λάρισα - Βόλος
- 2ο Δίπολο Καρδίτσα - Τρίκαλα
- 3ο Κέντρα αναπτυξιακών ενοτήτων
- 4ο Υπόλοιποι οικισμοί

Εξαρτήσεις Οικισμών

- Εξαρτήσεις διπόλων
- 2ου με ανώτερα επίπεδα
- 3ου με ανώτερα επίπεδα

Μεταφορικές υποδομές

Οδικό δίκτυο

- Αυτοκινητόδρομοι
- Προτεινόμενοι αυτ/δρομοι
- Λοιπό υπερτοπικό δίκτυο
- Βασικό τοπικό δίκτυο
- Λοιποί δρόμοι

Σιδηροδρομικό Δίκτυο

- Σιδηροδρομικό Δίκτυο

Λοιπές υποδομές

- Λιμάνια μεικτά
- Λιμάνια εμπορευματικά
- Αεροδρόμια

ΟΤΑ Β' βαθμού

- Νομοί Θεσσαλίας

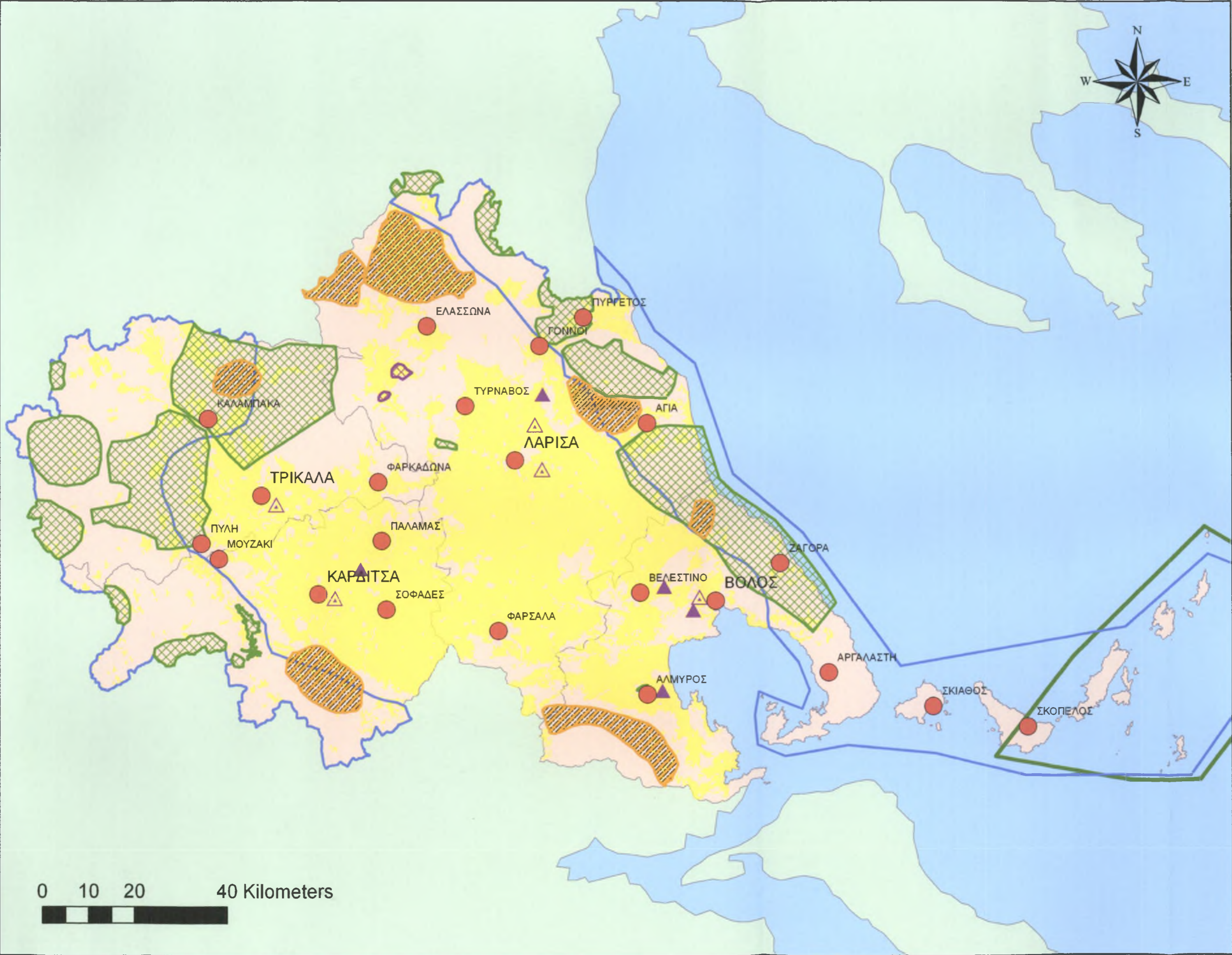
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τ.Μ.Χ.Π.Π.Α.

Διπλωματική Εργασία
Θέμα: Κατάρτιση Περιφερειακού Χωροταξικού Σχεδίου Θεσσαλίας με βάση τον υπερκείμενο σχεδιασμό

Μελετητής: Πύριλλος Μ.
Επιβλέπων: Οικονόμου Δ.

Κλίμακα: 1:800.000
Έτος: 2009

ΧΑΡΤΗΣ 2.3. Γενικευμένες ζώνες Ανάπτυξης και Προστασίας - Χρήσεις γης

Υπόμνημα

Ζώνες ανάπτυξης παρ/κών δρασ/των

- Γεωργική γη Α' προτεραιότητας
- Ζώνες κτηνοτροφίας
- Ζώνες εξόρυξης
- Ζώνες τουρισμού

Περιβάλλον - Ζώνες προστασίας

- Ζώνες απόλυτης προστασίας φύσης
- Περιοχές δικτύου Natura 2000

ΒΕΠΕ - Οικ. χρήση

- ΒΙΠΕ
- ΒΙΟΠΑ
- Βασικές Περιοχές οικιστικής χρήσης

ΟΤΑ Β' βαθμού

- Νομοί Θεσσαλίας

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τ.Μ.Χ.Π.Π.Α.

Διπλωματική Εργασία

Θέμα:
Κατάρτιση Περιφερειακού
Χωροταξικού Σχεδίου
Θεσσαλίας με βάση
τον υπερκείμενο
σχεδιασμό

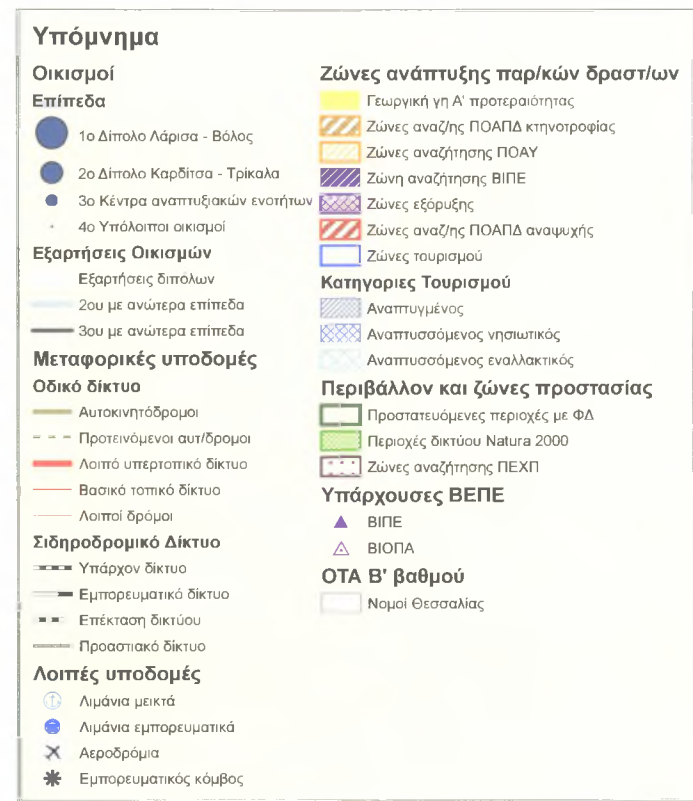
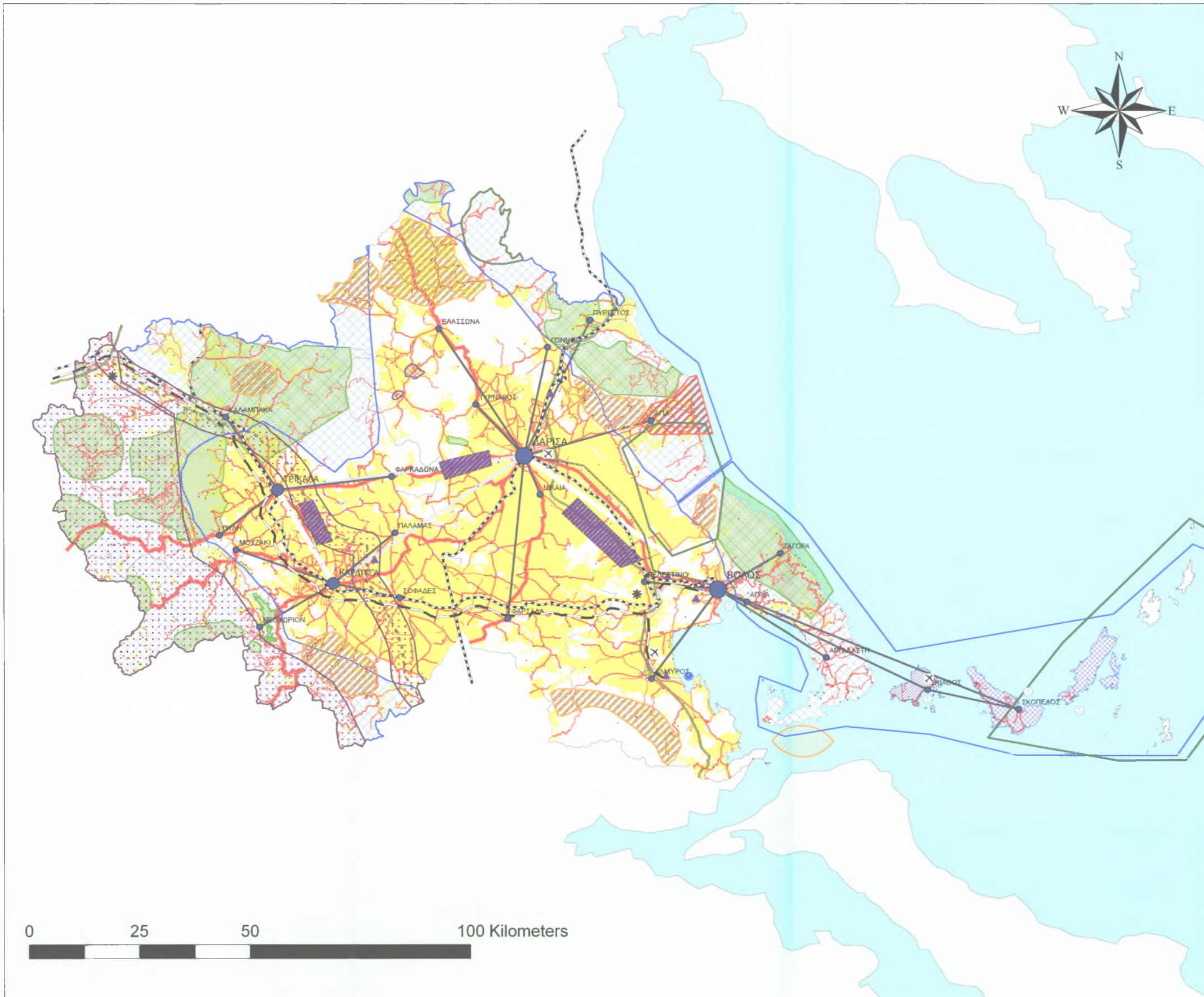
Μελετητής: Πύριλλος Μ.

Επιβλέπων: Οικονόμου Δ.

Κλίμακα: 1:800.000

Έτος: 2009

ΧΑΡΤΗΣ 4. Πρόταση - Χωροταξική οργάνωση περιφέρειας Θεσσαλίας

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας,
Πολεοδομίας και
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Διπλωματική Εργασία

Θέμα:
Κατάρτιση Περιφερειακού
Χωροταξικού Σχεδίου
Θεσσαλίας με βάση τον
υπερκείμενο σχεδιασμό

Μελετητής: Πύριλλος Μ.

Επιβλέπων: Οικονόμου Δ.

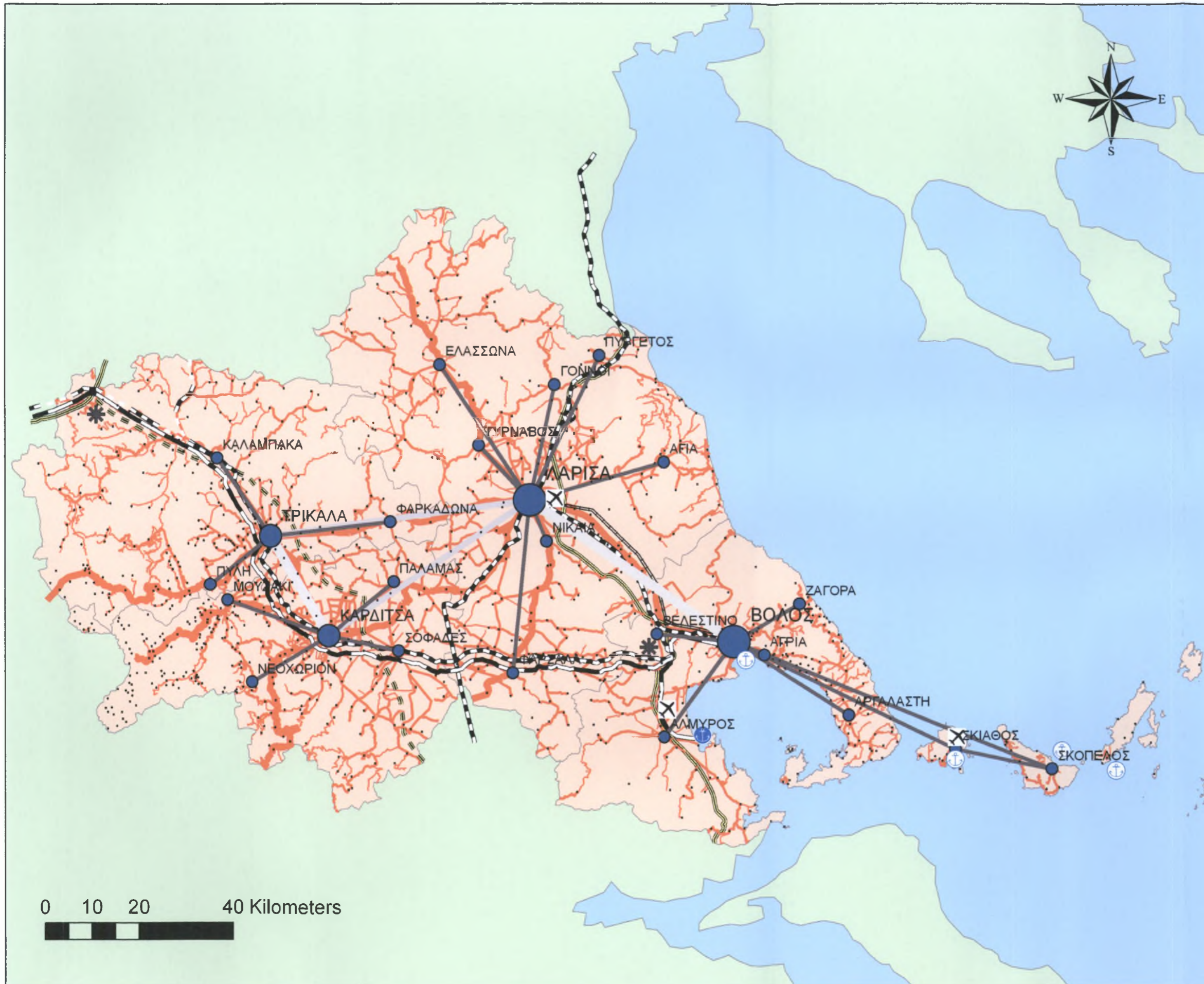
Κλίμακα: 1 : 450.000

Έτος: 2009

ΧΑΡΤΗΣ 4.1. Πόλοι και Άξονες ανάπτυξης - Αναπτυξιακές ενότητες

ΧΑΡΤΗΣ 4.2. Οικιστικό δίκτυο - Υποδομές

Υπόμνημα

Οικισμοί

Επίπεδα

- 1ο Δίπολο Λάρισα - Βόλος
- 2ο Δίπολο Καρδίτσα - Τρίκαλα
- 3ο Κέντρα αναπτυξιακών ενοτήτων
- 4ο Υπόλοιποι οικισμοί

Εξαρτήσεις Οικισμών

- Εξαρτήσεις διπόλων
- 2ου με ανώτερα επίπεδα
- 3ου με ανώτερα επίπεδα

Μεταφορικές υποδομές

Οδικό δίκτυο

- Αυτοκινητόδρομοι
- Προτεινόμενοι αυτ/δρομοί
- Λοιπό υπερτοπικό δίκτυο
- Βασικό τοπικό δίκτυο
- Λοιποί δρόμοι

Σιδηροδρομικό Δίκτυο

- Υπάρχον δίκτυο
- Εμπορευματικό δίκτυο
- Επέκταση δικτύου
- Προαστιακό δίκτυο

Λοιπές υποδομές

- ⊕ Λιμάνια μεικτά
- ⊕ Λιμάνια εμπορευματικά
- ✕ Αεροδρόμια
- ✱ Εμπορευματικοί κόμβοι

ΟΤΑ Β' βαθμού

- Νομοί Θεσσαλίας

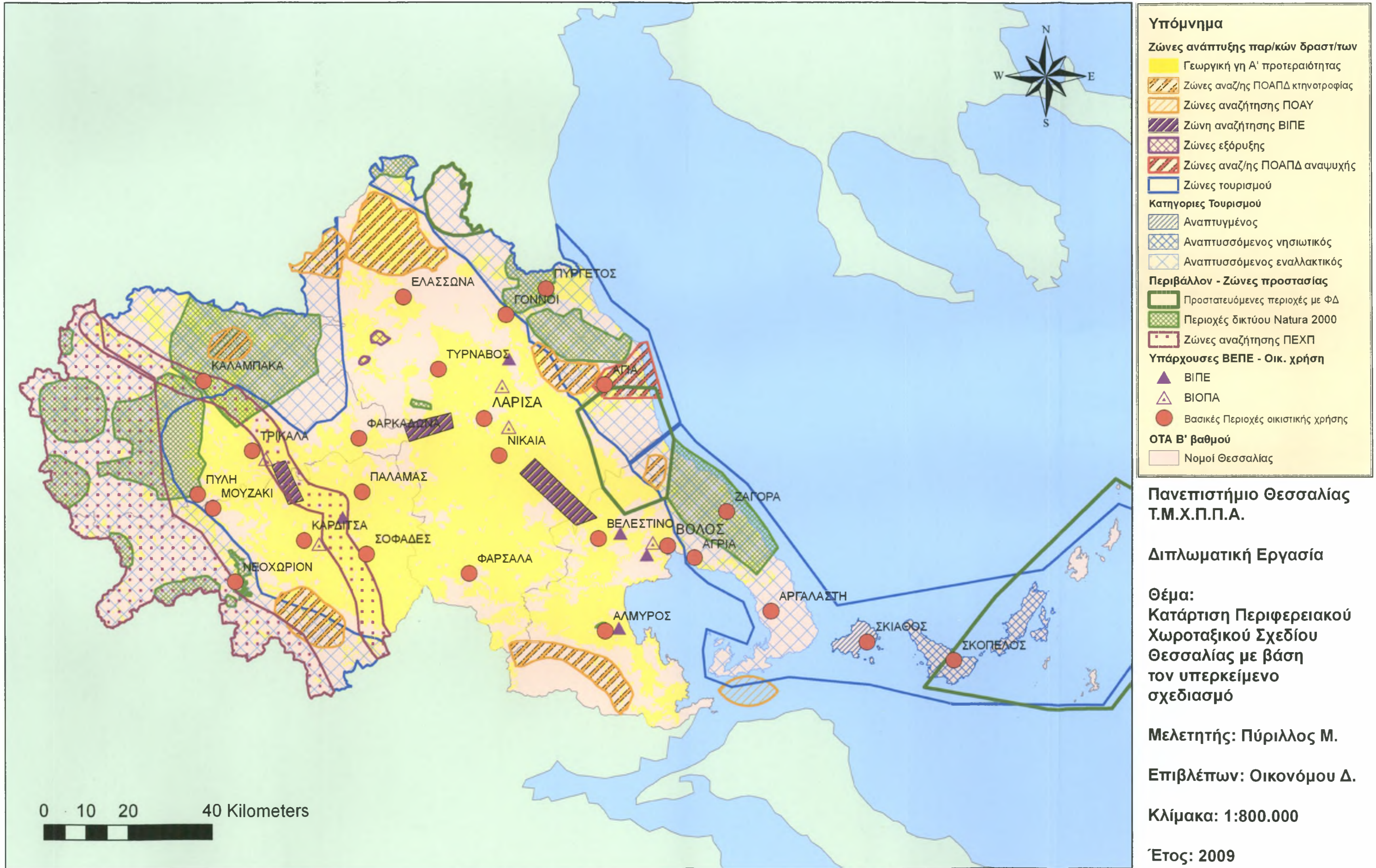
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
 Τ.Μ.Χ.Π.Π.Α.

Διπλωματική Εργασία
 Θέμα: Κατάρτιση Περιφερειακού
 Χωροταξικού Σχεδίου Θεσσαλίας
 με βάση τον υπερκείμενο σχεδιασμό

Μελετητής: Πύριλλος Μ.
 Επιβλέπων: Οικονόμου Δ.

Κλίμακα: 1:800.000
 Έτος: 2009

ΧΑΡΤΗΣ 4.3. Γενικευμένες ζώνες Ανάπτυξης και Προστασίας - Χρήσεις γης

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Αλέγρας Γ. (2003) « Περιβάλλον, Τοπική Ανάπτυξη και Αγροτική Διαφοροποίηση», στο Μπεριάτος Η. και Ψαλτοπούλος Δ. (επιμ), *Περιβάλλον και Ανάπτυξη της Υπαίθρου: Οικονομικές, Γεωγραφικές και Περιβαλλοντικές πτυχές*, Εκδόσεις Θεμέλιο
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (2003), Έγκριση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Θεσσαλίας, ΦΕΚ Αριθ. 25292
- Κοτζαμάνης, Β. και Ανδρουλάκη, Ε. (2001) *Στοιχεία Δημογραφίας*, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας
- Λαμπριανίδης Λ. (2006) *Οικονομική γεωγραφία*, Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη
- Νόμος 2742 / 1999, Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη και άλλες δραστηριότητες, ΦΕΚ Α'207/7-10-99
- Οικονόμου Δ. (2005) *Χωροταξία Ι: Εισαγωγή στη χωροταξική πολιτική*, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας
- Οικονόμου Δ. (2006) *Πολεοδομική πολιτική*, Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας
- Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Γ. (2004) *Περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα*, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική
- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2006) *Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Βόλου 2007-2013*, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Δήμος Βόλου
- Σιάρδος Γ. και Κουτσούρης Α. (2004) *Αειφορική Γεωργία & Ανάπτυξη*, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Ζυγός
- Σκιάγιαννης Π. (1994) *Πολιτική Προγραμματισμού των Υποδομών*, Αθήνα, Εκδόσεις Αθην. Σταμούλης
- Σωσσίδου Ε. (2003) «Φιλικές προς το περιβάλλον μέθοδοι διαχείρισης κτηνοτροφικών αποβλήτων», στο Μπεριάτος Η. και Ψαλτοπούλος Δ. (επιμ), *Περιβάλλον και Ανάπτυξη της Υπαίθρου: Οικονομικές, Γεωγραφικές και Περιβαλλοντικές πτυχές*, Εκδόσεις Θεμέλιο
- Τσακίρης Στ., Δασκαλάκης Κ. και συνεργάτες (1999) *Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Θεσσαλίας*, Αθήνα
- Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (2007) Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία, Σχέδιο ΚΥΑ
- Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (2008) Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης
- Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (2008) Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό, Σχέδιο ΚΥΑ
- Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (2008) Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, Σχέδιο ΚΥΑ
- McCann P. (2002) *Αστική και περιφερειακή οικονομική*, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική

Ηλεκτρονική βιβλιοθήκη

Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος, *ΑΘΗΝΑ 2001*, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. Διαθέσιμο στο: <URL: <http://www.statistics.gr/Athens2001/> (Πρόσβαση 15 Δεκεμβρίου 2008)

Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος, *Αποτελέσματα Απογραφής Γεωργίας-Κτηνοτροφίας 1999-2000*. Διαθέσιμο στο: <URL: <http://www.statistics.gr/> (Πρόσβαση 18 Ιανουαρίου 2009)

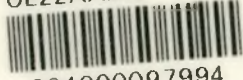
Περιφέρεια Θεσσαλίας, *Μελέτες – Στατιστικά*. Διαθέσιμο στο: <URL: <http://www.thessalia.gov.gr/> (Πρόσβαση 22 Ιανουαρίου 2009)

Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., *Παραδοσιακοί οικισμοί*, Διεύθυνση Πολεοδομικού Σχεδιασμού: Τμήμα παραδοσιακών. Διαθέσιμο στο: <URL: <http://www.minenv.gr/> (Πρόσβαση 26 Ιανουαρίου 2009)

Economics.gr, *Οι νομοί της Ελλάδας*. Διαθέσιμο στο: <URL: <http://www.economics.gr/AllMedia/gr/> (Πρόσβαση 18 Φεβρουαρίου 2009)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000097994